

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

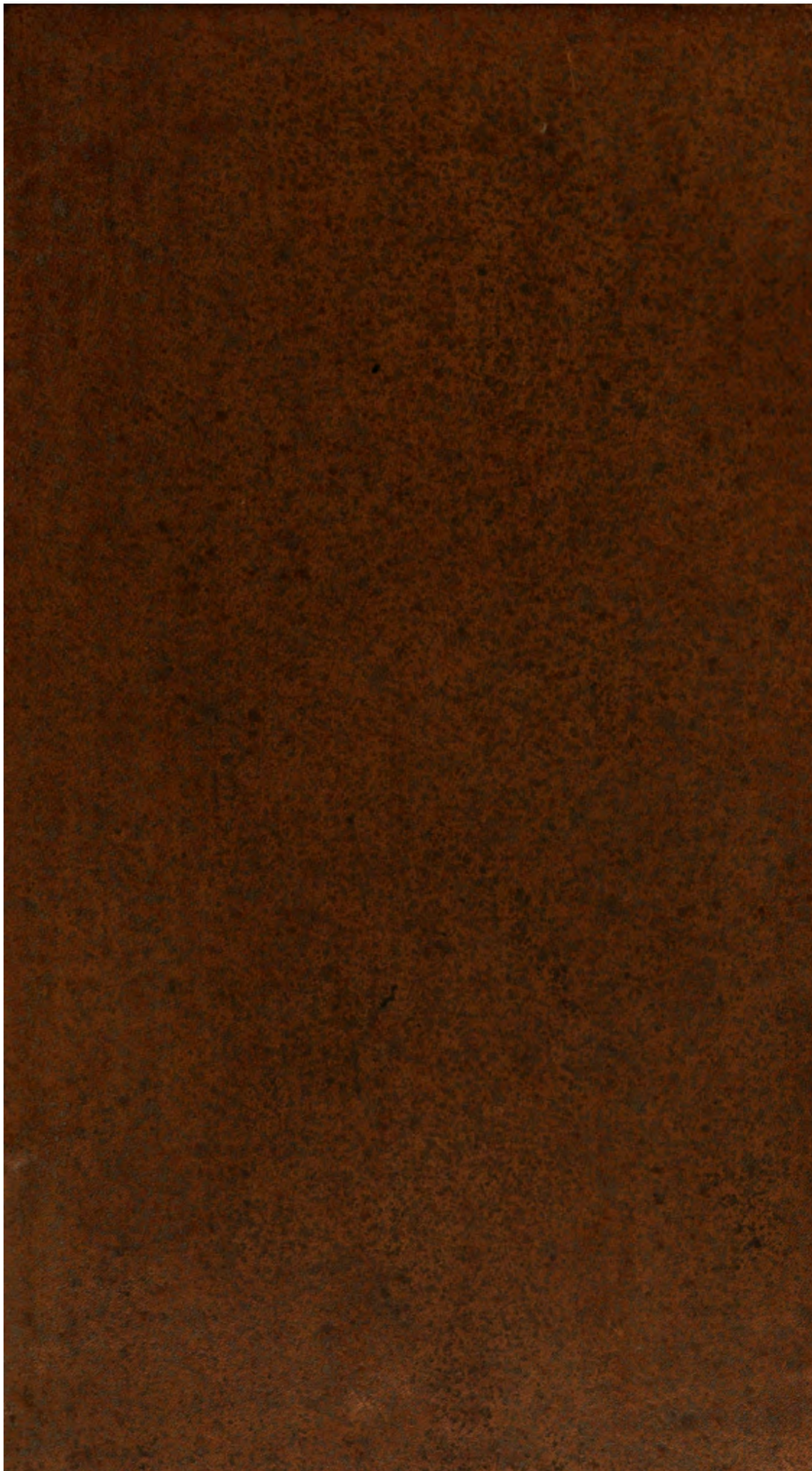
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

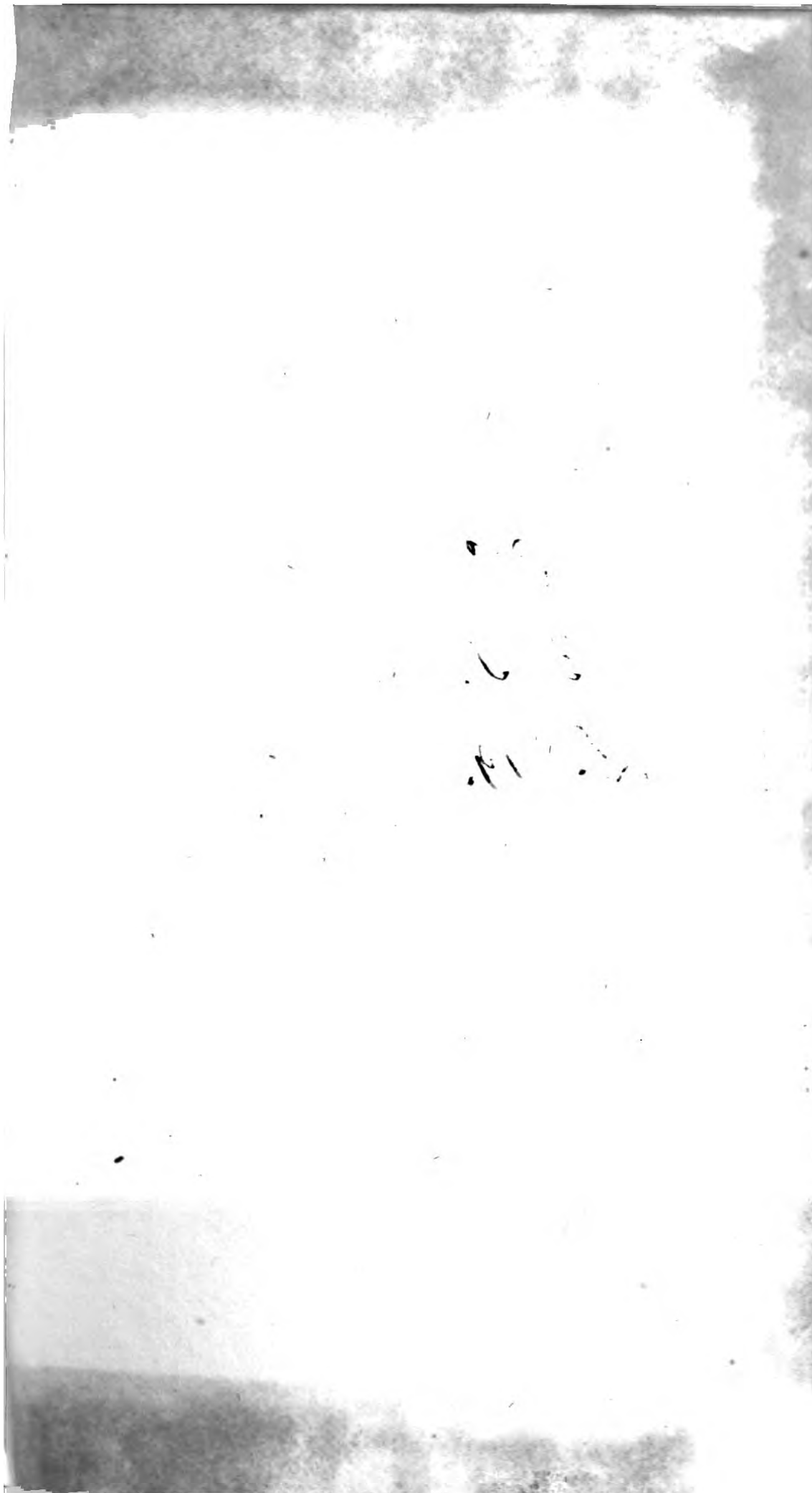
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

800

B S.

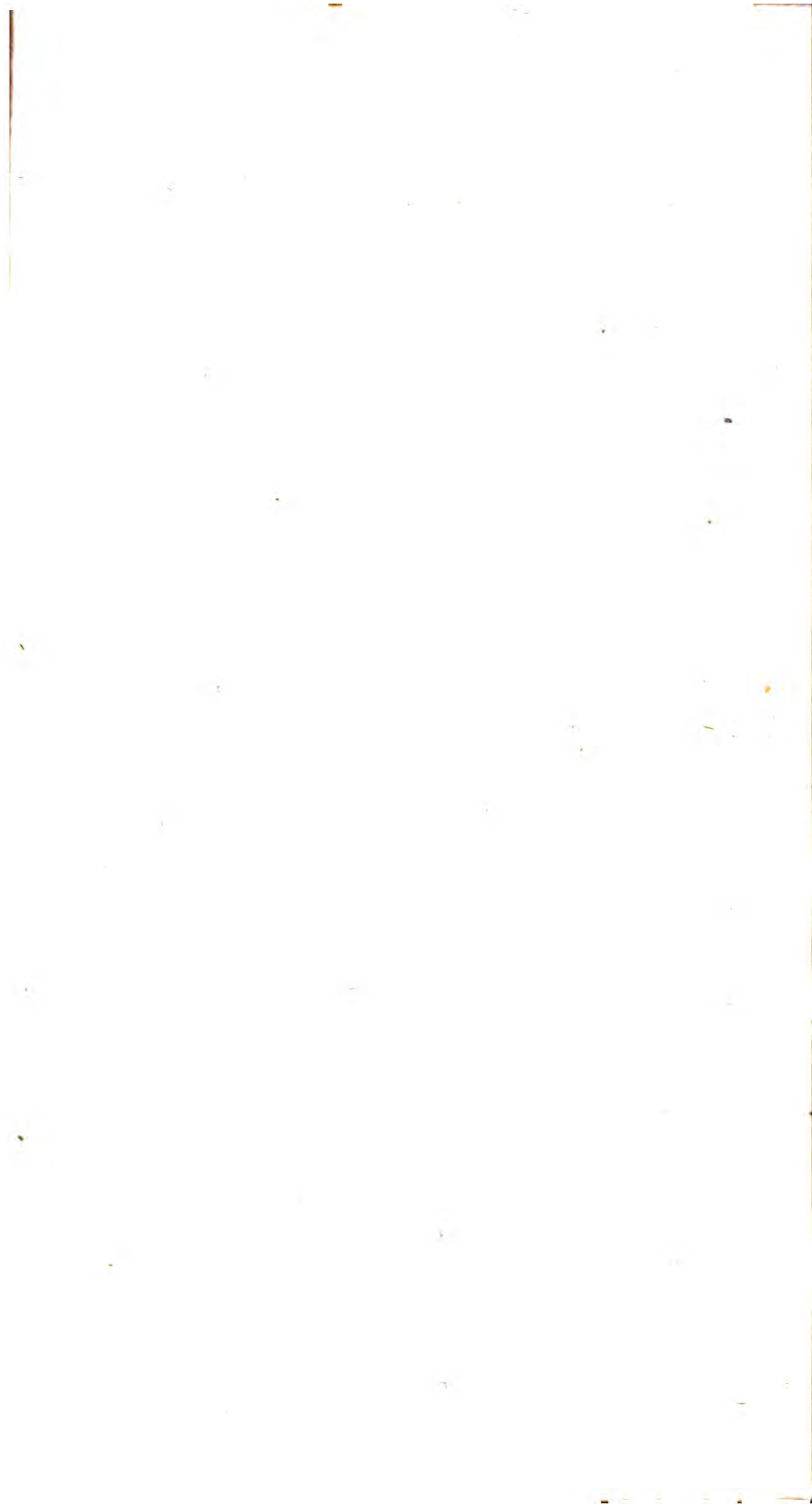
L. 19.

_____

_____

Ludvig Holbergs

udvalgte

Skrifter.

Udgivne

ved

R. L. Rahbek,
Professor.

Fjerde Del.

Kjøbenhavn, 1805.

Trykt og forlagt af Directeur Joh. Fred. Schulz,
Kongelig og Universitets Bogtrykker.

Holbergs
Comedier.

Fjerde Bind.

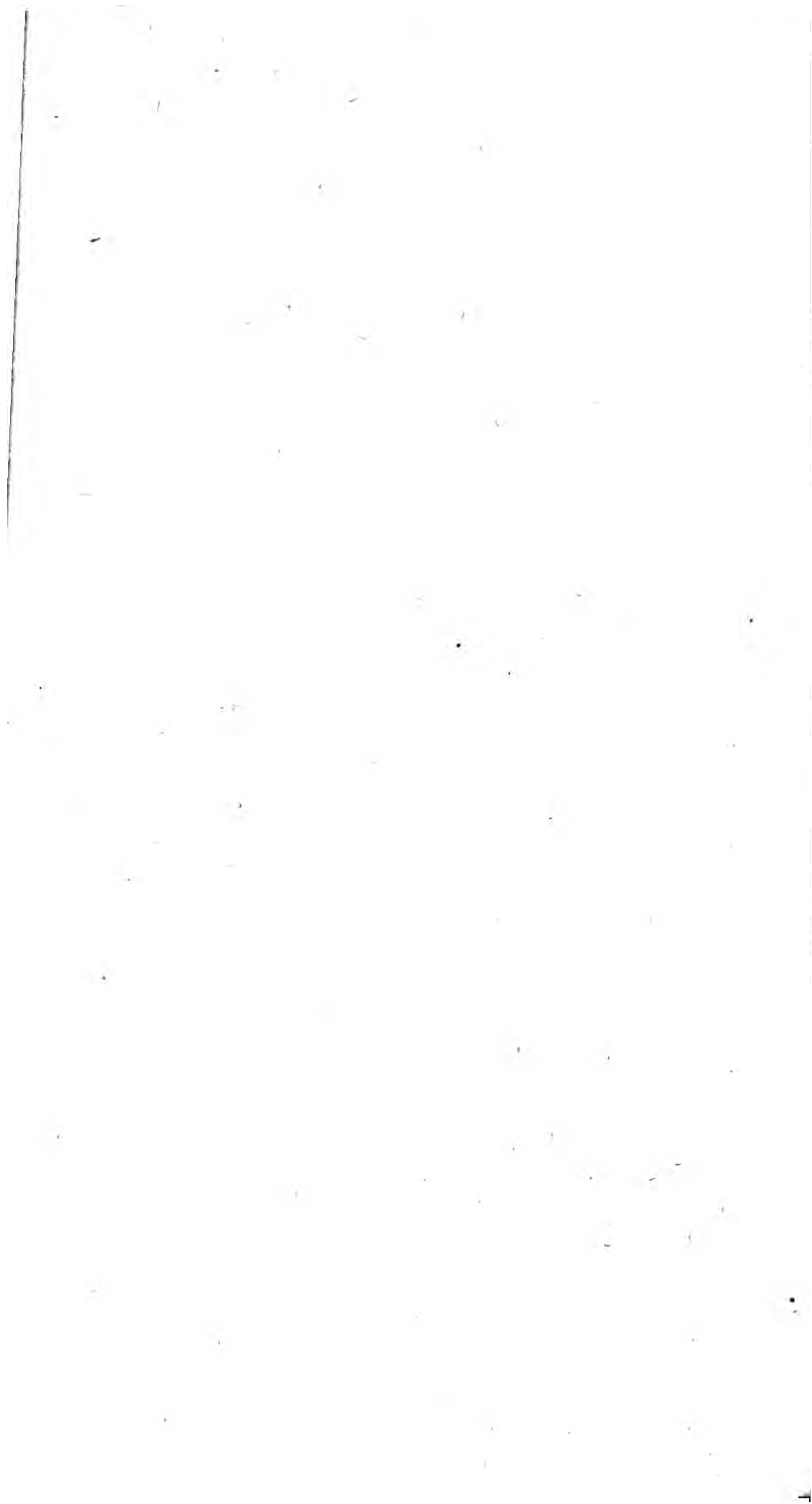

I n d h o l d .

	Side.
Om Holberg, af Prof. J. S. Sneedorfs 32 Brev	VII.
Den pantsatte Bondedreng	1.
Over Den pantsatte Bondedreng	51.
Det lykkelige Skibbrud	55.
Over Det lykkelige Skibbrud	151.
Erasmus Montanus	155.
Over Erasmus Montanus	234.
Pernilles korte Frøkenstand	239.
Over Pernilles korte Frøkenstand	302.
De Usynlige	305.
Over De Usynlige	363.
Den Stundesløse	365.
Over Den Stundesløse	460.
Den honette Ambition	465.
Over Den honette Ambition	526.

S o l b e r g s

Fortjenester af Nationens Forbedring,

af

Prof. J. E. Sneedorfs to og tredivte Brev, om For-
andringer i en Nations Character.

Derfom Fejlen ligger i Levemaade, Eæder og Mæner, er der to Maader at rette den paa, uden at bruge Evang; den første er Exempler. De Fornemmeste i et Land blive altid efterfulgte af de Andre, og de kan paa den Maade allerbedst indføre Lævelighed, Høflighed, Beskedenhed og Frihed i Omgang. Det andet Middel er Skuespil, som rette saadanne Fejl ved at gjøre dem latterlige, især dem, som komme af Stolthed; thi som

diffe

diffe ere grundede i Lyst at ansees og frygtes, kan de og paa ingen bedre Maade undertrykkes end ved Foragt og Latter. En Nation, som er forsængelig, har ikke megen anden Nytte af Comoedier, end at de fornøje, men for de Stolte er de tillige en Lugt, især naar Personerne vælges saa vel som i en Deel af Baron Holbergs Stykker; Don Ranudo, Herman von Bremenfeldt, den Rangsøge, Erasmus Montanus, von Lyboe, er alle Characterer, som, naar de udføres efter enhver Nations Levemaade og Smag, kan være til almindelig Nytte paa alle Stuepladser i Europa, naar man undtager den Franke. En Engellænder skammer sig ved Armod og en Spanier ved Arbejde, men en Fransos bær sin Armod vel, og undseer sig ikke ved nogen ærlig Forretning, som kan forskaffe ham Velstand. En Fattig, som er hoffærdig, er et af de latterligste Creature i Frankerige, men naar

en

en Fransos leer af Don Manudo, troer han ikke, at han beleer sine Landsmænd, men at han beleer sine Naboer.

Den Beskedenhed, hvormed de Franske veed at bruge deres Frihed baade i Skrifter og Forestillinger, som angaae Staten, viser, at en Herman von Bremensfeldt er

ligesaa rar hos dem, som hans Character er almindelig paa andre Steder. I Engelland finder man nok i alle

Clubs, Spanien har en Original i Don Quichot, og hvor mange Statskrifter komme der ikke ud i Tydskland

under prægtige Titler, hvis Forfattere med meget liden

Indsigt vise meget større Tillid til dem selv end en

Montesquieu? Mangslyge, saaledes som den forestilles

af Hr. Høiberg, er en Art af Ære, som de Franske

ikke kjende, og som man neppe kunde gjøre dem begri-

belig uden at oplyse den ved Exempler af den tydske Ti-

tulatur og den spanske Ceremoniel, som begge underti-

den

den har foraarsaget dem adskillige Ulejligheder ; og endelig, min Herre! hvilken himmelhøj Forskjel imellem saadanne Pedanter som Erasmus Montanus og Magister Stygotius, og saadanne som de franske Abbeer eller dem, som i Paris ere bekjendte under det almindelige Navn af Poeter. De vil derimod finde af det første Slags baade paa de tydske Academier og i de engelske Collegier. Det er Dem vel bekjendt, hvorledes Forfatteren af de lærerige Efterretninger (*Memoires Instructifs*) beskriver den Profesør i Alcalá, som med en stor Brille paa Næsen og en Rettens-Betjent ved Siden, indfandt sig paa Torvet for at stille et Klammeri imellem Studenterne og nogle Fremmede, og mene De ikke, at Stygotius med et Par Brillen vilde gjøre ligesaa megen Opsigt paa en spansk Skueplads? De seer altsaa, at Characterne i disse Skuespil er vel udsøgte, og jeg troer, at man til

Baron

Baron Holbergs Være kan sige, at de ikke er ilde udførte; thi ligesom man bør dømme Klæbedragten paa et Skilderi, ikke efter vore Tiders Smag, men efter de Modeller, som var brugelige paa den Tid, da det blev malet, bør man og dømme om en Comedie efter Sædnerne paa den Tid, da den er skreven. At disse Stykker ikke mere behage saa meget som før, kommer vel ikke deraf, at Characterne reent er uddøde hos os, men deraf, at de er bleven noget finere, og hvem har vi at takke derfor uden en Skribent, som har haft saa gode Gaver til at forestille dem lige saa latterlige, som de var paa den Tid, og derved bragt det saa vidt, at de, som nu omstunder begaae samme Fejl, holde sig berettigede til at belee deres Formænd og til at ringeagte en Skribent, fordi han ej har været saa lykkelig at kunde tage dem selv til Modeller. Det skulde være mig kjær, om nogle af vore gode

Skri.

Skriventere snart vilde opfylde deres Quæter ved at fore-
stille dem i Originaler, hvis ikke, vilde jeg ønske, at nogle
af de unge Mennesker, som plages saa meget af Skrive-
Eeye, vilde øve dem i Oversættelser af saadanne Carac-
terer, hvoraf de vil finde adskillige i de engelske, tydske
og spanske theatraliske Skrifter.

Den pantsatte Bondedreng,

Comedie i tre Acter.

Personerne i Comedien:

Leerbeutel, en forgieldet Mand.

Pernille, hans Pige.

Peer Nielsen, Bondedrengen, Palsgreve.

Berten.

Tre Raadsherrer.

Leander.

En Postkarl.

En anden Bert.

Mad. Staabi.

En Juveleer.

Peter

Christopher

} Bertens Folk.

En Musikant.

Niels Peersen

Giertrud

} Drengens Forældre.

Første Act.

Første Scene.

Pernille. Leander. Siden en Postkarl.

Leander som møder Pernille. Der seer jeg igjen et 11te Juni Ansigt. Er det ikke Mademoiselle Pernille? Jo, min Tro, er det saa. Velkommen til Byen!

Pernille. Jeg takker skyldigst, Monsieur!

Leander. Er hendes Frue med?

Pernille. Nej, jeg er kommen her med Herren alene.

Leander. Det er, min Tro, artig. Ser Frue maa ikke være meget mistænkelig, efterdi hun fikker Kammerpigen med Herren til Byen.

Pernille. Vi har, min Tro, andet at tænke paa, end Saloufie, i disse Dage.

Leander. Hvi saa?

Pernille. Det er et underligt Spørgsmaal. Monsieur maa vist ingen Almanak have?

Leander. Jo, min Tro, har jeg saa.

Pernille. Saa veed han da vel, at vi skriver den 11te Juni i Dag?

Leander. Hvad Fare har han for den 11te Juni?

Pernille. Han har ikke saa megen Fare for den 11te Juni, som den 11te Juni har Fare for ham. Der er dog en Hob ubillige Folk i denne By. Tænk engang Monsieur Leander! Min Herre har været her paa syvende Dag i Byen, og har endnu ikke fundet faae lumpne 10000 Rdlr. paa Credit, som han har nødig; han har anmodet 5 a 6 Kjøbmænd derom, i den Gade, hvor vi logerer, men = =

Leander. Hvad hedder den Gade, som I logerer udi?

Pernille. Den hedder vist Bimmelskastet. Det er en Gade, som gaaer saa skjæv.

Leander. Den vil, min Tro, gaae skjævere endnu mod den 18 Juni.

En Postkarl. Om Forlæbelse, I gode Venner! Her skulde logere i dette Qvarteer en fornemme Mand fra Landet.

Pernille. Hvad er hans Navn?

Postkarlen. Han hedder Hr. Leerbeutel.

Pernille. Jeg kjender ham.

Postkarlen. Det skal vist være en fornemme Banquerotterer.

Pernille. Endnu ikke, min Søn! men han kan blive det. Ingen Ting er umulig; vil I levere mig Brevet, thi jeg tjener hos ham; men see! der er han selv.

Post:

Postkarlen. Jeg skjøtter ikke om at tale med ham
nu. Jeg maa gaae. (Gaaer og Leander med.)

Sjette Scene.

Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Jeg kan komme tilrette med alle
Folk, uden med disse forbandede Creditorer.

Pernille sagte. Det gaaer mig ligeledes.

Leerbeutel. Det er et upoleret Folk.

Pernille sagte. Nogle Tølpere.

Leerbeutel. Jeg vil heller omgaaes med Grovs-
smede.

Pernille sagte. Heller med Kjedelstikkere.

Leerbeutel. De har ingen Respect for Folk af
Byrd og Stand.

Pernille sagte. De skjærer alle over een Kam.

Leerbeutel. See! est Du der Pernille? Hvad
bestiller Du her?

Pernille. Jeg staaer, og speculerer paa, hvor-
dan vi kunde faae den 1ste Juni practiseret ud af
Almanakken.

Leerbeutel. Og jeg gaaer og speculerer paa,
hvordan jeg kunde practisere mig ud af Landet. Jeg
faaer et forbandet Brev efter et andet.

Pernille. Har Herren ingen Penge faaet
endnu?

Leerbeutel. Nej Pernille! Her er et uforssam-
met

met Folk udi denne By. Jeg har været saa raisonnabel, at tilbyde visse Mænd 40 pro Centa; men de vil dog ikke laane mig.

Pernille. Det er uforskammet.

Leerbeutel. Og det som mere er, jeg tilbyder dem at betale Renterne forud.

Pernille. Hvilke uvillige Dødmere! Alt hvad de kunde tabe derved i saa Maade, var 60 paa hundrede. Jeg har her et Brev til Herren.

Leerbeutel. Hvem flyede Dig det?

Pernille. En Spaamand.

Leerbeutel. Hvoraf veedst Du, at han var en Spaamand?

Pernille. Jo, han sagde, at Brevet var til en Banqveroterer.

Leerbeutel. Mon han sagde det af Ondskab?

Pernille. Nej! jeg troer nok, at han vilde sige Banqverer. Vil Herren læse Brevet.

(Han læser Brevet.)

Leerbeutel. "Tre Uger efter Sigt vilde Hr. Leerbeutel betale denne min sola Bexel af 10 Rdlr."

Her seer man, hvilke Tanker Folk har om mig; 3 Ugers Sigt paa 10 Rdlr. Pernille! Du har spillet adskillige Pudser for at redde mig tilforn. Nu har jeg mest Din Hjælp fornøden.

Pernille. Man spiller saa længe Pudser, at man blir omfider hængt derfor.

Leer-

Leerbeutel. Sy! man hænger jo ikke Fruentimmer.

Pernille. Jeg vil gjerne stræbe at hjælpe Herren; men det er vanskeligt at gjøre, uden man vil gribe til Skjelmstykker.

Leerbeutel. Naar man ikke kan komme fort ved ærlige Midler, saa ma man søge andre Udveje.

Pernille. Jeg kan i en Hast ikke hitte paa andet Raad, end at Herren spiller nok engang banqverot.

Leerbeutel. Det kunde være godt nok, hvis jeg havde Rejsepenge.

Pernille. Jeg veed, at Herren har saa megen Credit.

Leerbeutel. Hvor stor min Credit er, kan man see af denne Bexel af 10 Rdlr, som er paa 3 Ugers Sigt.

Pernille. Jeg kunde maaskee nok finde nogen Udvej, hvis jeg ikke havde saamegen Samvittighed, som jeg har.

Leerbeutel. Det er Ulykken. Men hvorfor lod Du ikke Din Samvittighed smukt blive hjemme,

Pernille. Ej Herre, den koster jo intet at føre. Fragten er kun en ringe Ting.

Leerbeutel. Jeg troer det nok; thi der vilde en mægtig Hob saadanme Samvittigheder for den agende Post at stoppe dens Omkostninger.

Pernille. Det er sandt, de falder noget lette

udi

8 Den pantsatte Bondedreng.

---

udi Bægten, men hvor lidet det er, saa er det dog noget.

Leerbeutel. Det er meget urimeligt, at bringe ved 1 rte Juni-Tider Samvittighed med sig til Kjøbstæden. Men lad os holde op at skjemte, og lad os tænke paa noget Middel, hvorved jeg kan blive hjulpen.

Pernille. Kan Herren bekvemme sig til at gjøre et Skjelmstykke?

Leerbeutel. Hvilket underligt Spørgsmaal! Jeg har saa tidt gjort det uden Nød, og nu skulde jeg tage det udi Betænkning, da saa mange Ulykker staaer mig for Dine!

Pernille. Jeg vil see til, i Ugen indkommer, om jeg kan hitte paa noget.

Leerbeutel. At love mig Hjælp, i Ugen indkommer, det er ligesom at love En, der falder udi Søen, Hjælp om et Par Timers Tid.

Pernille. Det er Ulykken, Herre! at I har alt for høje Tanker om mig. I stoler alt for meget derpaa.

Leerbeutel. Jeg veed, hvad Du kan gjøre.

Pernille. Ja, jeg veed det ogsaa selv.

Tredie Scene.

En Bondedreng kommer ind gabende.   Leerbeu-
tel.   Pernille.

Pernille. Nej! see den Bondedreng, hvor han
saaer og gaber. Han maa vist ikke have været i
Kjøbstad tilforn.

Leerbeutel. Hør Landsmand! hvor har Du
hjemme?

Bonden. Jeg har hjemme udi en By her ude
paa Landet.

Leerbeutel. Hvad hedder den By?

Bonden. Jeg veed mere ikke.

Leerbeutel. Hvor langt ligger den herfra?

Bonden. Mener I denne By her?

Leerbeutel. Hvilken forbandet Toffe! Skulde
jeg spørge om, hvor langt denne By ligger fra sig
selv? Men vedst Du ikke, hvad Byen hedder, som
Du boer i? Hvad hedder Din Foged? Naar jeg
hører hans Navn, skal jeg maaskee nok sige dig
Byens Navn.

Bonden. Vor Foged, lad see, han har samme
Navn, som jeg.

Leerbeutel. Hvad hedder Du da?

Bonden. Jeg kan mere ikke komme det ihu.
Lad see! tøv lidt; min Moer veed det nok.

Leerbeutel. Det er en Erke-Offe.

Bon-

Bonden. Men jeg veed hvad vor Præst hedder.

Leerbeutel. Hvad hedder han?

Bonden. Han hedder Hr. Magister, ja mere gjør han saa.

Leerbeutel. Han er værre end et umælende Best.

Bonden. Vilde I ikke, goe Herre, blive vred paa mig, saa vilde jeg spørge Jer, hvad dette store Hus er for et Hus.

Leerbeutel. Det er Raadhuset.

Bonden. Hille min Tro! der kunde lægges en magtig Hob Kjør, og fødes en farlig Hob Heste og Stude der. Gjennem den store Port gaaer man vel hen til Staalben?

Leerbeutel. Jeg havde neppe troet, at der skulde findes sige Mennesker; — men hør Kammerat! hvad har Du i Dag at forrette her i Byen?

Bonden. Ikke saa meget, men goe Herre! bliv ikke vred, at jeg gjør saa mange Spørgsmaal. Hvoraf leve disse mange Folk her i Byen; thi jeg seer hverken Ager eller Eng, hverken Heste eller Stude, ikke et Svin engang.

Pernille. Stude og Svin er her nok af; man lever ellers her af Dig og andre Vønders Sved og Arbejde.

Bonden. Men hvorfor er vi saa gale, at vi arbejder for dem?

Per:

Pernille til Leerbeutel. Denne Karls Taabelighed, Herre, vil jeg betjene mig af, og sætte noget i Værk, som skal give os Penge. (Til Bonden.) Du maa vel sige, Landsmand! at J er gal, som arbejder og sveder for andre. Jeg er vis paa Ingen har takket Dig derfor, siden Du kom til Byen.

Bonden. Der har ikke været den Ære i dem, at de har villet løfte paa Hatten engang, naar jeg har taget min Hue af.

Pernille. Hør Landsmand! Har Du Lyst at blive her i Byen? Du skal slippe for Arbejde, og intet andet have at bestille, end at æde og drikke.

Bonden. Tak som byder. Det var jo et skjont Levnet.

Pernille. Du skal faae 5 a 6 Retter Mad hver Maaltid.

Bonden. Faaer Folk saa mange Retter Mad i Staden?

Pernille. Ja vist, de fleste.

Bonden. Da maa de fleste have Mæver saa store som Mære.

Pernille. Nej, de æder kun lidt af hver Ret. Men vil Du gjøre, hvad jeg beder Dig, skal Du nyde samme gode Dage.

Bonden. Ja mere vil jeg saa.

Pernille. Lad see da at Du kan beholde i Dit Hoved, alt hvad jeg siger Dig.

Bon:

Bonden. Jeg vil forvare det i min Hue.

Pernille. Ach! jeg maa blive gal. Det er godt nok, at han er taabelig, men jeg er bange, at det gaaer alt for vidt. Hør Landsmand! Du maa være gandske taus, og om Nogen taler til Dig, skal Du intet andet svare end disse Ord: Spørg min Hofmester. I maa agere Hofmester, Herre!

Leerbeutel. Hvad skal Da Bonden være?

Pernille. Jeg har alt gjort ham til Palsgreve. Vi skal lade, som han rejser udenlands, og jeg skal agere Palsgrevinden. Træk Jer Kjole af Herre! jeg maa see, hvordan han passer derudi.

(De fører ham i Leerbeutel's Kjole.)

Bonden. Ej! det er en fin Kjole. Herren paa Hovedgaarden havde ikke bedre Kjole den Dag, han stod Brud.

Pernille. Tael nu ikke meer om Herren paa Hovedgaarden, nu est Du Herre selv, ja en Palsgreve.

Bonden. Jeg er Fanden heller.

Pernille. Stil Dig nu an i alle Maader, som at Du er vor Herre.

Bonden. Er en Palsgreve da det samme, som vor Herre?

Pernille. Nej, nej, Du skal kun bilde Dig ind, at jeg er Din Frue, og han Din Tjener, og naar Nogen taler Dig til, kan Du svare dem det, som jeg

jeg sagde Dig nys. Nu vil jeg lade, som jeg er en fremmed Person, som Du maa tale med — Underdannede Tjener! jeg glæder mig over at see Eders palkgrevelige Naade lykkelig er ankommen til dette Sted — See frisk op! — om jeg maatte tage mig den Dristighed at spørge Eders Naade, naar Ankomsten var hid; — see frisk op! — Hvad svarer Du dertil?

Bonden. Hvad skal jeg svare dertil? I bær Jer ad som en Nar.

Pernille. Ja saadant Narreri maa Du venne Dig til, naar Du vil være fornem.

Bonden. Hvad skal jeg svare?

Pernille. Har Du saa hastig glemt det? Du skal svare: Spørg min Hofmester. Ej see dog frisk op! Nu taler jeg Dig videre til: Naar var Eders palkgrevelige Naades Ankomst hid til Staden?

Bonden. Spør min Hofmester, eller tael til min Hofmester, see frisk op.

Pernille. Ej, gid Du faaer en Ulykke! din dumme Hund.

Bonden. Spørg min Hofmester; — hvad var nu det andet?

Pernille. Ach! jeg maa blive gal. Det er alt nok, bliv kun derved; nu taler jeg videre: Eders Naade er vel endnu ikke gift?

Bonden. Spør min Hofmester.

Pernille. Det Spørgsmaal duer ikke. Eders Naade

Maade er vel kommen hid, for at besee vor ringe Etad?

Bonden. See frisk op.

Pernille. Ej! jeg kommer ingen Vej med ham. Det er en Hest. Du skal intet andet svare, end de Ord: Spør min Hofmester.

Bonden. Nu, nu forstaaer jeg; spør min Hofmester.

Pernille. Got nok. Her boer en Mand udi dette store Hus, hvor Comedien skal spilles. Der skal Herren gaae hen for i Vejen, betinge de fornemste Værelser for en fornemme rig Palsgreve med hans Frue.

(Bonden sunder sig, og smør Fingrene paa Kjolen.)

Leerbeutel. Sy Dig an! smør Du Fingrene paa Kjolen!

Bonden. Spør min Hofmester.

Pernille. Ej! det vil ikke sige, Herre! lad ham kun have sine Moder.

Leerbeutel. Jeg mærker nok, hvorhen Du sigter med denne Intrigue; men jeg er bange, at vi bliver fjendte.

Pernille. Udi den Equipage, vi kommer udi, vil Ingen kjende os. Man maa ellers vove noget, for at redde sig af en stor Ulykke.

Leerbeutel. Det er sandt; hvis jeg ikke faaer Penge paa en eller anden Maade, er jeg om en Hals.

Per.

Pernille. Saa vover Herren da intet; men jeg alene.

Leerbeutel. Det er sandt, Pernille! jeg har Dig at tilskrive baade mit Liv og min Belfærd. Men hvad skal vi nu først foretage?

Pernille. J skal hen udi dette store Herberg, og bestille de fornemste Værelser for en fremmed Palsgreve. J maa braute brav og tale store Ord.

Leerbeutel. Det skal have gode Beje. Det er noget, som jeg er vant til.

Pernille. See her, Kammerat! fly nu Herren sin Kiøle igjen.

Bonden gradende. Ej! lad mig beholde den.

Pernille. Du skal strax faae den tilbage. Kom nu med mig.

Fjerde Scene.

Leerbeutel. En Bert.

Leerbeutel. Det er en lystig Pige, som er skabt til store Ting. Jeg maa strax gjøre en Begyndelse.

(Banker paa.)

Verten. Med hvem vil Han tale, min Herre?

Leerbeutel. Jeg er Palsgrevens Hofmester.

Verten. Hvilken Palsgreve.

Leerbeutel. En fremmed Palsgreve, som er nylig kommen til Staden, og vil have Logement her; thi dette Hus er os recommanderet som det bedste.

Ver-

Verten. Ja jeg haaber, at Hans Naade skal ingensteds blive bedre tracteret.

Leerbeutel. I maa vel see til, Hr. Bert! at I skaffer os god Fisk; thi Palsgreven er ikke meget for Kjsdmad. Hvad Slags Vine har I?

Verten. Alle Slags; jeg har nylig faaet hjem Bourgognevin, som ikke er for lange Svile; men er Palsgreven langt borte?

Leerbeutel. Nej han er paa Vejen fra Posthuset, hvor Bognene holder, der tar han en Porteschaise; thi han taaler ikke at kjøre paa Gadestenene.

Verten. Hillemand! kommer han saa hastig? Henrich! gjør alting røddigt paa den store Sal. Vi venter Fremmede.

Leerbeutel. I maa skynde Jer, det bedste I kan.

Verten. Inden en halv Time skal alting være færdig. Jeg haaber, Hans Naade skal blive fornøjet; behager det ellers Hr. Hofmester, at jeg skal lade nogle af mine Folk gaae med, for at bære hans Gods.

Leerbeutel. Ak nej! Vi har Folk nok selv. Han har ogsaa sin Frue med.

Verten. Velbaarne Hr. Hofmester tar ikke unaadigt op, at jeg spør ham om een Ting. Hvor kommer det, at en Herre, som er allerede gift, holder en Hofmester?

Leer:

Leerbeutel. Min Herre har giftet sig meget ung. Derforuden er der en anden Marsag, som jeg skal forklare Jer siden. Gaacr I nu kun ind og laver alting til, thi om en halv Time skal vi være her.

Femte Scene.

Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Begyndelsen er gjort; hvordan det ellers vil falde ud, kan jeg ikke sige. Andre bestjene sig af lystige Tjenere, for at øve Skalkestykker, men jeg bruger Piger dertil. Kjønnen gjør dog intet til Sagen; thi hvo som har bedst Hoved og mest Driftighed, er det beqvemteste Instrument. Denne Pige har reddet mig af adskillige Fortrædeligheder, saa at jeg har Haab om god Fremgang. Hvorom alting er, saa vover jeg ikke meget; thi at falde i ubarmhjertige Creditorers Hænder = Men der seer jeg hende igjen.

Pernille. Nu Herre! har I forrettet Jer Erinde?

Leerbeutel. Logementet er bestilt, og alting bliver færdigt inden en halv Time, hvordan det ellers vil falde ud.

Pernille. Lad mig kun raade derfor. Jeg har allerede hvervet en Høb got Folk, som skal gaae os tilhaande.

Leerbeutel. Men hvor er Palsgreven?

Pernille. Han er til min Mesters, som jeg har aabenbaret den hele Sag. Hun er, uden at rose min egen Paargrende, en vittig Kone, og saa tjenstagtig, at hun har exponeret sig mange Gange at komme i Spindehuset, for at gaae gode Venner tilhaande, som betale hende for sin Nøje.

Leerbeutel. Men jeg er bange for denne Bondedreng; thi han er alt for taabelig.

Pernille. Dersom han var et halvt Qvintin mindre dum, var han mig til ingen Nytte. Spiller I kun Jer Hofmesterrolle saa vel, som jeg min Fruerolle, saa skal Sagen gaae vel nok. Lad os nu gaae hen at lave os til.

U n d e n A c t.

Første Scene.

Palsgreven i en Portechaise, de Andre gaar ved Siden.

Berten er meget gestjæstig, og, med Huen i Haanden, hjælper ham ud af Portechaisen.

Leerbeutel. Hej, Christopher, Peter! løber strax hen til Posthuset, og henter Herrens Tøj og Kufferter, Fruen kommer ind ad Bagporten.

Lakejerne. Det skal skee, Hr. Hofmester!

Berten. Gud bedre mig, velædle Hr. Hofmester!

ster! jeg er bange, at det er ikke alt udi Huset, som det bør være; havde jeg lidt forud saæet Hans Naades Ankomst at vide, skulde det have været bedre.

Leerbeutel. Jeg veed, I har jo nogle Bærelser røddige.

Verten. Ja den store Sal, som Herren blev ført op paa, er røddig. Cabinetterne skal strax komme i Stand.

Leerbeutel. Got, got.

Verten. Ach Hr. Hofmester! Palsgreven seer meget naadig ud. Han er gandske ung.

Leerbeutel. Ja, han er kun udi sit attende Aar, og derforuden for saadan stor Herre meget enfoldig, saa at alting maae gaae igjennem mit Hoved. Hvad hedder den fornemteste Berelerer her i Byen?

Verten. Han hedder Andreas Grobsmidt.

Leerbeutel tar et Brev af kommen. Ja, det er den samme, her staaer paa Brevet, Andreas Grobsmidt. Er den Karl ellers capable for at tælle mig 4000 Rdlr. 3 Dage efter Sigt.

Verten. Ja, velædle Hr. Hofmester! om det var 10,000; men kan Palsgreven behøve saa mange Penge paa eengang?

Leerbeutel. Ja vist. Han agter ikke mere tu-

sind Daler end 4 Skilling. Saadanne Folk, Hr. Vert, maatte I nok ønske hver Dag.

Verten. Det er, min Tro, sandt.

Anden Scene.

En anden Vert kommer ind. De forrige.

Anden Vert. Ach min Herre! jeg vilde recommendere Dem mit ringe Hus, hvor De skal blive langt bedre accommoderede end her.

Første Vert. Det skulde fortryde mig, om man nogensteds blev bedre accommoderet end i mit Hus.

Anden Vert. Ej! jeg maa lee deraf. Du est jo ikke capable, Jacob! at lave en ærlig Ragout til.

Første Vert. Du skal nok see, at jeg skal lære det af Mester Herman.

Anden Vert. Jeg veed nok, hvad Folk sagde, som logerede her forgangen Uge.

Første Vert. Hvad sagde de da?

Anden Vert. De sagde, at de bleve slet accommoderede og brav skaaen.

Leerbeutel. Ej Børnlille! ypper ingen Klamsmeri.

Anden Vert. Det er, som jeg siger, min Herre! vil De behage, at logere hos mig, skal De blive langt anderledes betjent, og langt fra ikke skaaen saa meget som her.

Leerbeutel. Nej, nu er det for silde, Landsmand!

Sør:

Første Vert. Det er Carnalier, som sige, at jeg skjar Folk.

Anden Vert. Og jeg siger, at Du er en Brødtyv, som søger at tage Næringen fra andre Godtsfolk.

Første Vert. Du est selv en Brødtyv.

(De faaer hinanden i Haaret, og Hofmesteren stikker dem ad, og driver den anden ud.)

Verten. Ach gunstige Hr. Hofmester! tag det ikke unaadigt op, at saadant er skeet udi Deres Præsence. Jeg kan ikke styre mig selv, Hr. Hofmester! naar Nogen vil gribe mig an paa mit ærlige Navn og Dygt, og sige, at jeg ikke kan lave en Ragout til, er det ikke smerteligt? Hr. Hofmester! Han maatte heller have kaldet mig en Stjelm og Bedrager.

(Han græder.)

Leerbeutel. Ej Hr. Bert! vil man lægge paa Hjertet alt, hvad Folk siger, saa faaer man nok at bestille; hvor gammel er J vel nu, og hvor længe har J kaaget for Folk.

Verten. Over 30 Aar.

Leerbeutel. J saa lang Tid synes mig, at Eders hidlige Blod burde have udkaaget. Skulde jeg have ladet mig bevæge af Snak, saa havde jeg længe siden været opædt af Chagrin; thi udi hvert Brev, jeg faaer hjemme fra, er noget Nytt fra mine Venner, som fortæller mig, hvad Folk taler om denne

vor

vor udenlandſke Rejſe, nemlig: at jeg betjener mig af Palkgrevens Enfoldighed, og anvender Caſſen til min egen Fordel, da jeg dog kan ſværges, at jeg har ſat til over 3000 Rdlr. af mine egne Penge paa denne Rejſe, ſom Fruen kan vidne med mig; men Hr. Bert! naar man har en god Samvittighed, kan man foragte alt ſaadant.

Verten. Gid alle brave unge Herrer vare udfliſte Hænder, ſom Hofmeſterens. Der er noget ſært ved mig, Hr. Hofmeſter! at ſaaſnart jeg ſeer et Menneſke, kan jeg perfect ſige, hvad der boer i ham. Jeg kaſtede mit Dje ikke ſaa ſnart paa Hofmeſteren, førend jeg formærkede, at han var en forſtandig og dydig Herre; men, Hr. Hofmeſter! er Palkgreven ſaa enfoldig?

Leerbeutel. Hr. Bert! man bør ikke tale ilde om ſaadanne ſtore Herrer, jeg taler heller ikke ilde om ham; thi hvad kan han dertil, at Naturen ikke har villet danne ham anderledes; men jeg kan ſige dette — (Dog ikke mine Ord igjen)

Verten. Bevare min Mund, Hr. Hofmeſter!

Leerbeutel. Jeg kan ſige det, at han har ſtaft intet af Menneſke, uden Skabningen, og hvormed jeg søger at skjule hans Enfoldighed, ſaa mærker dog ſkjønſomme Folk det ſtrar. Hans Hr. Fader, den gamle Palkgreve, har mange Tider vredet ſine
Hans

Hænder, ja grædt derover for mig. Jeg har trøstet ham derved, at Mange der har været lige saa enfoldige som han udi Ungdommen, ere dog blevne meget vittige, naar de ere avancerede udi Alderen. Hans Hr. Fader har menet, at naar han kom i fremmede Lande, han skulde forandres, og blive mere poleret; men jeg seer endnu ingen Forandring. Nu maa jeg op til Herren, han har ladet invitere de Fornemmeste af Landet, at spise her med sig til Aften. See til, Hr Bert! at vi blive vel accommoderet. I skal blive raisonabel betalt. Adieu saa længe.

Tredie Scene.

Berten. Mad. Staabi. Eiden Leerbentel.

Berten. Det er en deilig Mand, denne Hofmester. Men jeg vilde dog ønske, at hverken han eller Fruen var med; thi saa kunde jeg raade for Herren alene. Vi faaer kun sjelden slige fede Stege, hvorfor vi maag bruge Lejligheden. Et Vertshus er ligesom et Lotteri. Der falder en Høb Nieter og flutte Gevinster; men denne Valkgreve er som et af de store Lodder udi den femte Classe, som maa bøde paa det andet. Men see her! God Morgen Mad. Staabi! vil I tale med mig?

Mad. Staabi. Jeg hørte, at her er kommen en fremmed Herre. Jeg har Brocader, Silketøj, og andet deilige.

Ver-

Verten. J kan bie til Hofmesteren kommer; thi alting gaaer igiennem hans Hoved. Men der er han. Hr. Hofmester! her er en Kone med adskillige Galanterier, om Valkgreven kunde have Lyst til noget.

Leerbeutel. Ranskee, vi skulde have henved 30 Allen Brocade: men det skulde være got.

Mad. Staabi. Der er Ingen i Byen, som har bedre Brocade; men det er noget dyrt. Hvem der vil have gode Sager, maa ogsaa betale dem.

Leerbeutel. Det vil ikke sige, at de ere dyre, naar de ere gode.

Mad Staabi. See min Herre! dersom Han finder saadan Patron og saa tyk Brocade udi Staden, vil jeg give det for intet.

Leerbeutel. Har J ellers ingen smukke Tobaksdaaser?

Mad. Staabi. Jo' vist; her har jeg en Gulddaase, med et rart Portrait, men den kommer paa 200 Rdlr.; thi der er lutter Ducatguld deri.

Leerbeutel. Ja, Daasen er smuk; jeg troer nok, at Greven beholder den, tilligemed Brocaden, naar han faaer Lejlighed at see derpaa. Vil J lade det ligge her, til i Morgen?

Mad. Staabi. Ja hjertelig gjerne.

Leerbeutel. J kan komme hid i Morgen Kloften 9.

Mad.

Mad. Staabi. Det skal see.

Leerbeutel. Men I maa sige det nøjeste Kjøb paa Brocaden.

Mad. Staabi. Vi skal nok komme til Rette.

Leerbeutel. Har I ellers smukke Juveler?

Mad. Staabi. Nej, Herre! men her boer en Mand næst ved, som jeg vil recommendere Herren.

Leerbeutel. Ja! lad ham strax komme hid.

(Mad. Staabi gaaer bort.) Hr. Vert! De Fremmede kommer snart. Lad nu see, at I accommoderer dem vel.

Verten. De skal blive kongelig tracterede.

(Verten gaaer ud.)

Fjerde Scene.

Leerbeutel alene.

Comedien begyndes vel nok; det er vel noget dumdriftigt, at byde fornemme Gæster til sig, som, maaskee, kan røbe os, og strax see, at det er en grov Bondedreng; men min Løremester Pernille siger, at jo mere Figurer vi gjør, jo mere bestyrker vi vore Sager, og betar Verten al Suspicion. Jeg skal nok sætte Herrerne en Børnæse paa, saavel som hun paa deres Fruer. Men der kommer Juveleren. De Folk iler til deres egen Ulykke, ligesom de er bange, de ikke tidlig nok skal blive bedragne.

Fem-

Femte Scene.

Leerbeutel. Juveleren.

Juveleren. Serviteur, min Herre! Madam Staabi har vist mig hid; jeg er en Juveleer.

Leerbeutel. Lad mig see, hvad det er for Sort; disse staaer mig bedst an; kan see, at Greven beholder dem, men nu har han ikke Lejlighed at examinere dem; thi vi venter nogle af Raadsheererne hid. Vil I lade dem ligge her til i Morgen, saa skal I faae Svar.

Juveleren. Jeg vil komme hid i Morgen med Juvelerne igjen.

Leerbeutel. Nej Monsieur! Jeg skal give Ham bedre Raad. Det er bedst, at Han bliver borte, eftersom Han er saa frygtsom. Her var nylig en anden, som recommenderede sig, og bød sig til, at lade os beholde paa Prøve saa mange, som vi forlangede; men jeg lod ham gaae, eftersom samme Kone havde talt til mig om Jer.

Juveleren. Ach, min Hr. Hofmester! det var ikke saa ment.

Leerbeutel. Nej Monsieur! Jeg vil, min Tro, ikke føre Ham, eller Nogen, i Fristelse. Han kunde maaskee have en urolig Nat derover, at Han havde betroet et Par Juveler til en Palsgreve af det hellige romerske Rige.

Ju-

Juveleren. Ach bliv ikke vred, velædle Hr. Hofmester!

Leerbeutel. Nej! aldeles ikke. Jeg priser Hans Forsigtighed.

Juveleren. Ach Eders Velædelhed!

Leerbeutel. Jeg siger Ham jo, Monsieur, at jeg aldeles ikke fortryder derpaa, men Han kan heller ikke regne mig det til Onde, om jeg kjøbflaer med hvem jeg lyst.

Juveleren. Ach velbyrdige Hr. Hofmester!

Leerbeutel. See, der har Han sine Juveler igjen. Jeg troer ikke, de er kommen til Skade i min Haand.

Juveleren. Jeg taer dem, min Tro, ikke tilbage. Jeg beder ydmygst, at de maa blive liggende til i Morgen.

Leerbeutel. Nej jeg taer ikke imod dem.

Juveleren. Jeg beder da, at Greven vil ikke fatte Unaade for mig. (Gaaer bort.)

Leerbeutel. Hør Monsieur! Eftersom jeg mærker; at I ikke gjorde det af Mistanke, saa lad dem da blive her.

Juveleren. Jeg takker Hofmesteren.

Leerbeutel. I Morgen Klokken 9 kan I komme hid.

Juveleren. Det skal see. (Gaaer.)

Slut

Sjette Scene.

Tre Raadsherrer. Leerbeutel.

Første Raadsherre. Skyldigste Tjener, jeg veed ikke, om Han er af Valkgrevens Suite.

Leerbeutel. Ja min Herre! Jeg er hans Hofmester, til Tjeneste. Valkgreven har taget sig den Frihed at invitere dem til et Aftensmaaltid, og formoder, de tage det ikke ilde op.

Anden Raadsherre. Vi ere Valkgrevens underdanige Tjenere, og takker for den Ære, Han vil bevise os.

Leerbeutel. Hans Hr. Fader, den gamle Valkgreve, siger, at udi hans Ungdom, da han rejste udenlands, inviterede han enhver Byes Dyrighed til sig, hvilket han ogsaa har villet, at hans kjære Søn skulde practisere. Raadet er saadanne Mænd, som man skal lære og profitere af. Man maa ikke rejse udenlands for at besee Huse og Bygninger, men for at tale med brave Folk.

Første Raadsherre. Vi vilde ønske, at vi kunde være Hans Naade til nogen Fornøjelse her paa Stedet. Men hvad kan en Herre af den Stand og Education, og der har rejst saameget, profitere af vor Omgjængelse? vi kan nok slutte af Hr. Hofmesterens Artighed Forstand og Manerer, hvordan Hans høje Principal er dannet.

Leer.

Leerbeutel. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker De have om mig. Mine Meriter ere kun ringe, og min Principal desværre. = = = Ach I gode Herrer! jeg kan ikke tale.

Første Raadsherre. Hvorfor det? Hr Hofmester! vi haaber, at Hans Principal intet Ondt er vederfaret.

Leerbeutel. I gode Herrer! Naturen er meget bizarre i at uddele sine Gaver, min Herre har intet at klage over Legemets Skikkelse; thi alting er derudi, som det bør at være, og han har en god Helbred, er derforuden begavet med Rigdom og Velstand: Men I gode Herrer! (han græder bitterlig.) Ach! mit Hjerte bløder i mit Liv, naar jeg tænker derpaa.

Første Raadsherre. Maaskee Palsgreven er noget flygtig; hvilket er en Fejl, som findes hos de fleste slige unge Herrer. (Leerbeutel græder igjen.) Men det er noget, som forgaaer med Alderen.

Leerbeutel. Nej min Herre! Gid han var noget vild og flygtig; thi jeg holder saadant for et godt Tegn hos unge Mennesker.

Første Raadsherre. Saa inclinerer han da maaskee til Melancholi?

Leerbeutel. Nej! gid han var noget melancholisk; thi Melancholi er gjerne meleret med andet Godt.

Før

Første Raadsherre. Han er, maaskee, alt for stor Liebhaber, og lader sig forlede af Fruentimmer.

Leerbeutel. Nej gid han var en Liebhaber; thi Amour, saasom den fører meget Ondt med sig, saa fører den ogsaa meget Godt.

Første Raadsherre. Vi kan da ikke vide, hvad der fattes; maaskee han er haard mod sine Underhävende.

Leerbeutel. Nej vist ikke. Gid han var noget haard, thi saadant er undertiden nyttigt hos sige Folk.

Første Raadsherre. Hans Naabe maa da have nogen Affecter udi en stor Grad.

Leerbeutel. Nej I gode Herre! hverken udi stor eller liden Grad. Han har slet ingen Affecter; naar I seer ham, skal I forsværge, at han er saadan Herre; I skal heller tage ham for en Bondesøn end for en Palsgreve. Han er ligesom et Stykke Træ, har hverken Begreb eller Ihukommelse, og alt det, hans Fader har kostet paa ham, er forgjæves. (Græder igjen.) Ach du ædle gamle Palsgreve! Naar jeg tænker paa de mange salte Taarer, du har faldet, de mange Sukke, du har udøst derover, er mit Hjerte færdigt at briste. Den gode Herre har gjort Alt, hvad en Fader kan gjøre for sit Barn, har udvalgt de bedste Informatores til ham, som var at bekomme udi Landet, de bedste Exercitiemestere, og ende-

lig

lig ladet ham rejse udenlands. — Men det har kun lidet frugtet.

Første Raadsherre. Hvor gammel er nu Valkgreven?

Leerbeutel. Nitten Aar.

Første Raadsherre. Ej Hr. Hofmester, saa kan der endnu være en Forhaabning; thi man har store Exempler derpaa.

Leerbeutel sukker. Ha ha! gid det var saa vel; men jeg beder om Forladelse, I gode Herrer, at jeg forlader Dem et Djeblik. Jeg vil bringe Herren ned.

Første Raadsherre. Ydmygste Tjener.

Syvende Scene.

Raadsherrerne alene.

Første Raadsherre. Det er en allerkjæreste Mand denne Hofmester, Hr. Collega! han burde være det, som hans Herre er, formedelst sine store Meriter.

Anden Raadsherre. Ja, jeg siger det samme, thi jeg er, min Tro, gandske forlibt i ham.

Tredie Raadsherre. Jeg længes ret efter at see denne unge Valkgreve, om han er saa taabelig.

Første Raadsherre. Det maa dog være en stor Hjertesorg for Forældre, at see ingen Tugt bide paa deres Børn. Men der kommer han uden Tvivl.

Et=

Dttende Scene.

Palkgreven. Leerbeutel. Raadsherrerne.
Siden Berten.

Første Raadsherre. Underdanigste Tjener. Vi takker for den Naade Palkgreven har bevist os, at invitere sine ringe Tjenere hid.

Anden Raadsherre. Havde vi vidst Palkgrevens Ankomst, skulde vi for længe siden have havt den Ære at gjøre vor underdanigste Opvartning, og gratulere Hans Naades Ankomst.

Palkgreven. Har Ingen af Jer, I gode Mænd! en Snyde Tobak, jeg er saa forstoppet.

Første Raadsherre sagte. Ach Himmel! hvilken Compliment er dette for en Palkgreve.

Leerbeutel. I gode Herrer! Palkgreven havde lagt sig lidt paa Sengen, og var falden i Søvn, og, naar han sover saadan om Eftermiddagen, bliver han saa døsig, saa at der gaaer en halv Time bort, førend han kommer sig igjen. Jeg beder ydmygst, at De vil behage at sætte sig ned, saa sætter min Herre sig ogsaa.

Første Raadsherre sagte. Hvor den habile Mand veed at skjule sin Principals Fejl!

Leerbeutel. Ach de gode Herrer behager at sidde; thi før sidder ikke Hans Naade.

(Palkgreven sætter sig først, siden de andre, Leerbeutel bliver staaende ved hans Stol.)

Første

Første Raadsherre. Eders Naade er kommen paa et Sted, som er meget usundt. Eders Naade maa derfor tage sig i Agt i Begyndelsen, og bruge nogle smaa Præcautioner.

(Palsgreven råber.)

Leerbeutel. Palsgreven har en forfækkelig slet Mave, og beder ydmygt om Forladelse, at han i deres Præsence bruger sin Commoditet, thi mange Tider kan han ingen Luft faae, og derfor tager sin Frihed at gjøre saadant, hvilket han aldrig gjorde, dersom ikke den yderste Nød tvang ham dertil.

Første Raadsherre. Hans Naade bruge sin Frihed! thi Sundheden er det kostbareste Klenodie man har i Verden. Har ellers Hans Naade længe været incommoderet med slige Obstructioner?

Palsgreven. Spørg min Hofmester.

Første Raadsherre til Hofmesteren. Har Hans Naade været længe saaledes incommoderet?

Leerbeutel. Ja udi nogle Aar.

Anden Raadsherre. Jeg har her nogle excelsente Mavedraaber, om Eders Naade vilde bruge dem, saa forsikrer jeg, at der er ingen Ting bedre for Maven.

Palsgreven. Der gaaer jo ikke 12 flige paa en Vægl. Dervaa kan man ikke slukke sin Tørst.

Leerbeutel. Palsgreven, I gode Herrer! er ikke vant til Draaber. Han bruger aldrig uden De-

coctum, hvoraf tages store Portioner; han har menet, at det var Decoctum.

Første Raadsherre. Nej Eders palkgrevelige Naade! det var ikke Decoctum: man tar kun 10 Draaber heraf hver Gang.

Palkgreven. Spør min Hofmester.

Første Raadsherre. Kjender da Hr. Hofmester disse Draaber

Leerbeutel. Jeg fusser lidt kun paa Medicin. Ja jeg kjender strax paa Lugten, hvad det er for Slags. Det er en kraftig Tinctur. Man kan ikke bruge stort over 10 Draaber paa eengang.

Første Raadsherre. Men hvorledes staaer denne By ellers Eders palkgrevelige Naade an?

Palkgreven. Spør min Hofmester.

Leerbeutel. Palkgreven veed at jeg har seet mig lidt om udi Byen, hvorfor han mener, det kommer mig til at gjøre en Beskrivelse derover; thi han har selv endnu aldeles intet seet; jeg finder her adskillige smukke og kostbare Bygninger.

Første Raadsherre. Ja Byen er smuk nok. Den har taget til paa nogle Aar. Om Palkgreven vil bese sig udi Byen, tilbyder vi vor underdanige Tjeneste, at gelejde ham allevegne.

Leerbeutel. Den Høflighed er saa stor, at Hans Naade ikke kan hitte paa saa kraftige Ord, som han ønsker at svare i en Hast. Ja hans Taushed
selv

selv gir tilkjende, hvormeget hans Hjerte deraf er bevæget.

Første Raadsherre. Det kan aldeles ikke regnes for Høflighed; thi det er vor Skyldighed, at gjøre det og andet, som kan være Palsgreven til Fornøjelse.

Leerbeutel. I gode Herrer! Palsgreven er ikke af mange Ord, men han tænker bedmere. Det har han efter sin Hr. Fader, hvilken, naar Nogen beviser ham Velgjerning, takker aldrig derfor med Ord, men beviser sin Taknemmelighed udi Gjerningen.

Første Raadsherre. Er Eders Naades Hr. Fader endnu ved god Helbred?

Palsgreven. Spør min Hofmester.

Leerbeutel. Jeg skal sige de gode Herrer: Med den sidste Post fik Ingen Brev fra den gamle Palsgreve, uden jeg, hvorfors Hans Naade er bleven lidt fortrydelig, og i det han viser Dem til mig, paa en subtil Naade vil sige, at jeg var lykkeligere i denne Post end han selv. Jeg takker ellers paa Hans Naades Begne for Efterspørgsel. Den gamle Palsgreve, saavel som Palsgrevinden er ved god Helbred.

Første Raadsherre. Ej! lever ogsaa Eders Naades Fru-Moder.

Palsgreven. Spør min Hofmester?

Leerbeutel. Ha, ha! J kan nok mærke, J Herrer! at min Herre bær en liden Fortrydelse over, at han intet Brev fik med sidste Post fra Nogen af dem. Ach Eders Naade gi'r Sig tilfreds! Med næste Post faaer Eders Naade Breve igjen, og jeg intet.

Verten (kommer ind.) Nu er alting færdigt Hr. Hofmester, og Maden paa Bordet, om de vil behage at spadserere ind.

(Palkgreven vil gaae først ind, men Leerbeutel holder ham tilbage udi Kjoelen, og nøder de Andre at gaae først.)

Leerbeutel. Hr. Bert! er Musicanterne kommen, som jeg bestilte.

Verten. Ja! de faaer den bedste Musik at høre, som er i Byen.

Leerbeutel. Lad dem spille nogle smukke Concerter, medens Herren er til Taffel.

(Verten beder Musicanterne spille. Der spilles nogle udvalgte Concerter, og en Dandsker kommer ind, og præsenterer en smuk Dands.)

T r e d i e A c t.

Første Scene.

Mad. Staabi. Verten.

Mad. Staabi. Her er farlig stille i Dag. Jeg seer ingen Folk, og Klokken er dog over 9. Jeg kan

kan dog ikke troe, at de sover Alle. Jeg maa banke paa Bertens Kammer.

Verten (kommer ud i sin Nattoje med Sele, gniffende sine Dine.) God Morgen! J er saare tidlig paa Ferde i Dag.

Mad. Staabi. Er det tidlig? Kloffen er 9.

Verten (gispvende). Hillemand! er Kloffen alt 9? det havde jeg ikke tænkt. Vi drak noget stærkt i Aftes, saa at mit Hoved er, ligesom det var knuset. Palsgreven tracterede saaledes, at vi bleve alle drukne. Hans Hofmester, kan jeg sige, er en tutafait Herre, og saa naadig, saa naadig, Madame Staabi! at jeg ikke kan beskrive det. Han skjenkte selv i for mig, den gode Herre, og bad mig drikke Palsgrevens Skaal. Tro mig, den unge Palsgreve bliver en brav Herre. Han drak mare Skaal om Skaal med de gamle Raadsherrer, men paa Siksten maatte han dog give sig tabt; thi jeg vil tjene Hende, min kjære Mad. Staabi, Palsgreven er endnu en ung Herte, der ikke har naaet sit tyvende Aar, hvordan skulde han kunne holde det ud med slige Mænd, der har siddet i Raadet i saa mange Aar?

Mad. Staabi. Hvordan Herre er han ellers?

Verten. Han er meget stille. Jeg hørte ham fast ikke tale et Ord over Bordet; men Hofmesteren førte Ordet alene.

Mad. Staabi. Ja den Hofmester synes at være en artig Mand. Ver:

Verten. Jeg har aldrig kjendt saadan Mand. jeg skal stedse tale om ham med Berømmelse. Men om Forladelse, jeg maae ind at toe og kjæmme mig lidt; thi jeg stod just nylig, for høviske Dren at sige, op af min Seng. (Gaaer ind.)

Anden Scene.

Juveleren. En Musicant. Mad. Staabi.

Mad. Staabi. Hans Tjener Hr. Juveleer! Han har maaskee samme Erinde som jeg.

Juveleren. Ja Hofmesteren støvnede mig hid til denne Tid; I skal ellers have Tak Madame, fordi I recommenderede mig hos Hofmesteren; thi jeg troer, han beholder de tvende Juveler, jeg leverede ham i Gaar.

Musicanteren. Jeg har ogsaa nogle Penge at fordre for Opvartning, jeg gjorde her i Gaar.

Juveleren. Var der da Lystighed?

Musicanteren. Ja, vi havde fuld Musik. Det hele Raad var her til Bords. Vil I gode Mænd og tale med Palsgrevens Folk?

Juveleren. Ja jeg skal have Penge for et Par Juveler.

Mad. Staabi. Og jeg for 20 Allen Brocade.

Musicanteren. Jeg har ikke nær saa meget at fordre som I. I gode Mænd kan fortjene saa meget paa een Time, som Folk af vor Profession paa et Aar. Ju-

Juveleren. Ja Monsieur der falder ikke altid
flige fede Stege.

Mad. Staabi. Det er sandt nok.

Musicanteren. Men mon ingen af Tjenerne
skulle være opstaaen. Jeg har saa lidt Tid, jeg
skulde hen i et Bryllup hos en Stomager, hvor der
skal blæses i Trompeter, naar Gæsterne kommer.
Men der kommer Verten, vi maa spørge ham
derom.

Tredie Scene.

Juveleren. Musicanten. Mad. Staabi.
Verten.

Musicanteren. Hr. Bert! Kunde han ikke fly
os nogen af Palsgrevens Folk i Tale?

Verten. Jeg har, min Troe, ikke seet nogen
af dem i Dag.

Juveleren. Jeg veed, Nogen af dem maa da
være opstaaen?

Verten. Jeg skulde bilde mig det samme ind.
Jeg vil ind udi Lakejskammeret, og vække dem, hvis
de ere ikke vaagen. (Gaaer ud.)

Mad Staabi. Det er ogsaa forskrækkeligt, at
Tjenere tør ligge saa længe.

Musicanteren. De kom endelig silde udi Seng
i Nat vel beskjænkede, det er sandt, men det er dog
noget for meget at sove saa længe.

Ver-

Verten igjen. Hvad Pokker er dette, her er In-
gen af dem udi Kammeret; de maa være inde hos
Hofmesteren, men jeg har ikke fornummet, at hans
Dør har været aaben i Dag.

Juveleren. Spring strax hen og see. Ach jeg
er bange, der er Ugler i Mosen.

Verten (gaaer og kommer ind igjen.) Ach Gud bedre
mig arme Menneſke! jeg ſeer Ingen i Hofmesterens
Kammer heller.

Juveleren. Ach mit hele Blod kaager i mig.

Mad. Staabi. Au au! jeg zitterer.

Verten. Jeg maa fige ind udi Valkgrevens Ca-
binet. Ha! ha! ha! det lettede for Hjertet. Jeg
ſeer, han ligger endnu.

Juveleren. Jeg kan forſikre, Hr. Bert! at
jeg var ſaa bange ſom en Hare.

Verten. Naar der kommer Alteration paa Folk
førſt, ſaa bilder man ſig Alting ind.

Mad. Staabi. Det er dog Synd, at miſtænke
Godtfolk.

Fjerde Scene.

Peiter. De forrige.

Peiter kommer ind. Ach Hoſbond! hvad er det?
Alle vore 3 Hefte ere af Stolden.

Verten. Hvad ſiger Du, eſt du gal?

Peiter. Det er ſandt, jeg ſiger, Hoſbond!

Ver:

Verten. Pots slapperment! dersom jeg ikke saae Palsgreven sove, skulde jeg tænke, her var en Ulykke paa Færde.

Juveleren. Hr. Bert! staae ikke og raisoneer længer, men gaa lige ind til Palsgreven, og væk ham sansfaçon, og sig, at alle hans Folk ere borte, saavel som Jere Heste; thi vi maa vide, hvordan Sammenhængen er, han maa tage det unaadigt op eller ej.

Verten aabner Kammerdøren, og raaber: Eders Naade! Eders Naade! Eders Naade!

Femte Scene.

Palsgreven i Slaaproel og Tøffer. De andre.

Palsgreven strækkende sig. Vil I tale med mig?

Verten. Jeg beder ydmygt om Forladelse, jeg har gjort Hans Naade Uro, thi = = =

Palsgreven. Gaa til min Hofmester.

Juveleren. Vi veed ikke, naadige Herre! hvor han er at finde, han stævtede mig hid til denne Tid, men = =

Palsgreven. Som jeg siger Jer. Gaaet hen til Hofmesteren.

Juveleren. Hofmesteren er ikke tilstede, Eders Naade!

Palsgreven. Kald paa Kammertjeneren da.

Verten. Han er ikke at finde.

Palsg:

Palzgreven. Han maa være henne hos Hofmesteren; gaaer Fanden i Bold, hen til Hofmesteren, allesammen.

Verten. Hofmester, Kammertjener, Lakejer, Heste, alting er borte.

Palzgreven. Hvad kan jeg dertil?

Juveleren. Vil Herren selv betale mig for mine Juveler, saa maa de andre længe nok være borte.

Mad. Staabi. Og mig for mine 30 Alen Brocade.

Musikanten. Og mig for en Opvartning i Gaar.

Verten. Og mig for Fortæring, og andet, som er borte.

Palzgreven. Hvad har jeg med det Rageri at bestille, gaaer, det J faaer en Ulykke, hen til Hofmesteren.

Verten. Hvor er Hofmesteren da?

Palzgreven. Hvilken dum Djævel! Nu stod jeg først op, og han vil, jeg skal sige ham, hvor Hofmesteren er.

Juveleren. Hr. Vert! jeg begjærer Arrest paa hans Person, til jeg bliver fornøjet.

Verten. Eders Naade maa blive her, til vi alle ere fornøjede; jeg mærker, at hans Tjenere har alle sammenrottet sig; Herren maa skrive sin Fader til, at han skikker Ham nogle 1000 Rdlr., for at løse Hans Person.

Palz:

Palsgreven. Min Far! gid han havde noget at betale sin Landgilde med i Nar.

Verten. Hvad? Er I ikke Palsgreve?

Palsgreven. Det maa Du selv være. Jeg er Peer Nielsens Søn i Bigen.

Juveleren. Er I ikke Palsgreve?

Palsgreven. Det skal en Skjelm sige mig paa.

Verten. Hvor er I da kommen til alle de Folk og Tjenere, som I bragte hid i Gaar?

Palsgreven. Spør Hofmesteren. Hvad Fanden veed jeg deraf, jeg saae ham aldrig nogen Dag førend i Gaar; jeg kom til Byen, og skulde kjøbe Tjære, da spurgte han mig, om jeg vilde gaae med ham, og gjøre, hvad han bød mig, skulde jeg faae god Mad og Drikke. Jeg sagde Tak, som byder, hvorpaa han førte mig af mine Bønderklæder, og gav mig en Flegels Kjole igjen, og kastede nogle Haar, som var dyppet i Hvedemel, paa mit Hoved, siden kaldte han og alle de, der saae mig, Palsgreve, hvilket er underlig at kalde godt Folk.

Verten. A:::: a:::: din stemme Misbæder, som har bedraget os saa skammelig.

Palsgreven. Est Du gal, har jeg bedraget Dig?

Verten. Har Du ikke bedraget os, naar Du har givet Dig ud for en Palsgreve, og ikke er uden en Wonde.

Pals:

Paltzgreven. Der er 16 Bønder i vor By, som alle har været Majgrever, og Rifogden har aldrig gjort dem noget Ondt derfor; tilmed saa er dette skeet mod min Billie, I har selv gjort mig til Majgreve mod al gammel Skik og Sædvane, hvor aldrig Nogen blir Majgreve uden i Majmaaned.

Juveleren. Fly mig mine kostbare Stene igjen din Hund!

Paltzgreven. Har Du mist Dine Stene? det er slemt nok for Din arme Djævel.

Mad. Staabi grædende. Og mine 30 Allen Brocade.

Paltzgreven. Dine 30 graa Katte! Du maa selv tage vare paa Dine graa Katte.

Musikanten. Jeg vil have Betaling for mit Spil. Hr. Bert, jeg holder mig til Jer.

Berten. Skal jeg betale for Spillet ovenikjøbet, er jeg ikke ilde nok skaaren alligevel.

Paltzgreven. Han skulde have Fanden, ikke Penge; thi han spillede som en Skjelm. I Fjor Sommer, da jeg var Majgreve, havde vi andet Spil med en Tromme til, her hørte man jo ikke en ærlig polsk Dands engang. Jeg veed ikke, hvad det var. Det var, ligesom man kneb nogle Katte i Rumpen, saa skreg En, saa skreg en Anden, saa Alle tillige; var jeg ubi Jer Sted, Hr. Bert, saa skulde de mere ikke faae en Skilling.

Sjet-

Sjette Scene.

En Raadsherre. Personerne af forrige Scene.

Raadsherrén. God Morgen Hr. Vert! Tak for i Aftes, vi bleve meget skjönt tracterede.

Verten. Ja, saa min Pung vil faae en Ulykke.

Raadsherrén. Jeg er kommen at gjøre min underdanigste Opvartning hos Palsgreven, og takke ham for i Aftes.

Verten. Og jeg var nu paa Vejen at gjøre min underdanige Opvartning hos Dem med ydmygst Begjæring, at Palsgreven maa blive hængt, inden Sol gaaer ned.

Raadsherrén. Hvorledes hænger det sammen?

Verten. Det hænger saa sammen, at Palsgreven bør hænges. Hofmesteren var en Gaudieb, Palsgreven er bleven til en ussel Bondedreng, jeg er bestjaalet, disse andre gode Mænd bedraget; her staaer han selv, nu kan I examinere ham.

Raadsherrén. Hør! hvorfor har Du givet Dig ud for en Palsgreve?

Palsgreven. Spør min Hofmester.

Raadsherrén. Hvor er han da?

Verten. Han er alt fløjten, har taget 3 af mine Heste og hele Bagage med sig, og ladet denne usle Bonde udi Stikken.

Raads:

Raadsherren. Ach Himmel! hvilken Historie! Galgen blir Dig vis nok, det er et uhorligt Stykke.

Palzgrevnen. Drollen splide mig ad, skal jeg ikke sige det til Ribefogden, dersom J hænger mig. Han er Mand for, at hænge Jer igjen.

Raadsherren. Trækker af med ham til Raadshuset! det er en ren Sag.

(De trækker af med ham.)

Syvende Scene.

Drengens Fader og Moder. Personerne af forrige Scene.

Moderen. Det var nok med min Villie, at sikke det enfoldige Menneſte til Døen.

Faderen. Han maa dog eengang komme til Kjøbsted, at han kan lære noget.

Moderen. Ej, hvad Mulde det enfoldige Kræ kunde lære? Jeg er saa bange, at han er bleven hvervet til Soldat.

Faderen. Finder vi ham ikke, saa maa vi betale Hr. Marcus, for at lyse efter ham! og naar han bliver lyset efter paa Prædikestolen, saa gi'r Officieren, som har hvervet ham, ham tilbage.

Moderen. Du skal lure Din Død derpaa. Officererne plejer nok at give Soldaterne tilbage!

Faderen. Gid der var ham intet værre vederfaret, end han var hvervet. Jeg er bange, Gjertrud! at Knægten er kommen i anden Ulykke. No-

Moderen. Ach, ach! det var dog vor eneste Søn, og hvor taabelig han var, havde vi dog Nytte af ham i vort Arbejde.

Saderen. Er han borte, Gjertrud! saa maa vi dog give os tilfreds, og skikke os derudi.

Moderen. Jeg gir mig aldrig tilfreds! Du skal skaffe mig Drengen igjen, eller en anden Søn i hans Sted.

Saderen. Da maa Du faae en Anden til at gjøre det; thi jeg er alt for gammel og svag, at skaffe Dig flere Børn. (Hun græder.) Græd ikke mit Børn for Tiden. Vi vil lede efter ham i den ny Avlsgaard. Maaskee han er kommen derhen.

Moderen. Ej Snak, hvor skulde han være kommen der?

Saderen. Vi vil gaae derhen. Men hvad mon dette er for Alarm. Man seer ikke andet end det, som Ondt er i Kjøbstæder. Her trækker man af med en Synder. (Til Raadsherrn.) Om Forladelse, go Herre! hvad har denne Synder gjort?

Raadsherrn. Der er En, som skal hænges.

Drengen. Jeg er aldrig ærlig, om det ikke er mine Forældre. Ach mine kjære Forældre! nu kommer I ret tilpas at følge mig til Galgen.

Moderen. Ej Mand, det er vor Søn Per Nielsen.

Faderen. Mig synes mere det samme. Der Nielsen! hvad er det? Hvad Ondt har du gjort?

Drengen. Ach min hjerte Far! bliv ikke vred paa mig, de 4 Skilling er kommen bort, som jeg skulde kjøbe Tjære for.

Raadsherren.. Ach hvilken Enfoldighed! Jeg ynkes over ham. Hør Dannemand! er det Jer Søn?

Faderen (grædende.) Ja det er, gunstige Herre! Men hvorfor skal min Søn hænges?

Raadsherren. Han har givet sig ud for en stor Herre, og skilt disse godt Folk, som her staaer, ved deres Belfærd.

Moderen. Ach, det er umulig, gunstige Herre! det er det enfoldigste Menneske, som kan gaae paa Gorden. Er det sandt, som Du beskyldes for?

Drengen. Drollen splide den Hofmester ad; jeg faaer nok fat paa ham.

Raadsherren. Hvor blev Du kjendt med den Hofmester?

Drengen. Da jeg stod paa Torvet i Gaar, og saa mig om, kom han til mig, og sagde: Vil Du følge med mig, og gjøre, hvad jeg siger dig, skal du have bedre Dage, end dit Herskab. Jeg maatte jo være en Nar, om jeg ikke tog mod saadan Tilbud; jeg fulgte med ham: han førte mig i en Flegels Kjole, kaldte mig Palsgreve, førte mig i denne

denne Mand's Hus, som ogsaa kaldte mig Valkgreve, gav mig paa eensgang saa meget Mad og Drikke, som jeg kunde have nok af et helt Aar. Jeg gaaer til Sengs, og tænker paa ingen Ting. Om Morgenens siger de, at jeg skal hænges, fordi jeg var Valkgreve i Gaar; gid Fanden være deres Valkgreve en anden Gang.

Moderen (grædende.) I seer da, gunstige Herre! af hans Enfoldighed, at han er ikke den, der er beqvem at gjøre noget Skjelmstykke; men at andre Mennesker har betjent sig af hans Taabelighed, og brugt ham kun til et Redskab at bedrage Andre med; forbarmer Jer over mig, og skikker mig ikke for Tidten i Graven.

Raadsherren. Hvad siger I andre gode Mænd, som have lidt Skade? Er I tjent med, at dette enfoldige Menneske bliver uskyldigen opofret?

Juveleren. Det nytter os aldeles intet. Jeg har selv Medynk over ham.

Drengen. Jeg vil gjerne betale den Skade, som er skeet. Den Ene har mist 2 Stene; jeg vil gjerne give ham 10 igjen; og den Anden har mist 30 graa Ratte, dem kan jeg ogsaa flye ham tilbage.

Raadsherren. Drengen finder jeg i alting uskyldig, og meer Vnk end Straf værd. Vi maa efter ingen Lov straffe ham, som et uskyldigt Instrument, men maa give ham Forældrene tilbage, med Formaning, at de lade ham ikke oftere rejse til Byen alene, at han ikke skal give Anledning til flere slige Tragoedier.

Over den pantsatte Bondedreng.

Dette Stykke henhører endnu mellem dem, der med Bifald ere spille paa den ældste Skueplads, under Frederik den Fjerde, skjøndt de ikke tryktes, før end i Udgaven fra 1731.

Emnet er taget af den østere af Holberg med held besøgte Kilde, Bemardini (Bidermanni) Utopia. V. Bog 46 til 51 Capitel, hvor den er blandt de Historier, der ved den forvandlede Bondes (Jeppe paa Bjerget) Proces af Actor anføres, som da og Holberg i sin Jeppe lader første Advocat kortelig anføre samme. Her har Holberg ikke blot fundet hele Fabelen, lige indtil Ideen af: spørg min Hofmester, men endog Scenen med Raadsherrerne, med de Handlende, kort sagt hele Skrogget af Stykket, saa at sige. Med megen Smag har han derimod forandret Udfaldet, da Bondedrengen i Fortællingen bliver straffet paa Livet, hvorimod han i Lustspillet slipper helkindet derfra, som et ensfoldigt Menneske, der snarere fortjener at ynskes end straffes; og lader altsaa denne holbergiske Forandring sig med Gøje anføre som et Bilag til Aristoteles. Forkrift, naar han siger, at

det latterlige skal være uden Nogens Undergang eller Sordærvelse (*σφραγτικόν*).

Mellem Beviserne paa, at Holberg med Tøje kunde medregne sig selv, mellem de Comedieskrivere, han omtaler i Jean de France, der, medens de skrev Comedierne, først faldt paa, hvordan de skulde endes; og altsaa ikke sjelden forkastede, og tilbids forglemte, hvad de fra Førstningen havde lagt an paa, kan man derimod med Tøje anføre, at han i første Act af dette Stykke ikke blot gjør os Pernille saa betydelig, at vi med Tøje vente at see hende spille Hovedrollen, men endog virkelig lader os bebude, at hun skal spille Palsgrevens Gruer, og hende udfordre Leerbentel til at spille sin Hovmesterrolle saa godt, som hun skulde spille Gruens, og dog, paa de første Scener nær af anden Act, hvor hun et Par Gange løselig nævnes, saa gandske har tabt hende af Minde, at hun i Opløsningen ikke engang nævnes mellem dem, som man undrer sig over at have fundet forsvundne. Og saa maa man tilstaae, at efter de Personer, Holberg har ladet den øvrige Handling foregaae med, hendes Rolle vanffelig vilde blevet af nogen stor comisk Virkning, ligesom hun og i Bidermannus, hvor Bonden gives ud for en — catholsk — Prælat, ikke heller forekommer, eller kunde forekomme. Den

Den dramatiske Journal erklærer dette Stykke for neppe at være mellem Holbergs bedste; og hvis den derved forstaaer dem, der har den dobbelt *dos*

quod risum movent

et quod prudenti vitam consilio movent,

kan man vel neppe modsigge denne Dom, da Stykket neppe kan fordre Navn uden af en moersom Farce; naar derimod samme Kunstdommer ikke finder det i det hele interessant nok, skjønt ofte fornøjeligt og underholdende for Nationen, tilstaaer Undertegnede ikke tilstrækkelig at forstaae denne Dom til at kunde yttre sig derom. Villig underskriver Undertegnede derimod, at det for at interessere paa Theatret kræver en Action, saadan, som den dramatiske Journalist nævner Hovedrollens Fremstilling ved Hr. Londemann at have været, da denne Skuespiller, uagtet sin Alder, spillede dog Rollen saa naturlig, som den fast kunde spilles; og saadan, som han altsaa endnu med dobbelt Føje vilde have erkjendt Hr. Lindgreens for at være, der med den ægte correcte, af alle Gjølebodnykker usmittede Smag til at forestille de holbergiske Roller af dette Slags forbinder alle de udvortes Fordele dertil; og saadan — bør Undertegnede endnu lægge til — som Holberg selv vilde have erkjendt

Hr.

Hr. Rosings fine og mesterlige Fremstilling af Leerbentels Rolle for at være. Et af Stykkets Hovedmangler til at behage paa Skuepladsen torde derimod være, at den største Del af Scenerne bestaae af korte episodiske Roller; der vel sjælden blive behandlede med den Flid og Held, det Heles Gavn torde fordr.

Mellem Holbergs meget yndede Stykker synes det neppe nogentid at have været; i den altsige Fortegnelse findes det ikke opført uden 11 Gange, i den dramatiske Journal forekommer det eengang; i de nyere Tider er det for det meste kun kommet paa Theatret som Forspil til et Syngestykke, der var for kort til at fylde en Aften; derimod er det saavel oversat paa svensk, og ligger her for Undertegnede Under Dplag deraf, trykt i Westeraas 1778; og paa tydsk i den samlede Udgave af Holbergs Skuespil, hvorvel Hr. J. G. L. v. A. forsmæede at oversætte det, som alt for enniansk.

K. K.

Det

Det Iyffelige Skibbrud.

Comedie i fem Acter.

Per=

Personerne.

Jeronimus.

Magdelone, hans Hustru.

Leonora, hans Datter.

Pernille, deres Pige.

Philemon, forlovet med Leonora.

Henrich, hans Tjener.

Mag. Rosfengius, Philemons Medbestler.

Gottfred, Magisterens Tjener.

Leander, Leonoræ Broder.

En Skjæge.

Oldsur.

En drukken Mand.

En Dommer.

En Skriver.

En Cavalier.

En Stjærsliber.

En Pige.

En Skolemester.

To Piger.

En Frue med en pjaltet Page.

En Officeer.

Første Act.

Første Scene.

Leonora. Philemon.

Leonora. Ach min hjerte Philemon! Jeg frygter, at dette vil faae et slet Udfald; min Stedmoders Had mod Ham vover meer og meer til, saa at, hvor nødigt min Far vil bryde sit eengang gjorte Egteskabsløfte, saa kommer han dog til at gjøre det.

Philemon. Allerkjæreste Jomfru! Saalænge I ikke bryder Eders Løfte, saa kan alt andet ikke anfægte mig. Eders Stedmoders Misgunst kan ikke gjøre andet end kaste os nogle Smaastene i Vejen, som kan alene hindre os fra at komme saa hastig til vort Onskes Maal.

Leonora. Min kjære Philemon! efterdi I elsker mig saa højt, hvorfor vægrer I Eder da for at bruge de Midler, som alene ere mægtige til at befordre Eders Kjærlighed?

Philemon. Ach Jomfrue! Hvad har jeg forsomt? Bebrejd mig ikke saadant. I kjender jo mit Sind.

Sind. J veed, at jeg er forhadet af Folk, alene fordi jeg kalder enhver Ting med sit rette Navn, fordi min Mund svarer til mit Hjerte, fordi jeg ikke kan sige, at jeg ærer den, som jeg hemmelig foragter; roser den, hvis Fejl jeg seer; og elsker den, som jeg i Hjertet hader. Skulle nu derfor de mange Kjærligheds-Erklæringer, jeg har gjort min Jomfru, alene bestaae i Ord, saa var hun den eneste af Alle, som jeg søgte at skuffe. Ach! hav ikke slige Tanker om mig, allerkjæreste Jomfru! Sæt hvilken Prøve paa mig, som Eder lyster. Jeg sætter al min Formue, mit Liv, med Glæde udi Fare, naar jeg hermed kan bevise, at den Kjærlighed, som jeg bær til Hende, er ingen Sminke.

Leonora. Men hvorfor stræber J da ikke, kjære Philemon! at søge min Stedmoders Gunst, og at gaae den under Djne, uden hvis Samtykke vor Kjærlighed ikke kan lykkes. Hun er bleven ophidset mod Jer, fordi J adskillige Gange har sagt hende sine Fejl, kan J ikke sagte for min Skyld føre et andet Mundheld og rose hende; det koster jo intet.

Philemon. Byd mig, Jomfru, at udøse mit Blod, det er mig muligt, men ikke at forsværge min Natur, i at flattere og rose et Menneske, der er sammensat af lutter Laster.

Leonora. Men naar J gjør det alene, kjære Philemon! for at forfremme vor Kjærlighed.

Phi-

Philemon. Jo større Interessen er, som driver mig dertil, jo større Dyd er det at holde Stand.

Leonora. Ach! jeg veed ikke, hvad jeg skal kalde saadant.

Philemon. J vil maaskee udtyde det som en Koldsindighed, men = =

Leonora. Jeg veed ikke, hvad jeg skal kalde det; vil J da heller forlade mig end tvinge Jer til at gaae den Gamle under Dine? Svar mig dertil.

Philemon. Allerkjæreste Jomfru! frist mig ikke over min Formue.

Leonora. Jo! her er to Vilkaar, hvoraf eet maa tages.

Philemon. Vor Lykke er jo ikke udi hendes Hænder.

Leonora. Jo noget nær; thi min Fader lader sig regjere af hende.

Philemon. Ingen af dem er mægtig til at stille os ad, naar Jomfruens Kjærlighed er bestandig; og elsker Hun mig af Hjertet, saa styrker Hun mig heller i mit Forsæt ikke at gaae fra Dydens Vej, end ved Hyklery at styrke Folk i deres Ondskab.

Leonora. Ach! jeg vil da ikke tale meer derom, men overlade dette til Himlens Forsyn. Men der kommer min Broder Leander.

Anden Scene.

Leander. Leonora. Philemon.

Leander. See; skal jeg finde Jer forlippede Folk her sammen?

Philemon. Hvad got Nytt Monfrere?

Leander. Jeg har aldeles intet got Nytt. Jeg er bange for, at det, som jeg længe har havt Mistanke til, engang vil hende. De mange Caretter, Mag. Rossengius idelig har gjort til vor Stedmoder, have aldeles ikke staaet mig an, men jeg har gjættet, at de sigtede til det, som jeg i Dag er kommen under Vejr med.

Leonora. Ach! Ach! mit Hjerte staaer op i min Hals.

Leander. Jeg kan ikke berette noget vist, men det kan jeg alene sige, at der er stor Venkskab imellem vor Far og Magisteren. Jeg saae dem nylig tale med stor Fortrolighed sammen, og hørte min Far sige disse Ord, da de skiltes ad: Vær forsikkert Hr. Magister! at jeg skal holde mit Løfte.

Leonora. Ach jeg elendige Mennecke! Jeg tvivler ingenlunde meer = =

Leander. Men der kommer min Far med vor Stedmoder, det er bedst, Monfrere! at I gaaer til Side, at vi desbedre kan udspionere deres Anslag.

(Philemon gaaer bort.)

Tre

Tredie Scene.

Magdelone. Jeronimus. Leander.

Leonora. Pernille.

Magdelone. J har aldrig villet troe mig, min Hjerter! at der var saa meget got hos den Mand.

Jeronimus. Nu har jeg befundet det, det er en allerkjæreste Mand; Han elsker mig ret i sit Hjerter. Men see! hvad bestiller J her? holder J gehejme Raad?

Leander. Nu kom jeg nylig her, og fandt min Søster alene.

Jeronimus. Og nu kommer jeg fra en god Ven, som talede med mig om Din Søster. Det er ellers Skade, at den Mand skulle have den Skavank udi Ryggen.

Magdelone. Det vil aldeles intet sige, man skal ikke dømme et Menneske af det, som er udvortes.

Pernille. Det er, min Tro, sandt. Tilmed lader den Puffel ham ikke ilde, den kan ogsaa have sin Nytte; thi den er saa spids, at om hans Hænder kom til Skade, saa kunde han i Nødsfald skrive Vers med Ryggen.

Magdelone. Hold Munden din Spottefugl! og bebrejd ikke Folk det, som de ikke er Skyld udi.

Pernille. Mener Madamen, at han er fød saadan? Mag-

Magdelone. Hvad andet? Hvad som Himlen har skabt, er vel skabt.

Pernille. Ja han er, min Tro, vel nok skabt for en Puffelrygget. Er han skabt saa, da er det ikke hans Skyld.

Magdelone. Det mener jeg og.

Pernille. Og er han ikke fød saaledes, saa bær han den dog med Berømmelse, saasom han har faaet den udi lovlig Embede, hvorudover samme Puffel er lige saa stor Zirat for ham, som en Blesure er for en Soldat.

Magdelone. Hvad er det for Sladder? hvad vil Du sige dermed?

Pernille. Hvilken ærlig Mand, der sidder saa krum, og gjør saa mange Vers om Dagen, kan nok faae saadan Puffel paa Ryggen; thi der faaer jo ingen Hoppe Føl, ingen Hund Hvalp, ingen Kat dser, han gjør jo Vers, dem til Berømmelse, naar man betaler ham derfor.

Magdelone. Du skal faae en Ulykke, din Affermær! hvis Du ikke spæger Din Tunge.

Pernille. Men hvorfor tar Madamen sig den Mand saa hæftig an?

Jeronimus. Min Kone har Marsag at tage hans Parti; thi jeg har udvalgt ham til min Sviigersøn.

Leonora. Ej Papa!

Jer

Jeronimus. Blic Du saa allarmeret derover?

Leonora. Hvad andet? Jeg kan jo ikke have to Mænd?

Jeronimus. Nej mit Barn! Du skal kun have een, og det skal blive Mag. Rosiflengius.

Pernille. Det er, min Tro, en fed Karl at vælge ud til Svigersøn. Han maa lade sig rethovle først, førend han prætenderer saadan velkæbt Jomfru.

Jeronimus. Hold Din Mund Næsevis!

Leonora. Vil I da, Papa! bryde det Løfte, som I har gjort Philemon?

Jeronimus. Ja det vil jeg.

Leonora. Jeg, min Tro, ikke.

Jeronimus. Det skal have gode Veje. Jeg vil ikke have den til Svigersøn, der ved Skrifter lægger sig ud med hele Verden.

Leander. Det veed jeg ikke, han nogen Tid har gjort.

Jeronimus. Jo, jo! Magisteren har i Dag lagt ud for mig tydelig alle de godt Folk, han har angrebet i sine Skrifter, og sagt mig, at i den sidste, hvoraf han er Autor, jeg selv ikke er sparet. Jeg veed ikke, hvorudi Satyren bestaaer; thi jeg seer aldrig paa saadant Narreri.

Pernille. Ej hvilken Bagvaskelse; Jeg var paa Galleriet sidste Comedie; men der blev, min Tro,
ikke

ikke spillet uden om en gammel Hanvej, som lod sig tage ved Næsen af sin Kone. Hvordan kunde nu saadant passe sig paa Herren?

Jeronimus sagte. Gid Du faae en Ulykke, jeg veed ikke, om det er af Ondskab hun saa taler.

Magdelone. Nok er det, vi veed, at han er et Skarn. Den daarligste Gjerning, min Mand har gjort sin Livstid, er, at han har givet Løfte til saadan Karl.

Leonora. Og mig synes, at det er min Far lidet anstændigt, at bryde sine Løfter, som han hidt indtil har holdet saa heilige.

Jeronimus. Jo denne Gang, med Jeres Permission, skal jeg bryde mit Løfte.

Leonora. Men han er ikke anderledes, end han var, da Forlovelsen skede.

Jeronimus. Det kan nok være. Men jeg har nu allerførst faaet Oplysning om hans Væsen. Jeg kunde jo bringe mit Hus i Ulykke, med at besvoagre mig med en Person, der opvækker sig en Fiende efter en anden.

Leonora. Hvilke Fiender opvækker han sig da?

Jeronimus. Spørgsmaal! En, der skriver Skandskrifter som han.

Pernille. Han opvækker sig til Fiender, ikke uden Gjætte, der have en ond Samvittighed, og mener, at alt, hvad som siges, sigter paa dem.

Men

Men jeg skal bevise, at det er Jer Magister, som gjør Skandskrifter.

Magdelone. Det skal Du aldrig i Evighed kunne bevise ham over.

Pernille. Jo, min Tro, skal jeg saa.

Magdelone. Det er en Mand, som bruger sin Ven til Alles Berømmelse, og er ikke magtig at dømme ilde om Nogen.

Pernille. Og jeg skal bevise, at han gjør lutter Skandskrifter.

Magdelone. Hvori bestaaer det?

Pernille. Det bestaaer derudi, for Exempel: om jeg gjorde Vers over Magisteren og sagde, at han havde den bedste Faille i Verden, hvad kunde man kalde det?

Magdelone. Det var spotviis.

Pernille. Men naar han gjør Vers over Madamen, maler Hende, som den dydigste Matrone, og berømmer Hendes Kjærlighed mod Hendes Stedbørn! hvad kalder man det?

Magdelone. Ach min hjerte Mand! taaler J, at jeg saaledes skal bespottes af en lumpen Tjenestepige?

Jeronimus. Du skal ikke være en Time længer i mit Hus.

Pernille. Jeg havde, min Tro, længe siden forladt Huset, havde det ikke været for Jomfruens

Skyld Det er af Midfjærhed for hendes Velsjerd, at jeg taler saa frit.

Jeronimus. Og det er af Midfjærhed for hendes Bedste, at jeg bryder mit Løfte, og vælger Magisteren til min Svigersøn.

Pernille. Han skal ikke faae hende, om han blev gal.

Jeronimus. Jeg troer, Pigen er rasende; hvem skal vel hindre det?

Pernille. Det skal jeg. Naturen har aldeles ikke dømt Jomfruen at gifte sig med saadan pukkelrygget Pedant. Gy for Fanden! Han seer jo værre ud end Esopus.

Magdelone. Fort paa Døren din Tasse!

Pernille. Gjerne Madam! men J maa vide, at jeg har to Aars Løn tilgode. (Gaaer ud.)

Jeronimus. Vi vil ikke agte, min Hjerte! hvad hun siger; det er kun at lee af. Vi kan bilde os ind, at det er en Hund, som gjør; thi vi kan dog ikke stille os af med hende, efterdi hun har saa mange andre gode Dyder. Alt hvad vi vil gjøre, det er at forbyde Leonora at omgaaes med hende. Hør Leonora! jeg vil gandske ikke have, at Du skal holde nogen Omgjængelse med denne Pige; hun forfører Dig.

Leonora. Hun kan, min Tro, ikke forføre mig; thi jeg har besluttet, heller at lade mit Liv, end at forlade Philemon. Jero:

Jeronimus. Og jeg har besluttet at gjøre dig arveløs.

Leonora. Deri vil jeg skikke mig.

Jeronimus. Er det ikke forkræffeligt! hvad siger I Leander?

Leander. Jeg kan ikke andet end rose min Systers Generositet.

Magdelone. Hillemand! Generositet at sætte sig op imod sine Forældre?

Leander. Besynderlig saadan Stedmoder, der elsker os saa højt!

Jeronimus. Jeg tænkte nok det. Den stakkels Kone er jer aldrig til Naade. Hun elsker jer alt for meget; I var ikke værd saadan en Moer. Fort ind! jeg kan ikke see jer for mine Djne.

Fjerde Scene.

Jeronimus. **Magdelone.**

Jeronimus. Hvad skal vi gjøre ved dette, min Hjerte? I seer, at mit hele Hus bliver rebelsk.

Magdelone. I skal bruge de Midler og den Myndighed, en Far har at holde sit Hus i Lomme. Skulle Børn have deres egen Billie, de veed jo ikke, hvad dem selv tjenligt er? Tænk engang, udi hvilken Tilstand vi skulle bringe vort Hus, om Philemon blev vor Svigersøn. Man siger jo, at

man skal kjende Folk paa dem, som de holde Betskab med.

Jeronimus. Jeg finder, at jer Tale er vel grundet, min Hjerter! men der kommer Magister Rosflengius.

Femte Scene.

Mag. Rosfleng. Jeronimus. Magdelone.

Rosfleng i en sort Habit med en liden Krave. Jeg glæder mig ved at finde min gunstige Herre med dydædle Frue her alene.

Magdelone. Ach velkommen, Hr. Magister! nu stod vi og talede om Ham.

Rosfleng, Jeg haaber, at det var ikke andet end got, saasom jeg veed, at deres Dydzirenhed er min Veninde, eller rettere at sige, min Patronesse, og Belynderste.

Magdelone. Vi have ikke Marsag til andet; thi Hr. Magister har ladet see ubi mange Ting, at Han er vor Ven, talet og skrevet altid til vor Berømmelse; saa det er Hans Godhed alene at tilskrive, at jeg sa tit med Berømmelse er kommet i Trykken.

Rosfleng. Ingen Godhed Eders Dydædelhed! men et Debitum, Pligt og Skyldighed. Eders Dydædelheds, sa avelsom min gunstige Herres solskinnende Dyder, gjøre alene min ellers tynde Betsnam (at jeg skal tale poetice) eller ringe Skjaldre-Geist,

Geist, frugtbar; thi hvor saa mange Dyder udi et Subjecto ere samlede og concentrerede, er det ingen Umage at skrive Vers, hvor en Achilles er at poetisere over, er ingen Kunst at være Homerus. Vil jeg tale om Gudsfrugt, giver Eders Gunst saavel som Eders Dydzirenhed mig Bidtloftighed af Materie. Vil jeg tale om Fromhed, Sagtmodighed, Forstand, Ærlighed, da finder jeg, alle disse Dyder hos Dem har fæstet Boelig og taget Sæde.

Jeronimus. Siig ikke det, min Herre! der ere dog Mange, som tale ilde om os.

Rosifleng. Jeg veed det nok, Eders Gunstighed! og de maaskee, som J mindst har forskyldt det af. Jeg nævner ingen; thi det er mod min Natur, at tale en Hund noget til Præjudice, end siige et Menneske.

Magdelone. Jeg veed nok, hvem Han mener, derfor har min Mand og jeg allerede slaaet ham af vore Tanker, og i den Sted kastet vore Dine paa Min Herre, og udvælget Ham at være vor Svigersøn.

Rosifleng. Det er Eders Godhed, ikke mine Fortjenester, der baner mig Vej til saadan Lykke. Jeg haaber dog, at deres kjære Plante, jeg mener Gømsfru Dotter, skal befinde sig vel ved saadant. Jeg haver ingen Midler arvet efter mine kjæreste Forældre, det er sandt, men jeg takker dem og kysser deres Afke for god Education og Optugtelse. De har udi den grønne Ungdom ladet mig lære de Ting, hvor-

hvorved jeg kan fortjene mit Brød; thi jeg var neppe to Gange otte Vintre gammel, at jeg skal tale poetice, førend jeg havde sovet mange Nætter paa Parnasso hos de ni Musæ, og drukkit af Hypocrene Kilde, det er, gjort Vers, brave Folk til Berømmelse, saa jeg nu lever rigelig af Poesien, og der er ingen Dag, jeg jo fortjener ti Rdlr. derved. Da derimod Monsieur Philemon opvækker Alles Had mod sig ved sine Skrifter, og saaer den Sæd, hvoraf Stender opvore.

Magdelone. Hører I det min hjerte Mand? vi havde været ilde opskjærtet, om vi havde faaet saadan en Karl til Svigersøn.

Rosifleng. Derfor seer man slige Folk, som han og hans Lige, allevegne at være forhadte.

Magdelone. Og det ikke uden Marsag; thi intet kan smerte got Folk meer, end at see sig straffet og igjennemheglet af dem, som ingen Magt har dertil.

Jeronimus. Derfor undrer jeg mig over, at visse Folk faaer Pension af store Herrer for saadant.

Rosifleng. Min Herre! mange har Lyst til at lee paa andres Bekostning. De elsker derfor satyriske Skrifter, og belønner Autor, skjøndt de har flette Tanker om ham; ligesom man elsker og belønner Forræderi, men hader Forræderen.

Jeronimus. Jeg har alt nok, Hr. Magister. Jeg gav min Dotter ikke til den Mand, om han

fun-

kunde veje hende op med Guld. (Banker paa.) Hej Pernille! (Pernille kommer ind.) Lad min Dotter strax komme ind.

Sjette Scene.

Jeronimus. Magdelone. Rosiflengius.

Leonora. Pernille.

Jeronimus. Min Dotter! jeg har givet dig lidt Tid til at udfaae din Galde, og overveje hos dig selv, hvad det er at sætte sig op mod sine Forældre, der søger at afvende en Ulykke, som du selv vil styrte dig udi. See! her er den brave Mand, jeg har foreslaaet, som er elsket af alle Folk, og er i Stand at underholde dig reputerlig. Da derimod den Anden er forhadet af alle, og maatte omkomme af Armod, hvis han ikke havde arvet nogle Midler. Hvad svarer du dertil? (Leonora græder.)

Rosifleng. Ach den ædle Sjæl! saasnart hun hørte mine Dyder opregne, faldt hun i Graad. Grød ikke allerkjæreste Nymfhe! det er kun det ringeste, som kan siges om mig.

Leonora. Ach jeg elendige Menneſke!

Rosifleng. Hendes forrige Daarlighed flemmer hendes Hjerte. Grød ikke min Gudinde! den vingede Gud Cupido har indskudt Hende en skadelig Kjærlighed, som har varet indtil nu, da endelig den udi Svanevogn agende Gudinde, jeg mener Venus, har

har befalet at læge Saaret igjen, saa at Hun er kommet til sig selv.

Pernille sagte. Det var jo Gandens eget Sprog, faaer jeg end een saadan Phrase til Livs, kommer jeg til at kaste min hele Frokost op.

Leonora. Ach min hjerte Papa! jeg beder om Forladelse, jeg faaer saa ondt, jeg maa lidt ind.

(Gaaer bort.)

Rosifleng sagte. Hvilken underlig Virkning dog Kjarlighed har, saasnart hun saae mig, faldt hun i Graad og fik Ondt.

Jeronimus. Hvad gaaer af hende, Pernille?

Pernille. Jeg veed, min Tro ikke, hvad der gaaer af hende; thi jeg saae ikke, hvad hun spiste til Frokost; men der vil gaae en Hob revene Ol og Brød af mig.

Jeronimus. Jeg forstaaer aldeles ikke, hvad du vil sige.

Pernille. Det er let at forstaae; hvilken Jomfru, der seer saadan en Karl, og hører ham tilligemed at tale, sær om Formiddagen, naar Maveu er utidig, og dog kan holde tet, den vilde jeg see paa. Er det Mand for jer Dotter? for en evig Ulykke!

Rosifleng. Hvad siger denne Pige? hun er ikke rigtig i Hovedet.

Jeronimus. Nej hun har Kaptus somme Tider. Jeg taaler en Hob af hende, efterdi hun har tjent mig længe og ladet see stor Trofskab.

Ko

Rosifleng. Hør lille Dige! kommer de Raptus tit over jer?

Pernille. Monsieur! kommer de Raptus tit over Ham?

Rosifleng. Jeg er altid den Samme.

Pernille. Jeg er og altid den Samme.

Rosifleng. Saa er J jo altid gal.

Pernille. Saa er J jo og altid gal.

Jeronimus. Jeg troer virkelig, at hun er bleven forrykt. Hør Pernille! kjender du mig?

Pernille. Jeg kjender jer heel vel; J er mit Herskab, og denne er den puffelryggede Verskræmmer, som er gal baade paa Legemets og Sindets Vegne; thi han maa have faaet lige saadan Puffel i sin Hjerne, som paa sin Ryg.

Jeronimus. Fort herud din Laptaske!

Pernille. Ach Herre! lad mig bevise først, at han er gal.

Rosifleng. Slaa hende ikke, min Herre! lad mig høre, hvori det bestaaer.

Pernille. Hør, naar saadan vanflabt Glosebog kom, og bejlede til mig, som ikke er Jomfru engang, holdt jeg med Billighed for, at han løb med Linstangen. Nu begjærer J til ægte en kjon fornemme Jomfru, ergo er J daarekistegal.

Rosifleng. Ach min Herre! jeg har aldrig været saa forhaanet tilforn.

Jes

Jeronimus. Fort herud dit Skarn! jeg forbyder dig at komme i mit Hus meer.

Pernille. Og jeg forbyder ogsaa den Pedant at komme inden vor Dørrærskel.

Magdelone. Ach min Herre! jeg haaber, at han regner os ikke til onde, hvad som er passeret.

Rosifleng. Aldeles ikke.

Jeronimus. Han skal faae Satisfaction, Pi-gen skal strax paa Døren, og J skal, Trods for hende og den hele Verden! blive min Svigersøn. Vil min Herre behage at komme til mig i Estermiddag, saa skal Forlovelsen skee.

Rosifleng. Jeg skal ikke manquere at komme.

(De gaaer alle ud.)

A n d e n A c t.

Første Scene.

Henrich (Kommer ind paa Hovedet, seer sig tilbage.)

Gid J faaer en Ulykke! J maatte holde jer til min Herre, og lade en stakkels uskyldig Tjener være uskaarren, som kan hverken læse eller skrive. Jeg gaaer paa Gaden i mit lovlige Vrende, saa møder mig en Advocat, hvilken kneppede mig paa Næsen, og sagde: vær saa god at hilse din Herre, og sig ham, at det er en liden Erkjendelse for de Bers, han gjorde for:

an:

gangen Uge; jeg løb, som Fanden var i Hælene paa mig, ej holdende det raadeligt at indvikle mig i Disput derover; thi vil man trætte med de Karle, kommer man til at betale Processens Omkostning oven i Kjøbet. Jeg kunde af Alteration ikke føle Smerten i Førstningen, men da jeg kom i en anden Gade, begyndte min Næse at værke, som der var lys Lue i den. Da sagde jeg: gid du faaer en Ulykke! du maatte kneppe dine egne Folk, og lade en fremmed Mands Ejeners Næse være med Fred. Jeg var neppe kommen i en anden Gade, førend jeg faaer to Jeans de Francer paa Halsen, hvilke forfulgte mig med nøgne Raarder; men som de løb efter Tacten paa de store Stene, for ikke at bestænke deres sviklede Strømper, og jeg løb ubi Skarnet allevegne, hvor jeg fandt Gjenvæg, kunde de ikke naae mig. Jeg blev saa elendig baade af Alteration og den stærke Løben, at jeg maatte ind til en Barbeer, for at lade mig aarelade, men han i Steden for at aabne Næren med en Lancette, gav mig et Drefigen, og sagde: hils din Herre og sig, at det er et lidet Nachspiel som han kan bruge til den Barbeer-Comedie, som blev spillet igaar, efterdi Comedien i sig selv er noget kort. Jeg var glad ved, at samme Nachspiel bestod kun af een Act, og at han ikke vilde fuldføre de andre Acter paa min Næse og Dren, og gik hen i et Beslag; men til min Ulykke boede i samme Hus

en Skjærsliber, hvilken lod, som han havde Medlid-
denhed med mig, tog mig ind i sin Stue, og sagde,
at han havde en skøn Salve at smøre paa Saaret;
men i Steden for Salven, saae jeg, han hentede
sin Krabast. Jeg var derfor ikke seen paa Benene,
løb bort forfulgt af alle Skjærsliberdrengene indtil
dette Sted. Ach! havde jeg fat paa min Herre,
medens Blodet kaager endnu i mig. Jeg skulle sige
ham engang for alle, at hvis han ikke lader sin Skri-
vesyge, kommer vi til at gaae paa Gaden med Escorte
herester. Jeg seer mig allevegne om, thi som jeg
i Dag har geraadet udi fire Ulykker, og en Tragoe-
die skal bestaae i fem Acter, saa er jeg ogsaa bange
for den sidste. Men er det ikke Magister Rosiflengs
Tjener. Den Karl har bedre Tjeneste end jeg. Jeg
tjener hos en ærlig Mand, der siger Folk Sanden,
hvilken Dyd er i disse sidste Verdens-Tider ikke meget
i Moden, og renderer ikke andet end end Had,
Avind, Foragt, Næsestyver, Drefigen. Han der-
imod tjener hos en Fuchswanker, som har Alle til
Benner.

Anden Scene.

Gotfred med en stor Bolt paa Ryggen, hvormed han sæt-
ter sig ned. Henrich sætter sig ned ved den anden Side.

Gotfred. Her kommer en stor Hob Penge til
at springe i disse Dage, som min Herre har kraf-
bet

bet sammen med at gjøre Vers, thi han har faaet Amour i Hovedet, han vil giftes. Jeg skal hen til en Boghandler med disse usolgte Vers, som han har gjort forgangen Maaned. Folk kan ikke begribe, hvordan han gjør saa mange Vers udi saa kort Tid. Men de Vers, som vi har gjort i Fjor, kaager vi op igjen i Mar, hvilket er oeconomisk nok, thi ellers maatte den poetiske Geist faae en Ulykke paa Sidstningen og blive gandske udtømmet. Vore Botuner nedenunder Begravelse-Vers forandre vi dog ikke gerne, og Slutningen bliver, at den Afdøde staaer med Palmer i Hænder, enten han har levet skikkelig eller som et Bæst; thi det lader ilde at tale ondt om de Døde. Disse Palmer forskaffer os anselige Foræringer af den Afdødes Arvinger; thi det er saadan uformoden og uforventet Glæde for dem at see, deres kjære Forældre udi Verset staae med Palmer udi Hænderne, som de veed, at det er gandske uforstyldt, hvorfor de ansee min Herre som en, der har Hovednøglen til Paradis; thi han er her det Samme, som Paven er i Rom, udi hvis Magt det er at publicere paradisiske Rangforordninger, og at give Folk Gang og Sæde udi Himmerig med Helgene, som har ladet see en og anden Generøsitet, førend de døde. Arvingerne har derforuden den Trøst deraf, at endskjønt de følger i alting deres kjære Forældres Fodspor, saa kan de dog, det uanseet

seet, ved en liden Anstalt, førend de dør, ogsaa komme til at staae med Palmer i Hænderne. Vil nogen sige, at derfor blir man lige saltg, enten en Poet roser eller laster En efter Ens Død, da maa man vide, at min Herre udi sine Vers tilbømmer ingen Himmerig uden stor og vigtig Aarsag. Han gjør ingen Skjæde til en kybsk Lucretia, ingen Hest til en Richelien, ingen Barulv til en Absolon, uden han har stor Raison dertil, det er, uden man betaler ham derfor.

Henrich. Det er en forbandet forslagen Karl, han roser og kagstryger sin Herre paa eengang.

Gotfred. Denne forrige Maaned var os en fed Maaned baade paa Bryllupper og Begraveller. Jeg har her en Liste paa alt, hvad vi derved har fortjent; hvilken Liste min Herre vil vise sin tilkommende Svigerfar, at han deraf nogenledes kan see hans aarlige Indkomster. (Car & sten frem.)

Henrich. Forrige Maaned var ogsaa en frugtbar Maaned for mig, men paa Drefigen, Næsestyver, Natpotter over Hoved; for min Herre paa Had, Avind og Surseende, hvorpaa jeg ogsaa har en Liste, at man deraf kan see vore aarlige Indkomster.

Gotfred sætter sine Brillen paa, og læser smøtende. Den 4 Februar for et Brudevers, kaldet Lucretia Rediviva, det er den anden kybske Lucretia, ti Rdlr.; thi hvorvel samme Pige havde været tre Gange besøvet

sovet udenlands, levede hun dog meget kysk her paa Stedet, og kom kun 4 Maaneder for tidlig i Barselseng.

Henrich. Jeg maa ogsaa sætte mine Brillen paa og læse: den femte Dito gjort et Stykke, kaldet den christne Jøde, hvorfor en Capital af trehundrede Rdlr. blev min Herre opsagt.

Gotfred. Den ottende Dito et Vers, kaldet Fruentimmerets Uerfrands, hvorfor en fornemme Dame skikkede min Herre en Sølvaase, og lod sige, at det skulde ikke blive derved.

Henrich. Den niende Dito gjort en Comedie, kaldet de 7 onde Aander, hvorfor jeg fik et Dressigen paa min Herres Begne af en fornemme Dame, som lod og sige, at det skulde ikke blive derved.

Gotfred. Den ellefte Dito gjort Lyksønsning til Ens Promotion, hvorudover min Herre blev budet til Vords og sat øverst.

Henrich. Den tolvte Dito Railleie over Ens Promotion, hvorudover min Herre fik Had i Steden for Mad.

Gotfred. Den femtende Dito gjort et Liggers over en Møller, kaldet den Retfærdige Aristides, hvorfor min Herre bekom 6 Tdr. Hvedemel, som var den salige Mand's sidste Uges Extra. udi Professionen, førend han døde.

Henrich. Den sextende Dito gjort en Satire
over

over Møllere, hvorfor jeg, gaaende forbi en Mølle, fik en Skjeppe Klid over Hovedet.

Gotfred. Den syttende ejusb. gjort et Vers, kaldet det bergmælige Randestøber-Laug, hvorfor min Herre af Lauget fik 6 Dosis engelske Tallerkener til Skient.

Henrich. Den attende ejusb. gjort et Vers, kaldet den politiske Skjærsliber, hvorudover jeg nær havde blevet tegnet med en Nagekniv i Panden, hvis jeg ikke havde været des raskere paa Venene.

Gotfred. Den en og tyvende ejusb. gjort et Bryllupsvers til en gammel Mand, som tog en ung Pige, kaldet den med Rosen forenede Lillie, hvorudover vi bleve budne til Bryllup og herlig tracterede.

Henrich. Samme Tid trykt et Vers, kaldet gamle Mænds Barndom, hvorudover alt dette smage i vor Mund som slet intet.

Gotfred. Den fire og tyvende hujus et Vers, kaldet Jephthæ Dotter, til en Pige, som døde ugift, men havde ladet gaae 4 a 5 Mødommer af Stabelen i sin Ungdom, hvorudover min Herre fik et Thebord med Kjedel og Trækpote til Foræring. Hvem er det, som snaffer der? (seer sig om) det maa være min Echo.

Henrich. Den fem og tyvende hujus gjort et Vers over en Pige, som ogsaa aldrig vilde gifte sig, kaldet det er ikke Guld, alt hvad som glimrer, hvor-

ud:

udover jeg nær havde faaet en evig Ulykke, og i Steden for en Trækpotte en Natpotte over Hovedet.

Gotfred. Den sex og tyvende Dito gjort et Vers, kaldet Udenlandsk-Rejse's Nytte, hvorudover min Herres Broder strax fik Condition hos en Herre, og blev udvalgt til at rejse udenlands med hans Sønner.

Henrich. Den syv og tyvende Dito gjort et Vers, kaldet den daarlige Udenlands-Rejse, hvorudover min Herres Broder, som skulde rejse Udenlands med en Herre, fik i Raade sin Afssked.

Gotfred. Den otte og tyvende Dito gjort et Vers, kaldet den ædle Barbeerkonst, hvorudover ingen siden vil tage Penge for at rage ham. — Der er min Tro en som snakker. (Seer sig om igjen.) Nej det er min Echo.

Henrich. Den samme Maaned ut supra gjorde min Herre en Comedie, kaldet det snaksomme Barbeerfacultet, og har siden den Tid holdt det raadeligt at rage sig selv.

Gotfred. Men jeg hører ligesom En snakke; hvad Ganden er det for en Karl, som sidder, og mumler der? hør Kammerat! hvor skriver du dig fra?

Henrich. Ingensteds.

Gotfred. Du maa endelig have nogensteds hjemme?

Henrich. Nej ingensteds sikker.

Gotfred. Est du her fra Byen?

Henrich. Nej! Byen er fra mig, thi Alle venter mig Ryggen.

Gotfred. Da est du ilde skaaren, arme Djevel! har du ingen Venner?

Henrich. Ikke en Sjæl.

Gotfred. Ej det er underligt, da har jeg flere Venner, end jeg kan tælle. Men hvad Ondt har du da gjort?

Henrich. Ikke andet, end at jeg tjener hos en god ærlig Mand, som siger Sanden.

Gotfred. Det er ingen Lyde; det er noget, som Folk bør elkes for, Sandhed har altid været en stor Dyd.

Henrich. Det maa have været i gamle Dage, men nu ikke meer.

Gotfred. Ej Snak! en Dyd er og bliver en Dyd til Verdens Ende.

Henrich. Jeg har ogsaa tænkt det Samme, men min Ryg siger Nej.

Gotfred. Hvad Pokker er det for Snak! kan din Ryg tale?

Henrich. Perfect. Hør Monsieur Ryg! er Sandhed en Dyd? Tænkte jeg det ikke vel. Vedst du, hvad den svarer?

Gotfred. Hvad svarer den?

Henrich. Den siger: det skal en Slyngel have sagt.

Gotfred. Din Ryg maa selv være en Slyngel.

Hen:

Henrich. Det kan nok være, men flige Disputter har jeg jevnlig med min Ryg.

Gotfred. Al den Snak er meget forblummet.

Henrich. Det er jo let at begribe, naar jeg siger, at Sandhed er en Dyd, og min Ryg viser gule, blaa og grønne Strager, som ere Sandheds Frugter, saa slutter jeg, at det er en Lyde.

Gotfred. Nu forstaaer jeg. Du faaer Hug, fordi Du siger Sandhed. Jeg har Medlidenhed med Dig, det er Synd, Du skal slaaes derfor.

Henrich. Men hør Landsmand! tjener Du ikke hos Magister Rosiflengius!

Gotfred. Jo jeg gjør, kjender Du ham?

Henrich. Skulle jeg ikke kjende saadan ypperlig Mand?

Gotfred. Jeg takker for de gode Tanker, Du har om min Herre. Vedst Du, at han skal giftes i disse Dage?

Henrich. Han skal Ganden heller, hvem skal han have?

Gotfred. Han skal have Jeronimi Daatter, som tilforn var forlovet med En, ved Navn Philemon.

Henrich sagte. Hillemand det er en forbandet Tidende højt med Philemon?

Gotfred. Ja; Hr. Jeronimus har i Dag opsagt ham sit Løfte, og udvalgt min Herre til sin Svigersøn.

Henrich. Men er det muligt, at han vil have den puffelryggede Berskræmmer til sin Svigersøn?

Gotfred. Du skal faae en Ulykke, dersom Du taler saaledes.

Henrich, Skal jeg faae en Ulykke derfor, saa er jo Sandhed ingen Dyd, som Du siger.

Gotfred. Det er ingen Dyd, at bebrejde et Menneske Legems-Fejl, som det ikke selv er Skyld udi.

Henrich. Ja det er sandt nok, jeg beder om Forladelse. Men at tale Alvor, er det muligt, at Monsieur Jeronimus vil give sin Daatter til den Fuchswanker.

Gotfred. Hold din Mund. Jeg gjør ellers en Ulykke paa Dig.

Henrich. Det er dog ikke meget usandt; thi han roser jo alle Folk i Fleng for Penge.

Gotfred. Hvad kommer det Dig ved?

Henrich. Jeg siger det kun for at bevise, at Sandhed er ingen Dyd.

Gotfred. Du faaer nok en Ulykke for din Sandhed engang i Verden.

Henrich. Og din Herre faaer nok en Ulykke i den anden Verden for sin Løgn og Hylleri.

(Gotfred gaaer.)

Tredie Scene.

Henrich. Philemon.

Henrich. See der kommer min Herre, det var Skade han ikke kom før, at han kunde have hørt denne Samtale.

Phi:

Philemon. Nu Henrich! hvad godt Nytt?

Henrich. Naar Ganden er jeg vant til at bringe godt Nytt?

Philemon. Hvad ondt Nytt da?

Henrich. Vil ikke Herren tage det ilde op, om jeg bringer det til ham ligesaa frisk jeg har faaet det.

Philemon. Nej saa mand, lad mig kun faae det at høre.

Henrich sagte. Han skal baade faae det at høre, og føle. Høit. Est Du der din Slynge, din Vretty!

Philemon. Hvad Pokker vil dette sige? Hvorfor taler Du mig saa plump til?

(Henrich løber, som han vil staae ham.)

Philemon. Hej est Du affindig?

Henrich. Ej det er kun Begyndelsen, Herre! det er kun det første Nytt jeg bringer in Natura fra Advocaten.

Philemon. Gid jeg faaer Skam, troer jeg, at Drengen er rigtig i Hovedet.

Henrich trækker sin Kniv, og Philemon løber. Vi kun Herre, det er Barberens Respect, som jeg kun vil ydmygst formelde.

Philemon. Det er jo et stærkt Kaseri.

Henrich. Jeg seer nok, at Herren er ligesaa bange, som jeg.

Philemon. Hvorfor overfalder Du mig saadan?

Henrich. Herren befaler mig, at bringe Ham
det

det Nytt, som jeg har faaet, og det bringer jeg Ham in Natura. Jeg har nydt udi een Gade i Dag over en halv Snæs flige Complimenter af Folk i hvis Kalune Jeres Vers, Fortaler og Dagtaler, gjør en hæftig Virkning.

Philemon. Ikke andet.

Henrich. Jo, jo, der tør nok blive noget andet af, som er værre, dersom Herren ikke holder op at skrive saadant Løj.

Philemon. Hvad vil Du da, at jeg skal skrive? Skal jeg give mig til, efter endeel andre Poeters Exempel, at rose Udyder, og styrke Folk udi Ondskab?

Henrich. I skal slet intet skrive; hvem Doffer beder Herren at skrive?

Philemon. Det er Ulykken, Henrich! at adskillige kloge og retsindige Folk, der seer gjerne, at Laster blive igjennemhegledede med Estertryk, holder mig beqvem dertil, og derfor opmunttrer mig til at moralisere.

Henrich. Men, naar nu adskillige Gjæffe, som finde deres naragtige Navn og Rygte besværet derved, komme med deres Prætentioner derimod, kan man da vel give dem Assignation paa disse kloge og retsindige Folk, som har raadet til flige Skrifter?

Philemon. Giv Dig tilfreds, Henrich! det bliver nok godt, naar Stormen har udraset.

Henrich. Men det er Ulykken, at man slet kan fuldsigle, medens Stormen varer. Phi:

Philemon. Sandhed, hvorlænge den er forfulgt, triumpherer dog omsider.

Henrich. Hvad kjærer jeg mig om, at Sandhed triumpherer, naar man har slaaet Arme og Ben i Stykker paa mig? mon den gode Monsieur Sandhed kan triumphere mig dem til Rette igjen? om Sandheden da triumpherede tusind Gange siden, og hele Verden talede om mig som en Martyr, saa var jeg dog og blev en Lemlestet. Hvad nytter det En, at man berømmer ham, naar man først skjær Øverne af ham, hvormed han skulde høre sin Ros? hvad nytter det Herren, at Han blir roset for sine Skrifter, naar Han er død, og intet føler dertil.

Philemon. Henrich! det er hverken Belønning, medens jeg lever, eller Ros efter min Død, som styrker mig i mit Forsæt, men det at jeg i min Alderdom kan træste mig ved at have gjort noget Godt, og at min sidste Time kan være mig ligesaa sød og behagelig, som den vil være en Horreur og Forstrækelse for dem, der har brugt deres Ben til at besmykke Laster og Udyder.

Henrich. Mon ikke Verden blir den samme, enten I eller andre Sandheds-Trompet-Blæsere ere til eller ej?

Philemon. Det er sandt, Henrich! Verden synes intet at bedres, hverken af Prædikener eller andre moralske Skrifter, men hvis man holdt gandske

op med at præke og moralisere, bleve Menneskene endnu værre, thi man har seet ved saadan Uffælsfelse endog de meest polerede Nationer forfalde til Brutalitet og Biddhed.

Henrich. Jeg vil ikke raisonnere mere derom, Herre! men jeg kan lade Jer det vide, at J har moraliseret med saadan Estertryk og Virkning, at Magister Rosflengius kommer inden faa Dage til at sove i Jer Kjærestes Arm.

Philemon. Jeg veed nok, at der er noget i Gjær, Henrich! Men jeg haaber dog, at det ikke skal komme saavidt. Men har du hørt nogen Omstændighed derom?

Henrich. Ikke videre end af Magisterens Tjener, som sagde mig, at hans Herre har faaet Ja paa Jomfruen, og skal med det allerførste holde Bryllup.

Philemon. Ach er det muligt, at Monsieur Jeronimus, der har passeret for saadan ærlig Mand hidtildags, saa skammelig vil bryde sit Løfte? men hvis han har forglemt mig, saa forlader dog ikke Jomfruen mig.

Henrich. Hun vil nok gjøre Modstand en Tid lang; men kommer dog til at beqvemme sig.

Philemon. Forlader hun mig, saa døer jeg af Sorg.

Henrich. Jeg havde aldrig tænkt, at en Satyrus kunde være saa forlibt. Men der kommer Jomfruen med hendes Broder og Pernille.

Fjer-

Fjerde Scene.

Leander. Leonora. Pernille. Philemon,
og Henrich.

Leander. Monsieur! vi har flette Tidender at bringe Ham.

Philemon. Ach jeg kan ikke faae flettere Tidender end de, som ere mig nyligen komne for Dre.

Leander. Men maaske det er noget andet end det, som J tænker.

Philemon. Er det andet end det, som jeg veed, saa er det ingen ond Tidende; thi intet forurofiger mig, uden at jeg faaer at høre noget, som tilintetgjør min Forlovelse med Jomfru Leonora.

Leonora. Ach kjære Philemon! det er just saadan Tidende, som vi bringer Jer.

Philemon. Derom har jeg allerede faaet Kundskab. Jeg veed, at Hr. Jeronimus har brudt sit Løfte, og at han har udvalgt Magister Rosiflengius til sin Svigersøn. Men hvad Ondt er der i alt dette?

Leonora. Saa! tracterer J det med saadan Koldsindighed?

Philemon. Ja, jeg hører saadant med Koldsindighed, og holder det ikke for en ond Tidende, uden jeg faaer at høre, at Jomfruen gir sit Samtykke dertil.

Leonora. De Tidender faaer J aldrig, kjære Phi-

Philemon! at høre, hvad end mine Forældre beslutte med mig.

Philemon. Prøv Jer selv, allerkjæreste Jomfru! og stil Jer for Dine alt, hvad som deraf kan flyde, om I er mægtig til at holde Stand.

Leonora. Ach jeg har forestillet mig Trudseler, Had, min Arvedels Forlis, og mere end, hvad som kan hende; men det kan altsammen ikke bevæge mig at forlade Jer.

Philemon. Saa ere alle de Tidender, jeg hidindtil har hørt, ikke af større Vigtighed, end jeg jo derfor kan sove lige rolig.

Pernille. Men, mine kjære Børn! tracterer dog saadant ikke alt for ringe. Forældres Myndighed er stor, og I kjender Jer Fars Sind. Det er jo en Mand, som er haard som en Flintesten; hvis her ikke opspindes nogle Intriguer, hvorved Magisteren kan blive gjort fort hos Jeronimus, saa kommer Jomfruen ingen Vej med hendes Bestandighed; thi man har Exempel paa, at mange ere med Svøben over Hovedet dreven til Brudeseeng.

Leonora. Kan Du da hjælpe os med noget?

Pernille. Jeg skal siden tænke mig om. Men jeg maa først see, jeg kommer i Naade igjen hos Herskabet.

Henrich. Jeg vil ogsaa tænke mig om paa min Side, hvordan jeg kan gjøre ham fort hos Hr. Jeronimus.

Pernille

Pernille. Og jeg har alt noget i Hovedet for at ruinere ham paa en anden Maade! men jeg maa først forlitte mig med Hr. Jeronimus. See der kommer de. Løber allesammen til Side. (De gaae.)

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Mag. Rosiflengius.
Pernille.

Jeronimus. Det skal ingen Vanskelighed have Hr. Magister! naar man viser hende Braadden, saa gir hun nok Kjøb. Jeg vil være Jer Mand for, at hun bliver anderledes tilsinde i Morgen.

Rosiflengius. Jeg vil ogsaa haabe det samme, og naar vi først komme sammen, og hun lær at kjende mig, skal hun nok have mig kjær, saa at vi skal komme fuldkommen til at conjugere Amo sammen, og ligesom jeg nu alene kan sige Amo jeg elsker, saa skal vi komme i en Hast til at sige Amamus vi elske.

Pernille sagte. Du skal see, Monsieur Pedant! at der bliver intet af.

Jeronimus. Hvo er som taler der? Est du endnu her, din Laptaske? Har jeg ikke allerede givet Dig Afsked?

Pernille grædende. So Herre! det er sandt, men jeg kan ikke gaae bort, førend jeg beder Herren og Fruen Farvel, takker Dem for den Tid, jeg har været

ret

ret i deres Hus, og tilligemed beder om Forladelse for det, jeg i Ubetænkksomhed har talt.

Magdelone. Det er godt, at Du kommer til Dine Synners Bekjendelse, og seer, at Du har forløbet Dig.

Pernille. Ach gode Frue! Jeg kjendte ikke Magisteren da, men jeg har hørt saa meget Godt om ham siden, at jeg er færdig at briste af Sorg over de Ord, jeg har talt, og om jeg blev her længere udi Huset, skulle jeg søge at befordre hans Kjærlighed, lige saa meget, som jeg har hindret den tilforn.

Rosifleng. Gunstige kjære Svigerforældre! efterdi hun fortryder sit forrige Væsen, saa beder jeg kjærligst, at hun maa blive i Deres Hus.

Pernille. Jeg skal, min Tro, af al Magt søge at indprente Gombfruen Kjærlighed til ham, (sagte) jeg mener Philemon.

Jeronimus. Hvis saa er, maa Du ikke alene blive her, men jeg skal ogsaa forbedre Din Løn. Men gaa først hen og bed Magisteren om Forladelse, og kys ham paa Haanden.

Pernille (kysende ham paa Haanden.) Ach Hr. Magister! Tusind Tak for Hans Intercession, vær forsikret, at jeg skal gjøre det for Hans Skyld, som Han ikke skal kunde troe mig til.

Rosifleng. Bene, bene, jeg har tilgivet Jer da af mit Hjerte, hvad I har gjort mod mig.

Je-

Jeronimus. Kommer nu, og lad os gaae ind allesammen.

(De gaaer ind.)

Tredie Act.

Første Scene.

Henrich. En Skjøge.

Henrich. Jeg gaaer og speculerer, hvordan jeg kan forspilde Magisterens Lykke, og hjælpe min Herre. Men min Gejst er ikke, som den plejer at være, thi jeg er gandske raadvild. Men det er vist en af Madam Duses Stadsmøer. Hun gaaer nok, og krydser paa unge Karle efter Sædvane. God Dag lille Pige! Forlad mig, at jeg taler saa slet; jeg veed nok, at Hun burde have højere Titul; men jeg er ikke af mange Complimenter.

Skjøgen. See Henrich! est Du der; kjender Du mig?

Henrich. Ej perfect. Jeg kunde kjende Jer i Mørke.

Skjøgen. Vedst Du Henrich, at jeg skal giftes?

Henrich. I skal Ganden heller!

Skjøgen. So mænd, i Morgen skal Du kalde mig Madame.

Henr.

Henrich. Hvem skal I da gjøre til Hænder! med Forlov at spørge?

Skjøgen. Hvad er det for Snak?

Henrich. Jeg vil sige, hvem I skal have?

Skjøgen. Jeg skal have en smuk Karl, som har tjent hos en Vissteer.

Henrich. Da har han forbandet slet visiteret, eftersom han har søgt Jer ud til Kone.

Skjøgen. Naar jeg først har havt Bryllup, blir jeg strax en ærlig Kone.

Henrich. Ja, det er sandt nok, men det gjør mig dog ondt, at I skal giftes, jeg havde i Sinde, at unde Jer endnu en Skilling iblandt.

Skjøgen. Ej det vil intet sige, derfor lar jeg ikke Næringen gaae bort; min Kjæreste vil holde Øltapperi, og saa kan Du besøge mig lige saa frit som tilforn.

Henrich. Paa den Maade kan I komme til at leve reputerlig. Han fortjener Penge paa sin Side, og I paa Jeres, og jeg tør vedde, at Jer Næring blir bedre end hans; thi der er ikke saa meget nu ved Øltapperi, som i gamle Dage. Men hvor skal I nu hen?

Skjøgen. Jeg skal hen til en Mand, som hedder Hr. Magister Rosflengius.

Henrich. Hvad godt vil I ham?

Skjøgen. Jeg har bestilt et Bryllups-Verb,
som

som jeg skal give ham 2 Daler for. Adieu Henrich! vær saa god at besøge mig, vi kommer til at boe i Rosen. (Hun gaaer hen, og banker paa.)

Henrich (ved sig selv.) Hillemand! jeg faaer Anledning af dette, at sætte noget i Værk; jeg vil hen til min Herre at faae nogle Penge. Men jeg vil først staae i en Krog, og bie, til hun kommer ud igjen, for at see Verset.

Anden Scene.

Skjøgen. Rosiflengius. Gottfred.

Gottfred. Ja jeg veed hvad I vil, lille Pige! Verset er færdigt, men det koster 2 Rdlr.

Skjøgen. Jeg har accorderet for 2 flette Daler.

Gottfred. Ja det er sandt nok, men I maa give lidt mere end en anden; thi min Herre = = = Men der er han selv. Du kan I høre, hvad han siger.

Rosifleng. Lille Pige, Verset koster 2 Rdlr.; thi jeg har derudi ikke alene kaffet Jer Jeres Somfrudom, men asmalet Jer som en af de dydigste og skikkeligste Møer udi Staden, da I dog selv veed, at det er en Titul, som Jer ikke tilkommer.

Skjøgen. Jeg vil da ikke regne det saa nøje. Der er 2 Rdlr.

Rosifleng. Tak! Vær saa god at recommen-
dere

dere mig andre af Jer Kjendskab. Jeg er altid til Tjeneste. Er ikke Verset godt, skal J have Jere Penge tilbage. (De gaaer ind.)

Tredie Scene.

Skjøgen. Henrich.

Skjøgen. Nu kan jeg trodse alle dem, der vil sige mig noget paa mit ærlige Navn og Rygte.

Henrich. Gik J Verset Mammeselle?

Skjøgen. Ja, her er det.

Henrich. Af lad mig see Titelen. (Læser.)

Den med Rosen forenede Lillie. Eller ydmysgt Lyf-
ønsking til det af Himmelen sammenknyttede Par,
Brudgommen den ædle og velagtbare Johannes von Chri-
stoffersen, fordum velmeriteret Secretair hos velbestal-
ter Hr. Visiterer Tobias Undersøn; og Bruden den ædle
og dydgyrede Mø, Lucretia de Peers Datter, hvis Bryl-
lups-Højtid skal celebreres den 24 Augusti 1724. Yd-
mysgt frembaaren af det dydkronede Pares beredvilligste

N. N.

Henrich. Ach kjære Mammeselle! maa jeg ikke faae en Udskrift deraf? jeg kan see af Titelen, at det maa være et allerkjæreste Vers.

Skjøgen. Jo gjerne, kom hjem med mig.

(De gaaer bort.)

Fjerde Scene.

Oldfux alene.

Det er ogsaa nogle forbandede Ceremonier, at
en

en ærlig Karl ikke kan blive antagen udi Tjeneste, uden han viser Pas. Ligesom Herrer vare saa villige at give Tjenere Pas. Vel har jeg tjent udi dette Aar over paa tyve Steder, men ingesteds har jeg fundet faaet Pas; tvertimod de fleste af mine Herrer har været saa vanærtige, at de har været alle Folk ad, at i Fald der kommer Noget af den Postur og Skikkelse for at byde sin Tjeneste, da at prygle ham dygtig af. Saadant skal jeg have for min Tjeneste! De regner saa nøje, at en stakkels Tjener tar en Dalers Penge af en rig Herres Lomme, og dirker en lumpen Kuffert op iblandt, men de taler ikke om, hvor høflig man undertiden er, at man tar ikke altsammen bort paa eensgang, da man dog har største Lejlighed dertil; thi naar jeg tar 2 Daler af min Herres Lomme, og lar 9 blive tilbage, er det jo ligesaa fuldt, som jeg gir ham de 9 Daler, som efter Krigsret hørte mig til, efterdi de vare i min Magt, men langt fra at vise ringeste Taknemmelighed derfor, søger de at sætte Klif paa en stakkels Tjeners ærlige Navn, og jager ham paa Døren, uden Pas og Afsted. Jeg maa dog see til, hvordan jeg kan faae mig et Pas, thi jeg har meldet mig an paa 2 a 3 Steder, men alle spør derom. Her boer en Skrutrygget Magister, som, man siger, tjener alle godt Folk i saadan Tilfælde

for Penge og gode Ord. Jeg maa hen og kjøbe mig en Recommendation af ham.

(Banker paa.)

Femte Scene.

Gottfred. Oldfux. Rosifleng.

Gottfred. Du Gaudieb! er det Dig, som banker paa vor Dør?

Oldfux. Kjender Du mig da?

Gottfred. Baade jeg og min Herre kjender Dig alt for vel. Bliv kun fra vort Hus. Herre! kom ud. Her er En, som vil stjæle.

Rosifleng. Er det den Skjelm! Du gaaer blindt, Kammerat! vi forvarer alt for vel vore Sager her i Huset.

Oldfux. J taer Fejl, J godt Folk! jeg er ikke kommen for at stjæle, see her gaaer jeg med en Rixdaler i Haanden, som jeg vil give Jer, for at skrive mig Recommendation til en Tjeneste.

Gottfred. Ej Herre, denne Tjener maa dog ikke være saa ond, som Folk siger.

Rosifleng. Jeg troer det ogsaa, man kan ikke agte, hvad Folk siger. Han har virkelig et godt og ærligt Ansigt. Du skal Han strax faae et Pas, Monsieur!

(Gaaer ind.)

Gottfred. Min Herre er meget for at tjene godt Folk. Jeg er vis paa, at om han ikke havde været

været, at Du ikke havde faaet et Pas i den hele Bye; thi de fleste Mennesker ere saa uvillige med saadant, at = = = jeg troer aldrig Verden kan blive længe staaende.

Oldfux. Det er sandt nok, var ikke Din Herre, saa maatte godt Folk, som jeg og andre, rent for-
gaae. Men han er den, som mager det saa, at vi bliver nogenledes ved Magt.

Gottfred. Derimod findes Folk her i Byen, der saasnart et Menneske er falden udi en Skræbelighed, gjør sig en Fornøjelse at udhegle det samme. Det gjør aldrig min Herre; langt fra at straffe Folks Synder, søger han at bedække dem med Kjærligheds Raabe, enten udi Rim eller løs Stil, og det ofte for en Bagatelle; thi han sidder undertiden hele Dagen og skriver godt Folk til Berømmelse, som forlanger det af ham, og vinder neppe 10 Rdlr. dermed.

Oldfux. Derfor er han ogsaa elsket og æret af alle Folk.

Rosifleng. See der har J et Pas, Monsieur! saa godt, som nogen ærlig Mand vil forlange det.

(Oldfux læser Passet, gir ham Penge, og gaaer.)

Sjette Scene.

En drukken Mand. Rosifleng. Gottfred.

Den Drukne. Saae den Skam, der har været

fuld meer end en Gang udi otte Dage, om mit Navn det er.

Rosifleng. Kjender Du den Mand?

Gottfred. Ja, det er Niels Bognmand. Han gaaer aldrig til Sengs nogen Aften, uden med 2 Potter Brændevins Baglast.

Den Drukne. Nej, jeg har, min Tro, ikke haft meer end den ene Kus udi otte Dage, men det er sandt, jeg har ikke været ædru i otte Dage. (Synger en Ølvis, og raaber imellem:) Ach du dejlige Brændevin; man kan blive keed af een Slags Mad, man kan blive keed af een Slags Kone; men jo meer man er i dit Selskab, kjære Brændevin! jo meer Lyst faaer man til dig. Jeg skal ikke forlade dig til min Dødedag, forlad du heller ikke mig; nu maa jeg dog forlade dig udi 2 Dage, eftersom jeg skal have Bryllup i Overmorgen. See Monsieur! et Ord, hvor boer Magister Rosiflengius?

Gottfred. Her boer han, er der noget til Tjeneste?

Den Drukne. Om Forladelse, Hr. Magister! jeg har noget at tale med Ham.

Gottfred. I tar Fejl Landsmand! Jeg er hans Tjener.

Den Drukne. Jeg er Hans Tjener igjen.

Gottfred. Nej jeg vil sige, at jeg er Magistrens Tjener, som staaer her.

Den

Den Drukne. Serviteur Hr. Magister, om Forladelse. Jeg tog Hans Dreng for Magister.

Rosifleng. Det vil intet sige.

Den Drukne. Det var, min Tro, af Banvare.

Rosifleng. Jeg veed det nok.

Den Drukne. Sid Drollen slide mig ad, om jeg mente noget Ondt dermed.

Rosifleng. Ej tael ikke derom, det ligger ikke Magt paa. Men hvad er Hans Begjæring?

Den Drukne. Jeg er kommen for Skade og skal giftes, og derfor vilde have gjort et Bryllups-Bers. Hvad er ellers nu Prisen paa Bryllups-Bers?

Rosifleng. To Rixdaler.

Den Drukne. Dem skal I gjerne faae. Men saa maa Magisteren berømme mig brav, og sige, at jeg er en arbejdsom og ædru Mand. (Han ræber.)

Rosifleng. Jo, jo! Det skal have gode Beje. (sagte.) Jeg kan give ham et af de gamle Bryllups-Bers, som ligger i den Skuffe No. 3.

(Gaaer ind.)

Den Drukne til Gottfred. Men jeg beder om Forladelse, Hr. Magister! at jeg tog Hans Dreng for Magister.

Gottfred. Jeg er hans Famulus, nu gif Magisteren ind.

Den Drukne. Jeg kan svære paa, at det var af Banvare, Hr. Magister! Gott-

Gottfred. J hører jo vel, at jeg er ikke Magisteren.

Den Drukne. Kan jeg da forlade mig dertil, Hr. Magister, at J tar det ikke ilde op.

Gottfred. Jeg er kun hans Tjener, Monsieur!

Den Drukne. Jeg er Hans Tjener igjen, Hr. Magister, af mit Hjerte.

Rosifleng. See, der har J et smukt Vers.

Den Drukne. Og der er Pengene. (Gaaer bort, og kommer tilbage.) Om Forladelse, Hr. Magister, jeg glemte at betale Ham Pengene.

Gottfred. Vi har alt faaet.

Rosifleng. Hold din Mund, Slyngel!

Den Drukne. Hvad koster Verset?

Rosifleng. To Rirdaler.

(Han betaler end eengang to Rirdaler, og gaaer bort —
De andre gaaer ind.)

Syvende Scene.

Henrich i Dvindeklæder.

Jeg troer nok, Ingen kjender mig i den Dragt. Jeg har været hjemme, og faaet 10 Rdlr. hos min Herre, hvormed jeg vil spille vor Verskræmmer et Puds. Jeg har isært mig disse Klæder, paa det at Tjeneren, som nylig har seet mig, ikke skal kjende mig igjen. Nu vil jeg hen at banke paa.

Attende Scene.

Henrich. Rosifleng. Gottfred.

Gottfred. God Dag, lille Pige! hvem vil I tale med?

Henrich. Boer ikke Magister Rosiflengius her?

Gottfred. Jo, er der noget til Tjeneste?

Henrich. Jeg vilde nok tale med ham selv.

Gottfred. Der er han.

Henrich. Jeg kommer for at have et smukt Vers gjort hos Ham.

Gottfred. I Dag gaaer vor Plov brav.

Rosifleng. Over hvem skal dette Vers være?

Henrich. Ach Herre! min Frue har haft saa stor Ulykke, som nogen Tid kunde hendet. Den ulyksalig Skilsmisse!

Rosifleng. Har hun da mist hendes Mand?

Henrich. Ach nej, Hr. Magister! det vilde ikke saa meget sige, hun kunde altid faae en Mand igjen, paa en en eller anden Maade.

Rosifleng. Hvad har hun da mistet?

Henrich (grædende.) Hendes Skjædehund. Ach! Ach! mit Hjerte brister naar jeg tænker derpaa. Han døde af en Feber, efter Doctorens Sigelse, i Overgaars mellem 3 og 4, og skal begraves i Morgen.

Rosifleng. Hvad vil alt dette sige?

Henrich. Nu vil Fruen have gjort et smukt Grav-

Gravskrift over ham, og derfor fikker mig til Magisteren.

Rosifleng. Nej, hils Jer Frue, lille Barn! og sig: at jeg gjør ikke Vers over Hunde.

Henrich. Havde det været en Hund, som andre Hunde, saa havde min Frue ikke begjæret saadant, men den havde Forstand, som et Menneske, og har testamenteret 10 Rdlr., paa sit Yderste, til en Poet, som skulle gjøre hans Gravskrivt.

Rosifleng. Ja det er andet, efterdi Sagen er af den Beskaffenhed, saa vil jeg gjerne tjene Fruen; der bser hundrede Mennesker, og aldrig har den Eftertanke.

Henrich. Fruen vil gjerne, at Verset skulde stiles, ligesom man gjør et Vers over en brav Mand, og at samme Melampe (saa var dens Navn) skal roses for sin Dyd og Forstand.

Rosifleng. Nej lille Barn! det gaaer ikke an.

Henrich (ringlende med Pengene.) Ach jo, Hr. Magister! tjen min Frue derudi.

Rosifleng. Ja, ja! kom da ind, mit Barn! jeg vil see til, hvad jeg kan gjøre.

(De gaaer ind.)

Tiende Scene.

Pernille alene.

Jeg har speculeret paa Skjelmstykker, saa min
Hjerne

Hjerne løber om i mit Hoved som en Top, og har endelig udfundet et, som, jeg troer nok, lykkes. Hr. Jeronimus venter hver Dag et Skib, hvorudi al hans Belfærd bestaaer. Vi vil paa en subtil Maade bringe ham de Tidender, naar Magisteren er tilstede, at samme Skib er forulykket, og derudaf see, hvad Minor hans ny Svigersøn vil holde; thi jeg er vis paa, at han vil tage Masquen af, og foragte det Svogerskab, som han finder ingen Fordel ved, og kan, maaskee, da Hr. Jeronimus samt Fruen lære at kjende ham. Nu vilde jeg ønske, jeg havde fat paa Henrich, for at høre, hvad han har udfundet, om hans Anslag er bedre end mit, eller hvor vidt det kan strække sig. Men der seer jeg en Pige med et Vers i Haanden komme fra Magisteren. Det er, min Tro, en forvoxen Kadis, hun er grenadermæssig.

Tiende Scene.

Pernille. Henrich.

Henrich. Der seer jeg Pernille, hende vil jeg fixere lidt, hun kjender mig nok ikke i den Dragt. God Dag lille Pige! vil hun ogsaa til Magisteren?

Pernille. Nej jeg vil ikke, Bestemoer!

Henrich. Sy, sy! hvem seer I mig an for. = =
Mener I, at jeg er ikke Jomfru saavel som I.

Per:

Pernille. Det kan nok være; men J kunde dog være min Moer.

Henrich. Seer J vel! hvor spodst Hun er over min Skabning, saa er jeg dog forlovet med en smuk ung Person, hvilken forærer mig alt, hvad han faaer fra andre Piger, som han fixerer.

Pernille. Den Karl maa have en underlig Smag. Jeg gad nok vidst, hvem han var.

Henrich. Det kan J let faae at vide; Karlen tjener hos en Mand, som hedder Philemon.

Pernille. Hans Navn.

Henrich. Han selv hedder Henrich.

Pernille. Gid J faae Skam, saa vist som J lyver. Den Karl er forlovet med mig.

Henrich. J hedder jo Pernille.

Pernille. Ja jeg hedder Pernille, og har været forlovet med ham halvandet Aar.

Henrich. Han fixerer Jer kun, mit Barn! for at faae nogle smaa Foræringer, som han siden forærer til andre.

Pernille. Det er usandt, han er alt for ærlig dertil. Jeg troer ikke saadant, uden J viser mig de Foræringer.

Henrich. Jeg vilde nødigt gjøre det, men for ikke at passere for Løgner, da see denne Tobaksdaase, som han har faaet af samme Pernille, og givet mig.

Per-

Pernille (grædende.) Ach den Forræder! og Du Din stemme Trolldher, Din Rufferste, som søger at forføre unge Mennesker, jeg skal nok faae Hevn over Dig.

Henrich. Nej! Du est en Rufferste, som vil sætte Splid imellem mig og min Kjæreste; thi vi har været forlovet sammen mange Aar, førend han faae Dig.

Pernille. Jeg skal nok faae Jer adskilt.

Henrich. Gjør Dig ingen Umage, Du faaer kun en lang Næse. Jeg kan forsikre Dig, at intet uden Døden skiller mig fra Henrich, og at Du i Ewighed ikke faaer ham.

Pernille. Jeg vil heller ikke have ham, efter som jeg mærker hans Utroskab, men Du skal heller ikke faae ham, Din Laptaske!

Henrich. Du est selv en Laptaske.

Pernille gir ham et Drefigen.

Henrich. Det Drefigen skal koste Dig dyrt nok. Fort! jeg fordrer Dig ud til Fuglestangen at staaes med mig, enten med en Sax eller en Rokkekniv.

(Løster op Skjortet, og tar i Kommen efter Særen.)

Pernille. Hvad Pokker er dette? hun har Duxer paa!

Henrich (rivende huen af sig.) Fort, fort; Du skal møde mig for Fuglestangen.

Pernille. Gid Du faae Skam, Henrich! er det Dig? men hvad skal saadant Narreri til?

Henr

Henrich. Det maa Du vel sige, Pernille! Det Ørefigen kunde jeg have undværet. Dog fortryder jeg ikke derpaa, efterdi jeg tilligemed fik Prøve paa Din Troskab imod mig.

Pernille. Men hvorfor har Du forklædt Dig?

Henrich. For at spille Magisteren et Puds, som skal ruinere ham; jeg har længe vidst hans Skarnagtighed, men nu har jeg noget i Hænderne derom, som ved Lejlighed kan vises Hr. Jeronimus.

Pernille. Jeg har ogsaa opspundet noget.

Henrich. Det tvivler jeg ikke paa; thi hvad Sanden kan ikke Du ophitte?

Pernille. Det vil give floge Børn, naar vi komme sammen.

Henrich. Det maa Du vel sige, om jeg ellers faaer Lov at gjøre dem selv. Men der seer jeg Gomme-fruen komme med Leander.

Ellevte Scene.

Leander. Leonora. Pernille. Henrich.

Leander. Giv Jer tilfreds, kjære Søster! Jeg er vis paa, at Pernille og Henrich ikke ere ørkesløse.

Pernille. Nej! det har mit Hoved faaet at vide.

Henrich. Og min Hjerne er saa confus af Speculationer, at jeg maa have en Uhrmager at sætte Hjulene i Orden igjen.

Leonora. Hvad har I da opspundet at hjælpe vore Sager med? Per:

Pernille. J veed, Jomfru, at Jer Far har et Skib udi Søen, som al hans Belfærd bestaaer udi.

Leonora. Ja meer end hans Belfærd; thi Ladningen er over 40,000 Rdlr. værd.

Pernille. Jeg vil, at Henrich skal give sig ud for en Matros, komme til Geronimus, og bilde ham ind, at Skibet er forgaaet, og det just paa en Tid, som Magisteren er hos ham, for at see, hvad Contenance vor ny Vejler vil holde, naar han seer sig ingen Medgift at bekomme med sin Brud.

Leander. Det Raad staaer mig an; thi jeg er vis paa, at han da strax vil vende vort Hus Ryggen, og foragte et Svogerskab, som ingen Fordel er ved; thi det er kun efter Pengene, han løber.

Leonora. Men Sandheden vil dog strax komme for en Dag.

Leander. Det vil ikke sige, nok er det, at man imidlertid lærer at kjende ham, og at vi deraf kan tage Lejlighed at gjøre ham sort.

Henrich. Og naar saa det er gjort, kommer jeg frem med nogle Historier paa min Side.

Leander. Du maa have noget Galtskab for, efterdi Du est forklædt.

Henrich. Ja jeg har nogle skammelige Vers i min Lomme, som skal befordre hans Ruin. Jeg har stillet mig an, som jeg var stikket af en fornemme Frue, og faaet Magisteren, for Penge, til at gjøre

Vers

Vers over en Hund. Han vilde ikke dertil i Førstningen, men Klengen af Pengene forførte ham dog omsider.

Leander. Lad mig see det Vers.

Henrich. Der ere tvende af hans Façon. Det andet er gjort en aabenbare Skisge til Vre, som skal giftes. Jeg lod udcopiere det, gav hende Copien, og beholdt Originalen, som er skreven med hans egen Haand.

Leander læser dem. Ach Himmel! er det muligt, at et Menneske, der prostituerer sig saaledes, kan dog være agtet og æret af alle Folk!

Henrich. De fleste Folk, Hr. Leander, ere onde, og derfor finder deres Regning ved, at der ere saadanne Folk, som sætte Farve paa Laster og Udyder.

Leander. Slige Mennesker ere jo magtige til at ødelægge Verden, saasom de ved Flatteri styrke onde Mennesker, og bane Vejen for Andre at blive onde; ja de ere lige saa skadelige, som din Herre og andre hans Lige, der moralisere, ere nyttige. Det er tvende forargelige Skrifter, intet christen Menneske kunde forlange bedre Gravskrift end denne Hund, og ingen ærlig Mø bedre Bryllups-Vers, end denne Skisge. I har begge to gjort Mesterstykker, vil ikke det ene hjælpe, saa maa det andet; hvis det lykkes, skal I begge blive belønnet.

Henr.

Henrich. Jeg forlanger intet, uden at I vil gjøre mit og Pernilles Bryllup; thi vi ere komne for Skade, og har forlovet os sammen, paa en Trojedus.

Leander. Est Du forlovet med ham Pernille?

Pernille. Ja! jeg kan ikke nægte det.

Leander. Godt, godt! der har I min Haand paa, at jeg skal bekoste Jer Bryllup. Men Henrich! kan Du vel spille den Rolle efter Pernilles Anslag?

Henrich. Ej Herre! jeg torde vove at spille en Cardinals-Rolle, end sige end Matrodses, lad kun mig sørge derfor, I skal selv, naar I faaer mig at see, bilde Jer ind, at jeg er en Skib-bruden Matrods.

Leander. Vi skal vare Dig ad, naar Tid er, lad os andre nu gaae ind saa længe.

(De gaaer alle ind.)

Fjerde Act.

Første Scene.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. Endnu er hun obstinat, dog ikke som tilforn, thi jeg holder for et godt Mærke, at hun beder om tre Dages Dilation. Mag.

Magdelone. Hun skulde min Tro ikke have een Times Dilation, dersom jeg maatte raade.

Jeronimus. Jo jo, det kan jeg ikke nægte hende, det er et stort Foretagende at giste sig, min Hjerter, besynderlig for hende herudi, thi først maa hun arbejde paa at faae den gamle Kjerlighed af Hovedet, og siden stræbe at beqvemme sig til det Egteskab, som vi foreskriver hende.

Magdelone. Men om den gode Mand kan bide udi tre Dage; thi saavidt som jeg kan see, elsker han hende heftig, og naar En attraaer en Ting saaa inderlig, saa har han ingen Nølighed, førend han kommer i Possession deraf, tilmed har J jo lovet ham inden en Dag at holde Bryllup?

Jeronimus. Det vel ikke siige, min Hjerter! han beqvemmer sig nok til at bide. Jeg kan ved alt for megen Haardhed bringe min Datter til Desperation; tre Dage gaaer snart, og saa har hun siden ingen Undskyldning, eller Ursag at beklage sig over os, at vi ikke har villet give hende Tid til saadant vigtigt Foretagende. Tilmed haaber jeg, at jeg inden den Tid faaer min kostbare Ladning hjem, og vi derudover kan være i Stand at forære ham nogle Galanterier.

Magdelone. Det troer jeg aldrig, at han skifter. Han er ikke saadan Mand, han elsker ikke Leonora uden af Begjerlighed til at komme i Svogerskab med os, og af en ren Kjerlighed til hende.

Dog

Dog, den første Motiv er endnu stærkere end den sidste, thi fra den første Tid den Mand har seet mig, har jeg mærket hos ham en særdeles Tilbøjelighed til vort Hus, og det førend han nogen Tid saae vor Datter, eller maaske vidste, at hun var til. En Dag saae han mig, og en anden Dag gjorde han Bers over mine Legemets og Sindets Gaver.

Jeronimus. Jere Legems Gaver?

Magdelone. Ja Alderen har vel gjort nogle Antegninger deri, men Lineamenterne har jeg dog endnu. (Tar et lidet Spejl af Lommen, og bescer sig.) J maa troe, min Hjerte! at denne Mand er en Kjender.

Jeronimus. Ja ja, jeg vil ikke disputere derimod. (Sagte.) Fruentimmer, hvordan de ere skabte, og hvor gamle de end ere, saa vil de dog være roset for deres Skjønhed.

Magdelone (blir imidlertid ved at spejle sig.) Jeg er Gud ske lov ret vel fornøjet med mit Ansigt endnu.

Jeronimus. Jeg ogsaa med mit, skjøndt der er ingen Fare for, at nogen af os skal mere stikke Ild paa Verden. Men vi vil lade den Tale fare. Sid jeg snart kunde faae de Tidender, at mit Skib var lykkeligen ankommet. Jeg har aldrig nogen Tid været i saadan Urolighed, som jeg er denne Gang.

Magdelone. Jeg troer det nok, min hjerte Mand! thi J har aldrig vovet tilforn Jer hele Velsærd paa eengang.

Jeronimus. Jeg skal min Tro ej heller gjøre det oftere; men den store Gevinst har loffet mig dertil. Jeg vil dog haabe alting til det bedste. Men der er Pernille.

Anden Scene.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Nu Pernille! hvad godt Nytt bringer du os? hvorledes er det med min Datter?

Pernille. Det blir nok godt, vil kun Herren og Fruen lade mig raade. Rom blev ikke bygt paa een Time; man maa gaae Skridt for Skridt frem udi deslige Sager. Jeg har allerede bragt det saavidt, at Philemon er halvdels glemt, og det er ikke en ringe Begyndelse.

Jeronimus. Derudi bestaaer just Knuden.

Pernille. Det andet skal gaae, som det var smurt, thi saa meget jeg hadede Magisteren tilforn, saa meget elsker jeg ham nu. Jeg vil bede Herren og Fruen, at de vil forsikke ham derom. Jeg kan aldrig glemme det Guds Barn (hun græder) at, da jeg havde gjort ham den største Uret, bad han ovenikjøbet for mig.

Jeronimus. Ja, ja Pernille! nu er alting godt igjen. Men der kommer han.

Tre

Tredie Scene.

Rosiflengius. Gotfred. Jeronimus.

Magdelone. Pernille.

Rosifleng. Gotfred!

Gotfred. Imo.

Rosifleng. Gaf Du kun hjem. Om der kommer nogen i min Fraværelse, og vil have Bryllups-
Vers, kan du tage nogle af dem, som ligger i den
Skuffe Nummer 3. Det er lige meget, hvilket du
tar. Af Begravelsesvers er Forraad i Nummer 5. Og
for Avancements udi Vre og Bestillinger Nummer 4.

Gotfred. Er det ligemeget, hvad Slags Folk
det er?

Rosifleng. Imo vero.

Gotfred. Det er ikke Under, at min Herre he-
der Rosiflengius; thi han berømmer alle Folk i Fleng.

Rosifleng. Quid dicis Godofrede?

Gotfred. Jeg spør, om jeg ikke skal sætte Nav-
nene til?

Rosifleng. Bisselig, og Du veedst Prisen. Gaf
nu kun Din Raas! See der seer jeg mine tilkommene
de Sviger-Forældre. Salvete plurimum.

Pernille sagt. Hvad Vokker mon han vil gjøre
med Salveter?

Jeronimus. Velkommen Hr. Magister; jeg
har berammet Brylluppet om tre Dage. Det skal

de holdes før, men jeg venter en kostbar Ladning hjem, og agter at forære Ham adskillige Sager.

Pernille sagte. Nu er det Tid for Hendrik, som staaer i Beredskab at komme. (Høit.) Mig synes, det banker, jeg maa løbe til Døren.

Rosifleng. Ach min Herre, tal ikke om Foræringer, den Fornøjelse at komme udi saadan dydig Familie, er mig nok.

Jeronimus. Ja ja Hr. Svigersøn, jeg veed nok, hvad jeg vil gjøre.

Pernille tilbage løbende. A . . . . hvilken Ulykke!

Jeronimus. Hvad er paa Færde! Jeg troer ikke, at du seer Spøgelse lyse Dagen?

Pernille. A . . . . hvilken Ulykke.

Jeronimus. Har dig indt nogen Gespenst, saa har vi her en Guds Mand hos os, der nok kan holde det fra Huset.

Pernille. A . . . . hvilken Ulykke!

Jeronimus. Siig! hvad er det dog?

Pernille. Ach jeg kan ikke sige det. Her er Matrosen udenfor, lad ham sige det.

Jeronimus. Det Ord Matros dræber mig. Jeg er bange for, at mit Skib er kommen til Ulykke. Lad ham komme ind.

Fjerde Scene.

Henrich i Matrosklæder. De andre.

Henrich. Myn Heer ich brengjouw een zeer bedroeft Tydung. Mag

Magdelone. Ach! mit hele Legem skjelver.

Jeronimus. Hvad er det, Landsmand?

Henrich. Myn Heer heft syn Scheep verloeren.

Jeronimus. Hvad, er mit Skib blevet?

Henrich. Wel ja, myn Heer!

(Jeronimus, Magdelone, Pernille hylter. Henrich tar Løvs
flædet op, og siger grædende.)

Vor fess Dagen ist die Onglyck gearrivert.

Jeronimus. Hvor hendte det?

Henrich. In Cattegatt, myn Heer! tuschen
twalf en een Uhr tegen mitnacht.

(De hylter igjen.)

Jeronimus. Er der da intet bjerget?

Henrich. Scheep, Man, Ladung allegar is
verloeren in die wilde Zee, ick alleen ben da-
von gekomen.

(De hylter igjen.)

Jeronimus. Ach jeg elendige Mennecke! hvor-
dan har Lykken spillet med mig. Jeg blir i en Hast
af en rig Mand bragt udi den Etand, at jeg maa
frygte for Slutteriet. Det eneste, jeg nu har at glæ-
de mig ved, er, at min Datter saavel bliver forsør-
get. Ach Hr. Svigersøn.

Rosifleng. Er denne Ulykke da saa stor?

Magdelone. Ja vi ere ganske ødelagde.

Rosifleng. Det gjør mig hjerteligen ondt.

Magdelone. Vi ere alle at beklage, Han, saa
vel som vi Andre.

Ko:

Rosifleng. Jeg veed ikke egentligen, hvad Fruen mener dermed?

Magdelone. Er Han ikke ligesaa højt at beklage som vi?

Rosifleng. Nej, Madam! Hun er meest at beklage.

Magdelone. Det er sandt nok, men naar det gaaer vort Barn ilde, saa lider Han og derved.

Rosifleng. De tager ikke ilde op, at jeg maa forlade Dem. Jeg har i Dag en Hob at forrette.

Magdelone. Ach Himmel! kan Han forlade os i saadan Fristelse?

Rosifleng. Hun maa stikke sig i sin Skjebne.

Magdelone. Bliver dog tilfede, at vi kan trøste hinanden. Thi Ulykken gaaer jo ogsaa Ham selv an, kjære Svigersøn!

Rosifleng. Hun kalder mig Svigersøn, Madam! det er godt nok, men . .

Magdelone. Hvad men!

Rosifleng. Men, det er noget, som man kan hense på til det, som vi lærde kalde Prolepsin.

Magdelone. Er Han ikke vor Svigersøn?

Rosifleng. Det er noget, som jeg ikke kan sige. Det er noget, som Himmelen raader for; i slige vigtige Sager kan vi intet foretage af os selv.

Magdelone. Han har jo raadført sig med Himmelen, og begjert vor Datter.

Rosifleng. Det er Skade, Madame! at jeg denne

Gang

Gang ikke har raadført mig med Himmelen, hvilket jeg burde at gjøre udi saadan vigtig Sag. Det er dog noget, som ethvert Menneske bør at gjøre; haaber derfor, at Madamen gir mig Tid dertil. Finde jeg da, at det er Himmelen's besluttede Billie, kan Hendes Datter være mig saa nær som en anden.

Magdelone. Ach hvilken Haanhed og Foragt!

Rosifleng. Jeg foragter hverken Hende eller Hendes Datter, enhver kan være god for sig, men . . .

Magdelone Men mener J, at Himmelen kan finde Behag deri, at man bryder sit Løfte?

Rosifleng. Ej Madame! hvad himmelske Sager angaaer, det er noget, som jeg ex professo har lagt mig efter. Det er noget, som hun ikke forstaaer, Madame!

Jeronimus. Her kan man spejle sig i Verden.

Pernille. Giv Jer kun tilfreds. Han skal tage Jomfruen, om han blev gal.

Rosifleng. J er alt for stækket til at tvinge mig, lille Pige!

Jeronimus. Vi skal nok lære Jer, hvad det er at ville prostituere et fornemme Hus.

Rosifleng. Fattigdom og Hoffart følges gjerne ad.

Pernille. Gid Du faaer en Ulykke, Din skrutryggede Verskræmmer! min Jomfru er alt for god til at falde udi saadan vanskabt Skjelms Arm.

Rosifleng. Er hun for god dertil, hvorfor nærder

der J mig hende da paa? det er ikke gode Varer, som man nøder bort.

Pernille. Ach Monsieur Leander og Jomfrue! kommer hid!

Femte Scene.

Leander. Leonora. Personerne af forrige Scene.

Pernille. Ses her denne Forrædder, som først ved Practikker har skilt Jer ved Jer gamle Kjæreste, og nu saasom han fik at høre, at Herrens Skib, hvorudi al hans Belfærd bestod, er bleven, begynder at sadle om, taler bespottelige Ord til Herren og Fruen . . .

Leander. Ach Himmel, er vort Skib blevet?

Jeronimus. Ja, og der staaer en af Matroserne, som alene er bleven reddet; saasnart denne Forrædder hørte dette, kastede han Foragt paa mit Barn.

Leonora. Ach er det muligt, at jeg paa een Dag skal miste to Kjærestes?

Rosifleng. J kan jo beholde den forrige.

Leonora. Nej! den har J jo faaet mine Forældre til at foragte, saa at han aldrig kommer her meer.

Rosifleng. Alt hvad jeg har gjort, har kun været af Skramt.

Leonora grædende. Ach nej, Hr. Magister! tag mig dog, ellers blir jeg aldrig gift min Livstid.

Ko:

Rosifleng. Nej jeg er Hendes ydmygste Tjener.

Leonora. Ach jo Hr. Magister! vær dog saa god.

Rosifleng. Sy fy, Hun er meget giftesyg.

Leonora. Magisteren er maaske bange for at blive indviklet derover i min Fars Gield.

Pernille. Ej Snak, jeg er vis paa, at Herren skal aldrig forlange uden Caution i det højeste paa et Par tusind Rdlr.

Rosifleng. Ja Caution for et Par tusind Djeve!

Leonora. Ach Hr. Magister tag mig dog.

Rosifleng. Bliv fra mig, siger jeg.

Sjette Scene.

Philemon. Personerne af forrige Scene.

Philemon. Jeg hørte saadan en Allarm herudenfor, og derfor, endskjønt min Fod burde ikke komme inden Døren, saa dog af Nysgjærighed for at vide . .

Magdelone. Ach min kjære Hr. Philemon! Jeg troer, at I tager Del i vor Sorg.

Philemon. Madam! endskjønt Hun har aldrig taget Del i min Sorg, endskjønt Hun har foragtet mig, saa skulde det dog gjøre mig hjertelig ondt, at Deres Hus var nogen Ulykke vederfaren.

Magdelone. Ach, ach den gode Mand har forskyldt bedre Medfart af os.

Philemon. Hvad er ellers paa Færde, I godt Folk?

Je-

Jeronimus. Ach, Hr Philemon! nu bragte denne Matros mig de ulyksalige Tidender, at mit Skib med dets hele kostbare Ladning er forjaaet. Saasnart fik denne Skindhellige Djevel ikke den Ulykke at høre, førend han tracterede mit Hus med største Foragt, holder mig og min Kone, som han tilforn løftede op til Skyerne, for Staadere, støder min Datter fra sig, som han foregav nylig saa højt at elske. Ach, Hr Philemon! hvor grovelig har jeg ikke syndet, i det jeg har ladet mig forblinde af hans Skindhellighed.

Philemon. Min Hr. Jeronimus saavel som Madame! hvorvel J. intet godt har forskyldt af mig, men ilde belønnet min Troskab, saa dog, dersom Magister Rosiflengius afstaaer ganske sine Prætentioner, vil jeg endnu blive ved Huset.

Rosifleng. Ej Monsieur! hjertelig gjerne, seer der har Han min Haand derpaa.

Magdelone. Det vil ikke sige, enten det Skarn staaer fra sine Prætentioner eller ej; thi om han have nogen Ret, saa har han dog ved sin Utroskab forbrudt den.

Rosifleng. Er J kalde en lærd Mand som jeg, et Skarn?

Philemon. Min kjære Frue! Hun moderere lidt hendes retmæssige Jver.

Rosifleng. Jeg seer, at man vil overfalde mig, det er best at jeg gaaer. Phi-

Philemon. Vi kun lidt, Hr. Magister! og see Udfaldet paa dette. Der skal Ham intet Ondt vederfares.

Rosifleng. Jeg takker Ham, min Herre!

Philemon. Hør nu, hvad jeg vil gjøre, Hr Jeronimus! paa det J paa engang kan lære at kjende os begge. Den Kjærlighed, jeg bær til Hans Datter, er en ren og uforfalsket Kjærlighed, og som den ikke har været grundet paa Interesse, saa kan den Ulykke, Jer Hus er vederfaren, ikke gjøre den lunken. Jeg vil som en trofast Svigersøn hjælpe Ham til Rette med mine Midler, saa længe jeg har noget tilbage.

(Jeronimus og Magdelone omfavner ham begge, og siden Pernille.)

Pernille. See Jomfru! hvordan J staaer, og maaber, hvorfor vil J være den sidste? Leonora omfavner ham ogsaa. Saa gir hinanden Hænderne, at Magisteren kan være Vidne til, at J ere forlovede.

Rosifleng. Ja jeg seer det nu med Fornøjelse, og gratulerer.

(Hun gir ham Haand, og siden Forældrene.)

Pernille. Der har J ogsaa min Haand, og jeg vil være Mand for, at ikke Lucifer selv skal med al sin Konst skille Jer ad.

Henrich. Ick gratuleere ock die Heerschapp.

Philemon. Jeg takker; men hør Vaadsmand! hvor skede den Ulykke?

Hen:

Henrich. Ick ben keen Boetsman, myn Heer, ick ben man Matroes. Die Ongeluk is geschien in Cattegat, en ick kan verfekern, dat die Scheper geen Schuld daraen hadde, den uit de korte Tyt ick med hem gevaeren hebbe, kan ick tuygen dat Scheper Adrian was een van die vermaersten Schippers ick oyt gedient hebb.

Jeronimus. Hvad er det? min Skipper heper ikke Adrian, min Skipper hedte Cornelius Jansen.

Henrich. Neen myn Heer! Carnelis Jansen is die Schipper von myn Heer Jeronimus, maer Schipper Adrian voerte het verlorne Scheep, dat dese Heerschap toegehoert heft.

Jeronimus. Hvem er Jer Herskab da?

Henrich. Dat is Jomers myn Heer. Ick ben Jomers int huys van Claes Peterfen.

Jeronimus. Ach Himmel! hvad horer jeg! Claus Pedersen er min Naboe, og jeg er Jeronimus.

Henrich. Is dat mooglich! ick ben hier niet bekant, ick hebb nae myn Heer Claes Peterfen gevraegt, en sy hebben dit Huys getoont, maer indien myn Heer Jeronymus is, so gratuleere jck, denn syn Scheep legt op die Reede.

Jeronimus. Ach er det sandt som J fortæller, da gjør J mig nu ligesaa glad, som J har bedrøvet mig tilforn.

Henrich. Ja myn Heer! dat was een abuys, adieus. Je:

Jeronimus. See der Kammerat! har J en Ducat, hvorvel J har gjort mig saa bedrøvet.

Henrich. Ick danck jow myn Heer.

Kosifleng. Ach Belædle Hr. Jeronimus samt Belbaarne Frue, J skal ikke kunde troe, hvilken Glæde det var for mig at høre denne Bilsfarelse.

Magdelone. Er vi nu Belædle og Belbaarne, for nyeligen vare vi Carnallier og Staadere.

Pernille. Ach gid du faae en Ulykke, Din Djenstkalk!

Jeronimus. Bilde J Jer ind, at vi endnu ikke kjender Jer?

Kosifleng. Min Herre . .

Jeronimus. Bliv fra mig Dit Skarn!

Kosifleng. Naadige Frue . .

Magdelone. Bort falske Blaffe!

Kosifleng. Dybdædle Jomfru . .

Leonora. Kom mig ikke nær Du Forrædder!

Kosifleng. Mademoiselle Pernille!

Pernille. Bliv fra mig Du Abecebræt! Hænderne sidde løse paa mig.

Kosifleng. Min Hr. Philemon hør mig dog!

Philemon. Jeg glæder mig ved, at Jer Ondskab er bleven aabenbaret baade for min Skyld, og for andre godt Folk, som derudover vil tage sig vare for Jer. Fort paa Døren!

(Seander tar ham ved Armen, og Pernille spænder ham ud for Rumpen.)

Syvende Scene.

Jeronimus. Magdelone. Leander. Philemon.
Leonora. Pernille.

Jeronimus. Det var en særdeles Hændelse, som tog Taagen fra mine Dine.

Magdelone. Forlad os kjære Svigersøn! Den Foragt vi har fast paa Ham tilforn, rejser sig alene af Bildfarelse, som denne stemme Mand's Skindhellighed har bragt os udi.

Philemon. Jeg forlader Jer dette af mit Hjerte.

Pernille. Ach det lykkelige Skibbrud!

Philemon. Ja det var især lykkeligt for mig.

Jeronimus. Det var lykkeligt for os Alle.

Pernille. Ach Herre! det gjør mig saa ondt, at jeg ikke fik ham knuet før han gif.

Jeronimus. Han er nok slagen.

Pernille. Jeg vilde gjerne prygle ham, saa at der skulde gaae Bryllupsvers baade for og bag fra ham.

Jeronimus. Jeg skal stræbe, at gjøre den Historie overalt bekjendt, at Alle kan see, hvad de Folk mene med deres Skrifter, og at de, som de udi Hjertet foragte, dem løfte de meest op i Skyerne for at vinde noget dermed.

Pernille. Jeg veed, at han har talet med Haan-
hed om Fruen paa Hendes Dag, da han dog udi
sine Lykønskingsvers har asmalet Hende som en Gud-
inde.

inde. Jeg har sagt Fruen det, men Hun har holdt det for Ondskab.

Magdelone. Det er sandt nok, Pernille! Jeg er falden udi den samme Skrøbelighed som mange Andre, der elske dem, som hylle og besmykke deres Udyder. Men jeg har af denne Historie lært, hvad det er for slags Folk. Kom kjære Svigersøn! lad os gaae ind og beramme Brølluppet. I maae her- efter sige mig mine Fejl, og jeg vil takke Jer derfor.

Philemon. Vi har alle Fejl, jeg ikke mindre end Hun. Naar jeg hører de Fejl afmale, som jeg er behestet med, bør jeg istedenfor at ophidses mod den, der straffer mine Udyder, søge at rette dem, thi det er den største Hævn, man bør tage.

Jeronimus. Kommer Børn, lader os gaae ind.

Pernille. Ach! det lykkelige Skibbrud.

Attende Scene.

Rosifleng. Gotfred.

Rosifleng. Hvad synes Dig om alt dette? Godofrede! Quid tibi videtur?

Gotfred. Det var en forbandet Historie, Herre! Jeg er bleven gandske fortunlet i mit Hoved derover.

Rosifleng. Du skal see, hvad jeg vil gjøre inden Aften for at hævne mig over dem.

Gotfred. Herren vil maaske hegle Philemon igjennem i et Vers?

Rosifleng.

Rosifleng. Nej, jeg skal sætte alle mine Venner, og alle hans Fiender i Sevær mod ham. Flectere si nequeuo luperos Acheronta movebo. Jeg veed, at mange godt Folk, som han har ilde afmalet udt sine Vers og andre Skrifter, skal med Fornøjelse tjene mig derudi.

Gotfred. Vil Magisteren da lade ham prygle af dem?

Rosifleng. Nej jeg skal lade ham gribe, og actionere af dem for hans Skandskrifter.

Gotfred. Men om de ikke kan bevise ham det over?

Rosifleng. Ej gerræ, gerræ! han tilstaaer sine Skrifter; hele Stænder, hele Faculteter og Laugere derudi bleven angrebne, samt adskillige Folk især. Bliv Du her paa Lur, og giv Agt paa, hvor han gaaer hen. Jeg vil imidlertid hen at gjøre nogle Anstalter.

Niende Scene.

Gotfred. Henrich.

Gotfred. Jeg var tilfreds, at min Herre, og jeg var vel hængt, saa var en Ende derpaa; thi jeg frygter for, at naar han rører meget ved Philemon, blir hans egne Historier aabenbarede; men der ser jeg den Dreng, som jeg talede nys med.

Henrich. Det er uden Tvivl Magisterens Tjener. Jeg maa hen og høre, hvordan hans Herre er til-

tilmode over denne Historie. Serviteur! Skal vi mødes her igjen? Du seer ikke saa fornøjet ud som tilforn, hvad er Aarsag dertil?

Gotfred. Du seer heller ikke saa bedrøvet ud som tilforn, hvad kan være Aarsag dertil?

Henrich. Det er sandt, thi jeg har havt lutter gode Tidender, siden jeg taledede med Dig.

Gotfred. Og jeg lutter onde Tidender.

Henrich. Har maaske Hyppocrene-Kilde faaet hart Liv, at den ikke vil springe meer for din Herre? Er Stigen til Parnassus gaaet i Stykker for ham, eller er en af de ni Musæ død, som hjalp ham at gjøre Vers?

Gotfred. Jeg var tilfreds, at Hyppocrene-Kilde var forvandlet til en Kendeften, Parnassus til Bloksbjerg, og de ni Musæ havde den ni betændte Syge.

Henrich. Hillemand! hvor vred Du est. Men hvad Ondt er hendet din Herre? han skal jo holde Bryllup i en af disse Dage med en fornemme rig Mand's Dotter.

Gotfred. Nej der blir intet af.

Henrich. Har han da fundet noget hos hende, som ikke er rigtigt?

Gotfred. Nej, Sagen er denne: For en Tis mes Tid kommer en Matros — gid han faae en Ulykke! den Hund.

Henrich. Ej! band ham ikke saa. Hvad gjorde den Matros?

Gottfred. Den Rakkerknægt kommer og bringer Hr. Jeronimus Tidendet, at hans Skib var bleven.

Henrich. Var det ikke saa?

Gottfred. Nej den Fæhund gif fæll, og tog Hr. Jeronimi Hus for et andet.

Henrich. Naar det ikke var sandt, saa var Historien ude.

Gottfred. Nej! Du skal faae at høre: Da min Herre fornam denne Ulykke, holdt han ikke raadeligt at besvogle sig med et Hus, som var geraadet ubi Armod. Derudover opvæktes en hidsig Disput mellem Hr. Jeronimus og min Herre; men da man examinerede Matrosen lidt meer, fik man at høre, at der var Bildfarelse. Hvorudover min Herre strax vilde sadle om igjen, men han blev af Jomfruens Broder stødt med Foragt paa Dørren. Ach den rakkerhundste Matros! hjælp mig Kammerat at bande det Best.

Henrich. Fy, fy! band ikke Din Næste saaledes.

Gottfred. Han er Fanden, ikke min Næste, han er en Hollænder.

Henrich. Du siger jo selv, at Karlen gjorde det af Bildfarelse.

Gott-

Gottfred. Ja det er sandt, men den Bildfarelse kostede os vor Belfærd. Men om Philemon vinder noget dermed, vil Tiden lære: jeg haaber, at han inden to Timer kommer til at sidde sluttet med Hænder og Fødder.

Henrich. Hvi saa?

Gottfred. Jo! min Herre er henne, og sætter alle hans Fiender i Gevær. Jeg staaer derfor, efter min Herres Ordre, her paa Lur, for at see, hvor samme Philemon tar hen, naar han gaaer herfra.

Henrich. Og jeg er Philemons Tjener, her imellem os at sige, som gaaer ind, og varer ham ad, at her gaaer saadan Spion her uden for. Vil Du behage at bie et lidet Korn, saa skal vi strax have den Ære at tractere Dig efter Din Stand, og banke Støven af Dine Klæder.

Gottfred. Er det saa, da gld Pokker bie her længer.

(Løber sin Gang.)

(Henrich banker paa.)

Tiende Scene.

Henrich. Pernille. Leonora. Philemon.

Henrich. Er her ingen anden end J. Nu! har jeg ikke spillet min Rolle vel?

Philemon. Du har spillet den, som en stor Mester.

Pernille. Naar Sagerne skal gaae vel, saa skal Fruentimmeret opspinde, og Mandfolk sætte i Bærk; Fruentimmeret maa gjøre Hjulene til Boggen, og Mandfolk maa være Hestene, der skal trække den fort.

Henrich. Derfor en anden talede saaledes, Pernille! blev jeg vred. Du skal nok see, at en Hest kunde sætte i Bærk saadan Intrigue, og det paa Hollandsk.

Pernille. Ej Henrich! jeg taler kun af Galleskab. Du har, min Tro, gjort et Mesterstykke.

Philemon. J har begge gjort saaledes, at J herligen skal belønnes.

Pernille. Men hvor har Du lært Hollandsk?

Henrich. Jeg kan saa meget, som Du ikke veed; naar vi blir givt sammen, skal jeg nok vise Dig meer.

Philemon. Nu kan vi ved denne Lejlighed vise mine Svigerforældre de skammelige Vers, som Du har practiseret Dig til.

Henrich. Det er min Invention. Men vi staaer her og fører Snak, da her dog er meget andet at tænke paa.

Philemon. Hvad er det?

Henrich. Nu hørte jeg af Magisterens Tjener, at hans Herre arbejder paa at bringe Monsieur udi stor Ulykke, sætte alle Hans Fiender ud at føre Beskyld.

Kyldninger imod Ham, saa at, inden Han veed et Ord deraf, er Han i Arrest.

Leonora. Ach min hjerte Philemon; saa er det bedst, at I skjuler Jer, til Stormen er forbi.

Philemon. Det være langt fra; jeg har for god Samvittighed, at jeg skulde skjule mig. Nej! jeg haaber, at de Garn, han sætter for mig, skal han selv blive indviklet udi, og at derved saavel min Uskyldighed, som hans Skjelmstykker, skal blive Dyrigheden bekjendt. Lader os kun gaae ind, og vise mine Svigerforældre Versene.

(De gaaer alle ind.)

F e m t e A c t.

Første Scene.

En Dommer ved et Bord med en Skriver.

Rosiflengius.

Rosiflengius. Gunstige Hr. Dommer! Jeg kommer her, for ydmygt at begjære Ret over en Skribent, ved Navn Philemon, der lang Tid ved forgiftige Skrifter har søgt at fortale Godt-Folk, og sætte Klif paa deres ærlige Navn og Rygte. Og saasom intet udi en christen Stad mere bør hemmes end saadan Formastelse, saa haaber jeg, at han derfor

for blir straffet, andre deslige Dagtalere og giftige Mennesker til Skræk og Exempel.

Dommeren. Trøster I Jer til at overbevise ham saadant?

Rosifleng. Ja gunstige Hr. Dommer! Han gaaer selv ikke fra sine Skrifter, og jeg har adskillige brave Folk af begge Kjøen ved Haanden, som finde sig derover højligen besværgede, og har ombudet mig paa deres Begne at formere ham denne Proces.

Dommeren. Vi maa examinere hver af dem især. Men lad Personen, som beskyldes, først komme hid.

Anden Scene.

Philemon kommer ind med en Bøgt. De Forrige.

Dommeren. Hør! tilstaaer I det, som I beskyldes for, at have gjort giftige Skandskrifter, og sat Klis paa ærlige og brave Folks Navn og Rygte?

Philemon. Ingenlunde Hr. Dommer! jeg tilstaaer at have gjort adskillige moralske Skrifter, saavel paa Vers, som paa løs Stil, hvorudi jeg har afmalet Laster og Lyder med rette Farve. Men at jeg har skrevet om Nogen især, skal Ingen kunde overbevise mig. At onde og daarlige Mennesker tar sig saadant til, og at slige Skrifter blir udtydet paa En og Anden, det kan Ingen, der moraliserer paa den

den uskyldigste Waade, forekomme; thi naar man skyder i Fleng, maa man endelig ramme Noget.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! Her ere adskillige brave Folk udenfore, som kan bevise at mine Beskyldninger ere sandfærdige, og som med grædende Taare forlanger Bød derfor.

Dommeren. Lad enhver af dem især komme ind.

Tredie Scene.

En ung Cavallier. De andre.

Dommeren. Har Han noget at besværges sig over denne Person, som her staaer?

Cavallier. Ovis pardi si fait, c'est un fripon. Je suis un honnête homme, Monsieur Sénateur!

Dommeren. Kan J ikke tale Jer Mors-Maal?

Cavallier. Non pardi non fait. Jeg har gesevæsen 2 hele Jahr dans Paris..

Dommeren. Bli'r dog ved et Sprog i det ringeste, og bland ikke saa mange sammen; thi vil J agere Jer Sag, saa maa J agere tydelig for Retten, at man kan forstaae Jer; thi det er ikke Børneleg at lade arretere en Mand og beskylde ham, her vil grundige og tydelige Bevisligheder til.

(Medens Dommeren taler, tar Cavallieren et Spejl af Lommen, som han sætter sin Peruque i Bæve efter.)

Dommeren. Hvorudi bestaaer Jere Beskyldninger?

Ca-

Cavallier. Plait il?

Dommeren. Kan han ikke tale Dansk?

Philemon. Jeg veed, min Ero, ikke; thi jeg har aldrig seet ham før.

Rosifleng. Jo gunstige Hr. Dommer! han taler temmelig got Dansk; thi det er en Borgersøn her af Byen.

Dommeren. Er han en Borgersøn her af Byen, saa veed jeg, at han maa kunde tale Dansk.

Cavallier. Je ne suis pas Borgersøn, je suis fort honnête Homme.

Dommeren. Hvad er hans Navn Monsieur?

Cavallier. François Marteau, à votre très humble service.

Dommeren. Det kan jeg tænke, er Frands Hammer. Siig I mig da, Hr. Magister! hvorudi hans Beskyldninger bestaaer.

Rosifleng. Den Anklagede gjorde nylig et latinsk Carmen eller Vers, med den Titul: Han gik en Uar til Rom, og kom en Uar tilbage igjen, hvorudi han skammelig prostituerer denne unge Person.

Cavallier. (sættende sine Fødder i Lave.) J'ecraserai pardi son tete.

Dommeren. Nævner han ham da ved Navn?

Rosifleng. Nej det gjør han ikke; men han afmaler ham med saadan livagtig Farve, at alle
Men:

Mennesker kan tage og føle paa, det er denne Person.

Cavallier. Ce bougre là.

Rosifleng. Hvad den unge Herre derudover har maattet lide udi Selskaber, er ikke at beskrive. Han er bleven saa railleret, at han nogle Gange har maattet gaaet ud for Haanden derover.

Cavallier. Ovis pardi li fait.

Dommeren (til Philemon.) Hør! det er en skammelig Gjerning, I har gjort, som I bør exemplariter straffes for. Og I, Monsr. Marteau! vær saa god at trine lidt til Side. I skal faae Satisfaction.

Cavallier. A l'honneur de vous revoir, Monsieur Senateur!

(Gaaer syngende ind.)

Fjerde Scene.

En Skjærsliber. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa noget at klage over denne Mand.

Skjærsliberen. Ja Herre! han har prostitueret mig i højeste Grad. Jeg er kun en Skjærsliber, men jeg burde være andet; thi jeg forstaaer mine Politica og min Juram trods nogen Minister her i Landet. Mine Kammerater kan vidne med mig, at fast aldrig noget skeer i politiske Sager over hele Europa,

ropa, uden jeg jo siger dem det forud, og dog skal saadan Karl understaae sig = = =

Dommeren. Men efterdi I har slige store Fundamenter udi Politicis, saa vilde jeg gjerne vide Jer Mening, om I holder for, at Tyrken skulde indvikle sig udi Krig for Persiens Skyld.

Skjærsliberen. Nej, saa min Sjæl gjør den tyrkiske Keiser ikke, og om han gjør det, forstaaer han ikke sin Interesse.

Dommeren. Jeg takker for god Underretning. Men hvorudi bestaaer de Beskyldninger, I har mod denne Mand?

Skjærsliberen. Han har nylig gjort en Bog, kaldet Politicus i sin egen Indbildning, hvorudi han paa en ret haanlig Maade har igjennemgaaet mig; thi skjønt han nævner mig ikke ved Navn, kan dog Alle tage og føle paa, at han ingen anden mener end mig.

Dommeren. Det er godt, min Ven! Vær saa god at gaae til Side. Han skal blive straffet.

Skjærsliberen. Jeg takker Hr. Dommer! Kan jeg tjene Ham med et godt Raad, har Han at befale over mig.

Dommeren. Serviteur.

Femte Scene.

En Pige. De andre.

Dommeren. Hør mit Barn! hvorfor beskyl-
der J denne Mand?

Pigen (grædende.) Gunstige Hr. Dommer! jeg
kan ikke tænke paa den Tort, han har gjort mig,
uden mit Hjerte er færdig at briste.

Dommeren. Giv Jer tilfreds mit Barn! Et
Jer skeet Uret, saa skal J nok faae Satisfaction.

Pigen. Ach! Ach! mit Sind er saa nedslagen,
at = = dog, naar jeg estertænker det ret, er det
kun at foragte og lee af. Den Karl tænker at narre
Andre, men narrer sig mest selv. Ha, ha, ha!
Om Forladelse, Hr. Dommer, at jeg leer for Ret-
ten. Jeg kan, min Tro, ikke bare mig for Latter,
naar jeg tænker derpaa. Men han bør dog straffes,
ikke for min Skyld, thi jeg lægger ikke saadant paa
Hjertet, men at han ikke skal gjøre det mod Andre;
thi det er skammeligt, at handle saaledes med godt
Folk, og underkaste dem Alles Raillerie. Gens
Navn og Rygte er det kostbareste Klenodie man har
i Verden. Thi (huler igjen) naar det er borte, maa
man ogsaa tage mit Liv bort.

Dommeren. Hvad Ondt har han da gjort
hende, Jomfru?

Pigen. Han har gjort et Vers, kaldet femten
Sind hver Time.

Dom-

Dommeren. Er det da Hendes Character?

Pigen. Nej det skal han have læjet, men Folk forsikkrer mig om, at det er sigtet alene paa mig. Ach Hr. Dommer! jeg beder om Ret.

Dommeren. Jeg har alt nok, mit Varn! gaa kun til Side, Hun skal faae Ret.

(Hun gaaer bort, og kommer tilbage igjen.)

Pigen. Dog Hr. Dommer! jeg har betænkt mig, jeg vil lade mine Prætensioner fare; thi det nytter mig intet, at han blir straffet.

Dommeren. Ja ja mit Varn, hvis I lader Jere Prætensioner fare, saa falder den Sag.

(Hun gaaer bort, og kommer igjen.)

Pigen. Ach nej Hr. Dommer! jeg beder med grædende Taare, at han maa exemplariter straffes.

Dommeren. Got, got, som Hende synes. — Er der flere?

Sjette Scene.

En Skolemester. De andre.

Dommeren. Hvad har Han at klage Monsieur?

Skolemesteren. Jeg er ingen Monsieur. Jeg er uværdig Ungdommens aandelige Fostersfader her i Byen, ja alter Pater, eller anden Fader.

Dommeren. Det forstaaer jeg ikke.

Skolemesteren. Det er at sige significantius, jeg

jeg et uværdig Ludimagister, eller Skolemester her i Staden.

Dommeren. Hvad er hans Navn?

Skolemesteren. Man kalder mig Johannem Petri Michelidem Crucisoranum.

Dommeren. Det er et meget lærd Navn. Men hvorfor beskylder I denne Mand?

Skolemesteren. Han har gjort et hæslig Skandstift over mig: id quod lippis & tonsoribus notum est, og det sub titulo: Den lærde Nar.

Dommeren. Er I da saadan lærd Nar, Monsieur?

Skolemesteren. Jeg beder ydmygt, at Eders Prudens eller Belvisshed ikke kalder mig Monsiør; men heller kalder mig Dominatio vestra, hvilken Titul er adopteret in Republica literaria.

Dommeren. Hjertelig gjerne.

Skolemesteren. Om Eders Prudens ikke vil tage det ilde op, saa vil jeg erindre en Ting, som Han maaskee ikke selv veed, men kan være Ham til stor Præjudicats.

Dommeren. Hvad er det?

Skolemesteren. I stedetfor at sige hjertelig gjerne, bør Han at sige hjerteligen gjerne; thi hjertelig er et Adjectivum, og hjerteligen et Adverbium. Jeg beder ydmygt, at Eders Prudens ikke tar ilde op, at jeg paa Grammaticæ Vegne-gjør denne Erindring.

Dom

Dommeren. Vær saa god og formeld min ydmygste Respekt til Grammatica, og siig: at jeg er hendes skyldigste Tjener. Hvad Jer Sag ellers er angaaende, da har jeg alt nok.

Skolemesteren. Jeg har ellers dette at lægge til, at Autor udi sit Skrift har nævnt mig ved Navn, nemlig Johannes.

Dommeren. Har han ogsaa brugt Jer Tilnavn?

Skolemesteren. Nej.

Dommeren. Ja, ja, I skal faae Ret.

Syvende Scene.

To Piger. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa at klage over denne Mand I gode Jomfruer?

Begge Piger paa eensang. Ja gunstige Hr. Dommer! han har gjort os stor Uret, da vi dog aldrig har forskyldt noget Ondt af ham. Vi beder ydmygst, at han maa straffes tilbørlig derfor.

Dommeren. En af Jer maa tale først alene, thi jeg kan ellers ikke forstaae Jer. (De repeterer begge det samme.) Ej, hvad er dog dette! Tal I først, mit Barn. Hvorudi bestaaer den Uret, han har gjort Jer?

Begge Piger taler. Han gjorde forgangen Maaned en Comodie over os, hvorved vi ere blevne pro-

stir

situerede over den hele By. Samme Comedie kaldes Sangklokkerne eller de svadsige Søstre, og

Første Pige. Ej! lad mig tale, Søster.

Anden Pige. Jeg kan jo sige det, saavel som Du!

Dommeren. Jeg befaler En af Jer at tie. Hvo af Jer er ældst?

Første Pige. Jeg er ældst.

Dommeren. Saa tal I da alene.

Første Pige. Han gjorde forgangen Maaned en Comedie udi een Act over os, kaldet Sangklokkerne eller de svadsige Søstre, hvorved vi ere komne i alle Folkes Munde.

Dommeren. Var den dog kun i een Act? Men hvoraf beviser I, at samme Comedie er gjort om Jer?

Begge Piger taler igjen. Jo, Hr. Dommer! vi kan tage og føle paa, Comedien er gjort om os. Vi vil byde os til at gjøre vor Sed derpaa. Adskillige gode Venner ere ogsaa komne til os, og har forsikret os om, at den alene har sigtet paa os, nemlig paa mig og min Søster, som dog aldrig har givet ham ringeste Anledning til at gjøre saadan Skandskrift over os. Vi beder derfor ydmygst, gunstige Hr. Dommer! at vi maa blive hevet; thi dersom den Karls Ondskab ikke blir hemmet, kan intet ærligt Menneske begaae sig meer.

Dom.

Dommeren holder for Ørene, og siger: Nok, nok I gode Jomfruer! Jeg har fattet Sagen, I skal faae Ret, gaaer kun ud igjen. — Er der endnu flere?

Skriveren. Ja der er endnu 2 a 3 andre.

Dommeren. Lad dem komme ind.

Sttende Scene.

En Frue med en pjalret Page, som holder Svanken.

Dommeren. Hvad har hun at klage, Madame?

Frue. Jeg er af alt for høj Extraction for at hedde Madame, Hr. Dommer! Christopher!

Page. Naadige Frue! Hvad befaler naadige Frue?

Frue. Intet, Christopher. Jeg vilde kun vide om Du var tilstede.

Dommeren. Hvad har da naadige Frue at klage?

Frue. Hr. Dommer! Jeg vil have den Karl straffet.

Dommeren. Jeg maa først høre, hvad han har gjort.

Frue. Monsieur! jeg troer ikke, han forlanger, at en Frue af min Stand og mine Qualiteter skal gaae i Retten med saadan Karl. Det er ma foi alt for nedrigt for mig. Jeg kommer her ikke

for

for at agere en Sag; thi Lov og Ret er kun for gemene Folk; men ikkun for at lade Dem vide, at jeg vil have ham straffet.

Dommeren. Det gaaer ikke an, naadige Frue! Souveraine Konger og Fyrster lade selv deres Sager komme for Retten.

Fruen. Hr. Magister! fortæller I da Sagen. Det staaer mig ikke an.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! denne velbaarne Frue, skjøndt hun besidder alle de Dyder, som nogen velbaaren Sjæl af Jove ter opt. Max. (At jeg skal tale poetice) kan ønske, skjøndt hun er saa ydmyg, at hun ofte med egne velbaarne Hænder har imodtaget mine ingenii Foetus, og med et velbaaren Nil har givet tilkjende, at hun ikke foragter en ringe Parnassi Søn; saa har dog dette onde Menneſke underſtaaet sig at gjøre et ſkammeligt Vers over hende, som han har kaldet Sattigdom og Hoffart, hvorudi han paa en dristig og uforſkammeret Naade har ſøgt at tilſkrive Hendes Velbaarenhed adſkillige Udyder. Han vil vel ſige til ſin Undſkyldning, at han ikke har brugt hendes Navn. Men det opdigtede Navn Roſimunda, ſom begynder af ſamme Bogſtav, ſom Fruens Navn, gir udtrykkelig tilkjende, at Verſet er alene ſigtet paa hende.

Dommeren. Jeg har alt nok, hun ſkal faae

Net. Jeg recommanderer mig udi velbaarne Frues
Beraadgenhed.

Frue. Om jeg kan tjene Hr. Dommer udi
noget kan han kun tale mig frit til.

Dommeren. Er der endnu flere?

Skriveren. Ja her er endnu en Officer.

Dommeren. Lad ham komme ind.

Niende Scene.

Officeren. De andre.

Officeren. Pots sta perment! man sol ein
halb Stund stehen, che man Audients kriegen kan
(til Skriveren:) Seid ihr der Richter?

Skriveren (Skælvende.) Nej strænge Herre! Der
sidder han.

Officeren. Gut Hr. Richter! ich will den Kerl
aufgehengt haben. Du elementsker Kerl! kennest du
mich nicht? weist Du nicht, welcher Mann ich bin?
Weist Du nicht, daß ich 32 Bataillons gewonnen
habe. Ich will ihm gleich aufgehengt haben, Hr.
Richter!

Dommeren. Det kan ikke skee, uden foregaaen-
de Beskyldninger og Bevis.

Officeren. Was Klagen, was Beweis? Was
habe ich mit das Blachscheißeri zu thun? tete bleu
ich bin ein Kerl für mein Hut. (Tar paa sin Kæp.)

Sebet

Sehet man hier, das soll mir Recht verschaffen, wenn ihr nicht wollet.

(Skrivereen kryber under Bordet.)

Dommeren. Min Herre! gaae Jer Sag an med Sagtmodighed! er Personen skyldig, saa skal han tilbørlig blive straffet. Hvori har han forgrebet sig?

Officeren. Er hat ein Vers über mich gemacht, worin er mich als ein Großsprecher soll abgemahlt haben, ich habe es selbst nicht gesehen; andere aber haben mirs gesagt.

Rosiflengius. Ja Hr. Dommer! det er sandt, han har gjort et Vers over en Praler, som alle Folk sige, sigter paa denne Herre, hvorvel under et opdigtet Navn, nemlig Theodorus.

Dommeren. Godt, jeg har alt nok. Vil min Herre have Taalmodighed et Øjeblik, medens jeg betænker mig paa Dommen.

Officeren. Gut, gut, ein Viertelstund wil ich warten, aber länger nicht.

Dommeren. Hvor blev Skriveren af?

Skrivereen (krybende frem.) Der faldt en Pen ned, som jeg ledte efter under Bordet.

Dommeren. I tabte vist ogsaa Jer Hjerte, som I maaskee kan finde i Jerre Buxer, om I leder. Men I Monsieur, som er haardt beskyldt, har I noget at svare til disse Beskyldninger?

Philemon. Nej aldeles intet, Hr. Dommer! Jeg tilstaaer Alt, hvad jeg er beskylt for, og underkaster det Hr. Dommers Skjønsmhed. Denne gode Magister, som er min Anklager, og jeg, skriver daglig Vers. Jeg laster, og han roser Altting. Hr. Dommer har hørt, hvad Slags Vers jeg gjør. Her offererer jeg tvende af hans Façon. Det ene er et Bryllupsvers til en bekjendt almindelig Skjøge. Det andet et Begravelsesvers over en Hund.

Dommeren læser Versene. Jeg seer intet ondt i disse Vers; thi at rose en Skjøge er at skjule hendes Fejl med Kjærligheds Raabe, og alt saadant er Tegn til Medlidenhed og et got Gemyt.

Jeronimus som er kommen ind med sin Datter i Begyndelsen af denne Act. Ach Hr. Dommer! favoriseer ikke den stemme Mand. Han har ladet see saa stor Falskhed mod mig, som ikke er at beskrive.

Dommeren. Det er noget, Hr. Jeronimus! som ikke kommer denne Sag ved. Jeg siger kun, at disse Vers kommer Autor ikke til Last; det er jo Hans Vers, Hr. Magister!

Rosiflengius. Ja det er, gunstige Hr. Dommer!

Dommeren. Got! lad nu alle Anklagerne komme ind at høre paa Dommen.

Rosiflengius til Jeronimus. Nu skal I see, hvor
smukt

smukt Jer Svigersøn skal blive hængt, inden Sol gaaer ned.

Jeronimus. Ach! Ach!

Tiende Scene.

De forrige. Anklagerne.

Dommeren rejser sig og holder saadan Tale:

Det, som holder Verden nogenledes i Ballance, er saadanne Folk, som disse stridige Personer. En mager det saa, at Verden ikke blir værre, en anden, at den aldrig blir bedre. Hvis Satyrici ikke vare til, der igjennemheglede Fejl og Lyder, ginge saa Mennesker Dydens Vej. Og hvis Hyflere ikke vare til, der bestyrke og authorisere Synder, forlode saa Mennesker Dydens Vej. Jeg har læset alle Monsieur Philemons Skrifter, og derudi fundet Laster og Fejl afmalet under opdigtede Navne. Han nægter selv, at have sigtet paa Nogen, og hans Anklagere kan ikke bevise ham andet over. Jeg dømmer Eder derfor, Monsr. Philemon! gandske fri for deres Beskyldninger. Og I Herrer Anklagere, som ved Eders Conduite her for Retten har viset, at hvis ingen Skrifter vare gjorte til Jer Forhaanelse, saa burde der gjøres, gaaer hjem, og i Steden for at formere got Folk Proces, søger at rette de Fejl, som vanskaber Jer saa meget. Og I Magister Ros-

siffen-

Rosfengius! som for Penge bruger Eders Pen til at rose Laster og Udyder, eftersom ingen Straf er dicteret udi menneskelige Love for Hyklere og Djenskalke, da de dog ere de skadeligste Menneſker i en Requepublique, ſaa lader vi Jer gaae for den, I er; dog, paa det I ikke ſkal gandske roſe Jer af Yegen, byder vi, at I ſkal gaae hjem med den ſpanſke Kappe igjennem de ſørſte Gader.

Rosfengius. Ach Hr. Dommer! jeg er legitime promotus Magiſter.

Dommeren. Dommen er affagt, iſører ham Kappen.

(Rosfengius iſøres den ſpanſke Kappe, og blir forfulgt af Smaa og Store ud af Theatro.)

Jeronimus. Jeg takker Hr. Dommer for en naadig Dom, og beder ydmygſt, at han vil gjøre mig den Ære at komme til min Dotters Bryllup, ſom ſkal holdes med denne Perſon.

Dommeren. Jeg takker ſkyldigſt, det ſkal ſkee.

Over det Iyffelige Skibbrud.

Ogsaa dette henhører mellem de Stykker, der tilføjes i den ny Udgave af Holbergs Skuespil 1731 i fem Tomer, uden at have været tilførn agerede; og ogsaa dette fortjener i ikke ringe Grad den Roes, at være filosofisk og moralsk, skjøndt Titelen ikke lover andet end Spøg og Sjæk. Vel mener den dramatiske Journal, at dette Stykke interesserer mere paa Skuepladsen, end i Studerkammeret, hvilket vel og, naar man tænker sig Hovedrollerne spilt, som ved den der omtalte Forestilling, af en Londemann og en Clementin, neppe lader sig nøgte; men paa den anden Side kan det vel selv i Studerekammeret neppe andet end være af yderste Interesse, at læse, og veie, og gjennemtænke, hvad Holberg i dette Stykke har lagt Philemon, der umiskjendelig er hans egen personlige Repræsentant, i Munden angaaende en Skribents Formaal og Løn, og villig vedgaaer Undertegnede, at han i denne Henseende intet kjender mere ophøjende og fyldestgjørende, intet han af sit gandske Hjerte er villigere at underskrive, og sin hele Levetid igjennem stadigere ønsker, som Skribent, at beholde for Nje, end de Ord, hvormed Philemon besvarer sin Tjeners træffende Fremstillinger af Skribentens Løn og Misløn: "Zendrik! det er hverken Belsønning, medens jeg lever, eller Roes, efter min Død, som styrker mig i mit Forsæt; men det, at jeg i min Alderdom kan trøste mig ved at have gjort noget Godt, og at min sidste Time kan være mig lige saa sød og behagelig,

lig, som den vil være en Horreur og Forfækkelse for dem, der har brugt deres Pen til at besmykke Laster og Udyder.”

Ogsaa maa man af dette personlige Hensyn, Holberg med sin Philemon havde, upaatvivlelig forklare den mærkelige femte Act, hvor Digteren umiskjendeligen har endnu kraftigere end sædvanlig erindret til sine evindelige Avindsmænd og Dablere; og finde vi saaledes der blandt andre igjen en Johannes (Michaelides Cruciforanus) forternet, fordi han

Sit lærde Fornavn fandt i Skuespil at staae,

Blandt hundred Navne, som nødvendig bruges maa; saaledes er atter her en vred dansk Fransmand under Navn af Francois Marteau; saaledes er der en Officeer, der gjør sig vred, fordi han er malet som en Praler, kjendt under et opdigtet Navn, nemlig Theodorus, o. s. v. Ogsaa var det vel ikke umuligt, at ved Rossiflengii Anklage paa mod Peder Paars med lige Udfald gjorde lignende Beskyldninger have svævet ham i Minde; ligesom man og i Philemons hele Characterer gjenkjender den honette Stadsfaryicus fra nysnævnte Digt.

I øvrigt kan Undertegnede ikke være enig med den dramatiske Journalist, naar han finder denne femte Act at være en ny Handling, som ikke fra denne Synspunkt skulde være at forsvare; thi kjendt Hovedhandlingen for saavidt er afgjort, at Rossiflengius er blottet i Jeronimi Hus, og gaaer glip af Leonora, da er dog den paafølgende Proces en Hindring, Rossiflengius vil lægge for Philemons Forbindelse med hende, der vel neppe vil-

vilde gaae for sig, naar denne efter Rossflengs Anlæg var dømt i vanærende Straf, som den, der skrev Skandfrister; saa at Holbergs eneste Fejl egentlig kun er af det mechaniske, eller tekniske Slags, som hos ham ere saa almindelige, nemlig at han ikke, ved at lade Rossflengius, da hans Tryglerier vare forgiæves, gaae bort med en Trudsel, har advaret os om, at Knuden endnu ikke tilfulde er løst; som da overalt Lystspillet i saa Henseende er efter sin Natur langt mere overbærende end Sørgespillet; en anden Sag er det om den spanske Kæppe ligesaavel lader sig forsvare.

Desvilligere er Undertegnede til at underskrive, hvad nyssnævnte Journal siger til Berømmelse for dette Stykkes sande og ypperlige Moral, de rigtige og vel udførte Characterer, de mange comiske Situationer, det comiske Sprog, den sande Vittighed, og den vel anlagte og udførte Intrigue.

Et andet Spørgsmaal torde det være, om man ikke maatte ønske, at Holberg havde givet sin Rossflengius en lige Nyg; da Legemsfejl, og især af det her omhandlede Slags, sikkerlig ikke ere en Gjenstand for Lystspillet, om de end ikke, som ogsaa dramatisk Journal klager over, førte baade Skuespillerne og Tilskuerne i adskillige Sjælebeds Fristelser.

I øvrigt skulde man lettelig af Holbergs 416 Epistel fristes til at troe, at Magister Rossflengius havde været en virkelig Person, da han der melder, at denne tilligemed hans Broder, en selvbeskiftet Læge, i samme

Dage

Dage var død; dog er det rimeligere at antage, at ogsaa dette er en Fiction, sigtende til, at faae givet et Hug til de Begravelsevers, der endnu i Undertegnede's Barndom henhørte mellem de paa ethvert anseeligt Sørgehus hvilende Paalæg, som og den først 1767 afdøde, og i det vormske Lexicon under Titel af almindelig Poet anførte Magister Kaalund var den sidste af de Rosfængiers ægte Stamme.

Saameget imidlertid dette Stykke efter den dramatiske Journals rigtige Anmærkning kan mere paa Skuepladsen, har dog heller ikke det nogeninde henhørt blandt de udmærkede yndede; i den altsige Fortegnelses 21 Aar oplevede det 14 Forestillinger; i den dramatiske Journal forekommer det eengang; ogsaa i den Tid, Undertegnede har besøgt Skuepladsen, er det nu og da, skjøndt ikke meget hyppig kommet derpaa.

K. K.

Erab.

Erasmus Montanus

eller

Rasmus Berg.

Comedie i fem Acter.

Per:

Personerne i Comedien:

Montanus.

Jeppe Berg, hans Fader.

Nille, hans Moder.

Lisbed, Montani Fæstems.

Jeronimus, hendes Fader.

Magdelone, hendes Moder.

Jacob, Montani Broder.

Peer, Degn.

Jesper, Midfogd.

Lieutenanten.

Niels, Corporal.

Før.

Første Act.

Første Scene.

Sebbe alene, med et Brev i Haanden.

Det er Skade, at Degnen ikke er i Byen, thi der er saa meget Latin i min Søns Brev, som jeg ikke forstaaer. Taarens staaer mig tit i Øjnene, naar jeg eftertænker, at en stakkels Bondesøn er bleven saa boglærd, besynderlig, saasom vi ikke ere af de Højlærdes Bønder. Jeg har hørt af Folk, som forstaaer sig paa Lærdom, at han kan disputere, med hvilken Præst det skal være. Ach kunde jeg og min Hustru have den Glæde at høre ham præke, før vi døde, her paa Bjerget, da vilde vi ikke fortryde paa alle de Skillinger, vi har sat paa ham. Jeg kan nok mærke paa Peer Degn, at han skjøtter ikke meget om, at min Søn kommer hid. Det kommer mig for, ligesom han er bange for Rasmus Berg. Det er skrækkeligt med de lærde Folk, de bær saadan Kvind til hverandre, og den ene kan ikke lide, at den anden er ogsaa lærd. Den gode Mand gjør flonne Prækener her i Byen, og kan tale om Mis-

undelse,

undelse, saa Taarene maa staae En udi Dinene, men mig synes, at han selv ikke er gandske fri for den Fejl. Jeg kan ikke vide, hvoraf Saadant kommer; om En siger, at min Nabo forstaaer Avlingen bedre end jeg, skulde jeg lægge det paa Hjertet, skulde jeg hade min Nabo for det? nej saamænd gjør Jeppe Berg ikke. Men der er, min Tro, Peer Degn.

Anden Scene.

Jeppe.   Peer Degn.

Jeppe. Velkommen hjem igjen Peer!

Peer. Tak Jeppe Berg.

Jeppe. Ach min hjerte Peer! gid J kunde forklare mig noget Latin, som staaer i min Søns sidste Brev.

Peer. Hvad Snak, mener J, at jeg forstaaer ikke Latin saavel som Jer Søns? jeg er en gammel Academicus jeg, Jeppe Berg.

Jeppe. Det veed jeg nok, men jeg mente om J forstod den ny Latin, thi det Sprog forandres vel ogsaa, saavel som det Sjellandske; thi i min Ungdom talede man ikke saa her paa Bjerget, som nu; det som man nu kalder Lakej, kaldte man da Dreng, det som man nu kalder Matrasse, kaldte man Billaaperste; en Frøken hedte da Stadøms, en Musicant Spillemand, og en Sikketerer Skriver. Derfor mener jeg, Latinen og kan være for-

andret

andret siden den Tid, I var i Kjøbenhavn. Vil I være saa god at forklare mig dette. Jeg kan nok læse Bogstaverne, men fatter ikke Meningen.

Peer. Jer Søn skriver, at han studerer nu sin Logicam, Rhetoricam og Metaphysicam.

Jeppe. Hvad vil det sige Logicam?

Peer. Det er hans Præfektol.

Jeppe. Det er mig hjært, gid han kunde blive Præst.

Peer. Men Degn først.

Jeppe. Hvad er den anden Post?

Peer. Den hedder Rhetorica, det er paa Dansk Ritualen; men den tredie Post maa være forskreven, eller det maa være Fransk; thi var det Latin, saa forstod jeg det nok. Jeg er capabel, Jeppe Berg, at regne op den hele Aurora. Ala det er en Binge, Ancilla en Pige, Barba et Skjæg, Coena en Natpotte, Cerevisia Øl, Campana en Klokke, Cella en Kjelder, Lagen a en Flaske, Lana en Ulv, Ancilla en Pige, Janua en Dør, Cerevisia Smør.

Jeppe. I maa have en forbandet Ihukommelse, Peer.

Peer. Ja jeg havde ikke tænkt, at jeg skulde have blevet saa længe i et fattigt Degnekald. Jeg kunde nok have været noget andet for længe siden, dersom jeg vilde have bundet mig ved en Pige, men jeg vil heller hjælpe mig, som jeg kan, førend man

skal

skal kunde sige paa mig, at jeg har faaet Brød for en Kone.

Jeppe. Men Kjære Peer! her er endnu noget andet Latin, som jeg ikke forstaaer, see her denne Linie!

Peer. Die Veneris Hasnia domum profecturus sum. Det er noget højtravend, dog forstaaer jeg det heel vel, men det kunde bryde Hovedet paa en Anden. Det er paa Dansk, der er kommen profecto en Hob Russer til Kjøbenhavn.

Jeppe. Hvad mon Russen nu vil bestille her igjen?

Peer. Det er ikke Moscoviter, Jeppe Berg! det er unge Studentere, som man kalder Russer.

Jeppe. Nu, nu veed jeg, der er vist stor Alarm i de Dage, naar de faaer Salt og Brød, og blir Studentere.

Peer. Naar venter I ham hjem?

Jeppe. I Dag eller i Morgen. Kjære Peer! tøv lidt her, jeg vil springe ind til Nille, hun skal give os en Drik Øl herud.

Peer. Jeg vil nok heller have et Glas Brændevin; thi det er for tidligt at drikke Øl.

Tredie Scene.

Peer alene.

Jeg sætter ikke meget om, sandt at sige, at

Kias

Rasmus Berg kommer hjem, ikke fordi jeg er bange for hans Lærdom; thi jeg var allerede gammel Student, da han endda gik i Skole, og fik, med Permission, paa sin Rumppe. Der var andre Karle, som deponerede i min Tid, end nuomstunder. Jeg deponerede fra Slagelse-Skole, med Peer Monsen, Rasmus Jespersen, Christen Klim, Mads Hansen, som vi i Skolen kaldte Mads Vandekage, Poul Iversen, som vi kaldte Poul Finkeljokum, alle Karle, som havde Ben i Panden, og Skjæg paa Hagen, og som var capabel, at disputere, i hvilken Materie det skulde være. Jeg er kun bleven Degn, men er fornøjet, naar jeg har mit daglig Brød, og forstaaer mit Embede. Jeg har forbedret meget udi Indkomsterne, og har det, som ingen af mine Formænd havde, saa mine Efterkommere ikke skal bande mig i min Grav. Folk tænker, at der er ingen Observationer ved at være Degn; jo jo! Degnekald er, min Tro, et vanskeligt Embede, naar man skal have det paa den Fod, at det skal føde sin Mand. For min Tid holdt Folk her i Byen alle Ligsange lige gode, men jeg har bragt det paa den Fod, at jeg kan sige til en Bonde: hvilken Psalme vil du have? den koster saa meget, den anden saa meget; iltgemaade naar der skal fastes Jord paa den Døde: vil du have fint Sand, eller slet og ret Jord? Der er ogsaa adskillige Observationer,

som min Formand Christoffer Degn ikke vidste af at sige, men han havde ikke studeret. Jeg kan ikke begribe, hvorledes den Karl blev Degn. Men han var og Degn derefter. Latinen hjælper meget et Menneske udi alle Forretninger. Jeg vilde ikke miste det Latin, jeg kan, ikke for hundrede Rixdaler; thi det har baadet mig i mit Embede over hundrede Rixdaler, ja hundrede til.

Fjerde Scene.

Nille. Jeppe. Peer.

Nille. Singot Peer!

Peer. Tak Morlille. Jeg drikker ellers ikke Brændevin, uden naar jeg har Ondt i Maven, men jeg har gemenlig en slet Mave.

Nille. Veed J vel, Peer! at min Søn kommer hjem i Dag eller Morgen? Der faaer J en Mand, som J kan tale med; thi den Karl er ikke skaarer for Tungebaandet, saasom jeg har hørt.

Peer. Ja jeg troer nok, han kan tale en Hob Klosterlatin.

Nille. Klosterlatin? det er jo det bedste Latin, ligesom Klosterlærred er det bedste Lærred?

Peer. Ha, ha, ha, ha.

Jeppe. Hvoraf leer J Peer?

Peer. Af intet, Jeppe Berg! - God Taar paa en, frisk! Jer Ekaal Morlille, ha ha ha! det er sandt

sandt nok, som J siger: Klosterlærred er godt Lærred, men . . .

Wille. Gjøres det Lærred ikke paa Klosteret, hvorfor kaldes det da Klosterlærred?

Peer. Jo, det er ret nok; ha ha ha! men J kan vel give mig noget at bide paa til Brændevinen.

Wille. Her ligger et Stykke Brød og Ost skarren, om J ikke vil forsmaae.

Peer. Tak Morlille! veed J, hvad Brød hedder paa Latin?

Wille. Nej mere veed jeg ikke.

Peer æder og snakker tillige. Det hedder Panis, genitivus pani, dativus pano, vocativus panus, ablativus pano.

Jeppe. Hillemand Peer! det Sprog er vidtløftig. Hvad hedder Grovbrød?

Peer. Det hedder Panis gravis, og fint Brød Panis finis.

Jeppe. Det er jo halv Dansk.

Peer. Ja det er vist, der ere mangfoldige latinske Ord, som har deres Oprindelse af Dansken; thi jeg skal sige os noget: Her var en gammel Rector i Kjøbenhavns Skole, ved Navn Saxo Grammatica, som forbedrede Latinen her i Landet, og gjorde en latinsk Grammatica, hvorudover han fik det Navn, Saxo Grammatica. Den samme Saxo

har hødet meget paa det latinske Sprog med danske Ord; thi for hans Tid var Latinen saa fattig, at man ikke kunde skrive en ret Mening, som Folk kunde forstaae.

Jeppe. Men hvad vil det Ord Grammatica sige?

Peer. Det samme, som Donat. Naar man binder den ind i tyrkisk Bind, saa kaldes den Donat; men naar man binder den ind i hvid Pergement, saa kaldes den Grammatica, og declineres ligesom ala.

Wille. Ach! jeg veed aldrig, hvor dette kan ligge i Hovedet paa Folk, mit Hoved svimler, naar jeg kun hør tale derom.

Jeppe. Derfor er lærde Folk heller ikke gjerne rigtige i Hovedet.

Wille. Ej hvilken Snak! saa mener Du, at vor Søn Erasmus Berg er ikke rigtig!

Jeppe. Mig synes alene, Morlille! det er noget underligt, at han skriver latinske Breve til mig.

Peer. Deri har, min Tro, Jeppe ret; thi det noget naragtigt. Det var jo ligesom jeg vilde tale Græsk med Nidfogden, for at lade see, at jeg forstod det Sprog.

Jeppe. Forstaaer J ogsaa Græsk Peer?

Peer. Ach! jeg har kundet for tyve Aar siden
staae

staae paa een Fod, og læse det hele Litani paa Græsk. Jeg kan endnu komme ihu, at det sidste Ord hedder Amen.

Jeppe. Ach Peer! det vil blive artig, naar min Søn kommer tilbage, at vi kan sætte Jer to sammen.

Peer. Vil han disputere med mig, skal han finde Karl for sin Hat, og vil han synge i Kap med mig, saa kommer han til kort. Jeg har synget i Kap med 10 Degne, som alle have maat give sig tabt, thi jeg har taget Troen fra dem alle 10. Det har været mig tilbudet for 10 Aar siden, at være Cantor i vor Frne Skole, men jeg har ikke vildet; thi hvorfor skulle jeg gjøre det, Jeppe? hvorfor skulle jeg forlade min Menighed, som elsker og ærer mig, og som jeg elsker og ærer igjen; jeg lever paa et Sted, hvor jeg har mit daglig Brød, og hvor jeg er respecteret af alle Folk; thi Amtmanden selv kommer aldrig hid, jeg blir jo strax hentet for at drive Tiden med ham, og synge for ham. Forgangen Aar ved disse Tider gav han mig 2 Mark, fordi jeg sang ut, re, mi, fa, sol. Han svor paa, at han havde større Behag deri, end at høre den største Vocal-Musique, han havde hørt i Kiøbenhavn. Vil I give mig end et Glas Brændevin, Jeppe, skal jeg synge det samme for Jer.

Jeppe. Gjerne. Skjænt nok et Glas Brændevin, Nille!

Peer.

Peer. Jeg synger ikke for Enhver. Men I er min gode Ven, Jeppe, som jeg tjener med Fornøjelse. (Begynder at straae først langsom:) Ut, re, mi, fa, sol, la, si, ut; nu tilbage, ut, si, la, sol, fa, mi, re, ut. Du skal I høre paa en anden Maade, hvor højt jeg kan gaae: Ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut, Re, mi, fa, sol, fa, si, ut, Re.

Jeppe. Sillemænd, det sidste gif fint. Bore smaa Grise kan ikke gaae høiere med Røsten.

Peer. Nu vil jeg synge hastigt: Ut, Re, mi, Re, nej det var ikke ret, ut re mi dore mi ut, nej det kom ogsaa galt; det er forbandet tungt, Jeppe! at synge saa hastig. Men der kommer Monsieur Jeronimus.

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Degnen.

Jeppe. Nille.

Jeronimus. God Morgen Svoger! har I nogen Tidende fra Jer Søn?

Jeppe. Jo jeg troer han kommer i Dag eller i Morgen.

Lisbed. Ach! er det muligt? nu er min Drøm fuldkommen.

Jeronimus. Hvad drømte Du da?

Lis

Lisbed. Jeg drømte, at jeg laae hos ham i Nat.

Magdelone. Der er dog noget ved Drømme; Drømme er ikke at foragte.

Jeronimus. Det er sandt nok; men, dersom I gode Piger tænkte ikke saa meget paa Mandfolk om Dagen, drømte I ikke saa tidt om dem om Natten. Du drømte vel ligesaa stærkt om mig i de Dage, vi vare forlovede sammen, Magdelone?

Magdelone. Det er, min Tro, sandt; men nu har jeg, min Tro, ikke i nogle Aar drømt om Dig.

Jeronimus. Det kommer deraf, at Kjarligheden er ikke saa hed nu, som den var tilforn.

Lisbed. Men er det muligt, at Rasmus Berg kommer hjem i Morgen?

Jeronimus. Ej min Datter! Du skulle ikke lade Dig mærke med at være saa forlibt.

Lisbed. Ach er det vist, at han kommer hjem i Morgen?

Jeronimus. Ja ja, Du hører jo, at han kommer til den Tid.

Lisbed. Hvor langt har vi til i Morgen, hjerte Far?

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak. Disse forlibte Folk ere ligesom de vare galne.

Lisbed. Ja jeg tæller, min Tro, hver Time.

Je:

Jeronimus. Du skulle ogsaa spørge, hvor lang en Time er, saa kunde man tænke Du var rent gal; holdt inde med saadan Sladder, og lad os Forældre snakke sammen. Hør, min fjære Jeppe Berg, holder J det raadeligt, at disse 2 unge Mennesker komme sammen, førend han faaer Brød?

Jeppe. Det er ligesom Jer synes. Jeg kan underholde dem; men det var dog bedre, at han fik Brød først.

Jeronimus. Jeg holder det aldeles ikke raadeligt, at de kommer sammen før. (Lisbed græder og huler.) Ej fy Skjem Dig for en Ulykke! Det er en Spot for en Pige at stille sig saadan an.

Lisbed grædende. Faaer han snart Brød da?

Jeppe. Der er ingen Tvivl paa, han faaer jo snart Brød; thi saa vidt, som jeg har hørt, er han saa lærd, at han kan læse, hvilken Bog det skal være. Han skrev mig et latinsk Brev til nylig.

Lille. Og det kan mare staae, det veed Degnen.

Lisbed. Var det saa vel skreven?

Peer. Ja vel nok for saadan ung Person. Han kan blive god, Mammeselle! Der vil ellers meget til. Jeg tænkte ogsaa, at jeg var lærd, da jeg var paa hans Alder. Men = = =

Jeppe. Ja, J lærde Folk roser aldrig hinanden.

Peer. Ej Snak, skulle jeg bære Avind til ham?

ham? da han endnu ikke var fød, havde jeg allerede staaet 3 Gange Skoleret, og da han sad i 4de Lectien, havde jeg været otte Aar Degn.

Jeppe. Een kan have bedre Hoved end en anden. En kan lære saa meget i et Aar, som Andre udi ti.

Peer. Da tør Peer Degn nok sætte sit Hoved mod, hvem det skal være.

Jeronimus. Ja, ja, hver kan være god for sig; lad os nu gaae hjem, Børn! far vel, Jeppe! Jeg gik her forbi, og saa vilde jeg tale med Jer paa Bejen.

Lisbed. Ach! vaer mig dog ad, saa snart han kommer. (Jeronimus, Magdelone og Lisbed gaae.)

Sjette Scene.

Jeppe. Nille. Peer. Jacob.

Jeppe. Hvad vil Du, Jacob?

Jacob. Faer, veed I Nyt? Niasmus Berg er kommen hjem.

Jeppe. Hillemand! er det muligt? hvorledes seer han ud?

Jacob. Ach han seer meget lærd ud. Niasmus Nielsen, som førte for ham, svær paa, at han gjorde ikke andet den hele Vej, end disputerede paa Græsk og Elamitisk med sig selv, og det undertiden med saadan Iver, at han slog Niasmus Nielsen tre

til fire Gange bag i Naffen med knyttet Næve, og raabte derhos altid: probe Majoren, probe Majoren. Jeg kan tænke han har haft en Disput med en Major, før han rejste. Undertiden sad han stille og stirrede paa Maanen og Stjernerne, og det med saadan grundig Mine, at han faldt 3 Gange af Bognen, og havde nær brudt Halsen itu af lutter Lærdom, saa at Rasmus Nielsen lo deraf, og sagde ved sig selv: Rasmus Berg er vel en klog Mand paa Himmelen, men en Nar paa Jorden.

Jeppe. Ach kom! lad os gaae ud at tage imod ham. Kjære Peer! kom I med os. Det kan hende sig, at han har glemt Dansk, og kan ikke tale andet end Latin, saa kan I være Tolk.

Peer. Skal der gjær, jeg har andet at bestille.

A n d e n   A c t.

Første Scene.

Montanus med Hoferne ned om Benene.

Jeg har kun været een Dag fra Kjøbenhavn, og længe allerede. Hvis jeg ikke havde mine gode Bøger med mig, kunde jeg ikke leve paa Landet. *Studia secundas res ornant, adversis solatium præbent.* Jeg synes, ligesom mig fattes noget, efterdi
jeg

Jeg har ikke disputeret i tre Dage. Jeg veed ikke, om her er nogle lærde Folk her i Byen, hvis her er nogen, skal jeg nok sætte dem i Arbejd, thi jeg kan ikke leve, uden jeg maa disputere. Mine stakkels Forældre kan jeg ikke meget tale med; thi de ere enfoldige Folk, og veed neppe andet end deres Børnelærdom, saa at jeg kan ikke have megen Trøst af deres Omgjængelse. Degnen og Skolemesteren skal have studeret, men jeg veed ikke, hvor vidt det strækker sig; dog skal jeg forsøge, hvad de duer til. Mine Forældre blev forskrækket, da de saae mig saa tidlig; thi de havde ikke ventet, at jeg skulle have taget fra Kjøbenhavn om Natten. (Han staaer Ild, tænder sin Pibe, og sætter Pibehovedet igjennem et Hul, som han har paa sin Hat.) Saaledes kalder man at smøge Tobak Studentikøds, det er en god Invention nok for En, der vil skrive og smøge tillige.

(Sætter sig ned at læse.)

Anden Scene.

Montanus.

Jacob.

Jacob kuffer paa Haanden og kyer sin Broder. Velkommen hjem igjen, min latinske Broer!

Montanus. Det er mig kjært at see Dig, Jacob! Men hvad det Broerskab angaaer, saa er det noget, som var godt i gamle Dage, men nu kan det ikke saa passe sig meer.

Ja.

Jacob. Hvi saa? est Du ikke min Broer?

Montanus. Det nægter jeg ikke, Slynge! at jeg jo er Din Broer ved Fødselen. Men Du maa vide, at Du est endnu en Bondedreng, og jeg en Philosophiæ Baccalaureus. Men hør Jacob! hvordan lever min Kjæreste og min Svigerfar?

Jacob. Net vel, de vare her nylig, og spurgte, hvor snart Broer kom hjem.

Montanus. Nu Broer igjen! Jeg siger det ikke af Hoffærdighed, Jacob! men det gaer profecto ikke an.

Jacob. Hvad skal jeg da kalde Broer?

Montanus. Du skal kalde mig Monsieur Montanus; thi saa hedder jeg i Kjøbenhavn.

Jacob. Kunde jeg kun komme det ihu. Var det ikke Monsieur Dromedarius.

Montanus. Kandest Du ikke høre? Jeg siger jo Monsieur Montanus.

Jacob. Monsør Montanus, Monsør Montanus.

Montanus. Ja det er ret: thi Montanus paa Latin er det samme som Berg paa Dansk.

Jacob. Kan jeg da ikke ogsaa hedde Monsør Jacob Montanus.

Montanus. Naar Du har gaaet saa længe i Skole som jeg, og udstaaet Dine Examina, saa kandest Du ogsaa give Dig et latinsk Navn. Men

saa

saar længe som Du est en Bondedreng, maa Du laade Dig nøje med at hedde slet og ret Jacob Berg. Men har Du mærket, at min Kjæreste har længtes efter mig?

Jacob. Ja vist, hun har været meget utaalmodig over, at Du blev saa længe borte.

Montanus. Du maa ej heller dutte mig, din Tølpes!

Jacob. Jeg vilde sige: Monsørens Kjæreste har været utaalmodig, at Du est bleven saa længe borte.

Montanus. Ja nu er jeg kommen, Jacob! og det alene for hendes Skyld; men jeg bliver her ikke ret gammel, thi saasnart vi har holdt Bryllup, tager jeg hende med mig til Kjøbenhavn.

Jacob. Vil Monsøren da ikke tage mig med sig?

Montanus. Hvad skulle Du bestille der?

Jacob. Jeg vilde see mig lidt om i Verden.

Montanus. Jeg vilde ønske, at Du var 6 a 7 Aar yngre, saa skulle jeg sætte Dig i Latin Skole, at Du ogsaa kunde blive Student.

Jacob. Nej det var ikke godt.

Montanus. Hvi saa?

Jacob. Jo, saa ville vore Forældre rent komme til at betle.

Montanus. Hør! hvilke Ord der kan ligge i den Knægt!

Ja.

Jacob. Ja, jeg er fuld af Indfald. Havde jeg studeret, var jeg bleven en Fandens Skjelm.

Montanus. Mig er sagt, at Du har et godt Hoved. Men hvad vilde Du ellers bestille i Kjøbenhavn?

Jacob. Jeg vilde saa gjerne see det runde Taarn, og Klosteret, hvor man gjør Lærred.

Montanus. Ha ha ha! nej der bestilles andet paa Klosteret end at gjøre Lærred! Men har min Svigerfar ellers saa mange Midler, som der siges?

Jacob. Ja vist, Jeronimus er en rig Gubbe, han ejer snart den tredie Del af Byen.

Montanus. Men har Du hørt, om han agter at give nogen Udstyr med sin Datter?

Jacob. Ja jeg troer nok, at han styrer hende vel ud, besynderlig om han faaer høre Monsøren præke her engang udi Byen.

Montanus. Der bliver intet af, jeg gjør mig ikke saa gemen at præke her paa Landet; jeg er ellers kun for at disputere.

Jacob. Jeg mente, at det var meer at kunde præke?

Montanus. Bedst Du vel, hvad det er at disputere?

Jacob. Ja vist, jeg disputerer hver Dag her i Huset med Pigerne, men jeg vinder intet derved.

Montanus

Montanus. Ja saadan Slags Disputager har vi nok af.

Jacob. Hvad er det da Monsøren disputerer om?

Montanus. Jeg disputerer om vigtige og lærde Sager, for Exempel: Om Englene ere skabte for Menneffene; om Jorden er rund eller oval; om Maane, Sol og Stjerner, deres Størrelse og Distance fra Jorden, og andet deslige.

Jacob. Nej derom disputerer jeg ikke, thi det er noget, som gaaer mig ikke an; thi, naar jeg kun kan faae Folkene til at arbejde, maa de gjerne sige for mig, at Jorden er ottekantet.

Montanus. O Animal brutum! men hør Jacob! mon der ellers Nogen har ladet min Kjæreste vide, at jeg er hjemkommen?

Jacob. Nej jeg troer det ikke!

Montanus. Saa er det bedst, at Du springer hen til Hr. Jeronimus, for at lade dem saadant vide.

Jacob. Ja det kan nok ske; men skal jeg ikke sige det til Lisbed først?

Montanus. Lisbed, hvem er det?

Jacob. Bedst Du ikke det, Broer! at Din Fæstems hedder Lisbed?

Montanus. Har din Slynge nu glemt Alt, hvad jeg nyligen har lært Dig?

Ja.

Jacob. Du maa kalde mig Slynge, saa meget som Du vil, saa er jeg dog Din Broer.

Montanus. Hvis Du ikke holder Din Mund, skal jeg profecto slaae Dig med Bogen i Panden.

Jacob. Det var ikke smukt, at kaste Bibelen efter Folk.

Montanus. Det er ingen Bibel.

Jacob. Jeg kjender saa mare nok Bibelen. Den Bog er jo stor nok til at være Bibelen. Jeg kan nok see, at det er hverken Evangelibog eller Catechismus. Men hvad det er eller ikke, saa lader det ilde at kaste Bøger efter sin Broer.

Montanus. Hold Munden Slynge!

Jacob. Saadan Slynge, som jeg er, fortjener dog med mine Hænder til mine Forældre, de Penge, som Du sætter til.

Montanus. Hvis Du ikke tier, skal jeg lem-læste Dig. (Kaster Bogen paa ham.)

Jacob. Nu au au!

Tredie Scene.

Jeppe. Nille. Montanus. Jacob.

Jeppe. Hvad er her for Allarm?

Jacob. Ach min Broer Erasmus slaaer mi.

Nille. Hvad vil det sige, han slaaer Dig vel ikke uden Marsag.

Mon

Montanus. Nej Moer! det er sandt, han kommer hid, og bruger en Mund mod mig, som jeg kunde være hans Jevnlige.

Tille. Hvilken Pokkers Skjelm! Skal Du ikke bedre vide at respectere saadan lærd Mand! veedst Du ikke, at han er en Ere for vort hele Hus. Min Hjerte Hr. Søn! I skal ikke regne ham det til, det er en uforstandig Tølpel.

Montanus. Jeg sidder her og speculerer paa vigtige Sager, som denne importunissimus og audacissimus Juvenis kommer og hindrer mig udi; det er intet Børneleeg at have med disse Transcendentalibus at bestille. Jeg vilde ikke, at det skulde have skeet for to Mark.

Jeppe. Ach vær ikke vred, min Hjerte Søn! det skal aldrig ske oftere. Jeg er saa bange, Hr. Søn har forivret sig; de lærde Folk taaler ikke mange Stød. Jeg veed, Peer Degn ivrede sig engang, han kunde ikke forvinde det i tre Dage igjen.

Montanus. Peer Degn, er han lærd?

Jeppe. Ja vist, saa længe jeg kan mindes, har vi ikke havt nogen Degn her i Byen, der har synget saa vel som han.

Montanus. Derfor kan han være meget ulærd.

Jeppe. Han præker ogsaa meget skjønt.

Montanus. Derfor kan han ogsaa være ulærd.

Nille. Ach nej, Hr. Søn! hvorledes kan den være ulærd, der præker vel?

Montanus. Jo vist, Morlille! alle ulærde Folk præker vel! thi, saasom de ikke kan sammen- skrive noget af deres egne Hoveder, saa bruge de laante Prækner, og lære udenad brave Mænds Skrif- ter, som de undertiden ikke forstaaer selv; da der- imod en lærd Mand ikke vil benytte sig af saadant, men vil sammenskrive af sit eget Hoved. Tro mig, at det er en almindelig Fejl her i Landet, at man dømmes Studenteres Lærdom alt for meget af deres Prækener. Men lad de Karle disputere som jeg; det er en Provesten paa Lærdom. Jeg kan disputere paa godt Latin, om hvilken Materie det skal være. Vil En sige, at dette Vord er en Lysfestage, saa vil jeg forsvare det; vil En sige, at Kjød eller Brød er Straa, vil jeg og forsvare det, det har jeg gjort mangen ærlig Gang. Hør Far lille! vil I troe det, at den som drikker vel, er lykkelig?

Jeppe. Jeg troer snarere, at han er ulykkelig, thi man kan drikke baade Forstand og Penge bort.

Montanus. Jeg vil bevise, at han er lykkelig. Qvicunqve bene bibit, bene dormit. Nej det er sandt, I forstaaer ikke Latin, jeg maa sige det paa Dansk: hvo som drikker vel, sover gjerne vel, er det ikke sandt?

Jeppe. Det er sandt nok, naar jeg har en halv Muus, sover jeg som en Hest

Mon:

Montanus. Hvo som sover vel, synder ikke, er det ogsaa ikke sandt?

Jeppe. Ja det er sandt nok, saa længe man sover, synder man ikke.

Montanus. Den som synder ikke, er lykkelig.

Jeppe. Det er og sandt.

Montanus. Ergo, den som drikker vel, er lykkelig. Morlille! jeg vil gjøre Jer til en Sten.

Ville. Ja Snak, det er end mere konstig.

Montanus. Nu skal I faae det at høre. En Sten kan ikke flyve.

Ville. Nej det er vist nok, undtagen man faaster den.

Montanus. I kan ikke flyve.

Ville. Det er og sandt.

Montanus. Ergo, er Morlille en Sten? (Vil græde.) Hvorfor græder Morlille?

Ville. Ach jeg er saa bange, at jeg blir til Sten, mine Ben begynder alt at blive kolde.

Montanus. Giv Jer tilfreds, Morlille! jeg skal strax gjøre Jer til Menneske igjen. En Sten kan ikke tænke eller tale.

Ville. Det er sandt. Jeg veed ikke, om hun kan tænke, men tale kan hun ikke.

Montanus. Morlille kan tale.

Ville. Ja Gud ske Lov, som en stakkels Bondskone kan jeg tale.

Montanus. Godt. Ergo, er Morlille ingen Sten.

Nille. Ach det gjorde godt, nu kommer jeg mig igjen. Der vil min Tro stærke Hoveder til at studere. Jeg veed ikke, hvor deres Hjerne kan holde det ud. Jacob Du skal herefter gaae Din Broer til Haande, Du har ikke andet at bestille; fornemmer Dine Forældre, at Du gjør ham nogen Fortræd, da skal Du faae saa mange Hug, som Dit Liv kan taale.

Montanus. Morlille! jeg vilde gjerne vænne ham af med den Bane at sige du til mig, det er dog ikke anstændigt for en Bondedreng, at dutte en lærd Mand; jeg vilde gjerne, at han kaldte mig Monsieur.

Jeppe. Hør Du vel Jacob, naar Du taler til Din Broer herefter, skal Du sige Monsør.

Montanus. Jeg vilde gjerne, Degnen blev bunden hid i Dag, at jeg kunde forsøge, hvad han duer til.

Jeppe. Ja nok, det skal skee.

Montanus. Jeg vil imidlertid hen at besøge min Kjæreste.

Nille. Men jeg er bange, vi faaer Regn, Jacob kan bære Rappen efter Jer.

Montanus. Jacob!

Jacob. Ja Monsør!

Montanus. Kom og bær Rappen efter mig, jeg vil lidt ud i Byen. (Jacob gaaer efter ham med Rappen.)

Fjer-

Fjerde Scene.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Har vi ikke Glæde for den Søn, Nille?

Nille. Jo vist, der er ingen Skilling unyttig spildt paa ham.

Jeppe. Nu skal vi i Dag faae at høre, hvad Degnen ducer til; men jeg er bange, at han ikke kommer, om han hører, at Rasmus Berg er her. Vi har ikke fornøden at lade ham det vide. Vi vil ogsaa bede Nidesfogeden hid; han er nok saa god at komme, thi han finder Smag i vort Bl.

Nille. Det er saa farligt, Mand! at tractere Nidesfogeden, det Slags Folk maa ikke vide vor Tilstand.

Jeppe. Jo saamænd maa han saa, det er hver Mand her i Byen bekjendt, at vi ere formuende Folk; naar vi svarer vare Skatter og Landgilde, da kan Nidesfogden ikke rykke et Haar af vort Hoved.

Nille. Ach hierte Mand! mon det skulde være forsilde, at lade Jacob ogsaa studere? tænkt engang, om han kunde blive saadan lærd Kaal, som hans Broer, hvilken Glæde vilde det være for deres gamle Forældre.

Jeppe. Nej Kone! det er nok med den ene, vi maa jo have En hjemme, som kan gaae os til Haande, og gjøre vort Arbejde.

Nil,

Nille. Ach! ved saadant Arbejde kan ikke for- tjenes mere end af Haanden i Munden. Rasmus Berg, som har studeret, kan ved sin Hjerne ud- rette mere vor Hus til Nytte i en Time, end den anden i et Aar.

Jeppe. Det maa ikke hjælpe, Morlille! vor Ager maa dyrkes, og vor Avling fortsættes, vi kan aldeles ikke undvære Jacob. See der kommer han filbage.

Femte Scene.

Jacob. Jeppe. Nille.

Jacob. Ha, ha, ha, ha, ha, ha. Min Broder maa vel være en meget lærd Mand, men ogsaa en stor Taasfe.

Nille. Din vanartige Skjelm! kalder Du Din Broder en Taasfe?

Jacob. Jeg veed ikke, hvad jeg skal kalde saadant, Morlille! det regner, saa det helder ned, og han lar mig gaae med Rappen paa Armen efter sig.

Jeppe. Kunde Du da ikke have været saa artig at have sagt: Monsør, det regner, vil ikke Monsør tage Rappen paa?

Jacob. Mig synes, det var meget underligt, Far- lille! at jeg skulle sige til den Person, som Foræl- dre har kostet saa mange Penge paa at lære Vis- dom og Artighed, naar der falder saadan Regn paa ham

ham, at han blir vaad indtil Skiorten: det regner Monsør, vil han ikke tage Rappen paa. Han havde jo ikke fornøden min Barsel, Regnen kunde nok vare ham derom.

Jeppe. Gif Du da, og bar Rappen den hele Vej paa Armen?

Jacob. Nei mere gjorde jeg ikke, jeg svøbte mig smukt i Rappen, og derfor er mine Klæder ganske tørre. Det forstod jeg bedre, endskjøndt jeg ikke har sat saa mange Penge til paa at lære Visdom. Jeg begreb strax det, endskjøndt jeg kjænder ikke en Latinebogstav.

Jeppe. Din Broer har gaaet i Tanker, som grundlærde Folk gjerne plejer.

Jacob. Ha ha, Drolen splide saadan Lærdom.

Jeppe. Tie stille Din Slynge, eller Du skal faae Skam paa din Mund. Hvad vil det sige, om Din Broer gaaer saaledes i Tanker iblandt, naar han i mange andre Ting kan lade see sin Visdom og Frugten af sine Studeringer.

Jacob. Frugten af sine Studeringer? Jeg skal fortælle videre, hvor det gif til paa vor Reise. Da vi kom til Jeronimusens Port, gif han lige til den Side, som Porthunden stod, som havde calfatret hans lærde Ben, hvis jeg ikke havde trækket ham til den anden Side; thi Porthunde seer ingen Personer an, de skjære alle Folk over een Ram, som de ikke
 kjæn-

Kiænder, og bider i Fleng, hvis Ben de faaer fat paa, enten de ere latinske eller græske. Da vi kom ind i Gaarden, gaaer Monsør Rasmus Berg ind i Stolden i Tanker, og raaber: hej, er Jeronimus hjemme? men Kærne vendte alle Rumpen til ham, og ingen vilde svare et Ord. Jeg er vis paa, om nogen af dem havde kundet tale, de ville have sagt: hvilken forbandet Taasse maa denne Kaal ikke være!

Nille. Ach min hjerte Mand! taaler Du, at han bruger saadan Mund?

Jeppe. Jacob! Du skal faae en Ulykke, dersom Du taler saaledes meer.

Jacob. Fallille burde heller takke mig, som hjalp ham til Rette, og bragte ham af Stolden ind i Stuen. Vil nu Fallille kun estertænke, hvor det vilde gaae til, om saadan Kaal skulle gjøre en lang Rejse alene; thi jeg er vis paa, at om jeg ikke havde været med ham, havde han endnu staaet i Stolden, og faaget Kærne i Rumpen af lutter Lærdom.

Jeppe. Ej saa skal Du faae en Ulykke paa Din faade Mund! (Jacob løber, og Jeppe efter ham.)

Nille. Hvilken forbandet Skjelm! Jeg maa have Bud efter Fogden og Degnen, at min Søn kan have Nogen at disputere med, naar han kommer tilbage.

T r e d i e A c t.

Første Scene.

Seppe. Nille. Montanus.

Nille. Min Søn Montanus blir noget længe borte; jeg vilde ønske, at han kom hjem, førend Fogden gaaer fra os, thi han har stor Lyst at tale med ham, og er curiøst for at spørge ham om et og andet, som . . . . Men der seer jeg ham komme. Velkommen tilbage min kjære Søn! den gode Jeronimus blev vel ikke lidet glad ved at see Hr. Søn ved god Helbred efter saa lang Fraværelse?

Montanus. Jeg har ikke talt hverken med Jeronimus eller hans Datter, formedelst den Knægt, som jeg faldt i Disput med.

Nille. Hvad var det for en Karl, det var maaske Skolemesteren?

Montanus. Nej det var en fremmed Person, som rejser herfra i Dag. Jeg kjender ham nok, skjøndt jeg ingen Omgjengelse har havt med ham i Kjøbenhavn. Jeg kan ærgre mig ihjel over de Folk, som bilder sig ind at have opsluget al Visdom, og dog er Idioter. Jeg skal sige Morlille, hvori det bestaaer: Knægten har været et Par Gange ordinarius Opponens; deri bestaaer alle hans Merita. Men hvorledes forrettede han sine Parties? misere

&

& hæsitanter absque methodo. Da Præses engang distingverede inter rem & modum rei, spurgte han: quid hoc est. Slyngel! det skulle du have lært, antequam in arenam descendis. Quid hoc est? qvæ bruta? en Karl der ignorerer distinctiones cardinales, og vil disputere publice.

Wille. Ej Hr. Søn skal ikke lægge saadant paa Hjertet. Jeg kan høre af det, I fortæller, at det maa være en Nar.

Montanus. En Ignorant!

Wille. Det er intet vissere.

Montanus. En Idiot.

Wille. Jeg kan ikke mærke andet.

Montanus. Et quidem plane hospes in philosophia. Lad den Hund lægge det fra sig, som han begif udi saa mange brave Folks Nærværelse.

Wille. Lod han noget gaae? derpaa skal man fjende et Svin.

Montanus. Nej Morlille! han gjorde det, som værre er, han confunderede offentlig materiam cum forma.

Wille. Han burde faae en Ulykke.

Montanus. Vil den Karl indbilde sig at kunde disputere?

Wille. Han maatte kunde Sanden.

Montanus. Ikke at tale om den Fejl, han begif udi sit Proemio, da han sagde lectissimi & doctissimi Auditores!

Wille!

Nille. Hvilken Nar det maa være.

Montanus. Sætter mig Lectissimus for Doctissimus, da dog Lectissimus er et Prædicat, man kan give en Depositorio.

Jeppe. Men fik min Søn da ikke talt med Jeronimus?

Montanus. Nej! ret som jeg vilde gaae ind i Stuen, saa jeg den Karl gaaende forbi Døren, og som vi kjendte hinanden, gif jeg hen at hilse ham, hvorpaa vi strax kom i Snak om lærde Sager, og endelig i Disput, saa jeg maatte sætte min Besøgelse op.

Jeppe. Jeg er saa bange, at Monsieur Jeronimus tar det ilde op, naar han hører at min Søn har været i Gaarden, men gaaet bort uden at tale med ham.

Montanus. Ja jeg kan ikke hjælpe det. Naar En griber Philosophien an, saa griber han mig an paa min Ere. Jeg holder vel af Mademoiselle Lisbed, men min Metaphysica, min Logica har Prioritet.

Nille. Ach min Hjerte Søn, hvad hører jeg! har Du forlovet Dig med to andre Piger i Kjøbenhavn? det kan blive en forbandet Sag for Capitels-Retten.

Montanus. J forstaaer mig ikke; det er ikke saameent. Det er ikke Piger, men tvende Videnskaber.

Nille. Ja det er andet. Men der kommer Ri-defogden, vær nu ikke vred længere. Mont:

Montanus. Ham kan jeg ikke blive vred paa; der er en eenfoldig ulærd Mand, som jeg ikke kan komme i nogen Disput med.

Anden Scene.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper.

Jesper. Serviteur Monsieur! jeg gratulerer Ankomsten.

Montanus. Jeg takker, Hr. Nidefoged!

Jesper. Det er mig kjært, at vi har faaet saadan lærd Mand her i Byen. Det har vel kostet Ham megen Hovedbryden, førend Han er kommen saa vidt. Jeg ønsker Jer ogsaa til Lykke Jeppe Berg med Jer Søn! nu har J faaet Glæde paa Jer gamle Alder.

Jeppe. Ja det er sandt.

Jesper. Men hør min kjære Monsieur Rasmus, jeg vilde spørge Ham om noget.

Montanus. Mit Navn er Montanus.

Jesper sagte til Jeppe. Montanus, er det Rasmus paa Latin?

Jeppe. Ja det maa saa være.

Jesper. Hør min kjære Monsieur Montanus Berg! jeg har hørt, at lærde Folk skal have saa underlige Meninge. Er det sandt, at man holder for i Kjøbenhavn, at Jorden er rund? her paa Bjerget vil Ingen troe det; thi hvor kan det være, efterdi Jorden synes jo ganske flak? Mon-

Montanus. Det kommer deraf, at Jorden er saa stor, at man ikke kan mærke dens Rundhed.

Jesper. Ja det er sandt, Jorden er stor, det er fast den halve Del af Verden. Men hør Monsieur! hvor mange Stjerner vilde der vel til at gjøre en Maane?

Montanus. En Maane! Maanen er mod en Stjerne ligesom Neblinge = Søen mod hele Sjælland.

Jesper. Ha ha ha ha, de lærde Folk ere aldrig rigtige i Hovedet. Jeg har min Tro hørt dem, der siger, at Jorden løber, og Solen staaer stille. Monsieur troer vel ikke det ogsaa?

Montanus. Ingen fornuftig Mand tvivler meer derom.

Jesper. Ha ha ha, Skulle Jorden løbe, maatte vi jo falde iblandt og slaae Halsen i Stykker.

Montanus. Kan ikke et Skib løbe med Jer, uden at I slaaer Halsen itu?

Jesper. Men I siger jo, at Jorden løber omkring, skulle nu Skibet vende sig om, faldt da Jøfene ikke udi Søen?

Montanus. Nej, jeg skal forklare Jer det tydeligere, hvis I vil have Taalmodighed.

Jesper. Jeg vil min Tro intet høre derom! jeg maatte jo være gal, om jeg troede saadant! Jorden skulde velte sig om, og vi skulle ikke falde hovedfulds Sanden i Bold ned i Afgrunden. Ha ha ha! men
min

min kjære Monsieur Berg! hvoraf kommer det, at Maanen er undertiden saa liden, undertiden saa stor?

Montanus. Om jeg nu siger Jer det, vil I dog ikke troe det.

Jesper. Ach vær saa god, og sig mig det.

Montanus. Det kommer deraf, at naar Maanen er voren til, flipper man Stykker af den for at gjøre Stjerner af.

Jesper. Det er min Tro curiøst, jeg vidste det min Tro ikke tilforn. Dersom man klippede ikke Stykker af den, vilde den vore alt for stor, og blive saa bred som hele Sjælland. Naturen regjerer dog alting meget viseligen. Men hvoraf kommer det, at Maanen varmer ikke saavel som Solen, da den dog er ligesaa stor?

Montanus. Det kommer deraf, at Maanen er intet Lys, men af samme mørke Materie som Jorden, der laaner sit Lys og Skin af Solen.

Jesper. Ha ha ha ha ha ha; lad os tale om noget andet, det er noget forstyrret Tøj, man kan blive katolsk i Hovedet deraf.

Tredie Scene.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper.

Peer Degn.

Jeppe. Velkommen Peer! hvor godt Folk er, kommer godt Folk efter. Der seer I min Søn, som nylig er kommen hjem.

Peer.

Peer. Velkommen her, Monsieur Rasmus Berg!

Montanus. I Kjøbenhavn er jeg vant til at hede Montanus; jeg beder, I vil kalde mig ligeledes.

Peer. Ja saamænd, det kan komme mig paa eet ud. Hvorledes staaer ellers til i Kjøbenhavn, deponerede der mange i Aar?

Montanus. Som der plejer.

Peer. Blev der nogen rejiceret i Aar?

Montanus. To a tre conditionaliter.

Peer. Hvem er Imprimatur i Aar?

Montanus. Hvad vil det sige?

Peer. Jeg mener, hvem er Imprimatur til Bøger og Bøger, som gaaer i Trykken?

Montanus. Skal det være Latin?

Peer. Ja i min Tid var det godt Latin.

Montanus. Var det da godt Latin, saa maa det endnu være ligeledes. Men det har aldrig været Latin i den Mening, som I vil have det.

Peer. Jo min Tro er det godt Latin.

Montanus. Skal det da være et Nomen eller et Verbum?

Peer. Det er et Nomen.

Jesper. Det er ret, Peer! svar kun brav for Jer.

Montanus. Cujus declinationis er da Imprimatur?

Peer. Alle de Ord, som nævnes kan, henføres til 8 Ting, som er: Nomen, Pronomen, Verbum

bum, Principium, Conjugatio, Declinatio, Interjectio.

Jesper. Jo, jo! hør kun til Peer, naar han vil rykke sine Vermer! det er ret, klem kun paa ham.

Montanus. Han svarer intet til det jeg spør ham. Hvad har Imprimatur i Genitivo?

Peer. Nominativus Ala, Genitivus Alæ, Dativus Alo, Vocativus Alo, Ablativus Ala.

Jesper. Jo, jo Monsieur Montanus! vi har saamænd ogsaa Folk her paa Bjerget.

Peer. Det skulle jeg ogsaa mene; der deponerede min Tro andre Karle i min Tid, end nu omstunder; det var Karle, som lode sig rage to gange om Ugen, og kunde alle scandere alle Slags Vers.

Montanus. Det er en mægtig Sag, saadant kan man nu gjøre udi Andenlectie. Nu omstunder deponerer Karle fra Kjøbenhavns Skole, som kan gjøre hebraiske og chaldaiske Vers.

Peer. Saa maa de ikke kunde meget Latin da?

Montanus. Latin! om J kom i Skolen nu, kunde J ikke komme højere end i Sinker-Lectien.

Jesper. Siig ikke det Montanus! Degnen er min Tro en brav studeret Mand, det har jeg hørt baade Herredsfogden og Amtsforvalteren sige.

Montanus. Maaſkee de forstaae ligesaa lidet Latin, som han.

Jesper. Jeg hører dog, han svarer brav for sig.

Mon:

Montanus. Han svarer jo ikke til det jeg spør ham om. E qva Schola demissus es, mi Domine?

Peer. Adjectivum & Substantivum, genere, numero & caso conveniunt

Jesper. Han maaler ham min Tro Skjeppen fuld; r Peer! vi skal min Tro drikke en Pøl Brændevin sammen.

Montanus. Dersom Hr. Foged vidste, hvad han svarede, skulde han lee sin Mave itu. Jeg spør ham, fra hvilken Skole han har deponeret, han svarer noget andet hen i Taaget.

Peer. Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet.

Jesper. Jo, jo, nu vil hun min Tro ret gaae an, svar J nu dertil.

Montanus. Jeg kan ikke svare dertil, det er lutter Pølsesnak. Lad os tale Dansk sammen, som de Andre kan forstaae, saa skal man strax faae at høre, hvilken Karl det er. (Vilse græder.)

Jesper. Hvorfor græder J Bestemor?

Vilse. Jeg har saa Ondt deraf, at min Søn skal give sig tabt i Latinen.

Jesper. Ach Bestemor! det er jo ingen Under. Peer er jo og saa meget ældre, end han, det er jo ingen Under. Lad dem nu tale Dansk da, som vi Alle forstaae.

Peer. Ja nok, jeg er parat til, hvilken af De
 holbergs Skrifter. 4de Del. N lene

lene han vil. Vi vil give hinanden nogle Spørgsmaal; for Exempel, hvem var det, som skreg saa højt, at man kunde høre ham over den he'e Verden?

Montanus. Jeg veed ingen, som skriger stærkere, end Esle og Landsby-Degne.

Peer. Snak! Kan man høre dem over hele Verden? Det var et Ugen i Noæ Ark; thi hele Verden var i Arken.

Jesper. Ha, ha, ha, det er, min Tro, sandt; ha ha ha, der sidder et forslagen Hoved paa den Peer Degn.

Peer. Hvem slog den fjerde Del af Verden ihjel?

Montanus. Ej jeg svarer ikke til slige grove Spørgsmaal.

Peer. Det var Cain, som slog sin Broder Abel ihjel.

Montanus. Bevis, at der var ikke meer end fire Mennesker da til.

Peer. Bevis J, at der var flere.

Montanus. Det gjøres ikke fornøden; thi affirmanti incumbit probatio, forstaaer J det?

Peer. Ja vist. Omnia conando docilis solertia vincit, forstaaer J det?

Montanus. Jeg er ikke klogere, som staaer her og disputerer med en Svinke. J vil disputere, og kan hverken Latin eller Dansk, langt mindre veed, hvad

hvad Logica er. Lad høre engang, quid est Logica?

Peer. Post molestam senectutam, post molestam senectutam nos habebat humus.

Montanus. Vil din Slyngele frere mig.
(Gaaer ham i Haaret, de staaes)

Peer ekaperer, og raaber: Sinke! Sinke!
(De gaaer alle ud, foruden Fogden)

Fjerde Scene.

Jesper. Jeronimus.

Jeronimus. Hans Tjener, Hr. Foged! Skal jeg finde ham her? jeg kommer at see min tilkommende Svigersøn Rasmus Berg.

Jesper. Nu kommer han strax; det var Skade, at I ikke kom en halv Time tilforn, saa skulle I have hørt ham og Degnen disputere sammen.

Jeronimus. Hvorledes løb det af?

Jesper. Skam faae Peer Degn, han er stemmere, end jeg havde tænkt; jeg mærker nok, at han ikke har glemt noget, hverken af sin Latin eller Hebraisk.

Jeronimus. Jeg troer det nok, thi han har vel ingen Tid vidst meget deraf.

Jesper. Siig ikke det, Monsieur Jeronimus! der sidder en forbandet Mund paa ham. Det er virkelig en Lyst, at høre den Mand snakke Latin.

Jeronimus. Det er meer, end som jeg havde ventet. Men hvordan seer min Svigersøn ud?

Jesper. Han seer forbandet lærd ud; I skal neppe kjende ham igjen. Han har ogsaa et andet Navn.

Jeronimus. Et andet Navn! hvad hedder han da?

Jesper. Han kalder sig Montanus, hvilket skal være det samme som Masimus paa Latin.

Jeronimus. Ej sy, det er hæsligt. Jeg har kjendt mange, der saaledes har forandret deres christne Navne, men det har aldrig gaaet dem vel i Verden. Jeg kjendte En, for nogle Aar, der var døbt Peer, og vilde siden fornye sin Mynt, da han var bleven til noget, og lod sig kalde Peiter. Men den Peiter kom ham dyrt nok at staae; thi han brød sit Ben, og døde i stor Elendighed. Vor Herre taaler ikke saadant, Hr. Foged!

Jesper. Det kan være med Navnet, hvad det være vil, men det staaer mig aldeles ikke an, at han har saa selsomme Meninger udi Troen.

Jeronimus. Hvad har han da for Meninger?

Jesper. Ej det er forskrækkeligt! Haarene rejser sig paa Hovedet, naar jeg tænker derpaa. Jeg kan ikke erindre alt, hvad jeg hørte; men det veed jeg, at han blandt andet sagde: at Jorden var rund. Hvad kan jeg kalde saadant, Monsieur Jeronimus?

ronimus? det er jo ikke andet, end at kuldkaste al Religion, og føre Folk af Troen? En Hedning kan jo ikke tale værre.

Jeronimus. Han maa kun have sagt det af Skjemt.

Jesper. Det er noget grovt at Skjente saaledes. See! der kommer han selv.

Femte Scene.

Montanus. Jeronimus. Jesper.

Montanus. Velkommen min kjære Svigerfar. Det er mig kjært at see Ham ved god Helbred.

Jeronimus. Helbredden kan ikke være synderlig hos Folk af min Alder.

Montanus. I seer dog hjertelig vel ud.

Jeronimus. Synes Jer det?

Montanus. Hvordan lever Tomfru Lisbed?

Jeronimus. Vel nok.

Montanus. Men hvad er paa Færde? mig synes min kjære Svigerfar, at I svarer mig saa koldfindig.

Jeronimus. Jeg har vel ikke Marsag til andet.

Montanus. Hvad Ondt har jeg da gjort?

Jeronimus. Mig er sagt, at I har saadanne egne Meninger; Folk skulle jo tænke, at I var gal eller catholsk i Hovedet; thi hvorledes kan et fornuftigt Menneske falde til saadan Daarlighed, at sige Jorden er rund.

Mon-

Montanus. Ja profecto er hun rund, jeg maa sige det, som Sanden er.

Jeronimus. Det maa være Pokker ikke Sanden! saadant kan umuligt andet end komme fra Sanden, som er Løgnens Fader. Jeg er vis paa, at der er ikke et Menneske her i Byen, der jo fordømmer saadan Mening; spør kun Fogden, som er en fornuftig Mand, om han ikke er af samme Mening med mig.

Jesper. Det kan endelig komme mig paa eet ud, enten hun er lang eller rund; men jeg maa troe mine egne Dine, som viser mig, at Jorden er flak som en Pandekage.

Montanus. Det kan ogsaa komme mig paa eet ud, hvad Tanke Fogden eller de andre her i Byen har derom, men det veed jeg, at Jorden er rund.

Jeronimus. Hun er Pokker ikke rund. Jeg troer, I er gal. I har jo Dine i Hovedet, saavel som andre Mennesker.

Montanus. Det er jo bekjendt, min kjære Svigerfar, at der boer Folk lige under os, som vender deres Fodder mod vore.

Jesper. Ha, ha, ha, hi, hi, hi, ha, ha, ha.

Jeronimus. Ja Fogden maa nok lee; thi han har virkelig en Skrue løs i Hovedet. Forsøg I kun at gaae her under Taget, og vend Hovedet ned, og see saa til, hvorledes det vil løbe af.

Mon-

Montanus. Det er en gandske anden Sag, Svigerfar! thi : : :

Jeronimus. Jeg vil aldeles ikke være Jer Svigerfar. Jeg har min Datter kjærere, end at jeg skulle give hende saa'edes bort.

Montanus. Jeg har Jer Datter saa kjær, som min egen Sjæl, det er vist; men at jeg skulle kuld- kaste Philosophien for hendes Skyld, og drive min Forstand i Landflygtighed, det er meer, end J kan begjære.

Jeronimus. Ha, ha, jeg hører, at J har anden Kjærlighed i Hovedet. J maa gjerne beholde Jer Lucie eller Sophie. Jeg skal saamænd ikke nøde min Datter paa Jer.

Montanus. J forstaaer mig ikke ret, Philosophien er ikke andet, end en Videnskab, som har aabnet Djæne paa mig, saavel herudi, som udi andet.

Jeronimus. Den har snarere forblindet baade Djæne og Forstanden. Hvormed kan J gjøre saadant godt?

Montanus. Det er noget, som er usornsdent at bevise. Ingen lærde Folk tvivler meer derom.

Jesper. Da tilstaaer, min Ero, aldrig Peer Degn Jer Saadant.

Montanus. Peer Degn! ja det er en fed Karl. Jeg er daarlig, at jeg staaer her og taler om

om Philosophi med Jer. Men for at fornøje Monsieur Jeronimus, vil jeg dog fremføre et Par Beviis, nemlig: først, af rejsende Folk, hvilke, naar de komme et Par tusinde Mile herfra, har de Dag, naar vi har Nat, seer anden Himmel, andre Stjerner.

Jeronimus. Er I gal, er der meere end een Himmel, og een Jerd?

Jesper. Jo Monsieur Jeronimus! der ere 12 Himle, den ene høere end den anden, indtil man kommer til Chrystal-Himmelen; derudi har han saavidt ret.

Montanus. *Neh quantæ tenebræ!*

Jeronimus. Da har jeg i min Ungdom 16 Gange været til Riser Omflag, men saa sandt som jeg er en ærlig Mand, om jeg har seet nogen anden Himmel, end den vi have.

Montanus. Ja I maa rejse 16 Gange saa langt, Domine Jeronyme! førend I kan mærke saadant; thi = = =

Jeronimus. Hold op med den Snak, den har ingensteds hjemme. Lad os høre det andet Beviis.

Montanus. Det andet Beviis tages af Solens og Maanens Formørkelse.

Jesper. Nej hør nu engang! nu blir han rent gal.

Mon-

Montanus. Hvad mener J vel, at Formørkelse er?

Jesper. Formørkelser er visse Tegn, som sættes paa Solen og Maanen, naar der skal skee nogen Ulykke paa Jorden; hvilket jeg kan bevise af egne Exempler, saaledes: da min Hustru foer ilde for 3 Aar siden, og da min Datter Gjertrud døde, var der begge Gange Formørkelse tilforn.

Montanus. Ach jeg maa blive gal over saadan Snaf.

Jeronimus. Fogden har Ret, thi der skeer aldrig Formørkelse, uden den har noget at betyde. Da sidste Formørkelse skede, syntes alting at være vel, men det varede ikke længe; thi 14 Dage derefter fik vi Tidende fra Kjøbenhavn, at der var paa eensgang 6 rejicerede til Attestak, alle fornemme Personer, og blandt dem 2 Provste-Sønner. Hører man ikke Ondt paa eet Sted efter en saadan Formørkelse, saa faaer man det vist nok at høre paa et andet Sted.

Montanus. Det er vist nok! thi der gaaer aldrig nogen Dag forbi, der skeer jo nogen Ulykke i Verden. Men hvad disse Personer er angaaende, da har de ikke behov at skyldes paa Formørkelse, thi havde de læst bedre over, havde de nok gaaet fri.

Jeronimus. Hvad er da Formørkelse i Maanen?

Mon:

Montanus. Det er ikke andet, end Jordens Skygge, som betager Maanen Solens Skin; og saasom Skyggen er rund, saa sees deraf, at Jorden er rund iligemaade. Det gaaer altsammen naturligviis til, tht man kan udregne Formørkelses, og derfor er det Gjækkeri at sige, at saadant er foregaaende Tegn for Ulykke.

Jeronimus. Ach Hr. Foged! jeg faaer Ondt. I en uløfsalig Tid lod Jere Forældre Jer studere.

Jesper. Ja han er noget nær ved at blive Atheist. Jeg maa have Peer Degn i Færd med ham igjen. Der er en Mand, som taler med Eftertryk. Han skal nok overbevise Jer, enten I vil paa Latin eller Græsk, at Jorden (Gud ske Lov) er saa flak, som min Haand. Men der kommer Madame Jeronimus med hendes Datter.

Sjette Scene.

Magdelone.   Lisbed.   Jeronimus.

Montanus.   Jesper.

Magdelone. Ach min hjerte Svigersøn! det er mig en Glæde, at see Jer kommen tilbage med god Helbred.

Lisbed. Ach min Hjerte! lad mig omfavne Dig!

Jeronimus. Sagt, sagt, mit Barn! ikke saa ivrig.

Lis:

Lisbed. Maa jeg ikke omfavne min Kjæreste, som jeg ikke har seet i nogle Aar?

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg Dig, Du faaer ellers Hug.

Lisbed grædende. Jeg veed jo, at der er gjort offentlig Forlovelse imellem os?

Jeronimus. Det er rigtig nok, men der er kommen nogen Urigtighed i den Sag siden. (Lisbed græder.) Du skal vide mit Barn, at da han blev forlovet med Dig, var han et skikkeligt Menneske, og en god Christen; men nu er han en Kjetter og Sværmer, som heller fortjener at indføres i et Pitani, end udi Svogerklub med os.

Lisbed. Er det ikke andet, min hjerte Far! saa skal vi nok komme til Rette.

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg.

Magdelone. Hvad vil dette sige, Hr. Foged?

Jesper. Det er galt nok, Madam! han fører falsk Lærdom her ind i Byen, siger, at Jorden er rund, og andet deslige, som jeg blues ved at tale om.

Jeronimus. Synes Jer ikke, at de gode gamle Forældre ere at beklage, der har kostet saa mange Penge paa ham?

Magdelone. Ej! ikke andet! hvis han har Klærlighed til vor Datter, saa staaer han nok fra sin Mening, og siger, at Jorden er flak, for hendes Skyld.

Lisbed

Lisbed. Ach min Hjerte! sig for min Skyld, at den er flak.

Montanus. Jeg kan ikke føje Jer deri, saa længe, som jeg har min fulde Fornuft. Jeg kan jo ikke give Jorden anden Skikkelse, end den af Naturen har. Jeg vil sige og gjøre for Jer Skyld, alt hvad mig muligt er, men jeg kan ingenslunde føje Jer herudi; thi skulle mine Ordensbrødre faae at vide, at jeg havde statueret Saadant, vilde jeg af dem holdes for en Nar, og blive foragtet; tilmed staaer vi lærde Folk aldrig fra vore Meninger, men forsvareer, hvad vi eensgang har sagt til den yderste Draabe af vor Blekhorn.

Magdelone. Hør Mand! jeg finder dette aldeles ikke af den Bigtighed, at vi derfor skulle op-hæve Partiet.

Jeronimus. Og jeg skulle formedelst saadant søge Skilsmisse mellem dem, om de end vare virkeligen gifte.

Magdelone. Jeg vil, min Tro, ogsaa have noget at sige herudi; thi er hun Jer Datter, saa er hun ogsaa min.

Lisbed gradende. Ach min Hjerte! sig dog, at den er flak.

Montanus. Jeg kan profecto ikke.

Jeronimus. Hør, Kone! Du maa vide, at jeg er Mand i Huset, og at jeg er hendes Far.

Mag:

Magdelone. Du maa ogsaa vide, at jeg er Kone i Huset, og at jeg er hendes Moer.

Jeronimus. Jeg mener, at en Far er altid meer end en Mor.

Magdelone. Og jeg mener nej; thi at jeg er hendes Moer, derom kan Ingen tvivle; men om J = = = ja jeg vil ikke sige meer, thi jeg ivrer mig.

Lisbed grædende. Ach min Hjerte! kan J ikke dog sagte for min Skyld sige, at den er flak.

Montanus. Jeg kan ikke min Dukke; nam contra naturam est.

Jeronimus. Hvad vil Du sige dermed, min Kone? Er jeg ikke hendes Far, saavelsom Du er hendes Moer? Hør Lisbed, er jeg ikke Din Far?

Lisbed. Jeg troer jo, thi min Moer siger det. Jeg troer, at J er min Far, men jeg veed, at hun er min Moer.

Jeronimus. Hvad synes Jer om den Snak Hr. Foged?

Jesper. Jeg kan ikke sige, at Mammesellen har Uret deri; thi = = =

Jeronimus. Det er nok, kom lad os gaa. Vær forsikkret om, min gode Rasmus Berg! at J aldrig faaer min Datter, saa længe J blir i Jere Bildfarelser.

Lisbed grædende. Ach min Hjerte! sig dog, at den er slak.

Jeronimus. Fort, fort paa Dør.

(De Fremmede gaae alle bort.)

F j e r d e A c t.

Første Scene.

Montanus alene.

Her har jeg været plaget en hel Time med mine Svigerforældre, som med Suk og Graad vil bevæge mig at staae fra min Mening; men de kjender ikke Erasmus Montanum ret. Ikke om jeg kunde blive Kejser, vilde jeg staae fra det, jeg eengang har sagt. Jeg elsker Mademoiselle Elisabeth, det er sandt; men at jeg for hendes Skyld opoffrer Philosophien, og staaer fra det, jeg engang offentlig har sustineret, det skeer aldrig. Jeg haaber dog, at det skal blive godt, og at jeg skal faae min Kæreste uden min Reputations Fortabelse; thi, naar jeg faaer Lejlighed at tale med Jeronimus, skal jeg saa tydelig bevise ham sine Bildfarelser, at han skal finde sig deri. Men der seer jeg Degnen og Ridfogden komme fra mine Forældre.

Anden Scene.

Jesper. Peer. Montanus.

Jesper. Min kjære Monsieur Montanus! vi har havt et stærkt Arbejd i Dag for Jer Skyld.

Montanus. Hvad er det?

Jesper. Vi har løbet imellem Jere Forældre og Svigerforældre for at inagle en Fred.

Montanus. Ja hvad har J da udrettet? Vil min Svigerfar lade sig sige?

Jesper. De sidste Ord han sagde til os, var disse: der har aldrig været noget Kjætter i vor Familie. Hils kun Rasmus Berg (jeg siger kun lige hans Ord, thi han sagde ikke Montanus Berg engang) hils kun Rasmus Berg, sagde han, og sig ham, at jeg og min Hustru ere begge skikkelige og gudfrygtige Folk, som heller vrider Halsen om paa vor Datter, end giver hende til En, der siger at Jorden er rund, og fører falsk Lærdom her ind i Byen.

Peer. Sandt at sige, saa har vi altid havt en ren Tro her paa Bjerget, og Monsieur Jeronimus har ikke stor Uret derudi, at han vil have op dette Svogerskab.

Montanus. J Godtfolk! hilser Monsieur Jeronimus igjen, og sig ham, at han gjør Synd derudi, at han vil tvinge mig, at staae fra det,
som

som jeg eengang har sagt, hvilket er mod leges Scholasticas, og Consuetudinēs Laudabiles.

Peer. Ej Dominus! vil J forlade Jer smukke Kjæreste for saa ringe Ting. Alle Mennesker vil tale ilde derom.

Montanus. Den gemene Mand, Vulgus, vil tale ilde derom; men mine Commilitones, mine Kammerater vil løfte mig op til Skyerne for min Bestandighed.

Peer. Holder J det da for Synd, at sige Jorden er flak eller lang?

Montanus. Nej det gjør jeg ikke; men jeg holder det for en Skam og Vanære for mig, som er en Baccalaureus Philosophiæ, at staae fra hvad jeg eengang publice har sustineret, og at gjøre noget, som er Ordenen uanstændigt; min Pligt er at see til, ne quid detrimenti patiatur respublica Philosophica.

Peer. Men naar J kan overbevises, at det er falsk, som J troer, holder J det da for en Synd, at staae fra Jer Mening?

Montanus. Bevis mig, at det er falsk, og det methodice.

Peer. Det er mig en let Sag. Her boer nu saa mange brave Folk her i Byen; først, Jer Svi-gerfar, som har bragt sig frem alene ved Pennen; dernæst jeg uværdig, som har været Degn udi 14

samfulde Mænd; siden denne gode Mand Ridfogden, foruden Sognesfogden, og adskillige andre brave bosciddende Mænd, der har svaret deres Skat og Landgilde, baade udi onde og gode Tider.

Montanus. Det vil blive en forbandet Syllogismus. Hvor vil vel al den Snak hen?

Peer. Nu kommer jeg strax til det, jeg vil sige. Spørg nu enhver af disse gode Mænd, som boer her i Byen, og hør, om Noget skal holde med Jer derudi, at Jorden er rund. Jeg veed, man maa jo troe mere, hvad saa mange siger, end En alene. Ergo har J Uret?

Montanus. J maa tage hele Bjergets Folk hid, og lade dem opponere baade mod den Materie, og andre; jeg skal binde Munden paa dem alle. Slige Folk har ingen Tro; de maa troe hvad jeg og andre Folk siger.

Peer. Men om J vilde sige, at Maanen var af grøn Ost, skulle de ogsaa troe det?

Montanus. Ja hvad andet? Siig mig, hvad troer Folk her, at J er?

Peer. De troer, at jeg er en god ærlig Mand, og Degn her paa Stedet; hvilket er sandt.

Montanus. Og jeg siger, det er Løgn. Jeg siger, J er en Hane, og skal bevise det saa klart, som 2 og 3 er 5.

Peer. J skal bevise Djævelen! Hvad nu, er jeg en Hane? hvormed vil J'gjøre det godt?

Montanus. Kan J sige mig noget, som kan befrie Jer dersfra?

Peer. Først kan jeg jo tale, en Hane kan ikke tale? Ergo, er jeg ikke en Hane?

Montanus. Talen gjør intet til Sagen. En Papegoje, en Stær kan og tale, derfor er de just ikke Mennesker.

Peer. Jeg kan bevise det af andet end Talen. En Hane har ingen menneskelig Forstand, jeg har menneskelig Forstand, ergo er jeg ingen Hane.

Montanus. Proba minorem.

Jesper. Ej tal Dansk.

Montanus. Jeg vil, at han skal bevise sig at have Forstand som et Menneske.

Peer. Hør, jeg forretter jo mit Embede upaaflageligt.

Montanus. Hvilke ere de fornemmeste Poster udi Jer Embede, hvoraf J beviser en menneskelig Forstand?

Peer. 1.) Forsømmer jeg aldrig at ringe til Messe paa bestemte Tider.

Montanus. En Hane forsømmer ej heller at gale og give Tiden tilkjende, og advare Folk, naar de skal staae op.

Peer. 2.) Synger jeg saavel, som nogen Degn udi hele Sjælland.

Mon:

Montanus. Vor Hane galer og saavel, som nogen Hane udi Sjælland.

Peer. Jeg kan støbe Voxlys, det kan ingen Hane gjøre.

Montanus. En Hane derimod kan gjøre Eg, hvilket J ikke kan gjøre. Seer J da vel, at J af Forstand udi Jer Embede ikke kan bevise, at J er bedre end en Hane. See ogsaa i kort Begreb, hvilken Eenstemmelse der er imellem Jer og en Hane. En Hane har en Kam i Hovedet, J bær ogsaa Takker udi Panden; en Hane galer, J galer ogsaa; en Hane gjør sig til af sin Røst, og bryster sig, J ligeledes; en Hane varer ad, naar det er Tid at staae op, J, naar det er Tid at gaae i Messe. Ergo er J en Hane? Har J ellers noget at sige?
(Peer Degn grader.)

Jesper. Ej grød ikke Peer, hvad vil J agte saadant?

Peer. Det er, gid jeg faae en Ulykke, lutter Løgn. Jeg kan skaffe Attester fra hele Byen, at jeg er ingen Hane, eller at nogen af mine Forældre har været andet end christne Mennesker.

Montanus. Refuteer da denne Syllogismum, hvem tibi propono. En Hane har disse Egenstaber, hvorved den kjenbes fra andre Dyr. Den varer Folk ved Lyd, naar de skal staae op; gir Tiernerne tilkjende; bryster sig af sin Stemme; fører Takker udi Hovedet. J har samme Egenstaber.

Ergo er J en Hane? Refuteer mig det Argument.
(Peer grader igjen.)

Jesper. Kan ikke Degnen binde Munden til paa Jer, saa kan jeg.

Montanus. Lad høre Jere Argumenter da?

Jesper. 1.) Finder jeg i min Samvittighed, at Jer Mening er falsk.

Montanus. Efter en Fogeds Samvittighed kan man ikke fælde Dom i alle Sager.

Jesper. 2.) Siger jeg, at Alt, hvad J har talt er lutter Løgn.

Montanus. Beviis det.

Jesper. 3.) Er jeg en brav Mand, hvis Ord har altid staaet til troende.

Montanus. Med al den Snak lar man sig ikke nøje.

Jesper. 4.) Siger jeg, at J har talt som en Carnali, og at Tungen burde skjæres af Jer Mund.

Montanus. Endnu hører jeg intet Beviis.

Jesper. Og endelig for det femte, vil jeg til Overflod bevise Jer over, enten J vil i Kaarde eller tørre Hug.

Montanus. Nej jeg er en Tjener af begge Dele; men saalænge J vil kun disputere med Munden, skal J finde, at jeg kan forsvare ikke alene de Ting, jeg har sagt, men ogsaa andet. Kom an, Hr. Foged, jeg vil bevise af den sunde Logica, at J er en Tyr.

Jesper.

Jesper. J skal bevise Fanden!

Montanus. Vil J kun have Taalmodighed at høre mit Argument.

Jesper. Kom Peer! lad os gaae.

Montanus. Saaledes beviser jeg det: Qvicumque; --- (Jesper skriger og holder for hans Mund.)
Har J ikke Lyst til at høre mit Beviis denne Gang, saa kan J møde mig en anden Gang, paa hvilket Sted J behager.

Jesper. Jeg er for god at have Omgjængelse med saadan Sværmer. (Gaaer ud med Peer.)

Montanus. Med disse Folk kan jeg disputere med Koldfindighed, hvorvel de siger mig haarde Ord. Jeg blir ikke hidsig, med mindre jeg disputerer med Folk, som bilder sig ind at forstaae Methodum Disputandi, og være ligesaa stærke i Philosophien som jeg. Derfor var jeg 10 Gange saa ivrig, da jeg disputerede mod den Student i Dag; thi han havde dog noget Skin af Lærdom. Men der kommer mine Forældre.

Tredie Scene.

Jeppe. Nille. Montanus.

Jeppe. Ach min kjære Søn! tag ikke saa afsted, og læg Dig ikke ud med alle Folk. Nidefogden og Degnen, som efter vor Begjæring toge sig paa, at slutte Fred imellem Dig og Din Svigerfar,
for

for nemmer jeg, er bleven gjort Spot af; hvad duer saadant til, at gjøre Godtsfolk til Tyre og Hauer?

Montanus. Derfor har jeg studeret, derfor har jeg lagt mit Hoved i Blod, at jeg kan sige, hvad jeg vil, og forsvare det.

Jeppe. Mig synes, det var bedre aldrig at have studeret paa den Maade.

Montanus. Holdt Jer Mund, gamle Mand!

Jeppe. Du vil vel ikke slaae Dine Forældre?

Montanus. Om jeg gjorde det, vilde jeg og forsvare det for hele Verden.

(De gaaer grædende ud.)

Fjerde Scene.

Montanus.   Jacob.

Montanus. Jeg staaer ikke fra mine Meninger, om de blev galne tilsammen; men hvad vil Du, Jacob?

Jacob. Jeg har et Brev til Monsøren.

(Montanus taer og læser Brevet. Jacob gaaer ud.)

Min allerkjæreste Ven!

Jeg havde aldrig kunnet bilde mig ind, at Du saa let skulde forlade den, som udi saa mange Aar har baaret saadan bestandig og usorfalstet Kjærlighed til Dig. Jeg kan sige Dig det for vist, at min Far er saa forpikket mod den Mening, at Jorden er rund, og holder det for saa stor Troes-Artikel,

at

at han aldrig gir mig bort til Dig, med mindre Du bifalder hans, og andre Godtfolks Tro her i Vyen. Hvad kan det nytte Dig, enten Jorden er lang, rund, ottekantet eller firkantet? Jeg beder Dig for al den Kjerlighed, jeg har baaret til Dig, at Du beqvemmer Dig til den Tro, som vi saa lang Tid har befundet os saa vel efter her paa Bjerget; hvis Du ikke fœjer mig herudi, da vær vis paa, at jeg græmmer mig til døde, og at hele Verden vil have Affky for Dig, som har været Årsag til dens Død, der har elsket Dig som sin egen Sjæl.

Elisabeth Jeronimus-Datter.
med egen Haand.

Ach Himmel! dette Brev bevæger mig, og bringer mig i stor Tvivlraadighed, saa at jeg maa sige med Poeten:

- - - utque securi
Saucia trabs ingens ubi plaga novissima restat,
Qva cadat in dubio est, omniqve à parte timetur,
Sic animus. - - -

Paa den ene Side staaer Philosophien, som byder mig holde Stand; paa den anden Side, min Kjæreste, der bebrejder mig min Koldsindighed og Utroskab. Men skulle Erasmus Montanus af nogen Ting lade sig bevæge at staae fra sin Mening, som hidindtil har været hans Hoveddyd? Nej vist ingenlunde; dog her er jo Nød, som bryder alle Lov?

ve? Hvis jeg herudi ikke beqvemmer mig, saa gjør jeg mig selv og min Kjæreste ulykkelig; hun gremsmer sig ihjel af Sorg, og al Verden vil hade mig, og bebrejde mig min Utroskab. Skulde jeg forlade den, der udi mange Aar har baaret en saadan oprigtig Kjærlighed til mig? Skulde jeg være Aarsag til hendes Død? Nej det kan ikke skee. Dog betænk dig, hvad du gjør Erasme Montane, Musarum & Apollinis pulle. Her har Du Lejlighed at lade see, at du est en ret Philosophus; jo større Faren er, jo større Laurbærkrandsen erhverver du inter Philosophos. Tænk, hvad dine Commilitones vil sige, naar de faaer saadant at høre: det er ikke den Erasmus Montanus meer, der hidindtil har forsvaret sin Mening til yderste Blodsdraabe. Om gemene og ulærde Folk bebrejder mig Utroskab imod min Kjæreste, saa vil Philosophi derimod løfte mig op til Skyerne. Just det, som beskjemmer mig hos hine, kroner mig med Ære hos disse. Jeg maa derfor staae imod denne Fristelse. Jeg staaer imod den. Jeg har alt overvundet den. Jorden er rund. Jacta est alea. Dixi. (Aaaber paa Jacob.) Jacob! det Brev, som Du leverede mig fra min Kjæreste, har intet virket hos mig. Jeg blir ved, hvad jeg har sagt, Jorden er rund, og den skal aldrig blive flad, saalænge mit Hoved er oppe.

Jacob. Jeg holder ogsaa for, at Jorden er
rund,

rund, men om En gav mig en Kommenskringle for at sige, at den er lang, sagde jeg, den var lang; thi det kan skille mig lige meget.

Montanus. Det kan være Dig anstændigt, men ikke en Philosopho, hvis Hoveddyd er at forsvare til det Yderste det, han eengang har sagt. Jeg vil offentlig disputere derom her i Byen, og fordre ud Alle, som har studeret.

Jacob. Men maatte jeg spørge Monsør om en Ting; om J vinder i Disputatsen, hvad vil da følge deraf?

Montanus. Der følger saa meget deraf, at jeg har den Ære at vinde, og passere for en lærd Mand.

Jacob. Monsør vil sige: en snaksom Mand; thi at Visdom og Snaksomhed er ikke den samme, har jeg mærket af Folk her i Byen. Rasmus Hansen, som altid fører Ordet, og som Ingen kan staa udi Munden, holdes af Andre kun at have god jevn Gaaseforstand. Sognefogden Niels Christensen derimod, som taler lidt, og giver sig altid tabt, holdes for at kunde forestaae en Herredsfogeds Embede.

Montanus. Nej hør mig engang til den Slynge, han vil, min Tro, rajsone med!

Jacob. Monsør maa ikke tage det ilde op, jeg taler kun efter min enfoldige Forstand, og spør kun for at lære. Jeg vilde gjerne vide, naar Monsøren

søren vinder Disputationen, om Peer Degn da strax blir forvandlet til en Hane?

Montanus. Hvilken Snak! han blir derfor den samme, som han var.

Jacob. Ej saa taber jo Monsør da?

Montanus. Jeg vil ikke indlade mig i Disput med en Bondeslyngel, som Du est! hvis Du forstod Latin, saa skulle jeg strax fornøje Dig. Jeg er ikke svet i at disputere paa Dansk.

Jacob. Det er at sige, Monsøren er bleven saa lærd, at han ikke meer kan forklare sin Mening paa sit Moers-Maal.

Montanus. Hold Din Mund, audacissime Juvenis! hvorfor skulle jeg gjøre mig Umage, at forklare min Mening for grove og gemene Folk, som ikke engang veed, hvad universalia entia rationis, og formæ substantiales er, langt mindre andet. Det er jo absurdissimum, at vilde præke for den Blinde om Farverne. Vulgus indoctum est monstrum horrendum informe, cui lumen ademptum. Der var en Mand for nylig, som dog var 10 Gange lærdere end Du, der vilde disputere med mig, men da jeg fornam, at han ikke vidste, hvad quidditas var, slog jeg ham det rent af.

Jacob. Hvad vil det ellers sige quidditas? Var det ej saa?

Montanus. Det veed jeg nok, hvad det vil sige.

Jacob.

Jacob. Monsør veed det kanske selv, men kan ikke forklare det for Andre. Da er det lille, jeg forstaaer, saadant, som alle Mennecker kan begribe, naar jeg siger dem det.

Montanus. Ja Du est en lerd Karl, Jacob! hvad vedst Du?

Jacob. Men om jeg kunde bevise, at jeg var lærdere end Monsøren er?

Montanus. Det gad jeg gjerne hørt.

Jacob. Den som studerer paa de vigtigste Ting, mener jeg, har den grundigste Lærdom.

Montanus. Ja, det er ret nok.

Jacob. Jeg studerer paa Nbling, og Jordens Dyrkning, derfor er jeg lærdere, end Monsøren er.

Montanus. Saa holder Du grovt Bøndearbejde for det vigtigste?

Jacob. Jeg veed ikke, men det veed jeg, at om Bønder vilde ogsaa tage en Pen, eller et Stykke Kride i Haanden, og maale, hvor langt der er til Maanen, da vilde I Højlerde snart faae en Ulykke i Jeres Maver. I Lærde drive Tiden kort med at disputere, om Verden er rund, firkantet eller ottekantet; og vi studere paa, at holde Jorden ved lige. Seer Monsør nu da, at vor Studeren er nyttigere og vigtigere end Jeres, og derfor, at Niels Christensen er den lærdeste Mand her i Byen, eftersom han har forbedret sin Jord saaledes, at en Lønde Hartforn

forn deraf er 30 Rixdaler bedre, end i hans Formands Tid, som sad hele Dagen med en Piberobak i Munden, besmurte og krollede Doct. Arant Hvitfelds Krønike eller Postil.

Montanus. Ach jeg dør! det er Fanden skinkelig som taler. Jeg har aldrig tænkt min Livstid, at der kunde ligge flige Ord i en Bondedrengs Mund; thi hvorvel alt det Du har talt, er falskt og ugudeligt, saa er det dog en ugemen Tale for En af Din Stand. Siig mig fort, af hvem Du har lært saadan Snak?

Jacob. Jeg har ikke studeret, Monsør! men Folk siger, at jeg har et godt Hoved. Landsdommeren kommer aldrig her hid til Byen, han har jo strax Bud efter mig. Han har sagt 100 Gange til mine Forældre, at de burde holde mig til Bogen, og at der kunde blive noget stort af mig. Naar jeg intet har at bestille, gaaer jeg og speculerer. Forgangen gjorde jeg et Vers over Morten Nielsen, som drak sig ihjel.

Montanus. Lad mig høre det Vers?

Jacob. I maa da vide det først, at samme Mortens Far og Far-Far var begge Fiskere, og druknede paa Vandet. Verset var saadan:

Herunder Morten Nielsen staaer,
Som for at træde sin' Forsædres Fodspor,
Der døde paa Vandet som Fiskere,
Sig udi Brændevin druknede.

De Vers maatte jeg læse for Landsdommeren for-
gangen Dag, som lod dem skrive, og gav mig
2 Mark derfor.

Montanus. Verset, skjønt det er formaliter
meget flet, saa er det materialiter ypperligt. Pro-
sodien, som er det fornemmeste, fattes.

Jacob. Hvad vil det sige?

Montanus. Somme Linier har ikke Pedes
nok, eller Fødder at gaae paa.

Jacob. Fødder! det har, min Tro, paa nogle
Dage løbet hele Landet over.

Montanus. Jeg mærker, et Du har et forslaa-
get Hoved, jeg vilde ønske, at Du havde studeret, og
forstod Din Philosophiam instrumentalem, saa
skulde Du respondere under mig. Kom, lad os
gaae.

Femte Act.

Første Scene.

En Lieutenant. Jesper Ridesfoged.

Lieutenant. Hvor skal jeg faae den Karl at
see, Hr. Foged! jeg gad dog nok gjerne tale med
ham. Seer han noget vel ud?

Jesper.

Jesper. Ja, han seer temmelig vel ud, og har en Mund som en Nagekniv.

Lieutenant. Det vil intet sige, naar han kun er stærk og frisk.

Jesper. Han kan sige, hvad han vil, og forsvare det. Han beviste udtrykkeligen, at Peer Degn var en Hane.

Lieutenant. Er han noget bred over Skuldrene?

Jesper. En stærk søer Karl. Alle udi Huset er bange for ham, endogsaa Forældrene, thi han kan gjøre dem til Rjar, Stude, Heste, og til Mennesker igjen, det er at sige, bevise udaf Bøger, at de ere det.

Lieutenant. Seer han ud til at kunde lide Ondt?

Jesper. Han beviste ogsaa, at Jorden er rund.

Lieutenant. Det rager mig ikke, men seer han ud til at være modig og have Hjerte?

Jesper. Han skulle sætte sit Liv til for en Bogstav, end sige for andet. Jeg er vis paa, at han faaer alle Folk her paa Halsen. Men det skjøtter han ikke om, han staaer derfor ikke fra sin Mening og Lærdom.

Lieutenant. Hr. Foged! saa vidt som jeg hører, bliver det en complet Soldat.

Jesper. Hvorledes vil Lieutenanten faae ham til Soldat? han er Student. Lieu:

Lieutenant. Det vil intet sige, kan han skabe Folk til Faar, Stude og Haner, saa vil jeg forsøge, om jeg kan skabe engang en Student til Soldat.

Jesper. Jeg var tilfreds, han var det, jeg skulde see min Nave itu.

Lieutenant. Tie kun stille, Jesper! naar Fogden og Lieutenanten vil stikke Hovederne sammen, er sige Ting ikke umulige. Men der seer jeg En komme, mon det er han?

Jesper. Ja det er han. Jeg vil løbe til Side, at han ikke skal have mig mistænkt.

Anden Scene.

Lieutenanten. Montanus.

Lieutenant. Jeg gratulerer Hans Ankomst her til Byen.

Montanus. Jeg takker tjenstligen.

Lieutenant. Jeg tar mig den Frihed at besøge Ham, saasom her ellers ikke er mange lærde Folk, man kan tale med.

Montanus. Det er mig kjært, at Han haver fuderet. Naar deponerede Hr. Lieutenant med Permission?

Lieutenant. Jeg deponerede for 10 Aar siden.

Montanus. Saa er Hr. Lieutenant da en gammel Academicus; hvad var Hr. Lieutenants Studium, da han var Student?

Lieu-

Lieutenant. Jeg læsede mest gamle latinske Auctores, og studerede paa Naturens Ret og moralske Sager, hvilket jeg endnu gjør.

Montanus. Ej det er Lapperie, det er ikke Academicum; lagde I ingen Bind paa Philosophiam Instrumentalem?

Lieutenant. Nej ikke synderlig.

Montanus. Saa har I da aldrig disputeret?

Lieutenant. Nej.

Montanus. Ej, er det at studere? *Philosophia instrumentalis* er det eneste solide Studium. Resten kan være smuk nok, men ikke lærd. En der er vel dreven i *Logica* og *Metaphysica* kan redde sig ud fra alting, disputere om alle Materier, om endstjænt han er fremmed i dem. Jeg veed ikke, hvilken jeg vil tage mig paa at forsvare, jeg jo skulde komme vel fra. Der var aldrig nogen Disputats paa Academiet, hvor jeg jo var Opponent ved. En *Philosophus instrumentalis* kan passere for en Polyhistor.

Lieutenant. Hvem er størst Disputator nu omstunder?

Montanus. Det er en Student, som hedder Veer Iversen. Naar han har refuteret sin Modstander, saa at han ikke kan svare eet Ord meer, siger han; vil I nu tage min Mening, saa vil jeg igjen forsvare Jer Mening. Til alt saadant hjælper

per besynderlig hans Philosophia Instrumentalis. Det er Skade, den Karl ikke blev Procurator, han fik en mægtig stor Næring. Næst efter ham er jeg den stærkeste; thi sidste Gang jeg disputerede, hvisttede han mig i Dret: Jam sumus ergo pares. Men jeg vil dog altid cedere ham.

Lieutenant. Men jeg har hørt at sige, at Monsieur kan bevise, at det er Børns Pligt, at slaae deres Forældre. Det synes mig at være urimeligt.

Montanus. Har jeg sagt det, er jeg og Mand for at forsvare det.

Lieutenant. Jeg tør vedde med Ham om en Ducat, at Han er ikke capabel dertil.

Montanus. Jeg vover en Ducat derimod.

Lieutenant. Top; det er sagt! lader os nu høre.

Montanus. Den man elsker mest, slaaer man mest. Man bør Ingen elske meer end sine Forældre; ergo bør man Ingen slaae meer. End udi en anden Syllogismo. Hvad jeg har oppebaaret, bør jeg efter Evne erstatte; Jeg har i min Barndom oppebaaret Hug af mine Forældre; ergo bør jeg give dem Hug igjen.

Lieutenant. Nok, nok. Jeg har tabt. I skal, min Tro, have Jer Ducat.

Montanus. Ej det er ikke Lieutenantens Alvor, jeg vil profecto ingen Penge have.

Lieutenant. Han skal parole tage dem, jeg svær derpaa.

Montanus. Ja saa vil jeg tage dem, for ikke at gjøre Lieutenanten meensvoren.

Lieutenant. Men maa jeg og ikke forsøge, om jeg kan gjøre Ham til noget; par Exemple, jeg vil gjøre ham til Soldat.

Montanus. Ej det er gandske let, alle Studenter ere aandelige Soldater.

Lieutenant. Nej, jeg vil ogsaa vise, at Han er en legemlig Soldat. Hvo som har taget Penge paa Haanden, er en hvervet Soldat, J har saadant gjort, Ergo - - -

Montanus. Nego minorem.

Lieutenant. Et ego probo minorem af de 2 Rixdaler, J fik paa Haanden.

Montanus. Distinguendum est inter nummos.

Lieutenant. Ingen Distinction! J er Soldat.

Montanus. Distinguendum est inter *to simpliciter* & *to relative accipere*.

Lieutenant. Ingen Snak, Contracten er sluttet, og J har faaet Penge.

Montanus. Distinguendum est inter *contractum verum* & *apparentem*.

Lieu:

Lieutenant. Kan J nægte, at J har faaet en Ducat af mig?

Montanus. Distinguendum est inter rem & modum rei.

Lieutenant. Kom følg mig strax, Kammerad! nu skal Du faae Wundering.

Montanus. Der har J Jere to Rixdaler igjen. J har desforuden ingen Vidner, at jeg har taget Penge.

Tredie Scene.

Jesper. Niels Corporal. Montanus.
Lieutenanten.

Jesper. Jeg kan vidne, at jeg saae Lieutenanten gav ham Penge paa Haanden.

Niels. Jeg ligesaa.

Montanus. Men hvorfor tog jeg de Penge? distinguendum est inter - -

Lieutenant. Ej vi vil ingen Snak høre. Niels! bliv Du her, medens jeg henter Wunderingen.

Montanus. Hej Sevalt!

Niels. Eier Du ikke, din Hund, saa skal jeg støde Dig Bajonetten i Livet. Er han ikke hvervet Hr. Foged?

Jesper. Jo det er rigtig nok.

Lieutenant. Kom! flux den sorte Kjole af, og en rød paa igjen. (Montanus græder, medens man iserer ham

Munderingen.) Ej det lader ilde for en Soldat at græde, Du est jo langt bedre nu, end tilforn. Exercerer ham nu brav, Niels Corporal! det er en lærd Karl, men han er endnu raa i Exercitierne.

(Niels Corporal fører ham i en rød Kjole, exercerer og prygler ham.)

Fjerde Scene.

Lieutenanten. Niels. Montanus.

Lieutenant. Nu Niels! kan han fatte Exercitierne?

Niels. Han skal nok lære, men det er en doven Hund, han maa prygles hvert Djeblik.

Montanus grædende. Ach gunstige Herre! vær barmhjertig mod mig, jeg er af en svag Helsebred, og kan ikke udstaae saadan Medfart.

Lieutenant. Det falder noget haardt i Førstningen, men naar Din Ryg brav blir banket og barket, vil det siden ikke gjøre saa ondt.

Montanus grædende. Ach gid jeg aldrig havde studeret, saa havde jeg ikke geraadet i denne Ulykke.

Lieutenant. Ej det er kun en Begyndelse, naar Du har siddet en halv Snes Gange paa Træhesten, eller staaet paa Vælen først, saa agter Du siden saadant for Bagatelle.

(Montanus græder igjen.)

Fem-

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Jeppe.
 Nille. Lieutenant. Montanus.
 Corporalen.

Jeronimus. Er I gandske vis derpaa?

Jeppe. Jo vist: Fogden berettede mig det nys;
 Ach ach! nu er min Brede forvandlet til Medynk.

Jeronimus. Kunde vi kun faae ham i den rette
 Ero igjen, vilde jeg gjerne kjøbe ham løs.

Lisbed kommer ind. Ach jeg elendige Menneſke!

Jeronimus. Gjør mig ingen Allarm min Dot-
 ter! Du vinder intet dermed.

Lisbed. Ach min hjerte Far, hvis I var saa
 forlibt som jeg er, bad I mig ikke tie.

Jeronimus. Fy, fy, det er ikke smukt for en
 Pige at lade sig mærke med saadant. Men der sy-
 nes mig, at han staaer. Hør Nasmus Berg! hvor-
 dan er det fat?

Montanus. Ach min hjerte Monsr. Jeroni-
 mus! Jeg er bleven Soldat!

Jeronimus. Ja nu faaer I andet at bestille,
 end gjøre Menneſker til Dyr, og Degne til Haner.

Montanus. Ach ach! jeg begræder min forrige
 Daarlighed; men alt for silde.

Jeronimus. Hør min Ven! vil I lade Jer
 forrige Galſkab, og ikke fylde Landet op med Dvi-
 stig-

stighed og Disputatser, skal jeg ikke spare, hvad som er i min Evne, for at løse Jer ud igjen.

Montanus. Ach jeg haver ikke forskyldt bedre, som har truet mine gamle Forældre med Hug. Men vil I forbarme Jer over mig, og arbejde paa min Befrielse, svær jeg Jer til, at jeg herefter skal føre et andet Levnet, tage mig nogen Handtering for, og aldrig foruroilige Noget med Disputer meer.

Jeronimus. Die da her saalænge, jeg vil hen og tale med Lieutenanten. — Ach min kjære Hr. Lieutenant! I har altid været en Ven af vores Hus: den Person, som er hvervet til Soldat, er forlovet med min eneste Datter, som bær stor Kjærlighed for ham: lad ham komme løs igjen. Jeg vil gjerne forære Lieutenanten 100 Rixdaler derfor. Jeg beklender, at jeg glædede mig selv derover i Førstningen, at han saaledes var bleven revset; thi hans selsomme Opførsel havde opirret mig og alle godt Folk her i Byen mod ham. Men da jeg saae ham i den Positur, og tillige hørte ham af Hjertet begræde sin forrige Daarlighed, og love Bedring, var mit Hjerter færdigt at briste af Medynk.

Lieutenant. Hør min kjære Monsieur Jeronimus! hvad jeg har gjort, er kun for hans eget Bedste. Jeg veed, at han er forlovet med Jer Datter, og har derfor, alene for at tjene Jer Hus, bragt ham i den Tilstand, og tracteret ham med saadan Haard-

Haardhed, at han kunde komme til sine Synders Bekjendelse. Men jeg vil for Eders Skyld selv give Penge til de Fattige, eftersom jeg hører, at han er bleven forandret; lad ham kun komme hid. — Hør min Ven! Jeres Forældre have sat store Penge paa Jer, i Forhaabning, at I skulde blive dem til Ære og Trøst i deres Alderdom; men I rejser klog bort, og kommer gandske forvirret tilbage, oprører den hele By, forplanter selsomme Meninger, og forsvarer dem med Haardnackenhed; Skal det være Frugt af Studeringer, saa burde man jo ønske, at der vare aldrig Bøger til. Mig synes, det fornemteste, man burde lære i Skolerne, er Alt, hvad der strider imod det, som I er befænget med, og at en lærd Mand burde fornemmelig kiendes fremfor andre derpaa, at han er mere tempereret, mødest, og søjelig udi sin Tale end en Ulærd. Thi den sunde Philosophi lærer os, at vi bør dæmpe og stille Evisligheder, og staae fra vore Meninger, saa tit vi overbevises af den ringeste at være vildfarende. Det første Bud i Philosophien er at kjende sig selv, og jo mere En forfremmes derudi, jo flattere Tanker har han om sig selv, jo mere synes ham, der staaer tilbage at lære. Men I gjør Philosophi til Fægtekunst, og holder den for Philosophus, der ved subtile Distinctioner kan forvende Sandhed, og redde sig ud af alle Meninger; ved saadant gjør I Jer for-

forhadt af Folk, og bringer Lærdom i Foragt, saa som man bilder sig ind, at saadanne underlige Lærder ere Studeringers rette Frugt. Det bedste Raad, jeg kan give Jer, er at I arbejder paa at glemme og røbbe af Jer Hoved det, som I har anvendt saa mangen Nattevagt paa at lære, og at I tager Jer nogen Handtering for, hvorved I kan bane Jer Vej til Jer Forstømmelse, eller om I endelig vil blive ved Studeringer, at I da indretter dem paa en anden Maade.

Montanus. Ach gunstige Herre! Jeg skal følge Hans Raad, og beslitte mig paa, at blive et andet Menneske herefter.

Lieutenant. Godt, saa gir jeg Eder da løs igjen, naar I har gjort de Løfter baade til Eders egne og Eders Svigerforældre, og bedet om Forladelse.

Montanus. Jeg beder da Eder ydmygst med grædende Taarer Alle om Forladelse, og lover at føre et gandske andet Levnet herefter, fordømmer mit forrige Væsen, fra hvilket jeg er bragt ikke mere ved den Tilstand, jeg er geraadet udi, end ved denne brave Mand's grundige Tale og Lærdom, for hvilken jeg derfor, næst mine Forældre, skal altid have mest Æstime.

Jeronimus. Saa holder I da ikke mere for, min fjære Svigersøn! at Jorden er rund; thi den Post ligger mig mest om Hjertet. Mon-

Montanus. Min hjerte Svigerfar! jeg vil ikke disputere videre derom. Men jeg vil alene sige dette, at alle lærde Folk ere nu omstunder af de Tanker, at Jorden er rund.

Jeronimus. A = = = Hr. Lieutenant! Lad ham blive Soldat igjen, til Jorden bliver flat.

Montanus. Min kjære Svigerfar! Jorden er saa flat som en Vandekage. Er Han nu fornøjet?

Jeronimus. Ja, nu ere vi gode Venner igjen; nu skal J faae min Datter. Kommer nu allesammen ind hos mig, og drikker paa en Forligelse; Hr. Lieutenant gjør os den Ære at komme ind.

(De gaaer ind.)

Over Erasmus Montanus.

Mærkeligt er det ustridig, at dette Lystspil, som Holberg selv nævner i sin 249 Epistel blandt de Stykker, ubi hvilken adskillige Kjensomme Landsmænd finde størst Behag, og som han siger sig selv at see med større Fornøjelse end Mascaraden, uagtet det nævnes i Fortalen til første Dels første Udgave blandt de ti, han alt da (1722) havde færdig, uden at have været paa Theatret, ikke før i Udgaven i 5 Tomer 1731 kom for Lyset; og maa endnu lægges Mærke til den Omstændighed, at Titelen, som i hin Fortale angaves at have været Johannes Berg, nu var forandret til Rasmus; en Forandring, som saa meget mindre maa formodes, at have været uden Hensigt, da just i det næst foregaaende Stykke Skolemesteren havde anlagt Philemon for at have i et Skandskrift, kaldet: den lærde Nar, brugt hans Døkenavn nemlig Johannes. Undertegnedes første Idee var da, at en vis Johannes Nicolai Been, der i Worms Lexicon ansøres som Forfatter til en fast utallig Mængde

Disputatser, og i denne Egenskab fremdeles er bekjendt af et over ham gjort Ligvers, kunde være den, der ved dette Stykke var fundet fornærmet. Men da denne gamle Magister var allerede død 1708, og det ikke var rimeligt, at hans Minde skulde have beholdt saa ivrige Forsægttere, ledtes vel ikke gandske ubeføjet Undertegnedes Gissninger hen paa en i vor lærde Verden langt hæderligere bekjendt Johannes, der desuden fra Klagen over Peder Paars *) og andre sine Uttringer saavel om den, som om Holbergs ikke-academiske Forhold og Virksomhed, kunde have adskilligt tilgode, som vel ligeledes derfor i ellefte Junii tredie Actis sjette Scene havde faaet en Hilsen; og som, om han end ikke oversatte sit Navn, dog efter de Tidens Mode i den lærde Verden hængte det lærde Us i Enden derpaa.

Uden imidlertid at kunde indlade os videre i denne Conjectur, ville vi nøjes med at erindre, at Emnet
til

*) Dobbelt rimeligt bliver dette, om det skulde være om samme Mand, Scheibe i sin Fortale til den tydske Peder Paars anden Udgave fortæller: at han skulde have spurgt Holberg, hvo den Pedant var, et vist Sted i P. P. sigtede paa, og af Holberg med hans sædvanlige tørre Mine faaet til Svar: paa Jer min Herre; hvorpaa den saaledes besvarede ikke havde kunnet undlade at give Holberg et søleligt Gjensvar.

til dette Stykke, den urimelige Pris, der i de Dage fattes her ved Academiet paa de nu omstunder maaskee alt formeget ringeagtede og tilsidesatte Disputeresøvelser, allerede i Peder Paars, især i anden Bogs første Sang, var — for at udtrykke os med den latinske Digter — skrappet dygtig igjennem med Salt; og finde vi blandt andet sammesteds den ogsaa her omtalte Peer Iversen indført, der ligeledes forekom i den første Udgave af Holbergs Vægelsindede, og som sikkerlig ingen aldeles opdigtet Person maa have været, siden Holberg der i følgende Udgaver fandt sig besøjet at forandre hans Navn til Petronius, og derimod i dette Stykke otte Aar senere uden Betænkning kunde lade det staae.

Hovedideen til Stykket er ellers umiskjendelig taget af Aristophanis Skyer, som han allerede i Peder Paars og ellevte Juni i Aaledning af det Indfald om Maanen paa Himmelen, havde gjæstet, og hvor han hertil saa beqvemt fandt det kostelige Karaktertræk, at Sønnen tager sig paa at bevise, at han har Ret at slaae sin Fader.

Mærkeligt er det i øvrigt, at Holberg, som i sin tredie latinske Epistel selv erklærer, at han ikke har læst uden Aristophanis to første Comedier (Plutus og Skyerne)

ne) Skjøndt han i sit 212 danske Brev giver et just ikke fordelagtigt Udtog af samtlige fyv, i begge hine har fundet saameget brugeligt for sig, at han ikke blot har bygget to af sine Comedier derpaa, men og hyppig andensheds benyttet sig deraf, uden at fristes til at randsage denne Gulbgrube nøjere; ikke som Undertegnede troede, at der for Enhver, der af een eller flere fremmede Comedier har Greb paa at jasse en saakaldet Original sammen a la Rozebue, kunde løbe saa lige dertil, som nysnævnte Skuepilmager f. Ex. til sidstafvigte Nytaar med et Par af Holbergs Lyffspil har gjort; nej! til at nytte en Aristophan skal en Holberg, en Mand, som under det grædske Drapperi veed at gjenkjende det Røgne, og at skjønne, hvad Figur og Effekt det paaklædt efter vore Dages Maade vil gjøre.

Uagtet dette Stykke forresten var Holberg saa kjær, sees det dog allerede af hans ovenangførte Ord ikke i sin Nyhed at have været noget Yndlingsstykke, ogsaa findes det i den alsigge Fortegnelse, kun i Magistratsbestyrelsen at have været opført ti Gange; i den dramatiske Journals Periode forekommer det ikke; heller ikke har det i de Aar Anmelderen har kjendt Skuepladsen, nogensinde været et Favoritstykke; hvortil udentvivel

just

just Hovedsaarsagen ligger i det, der gjorde Stykket saa interessant for Holberg, at nemlig Hovedpersonen hørte til en Klasse Daarer, som i Følge hans personlige Stilling var ham saare nøje bekendt og latterlig, hvilket derimod ikke med største Delen af Tilskuerne kan antages at være Tilfældet. Midlertid er det dog ustridigt, at endog denne Rolles mindre Effect fraregnet, vrimler dette Stykke af saare mange ægte comiske, satiriske og nationale Træk, hvoriblandt vi blot ville nævne Deguens og Jacobs hele Rolle, og det med saamegen Føje beundrede Sted, hvor Ridfogden forser sig, som for Galmands Tale, da Montanus demonstrerer ham, at Jorden gjerne kan løbe, uagtet man derfor ikke falder hovedfuls Fanden i Vold ned i Afgrunden; men derimod beundrer Naturens Visdom, da han binder dem paa Ermet, at Maanens Tiltagende og Aftagende kommer af, at man, naar Maanen voxer til, klipper Stykker af den at gjøre Stjerner af; man har altsaa Føje til at troe, at der maa være nogen anden exoterisk Uarsag, der bidrager til dette Stykkes liden Effect og Eegning.

B. A.

Per.

Pernilles korte Frøkenstand.

Comedie i tre Acter.

Personerne.

Leander, Leonoræ Elsker.

Genrich, hans Tjener.

Jeronimus, hans Stedsfader.

Leonora, elsket af Leander.

Leonard, hendes Fader.

Magdelone, hendes Moder.

Pernille, deres Pige.

Gottard, Jeronimi Nabo.

Brenneisen

Kadelzier

Galgenfrist

}

Trende Gaudiehe.

Lucie, Pernilles Moder.

Første Act.

Første Scene.

Jeronimus alene.

Det er den første Gang, jeg har været udi saadan Forretning. Det er vel meget vanskeligt at tage sig paa; men jeg gjør det dog med god Villie, i Haab at blive af med min Stedsøn; thi den Slyngel gaaer dog altid og seer skjævt paa mig i Huset, og lader sig mærke med, at jeg fik alle Midlerne med hans Moer, og at han fik ikke den tredie Del af den Arv, som han kunde være lovligen tilfalden efter hendes Død, hvorudi han ikke tar meget Hæj. Men den gode Karl bør ikke fortænke en ærlig Mand, at han er Tyv i sin Næring. Lad ham trække saa mange Kynder paa Næsen, som han vil, jeg fik dog Pengene. Men det er Tid, at jeg taler med Hr. Leonard, og forretter mit Erinde.

(Han lister sig til Døren, og tigger ind.)

Anden Scene.

Gottard. Jeronimus.

Gottard. Hvad Pokker! er det ikke Hr. Jeronimus, jeg seer? hvad mon han vil der i Huset?

God Morgen Nabo! jeg troer ikke, at J gaaer paa Frierie?

Jeronimus. Det er noget nær derved, Hr. Gottard!

Gottard. Og det her i Huset?

Jeronimus. Ja saa ungefær.

Gottard. Saa følger, min Tro, Jer Pande.

Jeronimus. Hvi saa?

Gottard. Hvad Pokker vil J med en Jomfru paa 16 Aar; thi her er ingen anden i dette Hus, med mindre J vil have een af Tjenestepigerne.

Jeronimus. Nej, min Tro, vil jeg ej. Det er efter den unge Jomfru, jeg gaaer og krydser.

Gottard. Betænk Jer vel, hvad J gjør, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Det er saamænd meget vel betænkt, Hr. Gottard; thi det er ikke for mig selv, jeg frier; men for min Stedsøn.

Gottard. Ja! det er noget andet. Men er han ikke saa stor, at han kan frie selv?

Jeronimus. Jeg troer nok, at han har allerede friet, og at han allerede er temmelig kjendt med Pigen. Men han har skicket mig til at begjære Forældrenes Samtykke.

Gottard. Saaer han den Jomfru, saa er han, min Tro, lykkelig.

Jeronimus. Nej saamænd, det kan ikke være
saa

saar stor Lykke; thi hendes Forældre holdes ikke for bemidlede Folk.

Gottard. Det er sandt nok. Men hun har faaet 20000 Rdlr. ved et Testamente.

Jeronimus. Hun har Fanden heller! men er det vist?

Gottard. Det er jo noget, som er hver Mand bekjendt. Men jeg vil ikke opholde Ham længer. Farvel Naboe, og Lykke paa Rejsen!

Tredie Scene.

Jeronimus alene

20000 Rixdaler! det er alt for fedt et Stykke for den Slyngel. Saadan Sum Penge kunde ikke komme mig selv ilde tilpas; thi jeg har selv 40000 Rixdaler, hvilke, naar de blive lagte til de 20000, kunde blive til 60000 Rdlr. Men, om jeg spiller min Søn det Puds, og frier for mig selv, vil jeg komme til at høre ilde allevegne derover. Men hvad gjør man ikke for 20000 Rixdaler? I det ringeste er det en Fandens Fristelse for en ærlig Mand; thi 20000 Rdlr. voxer ikke paa Træ. Det er noget at tage i Betænkning, min gode Jeronimus! Den eneste Ulykke er, at jeg er gammel, og Gommen er saa meget ung, saa jeg kunde have Aarsag at frygte, at det vilde gaae mig efter Hr. Gottards Spaadom, og at det vilde blive mig dyre 20000 Rix-

daler. Det gaaer derfor ikke ret vel an. Jeg maa af Nød denne Gang være ærlig. Saa Fanden fare i disse 20000 Rixdaler. Jeg kan ikke saa let faae dem af mit Hoved. (Han banker paa.)

Fjerde Scene.

Leonora. Jeronimus.

Jeronimus. Skyldigste Tjener! jeg beder om Forladelse, at jeg kommer saa tidlig paa Dagen.

Leonora. Alt forladt min Herre! Han er meget velkommen.

Jeronimus. Jeg veed ikke, om Hun er Datteren i Huset.

Leonora. Jo til Tjeneste.

Jeronimus. Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge, hvor gammel Jomfruen er?

Leonora. Jeg er ikke ret gammel, Hr. Jeronimus! jeg er lidt over 16 Aar.

Jeronimus. Saa vidt jeg hører, saa skal hun være det eneste Barn her i Huset.

Leonora. Ja det er sandt nok. Mine Forældre har ingen flere Børn.

Jeronimus. Naar man har kun eet Barn, saa kan man desbedre optugte det. Jomfruen har vel lært adskilligt artig, som at dandse, spille, og Fransøst.

Leonora. Nej min Herre! mine Forældre har lært

lært mig at forestaae en Husholdning, og andet, som er mere nødvendigt. Jeg har ej selv heller haft megen Lyst til de Galffaber, som de fleste af vore unge Jomfruer nu omstunder holdes til.

Jeronimus. Det er højpriseligt. (sagte.) Jeg er, gid jeg faaer Skam, alt slagen; thi her er baade Dyd og Penge. (højt.) Men maatte jeg tage mig den Frihed at spørge = = =

Leonora. Om Hr. Jeronimus vil tøve et Øieblik, saa skal jeg kalde paa mine Forældre.

Jeronimus. Et Ord først, min smukke Jomfru! saa er Hun da Hendes Forældres eneste Arving?

Leonora. Jeg skulde mene det, efterdi jeg er det eneste Barn. Men mine Forældre kan bedre sige Ham deslige Ting. Jeg vil strax kalde dem herud.

Jeronimus. Et Ord først smukke Jomfru! maatte jeg tage mig den Frihed at spørge Hende — Nu glemte jeg, hvad det var, jeg vilde sige — Ja det er sandt. Maatte jeg spørge, hvad Alder Jomfruen haver?

Leonora. Jeg mindes ikke rettere, end at Han tilforn har spurgt mig derom, og at jeg svarede, at jeg var lidt over 16 Aar. Men nu skal mine Forældre strax have den Ære at være hos Ham.

Jeronimus. Et eneste Ord endnu smukke Jomfru. Med Hendes Permission = = = Leo:

Leonora. Og med Hans Permission vil jeg forlade Ham lidt, for at bringe mine Forældre herud. (Hun. gaar.)

Jeronimus. Dette Bytte maae jeg ikke lade mig gaae af Hænderne. Her er Dyd, Penge, Kjønhed, og alt, hvad som kan gjøre en ærlig Mand lykkelig. Men der seer jeg, de kommer.

Femte Scene.

Leonard. Magdelone. Jeronimus.

Leonard. Hans Tjener Hr. Jeronimus! hvor kommer det fra, at jeg har den Ære at see Ham i mit Hus?

Jeronimus. Jeg er kommen her udi et meget vigtigt Ærinde, for at aabenbare dem en Ting, som jeg udi nogle Aar har gaaet frugtsommelig med. Jeg kommer udi al Høviskhed og i velberaad Hu at begjære deres kjære Datter til Ægte.

Leonard. Jeg har hørt mumle om, at Hans gode Stedson skulde have Tanker til min Dotter. Det er noget, Hr. Jeronimus! som kan endelig lade sig høre.

Jeronimus. Deraf veed jeg aldeles intet. Jeg kommer at begjære hende for mig selv.

Leonard. Hillemand Hr. Jeronimus! det er et sælsomt Forsæt. Han er en gammel Mand, og hun en ung Pige paa 16 Aar.

Jero:

Jeronimus. Det er dog ikke saa usædvanligt, at en gammel Mand gifter sig med en ung Jomfru.

Magdelone. Det vil ikke sige. Hverken jeg eller min Mand samtykker derudi; thi Partiet er alt for ulige.

Jeronimus. Partiet er ikke saa meget ulige; thi 1) er jeg ikke saa gammel, som jeg kan synes at være. 2) Har jeg tænkt, at eftersom Himmelen har begavet mig med gode Midler, nemlig 60000 Rixdaler udi rede Penge, saa . . .

Magdelone. 60000 Rdlr. siger han?

Jeronimus. Ja 60000 Rdlr.

Magdelone. Og det i rede Penge?

Jeronimus. Ja, Alt udi rede Penge. Synes Hende da, at det Parti kunde være saa meget uanstændigt?

Magdelone. Jeg tænkte, Hr. Jeronimus var en gammel Mand; men som jeg hører, at Han ikke har den Alder, som jeg tænkte, saa seer jeg her ingen Ulighed meer.

Leonard. Han er dog for gammel for hende.

Magdelone. Hold Munden, min hjerte Mand! Du vil altid føre Ordet; lad mig tale. Efterdi Hr. Jeronimus er ikke saa meget gammel, og det er Himmels Billie, saa kan vi ikke aflaae Hans Begjæring.

Jeronimus. Ja vist er det Himmels Billie
Ma

Madame! Ingen Mand kunde have tænkt mindre paa Giftermaal end jeg, i Henseende til den store Bedrøvelse, min sidste salig Kones Død forarsagede mig; thi vi levede ligesom Børn med hinanden, og jeg kan sige, at udi de 10 Aar, vi vare udi Ægteskab sammen, aldrig = = = (Han tar sit Torklæde op, og græder) Ja jeg kan sige, der blev aldrig seet en sur Mine imellem os.

Magdelone. Ach! den Kone blir lykkelig, der faaer saadan Mand.

Jeronimus. Da min kjære salig Kone nu laae paa sit Yderste, bad hun mig komme til sig, trykkede min Haand og sagde: Min Hjerte! giv Dig tilfreds, Du skal faae en ung dydig Kone igjen, som skal være Dig til Trøst udi Din Alderdom. Hvor paa jeg faldt i Graad og sagde: Tænk aldrig min Hjerte, at jeg gifter mig igjen; thi hvor vil jeg nogen Tid faae saadan Kone igjen? Jeg har og Aarsag at sige det, Madame! thi hun var imod mig saadan Kone, som = = = Ach jeg kan ikke tænke derpaa, uden = = =

(Han græder igjen.)

Magdelone. Ach! den stakkels Mand kan ikke tænke paa sin Kone, uden han udsjer Graad.

Jeronimus. Da sagde hun til mig: Du skal faae en ung Jomfru her i Naboelavet, ved Navn = = = hvad er det, Deres kjære Datter hedder?

Magdelone. Hun hedder Leonora.

Jero:

Jeronimus. Ja det var saa, hun sagde: En ung Jomfru, ved Navn Leonora, som skal være dig en Trøst udi din Alderdom. Hvorpaa den salig Kone opgav sin kjære Sjæl, og døde. (Han græder isjen højt tilligemed Magdelone.) Dette Raad reflecterede jeg aldeles ikke paa, saasom mit Forsæt var at leve ydermere udi enlig Stand, for at begræde min Kones Død. Men for en Maanedes Tid siden, da jeg saae Deres kjære Datter paa Gaden, var det, ligesom En stak mig en Kniv i mit Hjerte, og ligesom jeg hørte min salig Kones Røst: Her er den Jomfru, som skal være Din Trøst i Din Alderdom.

Magdelone. Ach! er det muligt! Man kan jo tydeligen see, at det er Himmels Villie.

Jeronimus. Jeg gif derpaa gandske forvirret hjem, og søgte at slaae det af mine Tanker. Men hvad jeg tog mig for, saa stod denne Jomfru mig stedse for Dine, og disse Ord syntes at blive repeteret for mig: Den Jomfru skal være Dig til Trøst i Din Alderdom.

Magdelone. Ach Hr. Jeronimus! vi syndede jo mod Himmelen, om vi toge i Betænkning at give Ham vor Datter.

Leonard. Vær ikke saa hastig min kjære Kone! det er en vigtig Sag, som man nøje maa betænke sig paa.

Magdelone. Ej hvilken underlig Mand! hører Du

Du ikke, at det er Himmelens faste og besluttede Raad, at vor Datter skal have en Mand paa 60000 Rdlr? Baade Du og jeg er for ringe til at sætte os op mod Himmelens Villie.

Leonard. Men vi kan ikke bortlove vor Datter, før vi høre hendes Mening

Magdelone. Du est en Kjelling, min Hjerte! lad mig tale. See der, Hr. Jeronimus! der har Han min Haand paa, at Han skal have min Datter.

Jeronimus. Jeg takker kjærligst, Madame!

Magdelone. Han kan forlade sig paa mit Løfte; thi, hvorvel jeg ikke er den Kone, der vil betage min Mand sin Myndighed, saa piquerer jeg mig dog af at holde, hvad jeg lover, saa at, hvad jeg i de Maader siger, maa staae fast.

Jeronimus. Hun har et ædelt Hjerte, Madame! og den Mand er lykkelig, der har saadan heroisk Kone.

Leonard (saate) Ja vist er han lykkelig. Jeg stakkels Mand maa føle det iblandt.

Magdelone. Hvad siger du Mand?

Leonard. Jeg siger intet andet end, at Tingene kan lade sig gjøre. Men = =

Magdelone. Men men! kom Hr. Jeronimus, lad os gaae lidt ind sammen, for at tale videre i Cencum derom. J har dog nærmere Vej til Jer Hus igjennem vor Bagport. Leonora og Pernille!

nille! kommer ud, og bliver her, indtil vi kommer tilbage.

(De gaaer ind.)

Sjette Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Jeg er bleven saa underlig, Pernille!

Pernille. Hvi saa Jomfrue?

Leonora. Over denne Visite, Monsieur Jeronimus gjør os i Dag.

Pernille. Det er jo noget, som Jomfruen bør at glæde sig over, hun veed jo, hvad det betyder?

Leonora. Det er sandt nok. Men hans Opførsel mod mig var saa sølsom.

Pernille. Hvi saa?

Leonora. Jeg havde Årsag at fatte underlige Tanker om Manden, dersom jeg ikke havde vidst forud, at han kom for at frie for sin Stedsøn; thi han var selv udi en yderlig Confusion, spurgte mig om en Hob Bagateller, som ikke vare værd at besvares, ja gav mig 2 a 3 Spørgsmaal om den selvsamme Ting, og endelig hver Gang, jeg vilde gaae ind for at kalde paa mine Forældre, holdt han mig tilbage og sagde: Nok et Ord min snukke Jomfru.

Pernille. Dette altsammen finder jeg ikke at være noget, som man kan allarmere sig over. Hun kan vel estertænke, at saasom han gaaer i saadant
vig.

vigtigt Erinde, saa kan han ikke være saa fripostig, som udi en anden ordinaire Visite. Nej, Jomfru! vær nu kun ved et frit Mod, nu stunder Jeres Forløbningstid til

Leonora. Jeg kan ikke beskrive, hvor sølsom han kom mig fore.

Pernille. Og jeg kan ikke beskrive, hvor sølsom Hun kommer mig fore. Det er jo at gjøre sig Griller over ingen Ting.

Leonora. Mener Du, at det har intet at betyde?

Pernille. Ej bryd mig da ikke Hovedet meer, min hjerte Jomfru! men see der kommer Hendes Forældre alene tilbage. Nu kan Hun strax komme ud af Drømmen.

Syvende Scene.

Leonard. Magdelone. Leonora. Pernille.

Magdelone. Vi har havt en vigtig Materie for med denne Mand; Dig angaaende min Datter!

Leonora. Dig angaaende?

Magdelone. Ja Dig angaaende. Og jeg kan lade Dig vide, at Du snart kommer i Brudeseng.

Leonora. Jeg takker mine kjære Forældre, at De har Omsorg for min Velfærd.

Magdelone. Kender Du ellers denne Mand, som var her?

Leo

Leonora. Ja jeg kjender ham saa løsligen.

Magdelone. Bedst Du, hvad hans Erinde var?

Leonora. Jeg har kunnet gjette mig det til.

Magdelone. Det var et Tilbud, som man ikke kunde forfaste; thi først er det en skikkelig Person.

Leonora. Det er jeg forsikret om.

Magdelone. For det andet har han store Midler.

Leonora. Midlerne, veed jeg ikke, ere saa store.

Magdelone. Jeg veed det; og for det tredie har han ladet see Prøver paa, hvad Egtfælle han ville blive.

Leonora. Hvad Prøver? Det staaer mig aldeles ikke an, at han har ladet see Prøver paa andre.

Magdelone. Ja vist har han ladet see Prøver; thi han kom mig til at græde, da han talede om sin sidste Kone.

Leonora. Mama tar Fejl, han har aldrig været gift.

Magdelone. Hvad vil Du disputere mig mod det, som jeg veed bedre? han har været to Gange gift.

Leonora. Mama maa forsikke sig paa, at han aldrig har været gift.

Mag-

Magdelone. Ej hvad Snak! mener Du da, at den store Stedsøn, han har, er voksen op i hans Hauge?

Leonora. Har Leander Stedsøn?

Magdelone. Din tilkommende Kjæreste hedder ikke Leander, men Jeronimus.

Leonora. Er det ikke Sønnen, som Mama taler om?

Magdelone. Nej mit Barn! det er Faderen, som jeg taler om; det er Faderen, som frier, det er Faderen, som har faaet Løfte paa Dig, og det er Faderen, som Du skal dandse til Brudeseeng med.

Pernille. Og jeg siger, at det er Sønnen, som frier, og at det er Sønnen, som hun skal faae Løfte paa, og at det er Sønnen, som hun skal dandse til Brudeseeng med.

Magdelone. Hør du Næseviis! hvad kommer saadant Dig ved?

Pernille. Det kommer mig saa meget ved, at jeg aldrig gir mit Samtykke dertil.

Magdelone. Du skal nok tro, at man spør om Dit Samtykke.

Pernille. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, førend hun skal faae den gamle Skjelm.

Magdelone. Lør Du kalde en brav Mand en Skjelm, din Laptaske! en Mand, der har saadan

Re-

Reputation; der har levet saa kjærlig udi sine forrige Ægteskaber, saa at han ikke kan høre tale om sin sidste Kone, uden Taarene strømme ham paa Kinden.

Pernille. Ach min hjerte Madame! lad Jer ikke bedrage af et falsk Skin. I kjendte jo en vis Mand her i Gaden, der pryglede 3 Koner ihjel, og dog hver Gang een af dem døde, hylede og græd han, som et affindigt Menneske, og ved saadan skinhellig Opførsel kom uformodentligen til at blive gift den fjerde Gang.

Magdelone. Det er noget andet. Han var et bekjendt Skarn.

Pernille. Jeg har, min Tro, lidt bedre Tanker om denne Jeronimus. Jeg troer, de ere Skjelmer tilsammen.

Magdelone. Hør Mand! kan Du taale, at en Tjenestepige overfuser mig saaledes.

Leonard. Hør Pernille! det lader ilde, at Du saaledes overfuser Din Madame.

Magdelone. Og det lader ilde, at min Mand er saadan Mæhø. See engang, hvor han griber sig an. Hør Pernille! jeg har klækket Dig op i mit Hus fra Din Barndom, og jeg er Din Moder Takkyldig, esterdi hun opfostrede min Datter udi min Graværelse, da jeg og min Mand var udi Tydskland, hvorfor jeg vilde nødig slaae Haanden af Dig, og
drive

drive Dig af Huset, men, hvis Du fremturer med saadan Studsfghed, nødes jeg til at vise Dig Døren.

Pernille. Min kjære Madame! just fordi Hun har bevistet mig saa meget Godt, og just fordi jeg er opløkket med Hendes Datter, just derfor kan jeg ikke see, at man arbejder paa hendes Ulykke og Fordærvelse.

Magdelone. Du primer Pige! er det at arbejde paa hendes Ulykke og Fordærvelse, at skaffe hende en Mand paa 60000 Rdlr.

Pernille. Ser Datter gjør ilde, om hun tar saadan Mand for Penge; thi hun trænger ikke til hans 60000 Rdlr., eftersom hun selv har Midler. Hvorfore saadant Egetskab er lastværdigt af hende udi dobbelt Henseende, først, efterdi hun seer ikke efter Fornøjelse, men efter Penge; for det andet, efterdi hun derved bestjeler mig og andre fattige Piger det, som Naturen har beskicket os.

Magdelone. Hvad har Naturen beskicket Dig?

Pernille. Naturen vil, at det ene skal bøde paa det andet, for at holde Verden sammen, og derfor byder saadan giftesyg gammel Knark at tage en fattig Pige, som kan blive lykkelig ved 60000 Rirdaler, ikke en rig Jomfru, der ikke trænger dertil.

Magdelone. Du skal nok see, at en rig Mand
paa

paa 60000 Rixdaler, tar en Tjenestepige, som Du est.

Pernille. Partiet kunde ikke være saa meget ulige; thi, bringer han Penge med sig, saa bringer han ogsaa Hosten, Harken, og et gammelt usundt Legeme med sig; og bringer jeg Fattigdom med mig, saa bringer jeg ogsaa Ungdom og et sundt Legeme, saa at det ene kan ballancere mod det andet. Ach Madame! Verden er gal nok, lad os ikke hjælpe til at gjøre den mere forfæret; thi ved at gifte unge rige Jomfruer med bemidlede Mænd, er jo ikke andet, end paa den ene Side at fylde Landet op med Ammer, og paa den anden Side med Hanredere.

Magdelone. Det er forblommet talet. Jeg veed ikke, hvad Du vil sige dermed.

Pernille. Naar de rige unge Jomfruer tager os de bemidlede gamle Mænd bort fra Næsen, saa følger deraf, at vi fattige Piger ingen Lykke kan gjøre ved Giftermaal, og at vi gaaer saa længe, indtil vi blive fjede af os selv, og af Desperation lader os gjøre til Ammer.

Magdelone. Hvilken forbandet Snak!

Pernille. Og naar man tvinger saadan rig Jomfru at ægte en gammel Mand, det er jo ikke andet end at formere Hanrederes Tal.

Magdelone. Min Datter er alt for vel optugtet til, at hun skulde være sin Mand utro.

Pernille. Og jeg holder for, at hun var meget ilde optugtet, hvis hun ikke gjorde ham til Hanredder. Ja jeg siger for min Part, at jeg skulde aldrig kjendes ved hende, hvis hun ikke gjorde det. Vil nu Madamen kun spørge Jomfruen selv, saa skal hun høre, at hun er af samme Mening. Er det ikke sandt Jomfru? (Leonora sukker.) Jo hører Madamen vel, hun tier og samtykker.

Magdelone. Her Pernille! jeg mærker nok, at Du ikke bliver gammel i mit Hus; thi Din Uforskammenhed gaaer for vidt.

Pernille. Man maa jo i alting høre, hvad som kan siges pro og contra, og allermost i saadan vigtig Sag.

Magdelone. Det er sandt nok, men jeg hører Dig intet solide at tale mod dette Ægteskab; thi først er han en rig Mand, og saadant er ikke en ringe Post at see efter, naar man vil gifte sig.

Pernille. Ach Madame! det er jo at gjøre Ægteskab til Kjøbmandskab. Jeg for min Part, om jeg var Præst, viede dem aldrig sammen, og om jeg endeligen blev nødnet dertil, gjorde jeg Brudevielsen saaledes: Først tilspørger jeg Eder Jomfru Leonora, om I vil gifte Eder med den gamle Mandes Bøxler, Obligationer, rede Penge, Prioriteter, Posterioriteter &c.

Mag-

Magdelone. Slidder Gladder! Manden er ikke stort over 60 Aar. Hun kan endnu faae Børn med ham.

Pernille. Bist kan hun faae Børn. Det skal have gode Veje, endskjøndt han var 100 Aar gammel; kan ikke En, saa kan en Anden; og naar Hr. Jeronimus klager sig derover, gir man ham Negres til Forældrene, som dem, der have solgt ham falske Vare, hvormed en gammel Mand ikke var tjent.

Magdelone. Det er lutter Pølsesnak, Du taler; var Manden 90 eller 100 Aar gammel, saa kunde det være noget.

Pernille. Min kjære Madame! hvis han var 100 Aar, skulde jeg ikke tale et Ord derimod; thi saa kunde hun have Forhaabning des snarere at blive Enke.

Magdelone. Det maa være, hvad det være vil, saa har jeg givet Manden mit Løfte, hvilket jeg aldrig bryder.

Pernille. Det er Synd at love, at slaae sin Datter ihjel, men det er endnu større Synd at holde saadant Løfte.

Magdelone. Ikke et Ord nu meer, Pernille! jeg har haft alt for stor Taalmodighed i at høre paa Din Gladder: og Du, min Datter! jeg haaber, at Du ingen Ulydighed lar see mod Dine Forældre; thi først synder Du dermed, for det andet hjælper

det Dig ikke; thi jeg har givet min Haand og Løfte til den gode ærlige Mand, hvilket jeg ingenlunde bryder. Jeg vil nu forlade Dig lidt, for at give Dig Stunder at betænke Din Belfærd.

Attende Scene.

Leonora. Pernille. Henrich.

Leonora. Ach Himmel! jeg er om en Hals, Pernille! hvis denne Storm ikke kan afvendes.

Pernille. Vi maa bruge alle vore Konster, paa det at = = = Men der seer jeg Leanders Henrich. See engang, hvor tvagtig han lister sig frem, ligesom han havde noget Skjelmstykke fore.

Henrich. Hun plejer gjerne staae at kaage efter Mandfolk i Døren paa disse Tider.

Pernille. Det er mig, han taler om.

Henrich. Men nu har Ganden hende henne.

Pernille. Jeg er dog ikke saa langt borte, om den blinde Bertel vilde see sig om.

Henrich. Ach havde jeg nu et Ønske! jeg vidste nok, hvad det skulde blive; jeg vilde hverken ønske mig Rigdom eller Højhed.

Pernille. Jeg gad gjerne vide, hvad det Ønske skulde blive.

Henrich. Jeg vilde ønske, at der stod Gld udi Rumpen paa Pernille.

Pernille. Gid du faaer en Ulykke for dit Ønske.

Hen:

Henrich. Saa kom hun ud, og jeg fik hende i Tale.

Pernille. Henrich! kom nærmere.

Henrich. Ej Mademoiselle! er' Hun der? nu stod jeg, og talde om Hende med største Respect.

Pernille. Jeg hørte det nok. Du skulde, min Tro, have havt et Par Drefigen for Umagen, hvis jeg ikke behøvede Din Hjelp i denne ulyksalige Tilstand, vi ere udi.

Henrich. Hvad fattes Jer da?

Pernille. See engang paa Jomfruens Ansigt, om Du kan spaae, hvad hende fattes.

Henrich. Jomfruens Ansigt seer ud til Regn. Men hvad Pokker! er det nu Tid til at hænge med Hovedet? Hr. Jeronimus har jo været her at frie i Dag.

Pernille. Det er sandt nok, og just derfor hænger vi med Hovedet.

Henrich. Det er dog nogle underlige Dyr disse Fruentimmer. Naar de kommer til at besidde det, som de længe have attraaet, saa skjønne de ikke derpaa. Men fik han ikke Løfte af Forældrene?

Leonora. Jo vist fik han Løfte, Henrich! men Ulykken er, at han friede for sig selv.

Henrich. Hvad? friede han for sig selv?

Leonora. Ja vist. Og mine Forældre har ladet sig forblinde af hans Penge, og opofret al min Fornøjelse.

Hen-

Henrich. Det bekjender jeg, var det hæsligste Skjelmstykke, som nogensinde kunde bedrives. Hans Søn betroer ham sin Velfærd udi Hænderne, og han spiller ham saadan Puds! Ach! gid jeg var Byfoged ifkun udi tre Dage, at jeg kunde have den Fornøjelse at dømme saadan Skjelm til Galgen.

Pernille. Ja gid Du var Byfoged, Henrich!

Henrich. Ja jeg skulde faae ham til at bandse andensteds hen end i Brudeseng. Min Herre mærkede af hans Taushed, da han kom hjem, at Sagen maatte ikke være gandske rigtig, og derfor bad mig gaae hid; men han kunde ingenlunde have drømt om saadant. Jeg maa strax hjem for at erkjendige mig om dette, at man i Tiden kan hitte paa noget Raad.

Pernille. Kommer hid tilbage om en Time, at vi kan overlægge Tingen med hinanden.

(De gaaer.)

A n d e n A c t.

Første Scene.

Leander. Henrich. Leonora. Pernille.

Leander. Ach Himmel! er det muligt, at en Far kunde spille saadant hæsligt Skjelmstykke mod sin Søn?

Hen.

Henrich. Alting lader sig practicere i disse Tider ; men ellers er det et af de groveste Stykker, jeg nogenfinde har hørt tale om. Men der seer jeg Gomsfruen og Pernille.

Leonora. Ach min kjære Leander ! I hvilken Ulykke ere vi ikke geraadne.

Leander. Vi ere i ingen Ulykke geraadne, naar Gomsfruen kun vil bevæbne sig med Bestandighed.

Leonara. Ach Leander ! I veed ikke, hvilke haarde Forældre jeg haver.

Leander. Det bekjender jeg, ere trøstelige Ord at høre af sin forlovede Kjæreste.

Leonora. Men min hjerte Leander !

Leander. Kald mig ikke Hendes Hjerte, kald mig hendes Stedson.

Leonora. Driv dog ingen Spot med mig.

Leander. Det være langt fra, at jeg skulde drive Spot med min Stedmoder.

Leonora. Hør dog kjære Leander !

Leanoer. Hvad befaler min kjære Mama ?

Leonora. Ach ! mit Hjerte vil briste i mig.

Leander. Jeg forsikkrer om, at jeg skal blive Hende en lydige Søn.

Leonora. Ach ! dette gaaer over min Taalmodighed. Saa gaa da Jer Vej og gjør hvad jer lyster.

Leander. Vil Hun da saa forlade mig ?

Leonora. Jeg gjør Ham jo en Tjeneste dermed.

Le-

Leander. Lad mig da tale et Ord.

Leonora. Hvad befaler min kjære Stedsøn?

Leander. Ach! er det muligt, at jeg skal høre saadanne Ord?

Leonora. Det er jo den Titel, Han selv forlanger.

Leander. Allerkjæreste Leonora! vend mig ikke meer Kyggen.

Leonora. Kald mig ikke jer allerkjæreste Leonora, kald mig jer Stedmoder.

Leander. Ach! mit Hjerte vil briste i mig.

Leonora. Giv Jer kun tilfreds, jeg forsikkrer, at jeg skal blive Jer en god Stedmoder.

Pernille. Nej, dette gaaer forvidt.

Henrich. Det er uforfæmmet!

Pernille. Jeg havde tænkt paa, at opfinde noget til Jer Frelse, men nu maa I gaae Jer egen Gang.

Henrich. Jeg skal, min Tro, ej heller bryde mit Hoved for Jer Skyld.

Pernille. Kom, lad os gaae fra dem, Henrich!

Henrich. Ja, jeg gaaer min Gang.

(Ligesom Leander og Leonora har gaaet efter hinanden, saa gaae de nu efter Henrich og Pernille.)

Leander. Vil Hun saa forlade os Pernille?

Pernille. Han vil jo ikke have det anderledes.

Leonora. Kan Du bære det over dit Hjerte, Henrich?

Hen-

- Henrich. Ach! ja meer end det.
- Leander. Pernille!
- Pernille. Monsieur!
- Leonora. Henrich!
- Henrich. Jomfru!
- Leander. Jeg forlader mig paa Dig Pernille.
- Pernille. Da er J ikke ilde bedragen.
- Leonora. Al min Belsærd er i dine Hænder,
Henrich!
- Henrich. Da er den, min Tro, i flette Hænder.
- Leander. Forsmaa ikke den Ring, min hjerte
Pernille!
- Leonora. Forsmaa ikke den Tobaksdaase, lille
Henrich!
- Pernille. Hvad skal vi gjøre, Henrich?
- Henrich. Det lader saa ilde at være længe vred.
- Pernille. Saa gaaer da strax hen, at bede hin-
anden om Forladelse.
- Leander. Forlad min hjerte Jomfru! at jeg tar
lede Hende saa haardt til.
- Leonora. Forlad mig ogsaa kjære Leander! at
jeg svarede Ham noget ubesindigen.
- (De omfavne hinanden.)
- Pernille. Nu Henrich! nu har Du faaet Pen-
ge paa Haanden, nu maa Du give Dig til Arbejde.
- Henrich. Hun har ogsaa faaet Penge paa Haan-
den, lad nu see, hvad Hun kan gjøre.

Pern

Pernille. Jeg er, desværre! ikke saa frugtbar paa Intriguer.

Henrich. Det er dog rart at finde en Kammerpige, som ikke intriguerer. Lad kun mig raade; men jeg maa have et Par Dages Tid.

Leonora. Ach, Henrich! den gamle Frier kommer her om en halv Time.

Henrich. Jeg takker Jomfruen for de høje Tanker, Hun har om min Capacitet; men en halv Time vil ikke forslaae for mig til saadant stort Verk. Alt hvad her er at gjøre imidlertid, er, at J med grædende Taarer beder Hr. Jeronimus staae fra sit Forsæt, og hvis det ikke kan hjælpe, da maa J gjøre Jer upasselig paa en Dags Tid eller to, imidlertid hitter jeg nok paa Raad. Gaaer nu bort saa længe, og lad mig være lidt i Ro. (De gaaer.)

Anden Scene.

Henrich spadserende.

Jeg har en Hov Anslag i mit Hoved, men jeg veed ikke hvilke er best. Leander maa enlevere Jomfruen. — Nej, det er Lapperi. (Gaaer og spadserer igjen.) Jomfruen maa sige, at hun laver til Barsel med Leander; — nej det er og Lapperi, det er kun Galgenfrist (Spadserer igjen) Jomfruen maa rebellere mod sine Forældre; — nej, det er ogsaa Lapperi; thi hun er alt for klejmodig dertil. (Spadserer igjen.) Jomfruen

fruen maa . . . Nej, det er ogsaa Skarn, hvilken forbandet slyngelagtig Hjerne jeg har. (Spadserer igjen) Det nu troer jeg, at jeg ha'er paa noget. Hr. Jeronimus er herunder, han skal hænges. Ja han er allerede hængt. Mig rinder noget i Sinde: Gonsfru Leonore er udi sin Barndom bleven opfo-
stret hos Pernilles Moder; det Samme gir mig An-
ledning til en Intrigue, som er uden Lige; men jeg
maa have Andre udi Ledtog med mig. Jeg maa
hen at hverve tre eller fire Erkspidsbuber, som ere
værre end jeg. Men der seer jeg den gamle Skjelm
komme. Jeg maa gaac til Side, at han ikke seer mig.

Tredie Scene.

Jeronimus (naragtig udyntet.) Leonard.

Magdelone.

Jeronimus. Jeg har, min Tro, talt hvert
Minut siden jeg gif herfra. Jeg mener, naar Gons-
fruen seer mig saa smukt pyntet, saa skal hun nok
faae Lyst til mig. Men jeg maa banke paa.

(Banker paa, og Forældrene komme ud.)

Magdelone. Velkommen igjen min kjære til-
kommende Svigersøn! Han kommer hastigere, end
vi havde ventet.

Jeronimus. Hvo som er forlibt, min aller-
kjæreste Mama! gaacr for fulde Sejl.

Magdelone. Det er mig kjært, at han er forlibt.

Jeronimus. Sid det var Hendes Dotter lige-
saa kjært! Mag

Magdelone. Har kun ingen Befymring derover, hun skal nok blive forlibt. Han seer jo ud som en ny Sir-Skilling.

Jeronimus. Jeg takker Gud for en god Skabning. Jeg har ellers ikke været en ubehagelig Mand i min Ungdom.

Magdelone. Han er, saamænd, endnu ikke ubehagelig; men Gemyttet og Velstand er det meste, man maa see efter.

Jeronimus. Det er sandt, jeg sidder udi god Velstand, og jeg har, uden at rose mig selv, saa nobelt et Gemynt, som der kan ligge udi noget Menneske.

Magdelone. Hr. Jeronimus har ladet see Prøven derpaa. Men nu vil jeg strax falde paa min Dotter, at Han udi Eenrom kan tale med hende. Leonora og Pernille kommer ud! (De kommer ud.)

Magdelone. Hør min Dotter! hvis Du begynder den gode Mand ilde, og gjør ham en sur Mine, skal jeg aldrig kjende Dig for mit Barn. Nu forlader vi Dig, at Du kan tale med ham udi Eenrom. (De gaar.)

Fjerde Scene.

Jeronimus. Leonora. Pernille.

(Pernille sætter tvende Stole for Jeronimus og Leonora, og selv posterer sig bag ved Jeronimi Stole.)

Jeronimus. Saasom jeg har af adskillige kjendelige Mærker fornummet, at Himmelen selv har be-

stift:

skicket mig Hende til min Glæde og Fornøjelse udi min Alderdom, saa er jeg nu hidkommen, for at aabne mit Hjerte for Hende, og begjere Hende til min Egtefælle.

Leonora. Det kan være, at Hr. Jeronimus har havt saadanne Indskydelser. Jeg derimod har fornummet af adskillige Mærker, at Himmelen ikke har beskicket mig Ham til Glæde og Fornøjelse i min Ungdom.

Jeronimus. Jeg kan sige, min hjerte Tomfru! at jeg aldrig har tænkt paa at gifte mig, siden jeg mistede min sidste salig Kone, med hvilken jeg levede udi saadant kjærligt Egtekab, saa at det rygtedes over den hele Stad.

Pernille. Jeg er uværdig en liden Part af Staden; men jeg har dog intet hørt tale derom.

Jeronimus. Jo det er bekjendt nok. Hvad jeg vilde, det vilde og den Gudsengel, og hvad den Gudsengel vilde, det vilde og jeg; saa at der var kun een Sjæl udi tvende Legemer. Men Ach! den halve Sjæl er nu borte. Ach! Ach!

Leonora. Men var det ikke best, at Hr. Jeronimus forblev udi eenlig Stand, paa det at tvende adskilte Sjæle kunde forenes igjen i det andet Liv?

Jeronimus. Det var saa mit Forsæt; men hvo kan modstaae Himmels Bille?

Leo:

Leonora. Men skulde det dog være muligt, at det kunde være Himmelens Villie?

Jeronimus. Ja, jeg har mange Prøver derpaa. Min salig halve Sjæl sagde til mig paa sit Yderste: Grød ikke mit Barn! du skal blive gift med en ung Jomfru, som skal blive dig til Trøst i din Alderdom.

Pernille. Men nævne de hun da Jomfruen ved Navn, og sagde, at hun hedte Pernille?

Jeronimus. Ja mænd gjorde hun saa; thi saa faldt hendes Ord: din Pernille skal være dig til Trøst i din Alderdom. Dette reflecterede jeg dog intet paa, førend jeg længe derefter saae Jomfruen første Gang paa Gaden; thi da var det ligesom En skal en Kniv i mit Hjerte, og ligesom jeg hørte en Røst, sigende: det er den Jomfru Pernille, som du skal blive lykkelig ved.

Pernille. Saavidt som jeg hører af alt dette, saa gaaer Hr. Jeronimus ikke ret; thi Jomfruen hedder Leonora.

Jeronimus. Hør Mademoiselle! jeg taler ikke til Hende, jeg taler til Jomfruen (vender sig til Leonora igjen) Og siden den Tid har den smukke Jomfru Dag og Nat staaet mig for Øinene, saa at jeg ingen Rolighed har havt, førend jeg havde faaet Tilfagn paa Hende af Hendes Forældre.

Pernille. Ach! hvad der dog er en Hob onde Mennesker udi denne Stad. Je:

Jeronimus. Hvi saa?

Pernille. Der findes adskillige, som siger, at Hr. Jeronimus kom hid for at frie for sin Stedsøn.

Jeronimus. Det er usandfærdigt. Det er kun onde Menneskers Snak.

Pernille. Jeg siger det og; men om saa var, at man kunde bevise, at Han havde Commission at frie for sin Stedsøn, kunde det da være Himmels Billie, at Han skulde frie for sig selv?

Jeronimus. Jeg taler med Jomfruen, Mademoiselle!

Leonora. Enten Hr. Jeronimus har høvt saadan Commission eller ej, saa kan jeg sige dette, at jeg allerede har givet mit Hjerte bort til Hans Stedsøn, Monsieur Leander.

Jeronimus. Jeg skulde ikke dierecommendere min Stedsøn, men jeg maa sige det, som Sanden er, at det er et Parti, som er Hende ikke tjenligt.

Leonora. Han er min Lige møren af Alder og af Stand, og jeg har fundet et redeligt Gemyt hos ham.

Jeronimus. Hvis Hun kjendte ham saa vel som jeg, da havde Hun ikke de Tanker.

Pernille. Er han Hr. Jeronimi Stedsøn?

Jeronimus. Ja vist, han er min Stedsøn.

Pernille. Man kan nok høre det paa Recommendationen.

Je-

Jeronimus. Hør, Mademoiselle! jeg taler med Jomfruen, og ikke med Hende. Jeg siger dette, min kjære Jomfru! Hun bliver ulykkelig med ham.

Leonora. Jeg vil vove det paa det Samme. Tilmed har jeg gjort ham Egteskabs-Løfte, som jeg ikke kan bryde.

Jeronimus. Det er skeet uden Hendes Forældres Samtykke, hvilket udfordres til saadant Løstes Gyldighed.

Leonora. Kan Han vel vente sig andet, end et ulyksaligt Egteskab, som Han vil tvinge sig til?

Jeronimus. Ej, Jomfru! mange lade sig trække til Brudeseeng, men bliver siden meget fornøje.

Leonora. Han skal aldrig blive fornøjet med mig.

Jeronimus. Den Bitterhed vil forgaae med Tidens Længde.

Pernille. Om der aldrig var flere Horn til i Byen, saa skal I, min Tro, faae dem; det skal jeg sørge for.

Jeronimus. I skal ikke faae Lov til at komme inden min Dørtærskel.

Pernille. Jeg skal ind, om jeg skal ned igjennem Skorstenen.

Leonora. Ach Hr. Jeronimus! jeg beder Ham med grædende Taare, at Han staaer fra sit Forsæt.

Jeronimus. Det er mig ikke muligt.

Leonora. Vil Han da gjøre mig ulykkelig?

Je

Jeronimus. Ingenlunde. Jeg vil hellere
gjøre Hende lykkelig.

Femte Scene.

Leonard. Magdelone. Jeronimus.

Leonora. Pernille.

Magdelone. Nu min kjære tilkommende Sviger-
søn! hvordan er Han fornøjet med min Dotter?

Jeronimus. Heel slet Madame! thi hun har
erklæret tydeligen, aldrig at ville elske mig.

Magdelone Og jeg erklærer tydeligen, at hun
aldrig skal elske nogen Anden. — Hør Du vanartige
Menneske! gid jeg aldrig havde bragt Dig til Ver-
den, for den Hjertesorg, Du gjør mig.

Leonora. Gid jeg ogsaa aldrig var bragt til
Verden, formedelst den Ulykke, mine Forældre vil
styrte mig udi.

Magdelone. Er det Ulykke at skaffe Dig en
brav bemidlet Mand?

Leonora. Penge uden Fornøjelse er kun et
slet Bostab udi Egtestand.

Magdelone. Ja, der har vi det. I forlibte
Piger seer kun efter Ungdom og kjønne Ansigter,
derudi, mener I, jer Fornøjelse bestaaer, men, naar
den første Hede er over, begynder vi, men alt for
silde, at begræbe vor Daarlighed, saa at den hæf-
tige Kjærlighed forvandles til Had og Uenighed t.

Egteskab. Evertimod, naar man gifter sig for at komme i Velstand, vorer Kjærligheden til jo meer og meer, saa at endogsaa den, som syntes grim tilforn, vil stikke i Øjnene, saa tit vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

Leonora. Men min hjerte Mamma!

Magdelone. Men min hjerte Dotter! Du est alt for ung til at dømme om Din egen Velfærd. Dine Forældre seer bedre, hvad Dig tjener, end Du selv.

Jeronimus. Jeg haaber, at, naar vi have været gifte en Maaned sammen, hun ikke skal ville bytte mig med den gallanteste unge Karl.

Magdelone. Det samme haaber jeg ogsaa, og derfor beder Hr. Jeronimus, at Han vil komme hid i Aften med Notario, for at underskrive Egteskabs-Contracten.

Jeronimus. Jeg vil da hjem at gjøre alting rede, for at være færdig til bestemte Tid.

Magdelone. Adieu saa længe! Kom nu kun ind min Dotter, og lav Dig til. Nu har Du hørt Dommen affagt.

Sjette Scene.

Henrich alene.

Alting er i Beredskab. Jeg har hvervet 3 Personer, som ere Kjernen af det hele menneskelige Røn. Jeg gif forud, paa det at ingen skalde see mig

mig gaae med dem paa Gaden; noget for samme Tid, som jeg faaer at høre, at Hr. Jeronimus kommer for at underskrive Egteskabs-Contracten, skal Comedien gaae an, og, naar det er skeet, skal Vernilles Moer komme her, for at aabenbare den hele Handel, og confundere den gamle Frier. Et alene staaer mig for Dine, om jeg skal aabenbare for Alexander min Intrigue. Aabenbarer jeg ham den, saa blir Historien ikke nær saa anseelig, som den ellers kunde blive, og aabenbarer jeg ham den ikke, saa kan han maaske bevæges til at forlade Jomfru Leonora, og dermed forspilde det hele Kort. Men jeg kjender hans gode ærlige Gemyt, og er vis paa hans Bestandighed; hvorfor jeg intet vil aabenbare ham, paa det hans Dyder kan skinne desmeer. Men der seer jeg disse hæderlige Mænd komme.

Syvende Scene.

Henrich. Tre Gaudiebe.

Henrich (rangerende dem i Orden.) Mandhafte og Hvilærde Mænd! her er det Sted, hvor I skal vise Prøver paa jer Forstand og Dygtighed. Eders betømmelige Blessurer viser, at I ere alle erfarne Mænd, der ikke behøve at opmuntres og undervises af en ulærd ringe Person, som jeg, hvorfor jeg alene har kaldet jer sammen, for at vise jer Stedet, hvor denne betømmelige Gjærning, som jeg har for,

skal bedrives. En af jer skal agere Munk, en anden gammel Kjelling, den tredje en Notarius. Maatte jeg spørge om hans Navn?

Første Gaudieb (med Plasteret paa Øiet.) Mit Navn er Brenneisen.

Henrich. Det er et Navn, som promitterer, at der er noget got hos Ham. Hvilken Person vil Han paatage sig?

Første Gaudieb. Jeg vil nok være Notarius! thi jeg har studeret mine Jura med saadan Iver, at jeg har mistet mit ene Øje, hvorvel onde Mennesker sige, at jeg har faaet den Skade af den Tvistighed, som jeg engang havde med en Byfoged.

Henrich. Got. Hvad er Hans Navn, Monsieur?

Anden Gaudieb (med en Puffel.) Mit Navn er Nadelzier.

Henrich. Kan Han tage sig paa at være Munk?

Anden Gaudieb. Ja, det er min ringeste Kunst; men det maa skee i Dag, thi i Morgen faaer jeg ikke Stunder, eftersom jeg skal hen og aflægge nogle eedelige Bidnessbyrd for trende differente Netter.

Henrich. Kjender I da de Folk, I skal sværge for?

Anden Gaudieb. Ach nej! jeg tjener alle Mennesker.

Henrich. Det bekjender jeg, er et stort Merke paa Tjenstagtighed. Men hvad er Hans Navn Monsieur?

Tre:

Tredie Gaudieb (med en Krykke.) Mit Navn er Galgenfrist.

Henrich. Han kommer til at agere den gamle Kjelling, efterdi Han bruger Krykker. See der I gode Venner, der har enhver af jer en Ducat paa Haanden; naar Intriguen er spillet, skal I faae dobbelt saa meget. Gjører jer nu færdige til, jeg varer jeg ad, og, naar Tid er, skal jeg komme til jer, for at føre jer an.

Tredie Act.

Første Scene.

Henrich, som en Munk. Kadelzier, som Munk.

Leonard. Magdelone. Siden Brenn-
eisen, som Notarius.

Henrich. Hold nu kun gode Miner, og lad mig føre Ordet. Her skal vi have Manden i Tale.
(Banker paa.)

Leonard. Vil disse ærværdige Patres tale med mig?

Henrich. Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge om Hans Navn? Er I ikke Hr. Leonard?

Leonard. Jo, mit Navn er Leonard.

Henrich. Hedder Hans gode Kjæreste ikke Magdelone?

Leo:

Leonard. Jo, hun hedder Magdelone.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om han ikke har en Datter ved Navn Leonora?

Leonard. Jo, hun hedder Leonora. Jeg hør, Hr. Pater kjenner mit hele Hus.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om han mener, at det er hans Datter?

Leonard. Er jeg hendes Far, saa maa hun endeligen være min Datter.

Henrich. Bene, lidt Taalmodighed, min Herre! Maatte jeg fremdeles spørge, om han ikke mener, at have en Pige ved Navn Pernille?

Leonard. Jo, min Sjæl, baade har jeg, og mener jeg, at have saadan Pige.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om samme Pige ikke mener, at have en Moer, ved Navn Lucie?

Leonard. Men maatte jeg videre spørge, om Hr. Pater mener, at jeg er skabt til at spille Gjak med?

Henrich. Ingenlunde min Herre! Alle disse Spørgsmaal ere ikke omsonst. Jeg og denne ærværdige Pater Merian ere hidkomne for at aabenhare en selsom Historie, som vil rygtes over det hele Land.

Leonard. Hvad skal det da være?

Henrich. En Historie, som vil give Anledning
til

til Reformation udi en Sædvane, hvis Misbrug man heraf seer.

Leonard. Jeg kan intet sige derom, førend jeg hører det.

Henrich. Vor hele Orden har i Sinde at forestille Øvrigheden, at den samme onde Skik maa afskaffes.

Leonard. Ach! jeg beder, ærværdige Pater vil gjøre det fort; thi jeg brænder af Begjærlighed efter at vide, hvad det er.

Henrich. En gammel Kone, ved Navn Lucie, som boede en halv Mil udenfor Byen, blev udi disse Dage syg, og derfor havde Bud efter mig, saavelsom efter den ærværdige Pater Merian, for at aabenbare noget, som laae hende paa Hjertet, hvilket ogsaa skede. Det samme var Hr. Leonard og hans Hus angaaende.

Leonard. Hvad var det da? ærværdige Pater!

Henrich. Det understaaer jeg mig ikke at sige Ham.

Leonard. Ach Himmel! hvortil tjener da dette Præludium?

Henrich. Jeg vil nok sige Ham det, men med Condition, at Han lover mig først, at Han ikke vil gjøre hende nogen Skam i hendes Grav.

Leonard. Er hun da død?

Henrich. Ja, hun er baade død og begravet.

Leo:

Leonard. Det er dog meget, at hendes Dot-
ter, som er hos mig, intet Bud har faaet derom.

Henrich. Harsagen dertil skal min Herre let be-
gribe, naar Han faaer Historien at høre.

Leonard. Lad mig da faae Historien at høre.

Henrich. Lover Han mig da først, at Han ikke
vil hevne sig paa det døde Legeme?

Leonard. Hvad kunde det nytte mig? Jeg lo-
ver Ham paa min Ære, at jeg aldrig skal gjøre
hende nogen Skam i hendes Grav.

Henrich. Godt! saa skal jeg da aabenbare det
altsammen. Da vi komme til hende, faldt hun i
bitter Graad, og endelig sagde: Ærverdige Fæ-
dre! der ligger mig noget paa Hjerte, som jeg maa
aabenbare, førend jeg dør. Hr. Leonard, en for-
nemme Borger her i Staden, betroede mig sin spæde
Dotter til Opfostring, da han for femten Aar siden
rejsede til Tydskland. Jeg selv havde en Dotter af
samme Alder, som var samme Hr. Leonards Barn
ikke ulig, hvorudover jeg besluttede, for at sætte
min egen Dotter udi Velstand, ved deres Tilbage-
komst at give hende ud for deres Dotter, hvilket
ogsaa skede, efterdi Forældrene vare forsikrede om
min Ærlighed, saa at derfor den, som de holder
for deres Tjenestepige, er Deres rette Dotter. Den-
ne Misgjerning, sagde hun med grædende Taare,
griller mig nu paa mit Øberste; hvorforsø jeg beder
Eder

Eder at aabenbare det, paa det, at det forskudte Barn kan komme til sin Ret igjen. — Dette er saaledes vort Erinde, og tilligemed at begjære, at det døde Legeme ingen Skam maa vederfares, hvilket vi lovede hende, førend hun døde.

Leonard. Ach Himmel! hvilken uhyrlig Sjerning!

Magdelone. Ach! mit hele Legeme zitterer.

Henrich. Jeg holder mig til det Løfte, mig er gjort.

Leonard. Hvad kan det nytte, at hævne sig paa det døde Legeme? (Brenneisen kommer.)

Henrich. See! der kommer Notarius, som efter Begjæring har antegnet Bekjendelsen. Velkommen Hr. Notarius! Vil Han være af den Godhed, at vise Hr. Leonard den Bekjendelse, som er antegnet om de forbyttede Børn.

Magdelone. Leonora og Pernille! Kommer ud!

Anden Scene.

Leonora. Pernille. De Forrige.

Leonard (omfavnende Pernille.) Ach! Kom hid, min Allerkjæreste! og lad mig omfavne Dig.

Pernille. Hvad nu? Hr. Leonard! Seer Han ikke, at Fruen er tilstede? Mener Han, at hun taaler saadant?

Mag-

Magdelone. Jeg ikke alene taaler det, men omfavner Dig ogsaa selv.

Pernille. Hillemand! hvilken Stjerne har jeg ikke paa Himmelen i Dag. Hvad godt har jeg gjort, efterdi Fruen gjør mig saadanne Caretter?

Magdelone. Kald mig ikke Frue eller Madame, kald mig Moder.

Pernille. Det er noget gammeldags at sige Far og Mor til sit Herskab.

Henrich. Veed Hun vel, hvem Hun er?

Pernille. Jeg skulde mene, efterat jeg har haft den Ære at omgaaes med mig selv saa længe, at jeg skulde vide, hvem jeg er.

Henrich. Ach den Stakkel! Hun kjender sig ikke selv.

Pernille. Det har jeg endelig tilfælles med de fleste Mennesker. Jeg troer, hvor fuldkommen Hr. Pater er, saa kjender Han sig maaskee ogsaa ikke gandske selv.

Henrich. Det er ikke saadan Slags Kundskab, jeg mener. Men Hun kjender ikke Hendes Stand. Hun er Jomfru her i Huset.

Pernille. Ja, i visse Maader kan jeg kaldes Jomfru, efterdi jeg har min Jomfrudom ubeskaa- ren endnu.

Henrich. Hun er ikke alene Jomfru, men en fornemme Jomfru og Dotter her i Huset.

Per.

Pernille. Hvad? Er jeg Dotter her i Huset?

Leonard. Ja, Du est vor Dotter; thi her er en forunderlig Historie aabenbaret i Dag af disse ærværdige Mænd. Den Kone, som Du holdt for Din Moer, har bekjendt paa sit Yderste, at Du est vor eget Barn, og at Leonora er hendes.

Pernille. Ach Herre! vil I troe saadant?

Genrich. Ingen Bekjendelse er troværdigere end den, som En gjør paa sit Yderste. Bekjendelsen er gjort for mig og Pater Merian, som her staaer.

Pernille. Jeg er tilfreds, den var gjort for Pater Merian eller Timian, saa troer jeg den ikke.

Leonard. Jo min Dotter! Tingene er rigtig; thi her er Notarius tilligemed, som har antegnet den.

Pernille. Ach Himmel! hvad hører jeg?

Leonora. Ach! jeg er færdig at døe af For-
skrækkelse.

Magdelone. Kommer hid ind lidt I gode Herrer! at vi kan læse den hele Act, og overlægge med hinanden, hvad herved er at gjøre; thi det er en Sag, som behøver gode Mænds Raad.

(De gaaer alle ind, foruden Leonora og Pernille.)

Tredie Scene.

Leonora. Pernille.

(De staae længe med nedslagne Hoveder.)

Leonora. Al Sands er mig forgaacen, saa jeg veed ikke, hvad jeg skal sige. Per-

Pernille. Ach hvilken selsom og underlig Henselse!

Leonora. At see sig paa eengang berøvet Forældre, Velstand, Kjæreste, og det saa uføremodentligen = = =

Pernille. Om noget Menneske er bleven forkrækket af en usædvanlig Lykke, saa er det jeg.

Leonora. Dette overgaaer al menneskelig Taalmodighed.

Pernille. Jeg kan aldrig finde mig udi dette.

Leonora. Jeg blues ved at see paa noget Menneske, og allermest paa Hende.

Pernille. Min allerkjæreste Gømsfru!

Leonora. Ach kald mig ikke Hendes Gømsfru! Hun veed jo nu, hvem jeg er.

Pernille. Hun er og skal være hos mig, det Hun stedse har været.

Leonora. Jeg beder med grædende Taare om Forladelse for den Opførsel, jeg har brugt mod Hende; men det er skeet af Uvidenhed.

Pernille. Ach Gømsfru! tal ikke saaledes, mit Hjerte brister i mit Liv.

Leonora. Jeg faaer vel herefter vænne mig til saadan Talemaade.

Pernille. Jeg skal aldrig aflade, at være Hende underdanig, som tilforn.

Leonora. Tiderne vil ikke tillade det.

Per:

Pernille. Hvad som jeg har været vant til fra Børnsben, det hverken vil eller kan jeg vænne mig fra.

Leonora. Og hvad som Natur og Lov byder, derudi bør jeg skikke mig.

Pernille. Ach! det smerter mig inderlig, at høre Hende tale saaledes.

Leonora. Jeg bør ikke tale anderledes; thi jeg er nu ikke andet end en fattig Tjenestepige.

Pernille. Hun er min Gjomfru og mit Herkøb, som Hun alle Tider har været.

Leonora. Det har jeg aldrig været, men alene bildet mig saadant ind.

Pernille. Vil Hun da ikke agte og antage mig, som en Søster?

Leonora. Det er noget, som er Hende uansændigt.

Pernille. Ach! plag mig da ikke mere, allerkjæreste Gjomfru! jeg dør af Sorg, hvis Hun i det ringeste ikke under mig den Trøst, at jeg maa ansees som Hendes Søster.

Leonora. Efterdi Hun trænger saa meget derpaa, saa tør jeg ikke mere vægre mig derfor.

Pernille. Giv mig da Hendes Haand derpaa.

(De omfavner hinanden, og græder.)

Fjer-

Fjerde Scene.

Leonard. Magdelone. Henrich. Brenneisen.
Kadelzier. Leonora. Pernille.

Leonard. Tingen er saa klar, at Ingen kan tvivle derom. Du staaer kun tilbage at vide, hvilke Measures vi udi dette Tilfælde skal tage. Derom maa jeg høre disse gode Mænds Betænkende.

Brenneisen. Mig synes, at, saasom Banen er stærkere end Naturen, og Forældrene har fra Barnsben holdet denne Urette for deres egen Døtter, og optugtet hende derefter; saa er det billigt, at hun bliver den, hun stedse har været holden for; thi den Ene vil ikke sig lige saa lidet i sin usædvanlige Lykke, som den Anden udi sin uførmodende Ulykke. Dog underkaster jeg min Mening denne ærværdige og højoplysende Paters Dom og Betænkning; thi han har tilforn ladet see sin Skjønsonhed i at dømme udi mange deslige Sager.

Henrich. Jeg er herudi ikke af Tanke med Hr. Notario; thi Ingen kan udelukkes fra den Ret, som Gud og Naturen ved Fødselen har givet.

Leonard. Men, ærværdige Pater! er saadan Casus ikke tilforn forefalden, og har Lovkyndige ikke skrevet noget derom, som kan heri tjene til Rettesnor?

Henrich. Den er haaade decideret efter verds-
lig

lig og geistlig Ret. Hører først, hvad den lærde romerske Keiser Calburius skriver derom; Ordene ere disse: Pes, aries, paries, palmes cum limite stipes. Det er paa vort Sprog: En Faber kan aldrig lade af at være Fader, og et Barn aldrig afslæde at være Barn.

Leonard. Det er tydeligt nok.

Henrich. Den geistlige Ret er endnu tydeligere. Hører, hvad Christophorus Columbus udi hans tredje Capitel siger derom.

Leonard. Christophorus Columbus var jo en Skipper?

Henrich. Nej denne ikke; det var ellers hans Fætter. Han var Erkebisp udi Trapezundt, og har grundigen tracteret denne Materie. Hans Ord derom ere disse: Arma virumque canumque docilis solertia vincit.

Leonard. Hvad vil det sige?

Henrich. Det vil sige saa meget, at de Forældre, som udi saadan Tilfælde forkaste deres rette Børn, ere værre end Hunde.

Leonard. Hører Du vel, min Hjerte! hvad Erkebisp Columbus siger? Det er meget haardt.

Magdelone. Det er tydeligt nok. Vi maa da følge den Regel.

Brenneisen. Eftersom jeg hører saadan Auctoritet baade af den geistlige og verdslige Ret, saa staaer jeg ogsaa fra min forrige Mening. Mag-

Magdelone til Leonora. Giv Dig tilfreds mit Barn, vi skal aldrig slaae Haanden af Dig. (Leonora græder.) Græd ikke mit Barn! vi skal nok have Om-
sorg for Din Velfærd. Og Du mit forlorne Faar, hofmodige Dig ikke af denne Din Lykke, og for al-
ting kast ikke Foragt paa den, som Du ideligen har holdet for Dit Herskab.

Pernille. Jeg kan og skal aldrig glemme den Erbsødighed, jeg er vant til at have for hende; og om hendes Modestie ikke tillader mig at omgaaes hende paa forrige Maade, vil jeg i det ringeste elske og ære hende som min Søster.

Magdelone. Det gjør Du ret udi, mit Barn! Men hillemand! der kommer Hr. Jeronimus. Denne Historie vil gandske forvirre ham.

Femte Scene.

Jeronimus. De Forrige, og en ret
Notarius.

Jeronimus. Jeg kommer efter Aftale for at gjøre Ende paa denne Sag, og haaber, at den gode Jomfru nu er bragt til bedre Tanker.

Magdelone. Jeg haaber, at der skal ikke findes meer Banskelighed paa hendes Side.

Jeronimus. Det skal være mig usigeligen kjært.

Magdelone. Men Hr. Jeronimus! her er
nytt

nyligen aabenbaret en Historie, som temmeligen har forrykket vore Concepter. En gammel Kone, som vi betroede vor Dotter til, da vi rejsede til til Tydskland, har nyligen bekjendt paa sit Yderste, at hun ved vor Tilbagekomst gav os tilbage sin Dotter for vor egen, og, som vi bare ingen Tvivl om hendes Ærlighed, og Børnene derforuden lignede hinanden baade udi Alder og Skabning, saa har vi opdraget hendes Dotter som vort rette Barn, og tracteret vor egen Dotter som en Tjenestepige.

Jeronimus. Men kan man fæste Tro til saadant?

Henrich. Bekjendelsen er gjort for os, og her er Notarius, som efter Begjæring har antegnet den.

Jeronimus. Ach hvilken forkrækkelig Historie!

Magdelone. Den har gjort os gandske forvirrede; men Hr. Jeronimus lider ikke derved; thi saasom Han alene har af pur og ren Kjærlighed besjlet til vor formente Dotter, saa kan det være Ham lige meget, af hvad Stand og Vilkaar hun er.

Jeronimus. Men maatte jeg spørge, hvem af disse To De herefter vil holde for Deres Dotter?

Magdelone. Det er klart, at vi bør holde den for rette Barn, som er det ved Fødselen.

Jeronimus. Men hvilken af dem skal være Deres Arving?

Henrich. Om jeg maatte sige saa, min Herre!

saar er dette Spørgsmaal noget ensfoldigt. Den, som ved Fødselen er berettiget til at kaldes Dotter, er ogsaa berettiget til al anden Herlighed, som følger et Barn, saa at hun bør alene have alt hvad som Forældrene efterlade, og iligemaade, hvad som af andre kan være testamenteret som til Leonards Dotter. Saadant lærer os den naturlige Billighed, saadant viser os ogsaa baade den geistlige og verdslige Ret.

Magdelone. Det er haarde Ord, som Erkebisp Columbinus fører derom.

Jeronimus. Hør Hr. Leonard og Madame! saa bindes jeg paa samme Fundament til ingen anden, uden den, som er befunden at være deres rette Dotter.

Leonard. Men Hr. Jeronimus har bevidnet, at han har friet alene af Kjærlighed til hendes Person.

Jeronimus. Jeg har friet til Hr. Leonards Dotter, og den samme holder jeg mig til.

Leonard. Saadanne vare ikke Hans Ord, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Hvad mine Ord var eller ej, det kan jeg ikke erindre; men mine Tanker vare ikke at frie til en Tjenestepige.

Magdelone. Hr. Jeronimus har Ret, skal det ene iagttages, saa maa og det andet; vi har
an

antaget Ham som vor Svigersøn, og det kan Han ikke blive, med mindre Han faaer vor Dotter.

Leonard. Min hjerte Kone! = = =

Magdelone. Men min hjerte Mand! jeg vil ingen Slidderfladder høre. Han har friet til vor Dotter, og han skal ogsaa have hende.

Sjette Scene.

Leander. De Forrige.

Henrich. Men der seer jeg Leander komme. Det er saa meget desbedre, hvis han ellers vil holde Stand, hvorom jeg dog aldeles ikke tvivler.

Leander. Forlader mig min Driftighed! der er et Rygte i Byen, Deres kjære Dotter til Præjuvice, og, som jeg er søm over hendes Reputations, saa kommer jeg hid for at underrettes derom.

Leonard. Er det allerede saa hastig rygtet?

Leander. Ja, det hele Nabolag mumler om noget, som synes at være utroligt.

Leonard. Det er alt for sandt, min Herre! den, som vi har holdet for vor Tjenestepige, er befunden at være vor rette Dotter, og den, som vi har holdet for vort Varn, er Dotter til en gammel Kone, hvilken har paa sit Yderste gjort denne Befjendelse for denne Notario, samt disse ærværdige Fædre, som her staae.

Leander. Hvilket selsomt Eventyr!

Leonard. Det maa være en behagelig Forvandling for Hr. Leander; thi nu kan Han, uden Hindrer, faae den Person til Egtefælle, som Han saa høit elsker.

Leander. Det være langt fra, at jeg vilde splide den Forening, som er mellem hende og min Stedfader.

Jeronimus. Det være ogsaa langt fra, at jeg vilde splide den Forening, som er mellem hende og min Stedson.

Leander. Det er alt for stor Godhed; men jeg beder, min hjerte Far ingen Complimenter vil gjøre.

Jeronimus. Det er alt for stor Godhed af Ham, og jeg beder ogsaa, at Han ingen Complimenter bruger.

Leander. Ej sans façon kjære Stedfader! vi maa ikke holde hinanden for fremmed; tag Han kun Nigen, som Han elsker, og jeg, for at søje Ham, vil blive ved Hr. Leonards Dotter.

Jeronimus løstende ogsaa paa Hatten. Ej sans façon Hr. Stedson! det skal ikke regnes saa nøje blandt os; tag Han kun Nigen, og jeg, for at søje Ham, vil blive ved Gømfren.

Henrich (sagte.) Hillemand! nu zitterer mit hele Legeme.

Leander. Det var uforsvarligt, at ville gaae sin Fader i Forkjøb. Je-

Jeronimus. Det var ogsaa uforsvarligt, at ville gaae sin Søn i Forkjøb.

Leander. Jeg gjør det aldeles ikke. Jeg veed, hvad Lydighed jeg er pligtig den, som er mig udi Faers Sted.

Jeronimus. Jeg gjør det ogsaa aldeles ikke; thi jeg veed, hvad Kjærlighed jeg er den pligtig, som er mig udi Sønns Sted.

Leander. Jeg veed, at J elsker hende saa højt.

Jeronimus. Jeg veed ogsaa, at J elsker hende saa hjerteligen.

Leander. J har jo selv sagt, at Jer Kjærlighed er af Himmelenes Indskydelse, og at J har ligesom Ordre herovenfra at elske hende.

Jeronimus. Det er sandt nok; men jeg har haft andre Aabenbaringer siden; thi da jeg faldt i Søvn i Dag paa min Lehnestol, syntes mig at høre en Røst med disse Ord: Bedrøv ikke din Stedson Leander, og berøv ham ikke den Person, som han har fæstet sit Hjerte til.

Leander. Hvad heller min Far havde det Syn paa en Lehnestol eller en Natstol, saa er det en Drøm af ingen Betydelse.

Jeronimus. Man maa ikke aldeles forkaste Drømme.

Leander. Saadan Drøm er ikke uden en intet betydende Phantasi; thi Himmelen kan ikke være sig

sig selv imod. Min Faer har jo eengang havt Indskydelse, at Han skulde have den Jomfru, som Han nu vil forlade.

Jeronimus. Disputeer Du kun min Søn, saa meget som Du vil; jeg gjør imidlertid, hvad jeg vil.

Leander. Hører I gode Forældre og andre nærværende Godtfolk! hvad jeg hidindtil har sagt, er alene for at lægge tydeligen for Dagen min Stedfaders Utroskab; thi jeg haver intet menet af alt dette, som jeg har sagt. Jeg elsker Jomfru Leonora efter denne Forandring lige saa højt som tilforn, saasom alene hendes Person, men ikke hendes Stand og Vilkaar har behaget mig.

Henrich (sagte.) Ach nu kommer jeg mig igjen.

Leander. Min Stedfader derimod har ladet see, at han ikke har elsket Personen, men hendes Penge, hvorfor han er ikke saadan dydig Jomfru værd.

Jeronimus. Snak Du kun saa meget, som Du vil; naar jeg kun maa beholde Hr. Leonards Datter.

Henrich Denne Edelhjertighed, som Hr. Leander har ladet see, er rar og prisværdig; og nu haaber jeg, min kjære Jomfru! Hun har forvundet den Sorg, som den uformodentlige Forandring nyligen forarsagede Hende.

Leo:

Leonora. Ach nej! det er alt for højt for mig at tragte efter udi denne min ringe Tilstand.

Leander. Hør min kjære Gomsfru! paa det at min Tale ikke skal agtes for Skrømt, og Hun ingen meer Marsag skal have at tvivle om mig, saa beder jeg, saasom den Notarius er tilstede, som min Stedfader har bragt med sig, at vor Egteskabs-Contract strax maa underskrives.

Magdelone. Det kan skee min Herre, og Han kan tilligemed skrive Egteskabs-Contract imellem Hr. Jeronimus og min Dotter.

Leonard. Denne Dag har været en forunderlig Dag, fuld af Glædes og Sorge Omverling. Kom Hr. Notarius! og fuldfærdig disse tvende Contracter. (Notarius sætter sig ned at skrive)

Jeronimus. Det er jo gandske vist, at den fortabte og igjen fundne Dotter skal være Deres eneste Arving?

Magdelone. Ja vist, efterdi hun er vor eneste Barn, saa skal hun ogsaa være vor eneste Arving.

Henrich (sagte.) Nu hører jeg Klokken slaae, nu er paa Tiden, at den gamle Lucie, som jeg har bestævnt, skulde komme.

Leonard. I elskende Personer, gaaer nu hen og giver hinanden Hænder. (De giver hinanden Hænder, og gratuleres af de Marsværende.) Denne Dag saae temmelig sort ud paa alle Kanter, men Udgangen er saaledes,

ledes, at den ikke kunde ønskes behageligere. Him-
melens Forsyn har villet, at denne Historie skulde
aanbenaes just i Dag, paa det at disse tvende af
Kjærlighed sammenknyttede Hjerter ikke skulle ad-
skilles.

(Medens han taler, staaer Jeronimus og caresserer sin unge
Brud.)

Magdelone. Det banker stærkt paa Døren; jeg
maa see, hvem det er.

(Kommer løbende tilbage, skriger og falder paa Knæ.)

Leonard. Hvad er paa Færde, min hjerte
Kone?

Magdelone. U U = = = = =

Leonard. Jeg maa hen og see, hvad der var
udi Gangen, som forskrækkede hende.

(Kommer ogsaa løbende tilbage, falder paa Knæ, og skriger.)

Leander. Hvad saae Han, Hr. Leonard?

Leonard. U = = = = =

Pernille. Jeg er ikke saa bange. Jeg maa see
hvad det er.

(Kommer og tilbage, falder paa Knæ, og skriger.)

Leonora. Hvad kan det da være, som forskræk-
ker dem saa?

Pernille. U = = = = =

Leander. Nu maa jeg engang forsøge. Jeg
seer ingen, uden en gammel Kone. Kom ind Mor-
lille!

Syvende Scene.

Lucie. Personerne af forrige Scene.

Lucie. Er I saa bange for mig, Dørlille!

(De skriger alle tillige.)

Leander. Hvem er I Dørlille?

Lucie. Jeg er Moer til denne Pige, som er her i Huset.

(Jeronimus falder oasaa paa Knæ og Skælver, og Leander holder Torflædet for Øjnene.)

Notarius. Her maa endeligen være nogen Bildfarelse. Jeg maa examinere lidt denne gamle Kone. Hør Dørlille! hvorfor ere alle saa bange for hende?

Lucie. Jeg veed, min Tro, ikke. Jeg har været nogle hundrede Gange her i Huset

Notarius. Hvorfore ere I andre Godtfolk saa bange for at see en gammel Kone?

Jeronimus. Ach! det er en Gjenganger, Hr. Notarius!

Notarius. Er I da en Gjenganger?

Lucie. Det maa I selv være.

Notarius. Saa gik da hen til Folkene, som I kjender, og sig dem, hvem I er. (De skriger igjen.) Kjender I, ærværdige Patres, denne gamle Kone?

Henrich. Jo vi kjender hende, desværre! alt for meget.

Notarius. Hvi saa?

Hen-

Henrich. Det er en død Kone, Hr. Notarius!
som er opstaaen igjen.

Lucie. Hvad? Er jeg død? Er det vel muligt,
at jeg skal høre mit ærlige Navn og Rygte saa for
Kleinet?

Henrich. Ja vist er I død.

Lucie. Det skal en Skjelm sige mig paa.

Henrich. Daade denne min Confrater, saavel
som den anden Notarius, kan vidne med mig, at
I døde for to Dage siden, og blev begravet igaar.

Lucie. Hvad siger I? vil I narre en gammel
Kone?

Henrich. Gaa fra mig du urene Mand!

Lucie. Ach din Skjelm! jeg skal lære Dig,
hvad det er at = = =

(De brødes sammen saalænge, indtil hun faaer Munkekar-
pen af Henrich, saa at han bliver staaende i sin Ribes-
rikjole.)

Leander. Ach Himmel! hvad seer jeg? Det
er jo min Tjener Henrich. Henrich!

Henrich. Ja Herre, det er mig personligen.

Leander. Hvordan est Du kommen i den Dragt?

Henrich. Hvis jeg ikke havde paataget mig den
Dragt, havde I ikke faaet den Kone.

Leander. Paa den Maade saa er den hele Hi-
storie opdigtet?

Henrich. Ja, hvad andet?

Jeronimus. Hvad? Er Historien opdigtet?

Hen:

Henrich. Ja vist er Historien opdigtet; Msr. Leander har faaet Leonards Dotter, og Hr. Jeronimus er gift med Tjenestepigen.

Jeronimus. Det skal i Evighed ikke skee.

Henrich. Jeg forsikkrer ogsaa, at det ikke skal skee; thi det er alt skeet.

Jeronimus (til den rette Notarius.) Hr. Notarius! Slet ud Contracten igjen.

Notarius. Man spiller ikke saa med publique Acter.

Jeronimus. Jeg vil ikke alene have Contracten tilintetgjort, men endogsaa denne Skjelm hangt.

Henrich. Det var Synd, at jeg skulde hænges for saadan prisværdig Gjerning.

Jeronimus. Ach! jeg gaaer fra min Forstand over dette. Hæng ham Hr. Notarius!

Notarius. J maa hænge ham selv. Jeg er ingen Bøddel.

Jeronimus. Ingen Love kan forbinde mig at holde en Contract, naar der er saadan Svig under.

Henrich. Ingen har bedraget Hr. Jeronimus, uden Han selv. Han tog sig paa at frie for sin Søn; men friede for sig selv, og foregav, at Han havde Himmelens Indskydelse til saadan Falskhed. Han sagde, at Han elskede alene hendes Person, og ej saae efter hendes Stand og Vilkaar; men, da
Han

Han hørte, at en Anden skulde arve, vendte Han strax sammeligen Raaben om, hvorføre Han har faaet den Løn, som Han har forskyldt.

Jeronimus. Ach Hr. Notarius! Skaf mig Ret.

Notarius. Mit Raad er, at J gaaer hjem med Jer unge Brud, og mager det saa, at denne Historie ikke bliver bekjendt; thi kommer det for Retten, bliver J ikke alene dømt til hende, men taber ogsaa Jer Navn og Rygte.

Pernille. Giv Dig tilfreds min Engel! og lad os gaae hjem.

Jeronimus. Gaf Pokker i Bold. Jeg har med Jer ikke at bestille.

Henrich. J faaer vel tage hende hjem.

Jeronimus. Ach din Forræder!

Henrich. Hør Hr. Jeronimus! J maa takke mig til, fordi jeg har skaffet Jer saadan smuk Dige, J var hende, min Tro, ikke værd.

Notarius. Jeg raader Hr. Jeronimus, at Han tager sin unge Brud med sig; thi gjør Han noget Væsen af denne Sag, kan Han derudover geraade i stor Ulykke.

Magdelone. Paa det, at Hr. Jeronimus skal intet have at klage, saa giver vi Digen 2000 Rdlr. til Medgift.

Jeronimus. Jeg maa skikke mig herudi. Kom lad os gaae hjem.

Sen

Henrich. En god rolig Nat Hr. Jeronimus!
Dette er et af mine Mesterstykker. Jeg har her
ved eet Greb befordret tvende forlibte Personers
Kjærlighed, gjort en fattig Tjenestepige til en rig
Madame, og straffet en gammel Skalk, som er
falden selv i den Grav, han har gravet for Andre,
saa at jeg vil give Enhver Lov til at trykke den hele
Historie, og sætte derunder: Henricus fecit.

 Over Vernilles korte Frøkenstand.

Ogsaa dette Stykke henhører mellem dem, som paa den ældste Skueplads vare opførte, men først efter dennes Undergang bleve trykte i Udgaven fra 1731; ogsaa gjenkjender man i dets hele Plan og Uulæg Holbergs daværende Fortrolighed med det italienske Theaters Forflædninger og Intriguer, skjøndt Undertegnede ikke veed bestemt at angive noget Stykke deri, hvoraf det kunde siges at være en Efterligning; da suarere Dufrenys le faux instinct synes at have givet Ideen dertil; som det og i sit Hovedindhold har nogen Lighed med Emnet af det lykkelige Skibbruds fire første Acter.

I øvrigt henhører det og mellem de Stykker, hvor Digteren, medens han arbejdede, har saa at sige, fun-

det

Det Knudens Opløsning paa sin Vej, og altsaa ikke behøvet alle de Anstalter, han i Forvejen havde gjort dertil, uden dog at erindre at tilintetgjøre disse. Saaledes lader Holberg her Henrik i anden Act udnævne een af Spitsbuberne Sieur Galgenfrist til at spille Pernilles Moder; men i tredie Act, isteden for denne ladet den virkelige Lucie komme, efter Indbydelse fra Henrik; thi at det er den virkelige Lucie sees udtrykkelig deraf, baade, at Datteren, som er udenfor Intriguen, kjender sig ved hende, og bliver lige saa ræd for hende som de andre; og at overalt hun maa være vel kjendt i det Hus, hvor hun efter eget Sigende har været nogle hundrede Gange; ligesom hun nok heller hverken saaledes, som nu i Stykket sees, vilde tilvejebragt Opløsningen, heller ikke være blevet forbigaaet i den, hvis hun havde været en opdigtet Person.

Mellem Holbergs særdeles lykkelige eller udmærkede Lustspil kan man neppe regne dette Stykke; skjøndt især

Jeronimi Character er mesterlig tegnet, og hans Scener højstcomiske; heller ikke synes det nogensinde at have gjort synderlig Lykke her paa Skuepladsen, hverken i sin Nyhed, da det i den altsige Fortegnelse kun i alt findes at have været opført 13 Gange i 20 Aar, i den dramatiske Journals Dage slet ikke kom paa Scenen, og i den Tid, Undertegnede har kjendt Skuepladsen, saa mesterlig end Hovedrollen blev spillet af den ulykkelige og uerstatte Kemp, kun sjelden og uden synderligt Tilløb eller Bifald er blevet opført. Maa ske vilde det i nærværende Tidspunkt være Umagen værd at gjøre et nyt Forsøg dermed, da Theatret, efter hvad Undertegnede ved sin sjældnere Skuespilgang i senere Dage har kunnet skjønne, i den yngre Kunstnerinde Mad. Lange synes at eje den Pernille, der vidste at forbinde Soubrettescenernes vittige Stalkagtighed med den elskelige Godmodighed, tredie Act's tredie Scene saa højlig fordrer.

K. K.

De

De Uflynlige.

Comedie i tre Acter.

Personerne.

Leander.

Harlequin, hans Tjener.

Columbine, Harlequins Fæstemø.

Leanders Usynlige.

Harlequins Usynlige.

Hendes Broder.

Magdelone.

For.

Første Act.

Første Scene.

Leander.   Harlequin.

Harlequin. Jeg kan sværge dyrt paa, Herre! at, hvis jeg ikke havde hørt Jer Nost, havde jeg umulig kundet kjende Jer igjen, saadan er J forandret paa en Maanedes Tid, medens jeg har været borte.

Leander. Ach! Dig synes kun saa, Harlequin!

Harlequin. Da jeg rejsede bort, Herre! var J saa fed som en Forpagter; men nu seer J ikke anderledes ud, end en vandrende Ridder, en Don Quichot. Enten maa Herren have været syg, eller Han maa være forlibt.

Leander. En af Delene, Harlequin!

Harlequin. Har Herren da været syg?

Leander. Nej jeg har ikke.

Harlequin. Saa er Herren da forlibt?

Leander. Det kan nok være.

Harlequin. I hvem er Herren da forlibt?

Leander. Jeg veed, min Tro, ikke.

Harlequin. Hvilken underlig Snak er det!

Leander. Underligt eller ej, saa er det dog saa.

Harlequin. Ej! hold dog op at skjemte, Herre!
men er hun Skjøn?

Leander. Jeg veed i Sandhed ikke.

Harlequin. Jeg kan nok slutte, hvordan det hænger sammen. Der er sluttet en Forlovelse mellem hendes og Gere Benner, saa at I kjender hinanden ikke, uden af deres Beskrivelse.

Leander. Jeg hører nok, at Du kjender mig ikke ret endnu. Jeg frier, min Tro, aldrig ved Commissionatrer.

Harlequin. I frier ikke selv, og I frier ikke ved Commissionaire, og dog blir I forlovet. Det er jo en mørk Tale, som aldrig kan løses. Det er jo ligesom jeg vilde sige: Jeg saaler aldrig mine Høfer, jeg lar dem ej heller saale ved andre, og dog blive de saalede.

Leander. Naar Du kommer med saadan Lignelse, Harlequin! maatte Du i det ringeste sige sans comparailon.

Harlequin. Jeg kan ikke tale Latin, Herre! og jeg veed ikke at give det net paa vort Maal, derfor maa Herren have mig undskyldt. Men har hun da Midler?

Leander

Leander. I gemene Folk spør altid strax efter Penge.

Harlequin. I fornemme Folk, min Tro, ligesaa, med Herrens Permission. Ach sig mig dog, Herre! om hun har Midler.

Leander. Gid jeg faae Skam, om jeg veed.

Harlequin. Hvad Fanden er da dette! — Er hun gammel?

Leander. Nej, jeg troer ikke, at hun skal være gammel.

Harlequin. Herren kan jo nogenledes see paa hendes Ansigt, om hun er gammel.

Leander. Jeg har jo sagt Dig, at jeg aldrig har seet hende.

Harlequin. Og I er endda forlibt?

Leander. Ja dødelig forlibt.

Harlequin. Hvorfor Djævelen forliber I Jer ogsaa ikke udi Keiserens Dotter i Missippi.

Leander. Jeg kommer til at hjælpe Dig af Drømmen, Harlequin! I gemene Folk gaaer lige til, og vi andre fornemme Folk defilerer. Hos Jer bestaaer den hele Act af eet Spørgsmaal: Vil hun have mig? og eet Gjensvar: Ja eller Nej. Men vi, som finder ingen Sødhed udi det, som vi uden Møje kan komme til, udvælge den vanskeligste og forhinderligste Vej at komme til vort Maal.

Harlequin. Saa maa da Seigr. Peer Gante.
have

have været en meget fornemme Mand; thi man siger om dem, som laverer saaledes uden Nødvendighed til Maalet, at de gaaer Peer Gantes Gjenvej; men hvordan det er eller ej, saa maa I enten selv have beseet eller ved Andre lade besigtige den, som I er bleven forlibt udi.

Leander. Som jeg siger Dig, Harlequin, ingen af Delene.

Harlequin. Har Herren da ej heller seet hendes Robberstykke?

Leander. Hverken Original eller Copie.

Harlequin. Adieu Herre! jeg er gal, som staaer her og hører paa sig Pølsesnak.

Leander. Du vil ikke give mig Stunder at forklare mig. Den Person, som jeg har forlibet mig udi, tilstøder mig alene at tale med sig. I en hel Maaned, som jeg har gjort Armour, har jeg ikke kundet formaae hende til at tage Masqven af for at beskue hendes Skjønhed.

Harlequin. Men hvordan Pøkker kan Herren da være bleven forlibt i hende?

Leander. Den Haardhed, hun har betæet mig, langt fra at gjøre mig koldsiindig, har forøget min Kjærlighed i saadan Grad, at jeg er gandske fra mig selv.

Harlequin. Det er noget forbandet galt Tøj, Herre! det kan jo hende sig, at, naar I nu engang
skal

skal holde Bryllup, og hun tager Masken af, da bliver den udi Jer Indbildning guddommelige Nymphé forvandlet til en Maren Amme, og isteden for en rosenlæbet Mund kommer J til at kysse en Jor-demoderflab.

Leander. Det er jeg ikke bange for. Jeg er forsikkert om, at det er en Model af Dejlighed og Gndest.

Harlequin. Jeg tænkte ligeledes forgangen, Herre! da jeg kjøbte ubescet en halv Fjerding Smør, men da jeg slog Fjerdingen op, fandt jeg den fyldt med Fedt.

Leander. Hvilke nogle tølpeagtige grove Lignelser!

Harlequin. Hvor grove de ere, saa ere de dog grundige; Naturen har givet os Dine, fordi vi skal see os for, og Hænder, fordi vi skal føle os for, saa gjorde jeg, førend jeg forlovede mig med Colombine.

Leander. Jeg kan forsikre Dig om, at hvor skjøn hun end kunde være, saa havde jeg ikke elsket hende halvdelen saa meget, hvis hun strax havde ladet sig see.

Harlequin. Det er en spansk Maade at blive forlibt paa, som jeg ikke begriber. Men fortæl mig Herre! hvorledes alt dette er tilgaaet.

Leander. Ungeføhr for en Maaned siden, da
jeg

jeg udi Tusmørket gik, og spadserede udi en Have, blev et Vindue opladet, og jeg hørte en angenem Englerøst, som nævnede mig ved Navn, og spurgte: Hvi jeg gik i saa dybe Tanker? Jeg blev strax slagen af Røstens Sødhed, og bad inderligen, at jeg maatte nyde hendes dejlige Ansigt at see. Men forgjæves. Efter lang KjærlighedsTale lovede hun anden Dag ved samme Klokkeslet at unde mig hendes Conversation, men med samme haarde Vilkaar. Jeg forsømmede ikke at møde, og fandt jeg udi den anden Samtale, at hun var mig ikke ugenegen. Hun lovede at demaskere sig, naar Tid var, og bad mig indstændig ikke at anmode hende om det, som hun for vigtige Aarsager ikke endnu kunde sige mig udi. Jeg har ogsaa rettet mig derefter, og continueret vore Samkvemme med samme Vilkaar. Endelig for 14 Dage siden, da jeg var alene udi en SpadseresHave, blev jeg af 8 maskerede Cavaliers uformodentligen omringet, hvilke, uden at tale et Ord, førte mig med Magt udi en prægtig Bogn, agede mig uden Byen, og holdt stille for et dejligt Lysthus, hvor jeg blev med stor Pomp modtagen. Jeg blev bragt af et herligt Gemak ind udi et andet, og det med største Tausshed. Endelig blev jeg indladt paa en Sal, hvor der stod et dækket Bord, sigtet fuld med delicate Retter. Jeg tænkte ved mig selv: ach Himmel hvad er dog det!

Sar:

Harlequin. Blev da Herren alterret?

Leander. Jeg kunde for Skrak og Alteration ingen Sands have.

Harlequin. Da kan jeg ikke blive saa altereret for et Word, sigtet fuld af Netter.

Leander. Jeg vidste ikke, hvor jeg var, Harlequin! og hvad jeg skulde gjøre.

Harlequin. Hvad jeg skulde gjøre? Jeg skulde have sat mig ned, og ikke givet en eneste Ret Quarter. Men hvorledes gif det ellers videre? Herre!

Leander. Strax derpaa indtraadde en Dame, hvis Lige jeg aldrig saae udi Yndest og Dejlighed, som satte sig ned ved Bordet, og ved et Bink gav tilfjende, at jeg skulde gjøre det samme; hvilket jeg gjorde.

Harlequin. Det troer jeg nok, det er jo alle de Herligheder, et Menneske kan forlange i denne usle Verden.

Leander. Hun bad mig med en venlig Mine at spise, men mit Hjerte var saa bespændt af Frygt og Forkrækkelse, at jeg intet kunde smage.

Harlequin. Jeg kan blive gal over saadan Snak, Herre! Skulde mit Hjerte blive bespændt af det, man satte mig paa en Sløjels:Stol, og bar mig Mad, Vin og smukke Piger til, da maatte jeg have et slyngelagtigt Hjerte, og var ikke værd at lignedes ved en Østers.

Leander.

Leander. Hold op med Din slyngelagtige Critique, og giv mig Tid at fortælle Resten. Efterat hun havde spiset lidt udi største Taushed, gav hun et Vink til hendes Domestiquer at gaae til Side. Da saadan Ordre var efterlevet, begyndte hun dybt at sukke, og endelig brød ud udi disse Ord: Cavalier! jeg veed, hvor Eders Tanker er henne, og jeg haver udsponeret, hvem I elsker. Men I elsker forgjæves. Hun haaber ogsaa forgjæves at nyde Frugt af Jer Kjærlighed; thi hun har en Rival, som hun er alt for afmægtig at imodstaae. Jeg spurgte skjælvende hvo den Rival var? Hun svarede: det fik jeg nok at vide, og derpaa gjorde et vidtløftigt Portrait paa samme Rival, beskrev hendes Velstand, Byrd, Skjønhed og Yndest, og med stor Høflighed raadte mig fra at elske den, jeg havde fæstet mit Hjerte til. Men al den Tale bevægede mig ikke; thi jeg svarede ufor skrækket: naadige Frue! endskjøndt samme Rival udi Yndest og Skjønhed lignede Eders Naade selv, saa kunde dog intet uden Døden skille mig ved min Usynlige. Hvorpaa hun med en vred Mine rejste sig, og gik bort, ladende mig alene nogen Tid, som for at nøje overveje det gjorte Forslag. Derefter kom en ærbar gammel Dame ind, som tog mig ved Haanden og sagde: jeg ynker Eders Tilstand; thi I maa vide, at hun aldrig lader uhævnet passere den Foragt, I har ladet

see

see mod hende. Jeg svarede, at det skulde smerte mig at have givet Fruen mindste Lejlighed til Fortørnelse, og at jeg aldeles ikke vidste, hvorudi den Foragt bestod. Min Herre! sagde hun da: det er forgjæves, at I stiller Jer saa ensfoldig an; thi min Frue er alt for vel informeret om Jer Forstand, at hun skulde troe, at I ikke havde begrebet hendes Mening, nemlig at den Dame, som hun saa højt recommanderede, var hende selv. — Nu gir jeg Dig at betænke Harlequin! hvilken Tilstand disse Ord bragte mig udi.

Harlequin. Giv Herren mig det at betænke, saa betænker jeg det saaledes, at I strax besluttede at lade Jer Usynlige blive usynlig til Dommhedag, og med Glæde at omfavne det Liggendesæ, som I saae at være solide.

Leander. Nej Harlequin, den Estime, jeg havde fattet for hende, blev ved saadant Tilbud forvandlet til Foragt.

Harlequin. Saa lystig! Jeg har aldrig min Livstid kjendt saadan forbandet underlig Gout. Hør Herre! En viser Jer en kostbar Perle paa et Bord, og graver en anden, som I ikke veed, om den er ægte eller uægte, ned i en Mødding og gir Jer Balg at tage, hvilken Jer lyster. Hvad tog I da helst?

Leander. Jeg tog helst den, som laae paa Bordet.

Har

Harlequin. Nej Herre! i Djevles Skind nej!
 I grov heller i Møddingen efter den uagte, saavidt
 som jeg kan begribe, thi " " "

Leander. Denne Lignelse passer sig her ikke.

Harlequin. Og jeg mener jo. Men, Herre!
 efterdi I er saa forlibt i Masker! hvorfor forliber I
 Jer ikke i en Hueblof?

Leander. Hold Munden, og lad mig fuldføre
 Historien. Efterat den første Forstrækkelse var gaaet
 forbi, tog jeg Mod til mig igjen, og sagde rent ud,
 at jeg tusind Gange heller vilde døe end forlade min
 Usynlige. Den gamle Dame ynkedes over min For-
 stoffenhed, og søgte af yderste Magt at bringe mig
 paa andre Tanker, forestillende mig paa een Side
 den Velstand og Herlighed, jeg kunde nyde, og paa
 den anden Side hendes Frues Brede, som ikke kun-
 de stilles uden med mit Blod. Men det endelige
 Svar var: Pinebæk, Fængsel, og Død aldeles ikke
 kunde bevæge mig. Hvorpaa hun gik sukkende bort,
 ladende mig alene paa Salen; hvor jeg stod, og for-
 ventede min Dødsdom. Endelig træder de samme
 8 Cavalliers ind igjen, binder for mine Øjne, og
 fører mig bort ubi en Carosse. Jeg mente, det var
 til Retterstedet. Men da jeg var ført ud af Caros-
 sen, og fornam at jeg var forladt alene, løfede jeg
 Kluden fra Øjnene, og da mærkede, at jeg var ubi
 Sikkerhed paa samme Sted, hvorfra jeg var bleven
 bort-

bortført, og som det var just ved samme Tid, min Usynlige havde stevnet mig til sig, gif jeg derhen, og fortalte, hvad mig var vederfaret. Hun hørte det an med Forstrækkelse, formanede mig til Bestandighed, som hun forstikkrede, at mig ikke skulde fortryde paa. Men det var mig ej heller muligt denne Gang at nyde hendes Usyn.

Harlequin. Og Herren elsker hende endnu lige højt?

Leander. Ja end mere end tilforn; thi just denne Conduite, som vilde forarge en anden, er Tyn-der til min Elskov. Men nu haaber jeg strax at nyde Frugten af min Bestandighed; thi hun har lovet, ved denne Time at lade sig her indfinde, dog med Vilkaar, at hendes Ansigt bliver skjulet.

Harlequin. Hvilke herlige Frugter! at hun efter saadan Bestandighed og udstanden Livsfare beviser Jer den Ære at I maa se hende udi den anden Ende. Hør Hærrer! kommer hun hid uden Gelejde, saa skal hun demasquere sig, om hun blev gal; thi her er vist nok Bedrageri under, og vil ikke Herren tage hende Masken fra, saa vil jeg.

Leander. Hvis Nogen understod sig dertil, skulle det koste hans Liv, om det end var min egen Broder. Nej jeg vil med Taalmodighed oppebie Tiden. Men der seer jeg, En kommer. Det er uden Tvivl hende.

Har-

Harlequin. Hun har, min Tro, en smuk Taille. Er hun saa smuk for som bag, saa kunde jeg selv blive forlibt i hende, hvor koldsindig jeg end er.

Anden Scene.

Leander. Harlequin. Den Usynlige.

Den Usynlige. Hidindtil, min Herre! har jeg ikke talet med Ham uden langt fra, men nu, jo større Prøver jeg mærker af Hans Bestandighed, jo meer Frihed giver jeg Ham at nærme sig til min Person.

Leander. Den Faveur, min allerkjæreste Jomfru beviser mig i Dag, foraarsager mig stor Glæde, og bestyrker mig i min Forhaabning, at see engang min Troskab belønnet.

Den Usynlige. Hidindtil har J seet, at jeg aldrig har fejlet i mine gjorte Løfter, bliv kun ved at elske med Bestandighed. J skal see, at J har ikke elsket forgjæves. J skal ikke fortryde paa med Livsfare at have forkastet andre prægtige Tilbud, og foragtet Originaler for at hænge ved den, som J hidindtil ikkun har seet udi Skygge.

Leander. Jeg skal helligt udi alting efterleve min Jomfrues Ordre, og hvor brændende min Længsel er at see det Ansigt, hvis Skygge har betaget mig min Frihed, og den Mund, hvis Lyd alene har

har opvakt saadan heftig Kjærlighed udi mit Hjerte, saa dog skal jeg uden Fortrydelse oppebie Tiden, indtil min Jomfru finder for godt at aabne mine Dine for at see den Herlighed, som jeg udi Indbildning alene har maattet mig med. Jeg understaaer mig alene denne Gang at tilbede mig den Frihed at kysse paa min Jomfrues dejlige Haand.

Den Usynlige. Jeg kan endnu ikke tilstæde Ham den Frihed.

Leander (paa Kna.) Allerkjæreste Jomfru! frist mig dog ikke over min Formue, men tillad Jer tro Djener = = =

Harlequin. Ach Jomfru! vær dog ikke saa forbandet haard, og betænk, at min Herre er dog ingen vestfalsk Slinker eller hollandsk Ost; men = = =

Den Usynlige. Ach Himmel! hvo er det som taler? Jeg er forraad.

Leander (reissende sig.) Vil Du tie, din Forræder! — Det er min gamle Djener, allerkjæreste Jomfru! som jeg ikke har undseet mig at tage med; thi han er enfoldig, og dum som et umælende Creatur, og har intet andet menneskeligt, uden den udvortes Skabning.

Harlequin sagte. Hvilket forbandet Folk i denne By, som skønner saa lidt paa gode Hoveder. Umælende Vest! ha, ha! jeg maa lee deraf, thi jeg er, min Tro, et af de bedste Hoveder, i det ringeste her i Gaden. Lean-

Leander. Men derimod er han oprigtig, saa jeg kan betroee ham al min Velfærd.

Harlequin sagte. Det kan endeligen lade sig høre; men umælende Best, fy for tusind Djeve!

Den Usynlige. Hvis det er kun Jer Djener, saa er intet herudi forseet. Men jeg beder for den Kjærlighed, der er os imellem, at I denne Gang ikke meer paaستاer den begjærte Faveur, som Sømmelighed og andre Aarsager tilstøder mig endnu ikke at accordere. Jeg har ikke lang Tid tilbage at holde mig saa indgetogen. Maa skee at I udi denne Dag skal fuldkommeligen naae Jer Dusstes Maal.

Leander. Ach hvilken glædelig Tidende! jeg skal efterleve Hendes Befalning, og aldrig for Tiden begjære nogen Faveur; thi jo højere jeg elsker min Jomfru, jo større Fornøjelse finder jeg udi at adlyde Hende endogsaa udi de allerhaardeste Ordres.

Den Usynlige. Jeg skjønner paa min Herres Lydighed, og er forsikkret, at det er alene Effect af Hans oprigtige Kjærlighed. I vilde vel tænke med Jer selv, hvortil tjener at plage en Vejler efter saa store viske Prøver? hvortil tjener at opsætte Contractens Fuldbyrkelse, efterat den er eengang sluttet? Men jo vanskeligere Vejen er, jo behageligere er det, naar man kommer til Maalet. Vi skjønnede ikke paa Foraaret, dersom vi ingen Vinter havde; de Frugter, som vi finder paa Marken, smager os
ikke

ikke saavel, som de, hvilke vi med Besværlighed selv plukke af Træet. Men lader os gaae lidt hen udi en anden Allée, for at tale videre sammen.

Leander. Harlequin! bliv Du her staaende, til jeg kommer tilbage. (Han gaaer.)

Tredie Scene.

Harlequin (allene.)

Hun har Ret derudi, at de Frugter, som ligge paa Marken, smage ikke halv saavel, som de, hvilke man med Besværlighed selv plukker af Træet, det har jeg selv mærket; iligemaade, at Mæden smager mig aldrig bedre, end paa en Bededags Aften. Jeg ser af disse forlibte Folks Opførsel, at de vi gaae langt fornøieligere til Brudeseng, end jeg og Colombine. Vi har gaaet alt formeget lige til, og den Tøjte var alt for hastig med at give mig sin Tro. Jeg elsker hende, det er sandt; men min Kjærlighed er kun en slyngelagtig Kjærlighed mod min Herres; thi om Colombine døde i Dag eller i Morgen, hang jeg mig derudover strax ikke af Fortvivlelse. Men hvad kan være Årsag til saadan lunken Elskov uden det, at jeg ingen Umag har havt med at vinde den. Thi saasnart jeg loffede, hoppede hun; da jeg sagde: vil Du være min Hustru? sagde hun: ja nok! da jeg bad om et Kys, rakte hun mig strax Slabben; og da jeg bad hende om Frihed at føle paa hen-

des Bryst, sagde hun: gjerne, min Snut; og derudi bestaaer al Ulykken. Vil hun blive ved, at være saa tro, saa troer jeg, at jeg faaer meer og meer Affmag for hende; thi = = men der kommer hun, min Tro. See engang, hvor forbandet coquette hun seer ud.

Fjerde Scene.

Harlequin. Colombine.

Colombine. Est Du der, min allerkjæreste Harlequin?

Harlequin. Ja, her er jeg! kom, og kys mig engang. (Sagte.) Nu skal man see, om hun ikke strax rækker Snuden frem! (Colombine vil kysse.)

Harlequin (vændende hovedet fra.) Jeg vilde sige: Lad mig føle Dine Bryster.

Colombine. Gjerne, min Engel! Du har at befale.

Harlequin (sagte.) Gid Du faaer Skam, Dit Barmhjertige Best! Hør, Colombine! vi kan i Vinter ikke holde Bryllup for visse Aarsager.

Colombine. Ikke i Vinter?

Harlequin. Nej! og maaskee heller ikke tilkommende Foraar.

Colombine. Ej heller tilkommende Foraar?

Harlequin. Og maaskee ej heller tilkommende Sommer.

Colom:

Colombine. Ej heller tilkommende Sommer?

Harlequin. Og maaskee ej heller tilkommende Høst.

Colombine. (grædende.) Ej heller tilkommende Høst? men hvorfor?

Harlequin. (vængende efter hende.) Men hvorfor? Fordi det er Din egen Skyld.

Colombine. Er jeg Skyld, at Brylluppet blir opsat?

Harlequin. Det siger jeg ikke; men det bliver dog opsat.

Colombine. Af hvad Aarsag da?

Harlequin. See, hvor Hun staaer her og flæsber. Af hvad Aarsag da? Af Aarsag, at jo vansteligere Vejen er, jo behageligere er det, naar man kommer til Maalet.

Colombine. Hvad vil det sige?

Harlequin. Det vil sige paa anden danske: vi skjønne ikke paa Foraaret, uden vi først har Vinter.

Colombine. Vi har jo nu Vinter.

Harlequin. Ja vist har vi Vinter. (Sagte.) Hvilket forbandet Risdhoved!

Colombine. Hvad vil dog al den Snak sige?

Harlequin. Det vil ungefær sige saa meget som, at de Frugter, vi finde paa Træet, smage ikke saa vel, som de, vi med Besværlighed plukke paa Marken.

Colombine. Du maa forklare Dine Ord renere, om Du vil, at jeg skal forstaae Dig.

Harlequin. Vil Du endelig have fuldkommen reen Forklaring, da udtolker jeg Ordene saaledes: de Ord, vi skønner ikke paa Foraaret, uden vi først har Vinter, betyder paa godt og oprigtig Dansk, at Du est en Carnali.

Colombine. Hvad? Er jeg en Carnali? hvad Ondt har jeg gjort, at Du handler saa ilde med mig? Ach! det skulde aldrig have fortrydet mig, hvis jeg ikke havde elsket Dig saa højt.

Harlequin. Det er just Ulykken, at Du har elsket mig saa højt.

Colombine. Er det Ulykken?

Harlequin. Ja i tusind Pokkers Navn. Det er Ulykken; hvorfor Djævelen var Du ikke usynlig først?

Colombine. Jeg troer, han er reent gal.

Harlequin. Nej, min Troe, er jeg ikke gal; men jeg har været gal tilforn. Hør, Colombine! det første jeg søgte at faae Dig i Tale, blev det mig ikke da strax tilladt?

Colombine. Jo vist.

Harlequin. Da jeg sagde: vil Du have mig, svarede Du ikke strax ja?

Colombine. Jeg erindrer ikke rettere.

Harle

Harlequin. So jeg erindrer det nok selv. Var Du synlig eller usynlig, da jeg friede til Dig?

Colombine. Hvilken forbandet Snak, naar har jeg været usynlig?

Harlequin. Det er just Ulykken; Adieu, mit Barn! hils Dine Forældre.

Colombine. Vi, Din Forræder! Du skal forklare mig, hvo der har forført Dig til at forlade mig.

Harlequin. Intet uden den sunde Fornuft har forført mig.

Colombine. Hvad? Raader den sunde Fornuft os, at forlade dem, som elske os? Raader den sunde Fornuft os at bryde vort Egteskabs-Løfte?

Harlequin. Du est en Taasse, mit Barn! og veed ikke, hvad den sunde Fornuft er; thi havde Du vidst, hvad den sunde Fornuft var, saa havde Du imod den sunde Fornuft ikke været uvidende i den sunde Fornuft, nemlig, at jo vanskeligere Veien er, jo behageligere er det at komme til Maalet; saa havde Du vidst, at Vinteren er ikke angenem, uden efter Foraaret; saa havde Du vidst, at det er bedre at flyve udi Træet, end at flyve paa den flotte Jord.

Colombine. Men hvad Pokker vil da alt dette sige?

Harlequin. Hør, Colombine! jeg skal strax hjælpe Dig af Drømmen. Da jeg kom tilbage fra Landet,

Landet, fandt jeg min Herre Leander fast daarekiste-
forliebt, og det udi en Person, som han aldrig har
seet.

Colombine. Det gaaer over min Forstand.

Harlequin. Jeg troer det nok, Colombine! det
er just Ulykken, at Du har saadan Hønsforstand.
Havde Du vidst at stille Dig an, som samme Dame,
havde min Kjerlighed været ligesaa heftig.

Colombine. Hvorledes fører hun sig da op?

Harlequin. Den første Uge fik han allene Lov
at tale med hende langt fra, den anden Uge at see
hende bag til, den tredie Uge for til; men alt un-
der Maske. Og er ham endnu ej efter stor hevist
Troskab og Bestandighed tilladt at kysse paa hendes
Haand. Dette er noget andet end: vil Du have
mig? Ja nok! thi saaledes frier umælende Vester
til hinanden, og derfor leve udi Egteskab sammen,
som Hund og Kat. Nej, Kjerlighed skal gaae frem
gradevis, saa varer den længst. Det Træ, som vi
plukker af Frugten — Nej, jeg vil sige, den Pluk
som vi frugter af = = ej, nu kan jeg ikke hitte paa
det igjen: med eet Ord at sige, Colombine! der
blir intet af noget Egteskab mellem os; thi jeg vil
have En, der kan gjøre mig ligesaa forlibt, som
denne Usynlige har gjort min Herre.

Colombine. Fattes der ikke andet, saa skal
jeg gjerne gjøre mig usynlig en heel Maaned.

Har

Harlequin. Det hjælper nu ikke, om Du gjorde Dig usynlig hundrede Aar; thi nu veed jeg, at Du gjør det allene af Coqvetteri. Adieu, Colombine! hils Dine Forældre.

Femte Scene.

Colombine. Magdelone.

Colombine. Ach jeg elendige Menneske, der skal see min Trostaa saa ilde belønnet!

Magdelone. See, est Du her allene, Colombine! Har Du vel talet med Din Kjæreste nyligen?

Colombine. Jo desvær! jeg har talet med den Forræder.

Magdelone. Hvad nu?

Colombine. Ach, Magdelone! mit Hjerte vil briste af Fortvivlelse, naar jeg tænker paa, hvorledes han tog imod mig.

Magdelone. Hvordan da? Fortæl mig noget derom.

Colombine. Han sagde, at han ingen Kjærlighed kunde bære til mig, efterdi jeg saa let havde ladedet mig overtale til at elske ham. Han vil efter sin Herres Exempel frie paa romansk.

Magdelone. Hvordan er det at frie paa romansk?

Colombine. Det er, hans Maitresse skulde stille sig haard og indgetogen an imod ham, alle Tider
være

være masqueret, og ikke tilstede ham at see sit Ansigt, førend Bryllupsdagen kommer.

Magdelone. Hvorfor vil han have hende saadan?

Colombine. Han siger, at saadan Opførsel lægger Grundvold til en ret brændende Kjærlighed, hvorpaa han har seet Prøve udi hans Herre. Ach jeg elendige Menneske! jeg kan ikke leve, uden jeg faaer Hevn paa ham.

Magdelone. Giv Dig tilfreds, mit Barn! jeg skal nok skaffe Dig Hevn. Jeg skal komme Karlen til at krybe til Korset.

Colombine. Hvorledes, Magdelone?

Magdelone. Kom hjem med mig, saa skal vi overlægge Sagen.

Anden Act.

Første Scene.

Harlequin. Den Usynlige.

Harlequin. Nu maa jeg gaae mine Sager an paa en anden Maade, og træde i min Herres Fodspor, for at nyde den Sødhed, som man finder i at jage efter Bildt. Denne Spadseregang her skal
være

være min Vildbane, Kjønt her plejer ogsaa at komme tamme Dyr, men dem gaaer jeg forbi; alt hvad som colombiniserer, og løber efter mig, det vender jeg ryg, og alt hvad som vender mig ryg, løber jeg efter. Jeg maa gaae lidt længer ind i Alleerne, der sporer jeg nok nogle op. Men seer jeg ikke der et Fruentimmer, som er bedækt. Ach Himmel! jeg er alt slagen; thi hun seer vild ud som en Skorkat. Gaaer Hun saa allene, Skjønne Jomfru?

Den Usynlige. Jeg elsker Enlighed, Caval-
lier!

Harlequin. Jeg er ogsaa for Enlighed, Skjønne Jomfru! men jeg kan ikke nægte, at, naar jeg har den Lykke, at træffe saa angenem Person, jeg jo da faaer Lyst at engrassere mig.

Den Usynlige. Hvorledes kan I dømme om de Ting, Cavallier! som I ikke har seet?

Harlequin. Det er sandt. Jeg har ikke seet Hende, men Hendes Nærværelses Lynder har anstuffed mit Hjertes Svovstikker, og sat mit hele Legeme udi saadan Ildbrand, som hele Peblingsøes iskjølede Bænde ikke kan udslukke; ja, det som mere er, det hele Oceanus, som Poeterne tilskrive den Kraft at = = = fort sagt; jeg vil være en Carnali, om Hun ikke er et af de allerSkjønneste Mennesker paa Jorden. Det maa jeg forstaae.

Den Usynlige. Hvad min Skabning er an-
gaaende

gaaende, da maa jeg være fornøjet med Himlens Gave.

Harlequin. Min allerstjønneste Usynlighed! hvortil tjener Dejlighed, naar den altid skal ligge skjult under en Maske? Tilstød Hendes forlibte Serviteur og tres humble valet at nyde et lidet Glimt af Hendes Ansigtets Sol.

Den Usynlige. Hold inde med saadan Begjering, Cavallier! det strider mod al Modestighed at forlange saadant af en Dame udi allerførste Conversation.

Harlequin. Forlad mig, allerstjønneste Usynlighed! min Driftighed; men maa da Hendes forlibte tro Tjener ikke nyde den Lyksalighed, at kysse paa Hendes snehvide Haand?

Den Usynlige. Ej min Herre! jeg undres over, at Han understaaer sig at begjere slige Ting. Jeg vilde heller døe, end tillade en fremmed Cavallier saadan Frihed. Nej, her vil meer Opvartning gøres, flere Suk udøses, og længere Tid opbies, før end Han kommer saa vidt.

Harlequin. Maa jeg da ikke nyde den Lykke, at see Hendes blotte Haands Alebasterhed?

Den Usynlige. Ikke det heller.

Harlequin. Vil Hun da ikke tee mig ringeste Naadestegn, at jeg ikke skal døe af Fortvivlelse.

Den Usynlige. Forlad mig, min Herre! at jeg

jeg gaaer; vort Kjønns Æmmelighed tilsteder mig ikke at tale længer med Ham.

Harlequin (paa Knæ grædende.) Ach, guddommelige Gudinde! forbarmer Jer dog over Jer tro Tjener, og forlad mig ikke ganske trøstesløs.

Den Usynlige. Jeg ønsker, at det stod i min Magt at trøste Ham.

Harlequin. Vist staaer det udi Hendes Magt. Det koster kun at aabne Hendes rosenlæbed' Mund, for at sige et trøsteligt Ord.

Den Usynlige. Hvad Ord vil J da, at jeg skal sige?

Harlequin. Allene, at J vil kalde mig Jer søde Engel, eller sige: giv Dig tilfreds min Snut, det skal blive godt.

Den Usynlige. Ach Himmel! hvad hører jeg! mit hele Legem skjælver, og jeg er færdig at falde i Afmagt. Ach! gid min Terne var ved Haanden, der kunde ledsage mig bort.

Harlequin. Ach stenhjertede Dørlighed! har J da ingen Samvittighed, at myrde et uskyldigt Menneske, og en som tilbeder Jer som en Gudinde?

Den Usynlige. Det er langt fra, at jeg vil Hans eller nogens Undergang.

Harlequin. Befaler J mig da at leve?

Den Usynlige. Jeg har ingen Magt at befale Ham noget.

Har-

Harlequin (trækkende sin Dolk, og sættende den for Broset) See da, her er et Pant paa min Kjærlighed, og viid, at J er Marsag til min Død.

Det Usynlige. Hold inde, Ridder! jeg befær Jer at leve. Stat op igjen og fortviol ikke aldeles. Naar jeg seer videre Prøve paa Jer Troskab, skal jeg ogsaa accordere Eder andre smaa Faveurs. Alt hvad jeg kan love Jer denne Gang, er, at J skal om en Time finde mig staaende udi Vinduet af dette Hus. Adieu saa længe. (Hun gaaer bort.)

Anden Scene.

Harlequin (allene.)

Ach Himmel! det er noget andet, end Colombines Hverdags-Kjærlighed; nu føler jeg først, hvad det er, at være forlibt. Jeg veed ikke, om det er raadeligt at aabenbare denne ny Elskov for min Herre; thi det kunde hændes sig, at han blev forlibt i hende, og stak mig ud; thi det er et af de dejligste skabte Ting paa Jorden. Ach, jeg glemmer aldrig de purpurøde Kinder, de rosentegnede Læber, de diamant-skinnende Dine, de alebasteskvide Hænder. Dog, hvad staaer jeg her og snakker? Jeg har jo endnu intet seet deraf, men min Geist tilsiger mig, at jeg faaer alt saadant at see; thi saasnart hun sagde, at hendes Modestighed ikke tillod at blotte sin Haand, var det, ligesom jeg allerede havde seet hendes

des yndige Skabning fra Top til Taa. De Ord: hold inde med saadan Begjering, Cavallier! viser, at hun er en Venus. Ach gid den Time var forløben! Jeg maa imidlertid hen at lave mig paa noget Galanteri, for at divertere hende udenfor Vinduet.

Tredie Scene.

Leander (allene.)

Nu, Leander! vær ved frit Mod! din Forløsning stunder snart til. Min Usynlige har i Dag forfikkret mig, at jeg snart skal nyde Frugten af min tro Bestandighed, og sat denne Ring paa min Finger, som jeg skal forvare som min Djæsteen. Men ach Himmel! hvad seer jeg der? Er det ikke min Usynliges Rivale; den samme Dame, som lod mig enlevere for nogle Dage siden; skal jeg blive staaende? Nej, det er bedst at jeg tager Flugten, for ikke at bringes ubi Fristelse.

Fjerde Scene.

Den Usynlige (uden Maske.) Leander.

Den Usynlige. Flyer I saaledes for et ensomt ubevæbnet Fruentimmer?

Leander. Kan det Fruentimmer siges at være ubevæbnet, som Naturen har begavet med saadan Skjønhed.

Den Usynlige. Efterdi Han finder mig saa
 Fjøn,

Kjøn, hvorfor vender Han mig da saa haanlig Ryggen?

Leander. Just fordi Hun er saa Kjøn, derfor vender jeg Hende Ryg, at Hendes Diens Straaler ikke skal forblinde mig, og at mit Hjerte ikke skal vendes fra den, som jeg engang har opoffret det til.

Den Usynlige. J har har ikke behov at frygte for Forblindelse, min Herre! eftersom en ond Skjebne har saaledes forstøkket Jer Sind, at J foragter En, som J selv holder for at være Kjøn, paa hvis Kjærlighed J har seet Prøver, og hvis Rigdom og Velstand er Jer bekjendt, for at hænge ved en Anden, hvis Stand og Vilkaar J veed intet af at sige, og hvis Skabning hun selv har givet Jer Marsag at tvivle om, i det hun ikke har tordt lade sig see med ubedækt Ansigt. Jeg selv er ikke mindre forblindet, i det jeg elsker den, som hader mig.

Leander. Ach naadige Frue! jeg beder ved alt det, som helligt er, at Hun ikke haver de Tanker om sin ringe Tjener. Det er saa langt fra, at jeg hader Hende, at jeg tvertimod har havt alle mine Sindskræfter nødig at imodstaae de Fristelser, Hendes Skjønhed og Undighed har foraarsaget mig. Vær forsikkert om, naadige Frue! at der er intet Menneske paa Jorden, jeg har større Æstime for end Hende, ej heller var der noget Menneske paa Jorden jeg højere

Højere elskede eller opoffrede heller mit Hjerte til, hvis det ikke allerede var bortgivet til en anden.

Den Usynlige. Saa er det da Hans uryggelige Forsæt at elske den Usynlige?

Leander. Intet uden Døden kan skille mig fra hende; ligesom ogsaa intet uden Døden skal betage mig den Æstime, Ærbødighed og Taknemmelighed, jeg er min naadige Frue pligtig, som jeg underdanigst beder at ville sætte Prøve paa mig udi alt, hvad som mig kan være mueligt, undtagen den ene Post, at forlade den, som jeg saa stærkt er bunden til.

Den Usynlige. Nuvel an da min Herre! jeg vil da ikke friste Ham meer. Jeg vil kun allene begjære en liden Gave af Ham, som jeg vil forvare, for at have Ham stedse i Erindring.

Leander. Intet er saa kostbart, som jeg jo med Fornøjelse giver Hende.

Den Usynlige. Jeg forlanger intet, som er kostbart. Han maa allene give mig den Ring, Han bær paa Sin Finger.

Leander. Det var alt for slet Gave til saadan Dame. Jeg har en langt skønnere, som jeg vil tilbede mig den Naade, at maa være i Hendes Æje.

Den Usynlige. Det er mig ikke om Kostbarheden at gjøre. See der har Han min Ring igjen,
som

som Han skal bære til min Erindring, og det er Alt, hvad jeg herefter skal forlange af Ham.

Leander. Men naadige Frue! denne Ring = = =

Den Usynlige. Ach Himmel! er det mueligt, at Han endnu tør tage i Tvivlsmaal at nægte mig saadan ringe Ting, efterat Han har forsikket mig saa højt om den Værdie, Han bar for mig.

Leander. Hendes Unaade er mig haardere end Døden, hvorudover jeg tør ikke negte Hendes Begjering, skøndt denne Ring er det ypperste Klenodie, jeg haver. (De bytte Ringe sammen.)

Den Usynlige. Du gaar jeg fornøjet bort, og vil stræbe at forglemme den Haardhed, Han har ladet see imod en Person, paa hvilken mange anseelige Cavalierers Dine have været henvendte.

Leander. Jeg haaber, at saasom Himmelen har begavet Hende med ligesaa stor Forstand som Skjønhed, at Hun tilskriver Saadant heller min Trostaa mod min Forlovede, end en Haardhed.

Den Usynlige Det vil jeg ogsaa gjøre. Adieu min Herre! Jeg vil ønske, at Han stedse maa leve fornøjet med den, Han saa højt elsker.

Femte Scene.

Leander (allene)

Mit Sind er ganske forvirret, at jeg ikke kan besinde mig, om jeg har gjort vel eller ilde; hvorvel

naar

naar jeg tænker mig lidt om, saa kan det ikke forsvares, at jeg haver bortgivet til et andet Fruentimmer det, som jeg har faaet til Kjærlighedspant af min Kjæreste. Men kunde jeg vel afflaae en Begjæring til den yndigste Dame paa Jorden, hvilken jeg havde opirret ved min Koldfindighed, men stillet tilfreds igjen ved saadan Gave? Kunde jeg nægte den noget, som jeg nylig selv havde ombedet at begjære alt, hvad muligt var, af mig? Nej ingenlunde! dog, var det en mulig Ting at bortskænke sin Kjærestes Gave? Burde jeg ikke have sagt, hvilket Klenodie det var? Kan jeg med saadan Beskylldning bestaae for min Kjærestes Dine? Ach Himmel! hvad haver du gjort Leander! men jeg maa hitte paa, at den er forlagt eller bortstjaalen, eller at den er tagen mig fra med Magt; hvilket sidste jeg med Eed kan bekræfte; thi hvo kunde modstaae saadan Begjæring? Men hvad om dette er skeet af List? Hvad om hun har gjort dette alene for at sætte Splid mellem mig og min Usynlige? hvorfor skulde hun just begjære den Ring, uden hun ved Spioner havde udforsket, hvorfra den var kommen? Ach! Ach! jeg er forraad; jeg maa løbe efter hende, for med grændende Taare at begjære min Gave tilbage, og hvis Dør ikke kan hjælpe, maa jeg = = =

(Han gaaer ud i Forvirrelse.)

Sjette Scene.

Harlequin. Siden Den Usynlige.

Harlequin (med en Fiol i Haanden.) Man siger at Poeter fødes, men det er Løgn; thi jeg har ofte tilforn søgt at gjøre Vers, men det har aldrig villet lykkes for mig. Nu, siden jeg er bleven forlibt, regner der lutter Rim og poetiske Indfald over mig, saa at jeg tør vove at gjøre Vers i Kap med den bedste hornet eller kronet Poet; thi siden jeg forlod min Usynlige, har jeg med liden Umag gjort en temmelig Hob Vers, og sat dem udi Melodi for at sunge dem udenfor min Kjærestes Binduer; til den Ende har jeg taget den Luth med mig, for at gjøre min Røst des behageligere. Jeg er ikke synderlig stærk udi Instrumental-Musik, det er vist, men Røsten og Poesien skal både paa, hvad som derudi fattes. Nu maa jeg stemme min Luth først, og siden liste mig under Binduerne. — Kling, kling, kling, kling. — Ach jeg elendige Menneske! der sprang Qvinten. (Han stryger paa Fiolen, og mumler sin Vise derhos) Det gaaer an. Jeg mærker, at der er meget i Verden, som man ret vel kan undvære, og som tjener kun til Overflod; saa at det er kun Pedanteri at sige: Man kan ikke stryge uden Qvint. Hør engang, hvor denne qvintløse Luth lar sig stryge! (Han stryger, og mumler igjen.) Gid jeg faae Skam, om jeg min

Livs-

Livstid har strøget bedre. Jeg troer, Kjærlighed
gjør ogsaa Spillemænd, saavel som den gjør Poeter;
thi min Instrumental-Musik gaaer snart ligesaa vel,
som min Vocal. Ach! hvor min Usynlige vil blive
fornøjet, naar hun hører mig sjanget og spille paa
veengang. Nu maa jeg derhen.

(Han synger og spiller.)

Guddommelige Usynlighed,
Jeg elsker Dig med stor Bæsteb,
Din Dejlighed har gjort mig til Træl,
Saa jeg er færdig at døe af Kjærlighed, det
svær jeg paa min Sjæl.

Du har mig udi Lænke,
Det svær jeg uden Rænke,
Og uden Argelist;
Sid jeg faae Skam, er det ikke vist.

Dit Ansigt's gjennemtrængende Straaler,
Mit Sind, mine Sandser bedaarer.
Lev vel mit søde Pindsvin!
Det ønsker Harlequin.

Det Harlequin han ønsker,
Af Hjertens Grund udønsker,
Lev vel mit søde Pindsvin!
Det ønsker Harlequin.

Lev vel min Balsombyffe,
Lilskød mig Dig at kysse.
Lev vel mit søde Pindsvin!

Det ønsker Din indtil Døden votre tres humble
Servitör. Harlequin:

Den Usynlige (i sit Vindue.) Han skal have Tak for Hans Serenade! Jeg vilde ønske, at mig maatte meddeles en Copi af de Vers.

Harlequin. Ach min allerstjønneste Usynlighed! Hun gjør mig en stor Ære, at Hun begjærer en Copi af min Hjernes Foster.

Den Usynlige. Hvad! er det Hans egen Hjernes Foster! Det maa jeg bekjende. Han er en ret poetisk Geist.

Harlequin. Min Geist er af Naturen ikke saa stor, at den kunde bringe noget synderligt frem. Men jeg maa takke min Læremester for saadant.

Den Usynlige. Af hvem har Han da lært denne himmelske Kunst!

Harlequin. Af den store Poet Cupido.

Den Usynlige. Af Cupido! Jeg mente ellers, at Apollo var den bedste Lærer.

Harlequin. Hendes Ord i Æren, min dejlige Venus! Apollo er kun en Sinflectie-Karl mod Cupido i at gjøre Vers. Jeg har aldrig kunnet gjøre Vers tilforn, førend jeg havde den Ære at komme i Kundskab med Cupido. Men saasnart jeg blev saaret af hans Musqvets-Kugler, kom den poetiske Geist over mig.

Den Usynlige. Hvo der har været Hans Læremester, enten det er Apollo eller Cupido, saa maa man tilstaae, at Han er en Poet.

Har:

Harlequin. Det staaer mig ikke an at rose mig selv eller mit Arbejde, men der ere dog visse Indfald ubi denne Vise, som ere uforlignelige.

Den Usynlige. Det er intet vissere. Besyn-
derligen den Strophe, som er næst den sidste, hvil-
ken jeg beder tjenstligst, at Han vil repetere for
mig; thi der er noget derudi, som er mig for højt.

Harlequin. Hjertelig gjerne.

Det Harlequin han ønsker; (Han spiller og synger.)

Af Hjertens Grund udpønker.

Den Usynlige. Holdt lidt, om Han behager.
Jeg fatter ikke, hvad det Ord udpønker vil sige.

Harlequin. Det vil ikke meget sige udi solut
Stil, men udi Vers er det et kostbart Ord.

Den Usynlige. Hvad vil det da betyde udi
Vers?

Harlequin. Det, saavel som mange andre Ord,
betyder intet, naar de ere alene, men naar man
lægger det til Ønsker, er det af stor Betydelse, og
bliver et fuldkomment Rim. Hvis ikke slige Ord
vare, forgik i en Hast To-Trediedele af den poetiske
Verden.

Den Usynlige. Det maa saa være. Jeg for-
moder ellers, at Han holder sit Løfte, og lader mig
faae en Copi.

Harlequin. Det skal skee med Fornøjelse; men
allerfjønneste Usynlighed! gir Hun mig ellers ingen
For-

Fortrøstning, at jeg snart maa faae Hendes Ansigts Sol at see?

Den Usynlige. Alt, hvad jeg kan trøste Ham med denne Gang, er, at Han i den store Allee skal finde mig igjen om et Par Timer.

Harlequin. Men maa jeg denne Gang ikke nyde Hendes Dingjængelse længer? Vil Hun ikke tilstøde mig, at jeg maa trine op til Hende?

Den Usynlige. Ach Himmel! hvad hører jeg, Cavalier! Jeg vilde heller døe, end tilstøde Ham saadan Frihed. Stat fra saadan Prætension, om Han ellers ikke aldeles vil forspilde min Gunst. Det er endnu for tidlig; men vær forsikkert om, at J skal ikke tilbede mig forgjæves, og at Jer tro Tjeneste skal ikke blive ubelønnet. Adieu Cavalier! og lad Jer nøje med denne Faveur denne Gang.

(Hun lukker Vinduet.)

Harlequin. Ach! jeg er færdig at revne af Kjærlighed; faaer jeg ikke Hendes Ansigt at see ved første lovede Sammenkomst, døer jeg af Utaalmodighed.

T r e d i e A c t .

Første Scene.

Harlequin. Den Usynlige.

Harlequin. Ach disse 2 Timer har været mig 2 Djævels Timer. Og jeg mærker endnu, at de ere ikke forløbne, eftersom jeg ikke seer min Skat. Ach J Trær! J Kaalstokke! J Græsbænke! J grønne Urter og Asparges, siger mig, om min Sol snart oprinder. Men de dumme Hunde svarer ikke et Ord. Ach J Skyer! J Vinde! bringer mine Sukke til : : : Men der seer jeg noget imellem Trærne. Mon det ikke er hende? Jo vist, giv Dig tilfreds Cavallier! Harlequin! Du est oven paa.

Den Usynlige. Har disse to Timer faldet Ham lange?

Harlequin. Ach min himmelske Nymphhe! det har været to fordsømte Timer for mig; thi jeg vil være en Canaille, om : : :

Den Usynlige. Hvor kan Han komme til at bruge slige gemene Expressioner, min Cavalier!

Harlequin. Jeg beder om Forladelse, min Somfru! jeg fortaledede mig. Jeg vilde sige: Diable me ferme la porte, om disse to Timer ikke har været en Evighed for mig. Jeg har ikke vidst, hvordan jeg

fulde

Skulde fordrive den Tid. Nu har jeg taget fat paa min Luth, nu har jeg forsøgt at gjøre Vers, for at forslaae Tankerne; men alt forgjæves; thi Hun, min søde Smørblomster! har altid staaet mig for Djinene.

Den Usynlige. Ej min Herre! det Ord Smørblomster er meget gement, og skurrer i mine Øren. Men apropos, Han lovede mig et Udskrift af sit poetiske Vers.

Harlequin. Jeg har bragt det med mig for at overlevere det udi Hendes Elfenbens-Hænder.

Den Usynlige. Jeg takker skyldigst.

Harlequin. Men min yndigste Rose! Vil Hun ikke endnu vederqvæge mit Hjerte med Hendes solskinnende Ansigts Blottelse?

Den Usynlige. Det er endnu for stor Faveur, Cavalier!

Harlequin. Maa jeg da ikke see Hendes blotte Atlastes Hænder?

Den Usynlige. Jeg beder, at Han vil staae sig til Rolighed. Han kan fordærve alting ved sin Utaalmodighed. Alt hvad jeg denne Gang kan gjøre Ham til Faveur, er at vise Ham en Ende af min lille Finger, en Lykke, som ingen Mandsperson endnu er vederfaret : : : Men ach, Himmel! Der hører jeg Nogen komme: jeg maa gaae. Om en Time skal Han finde mig her igjen. (Gaaer.)

Un-

Anden Scene.

Leander. Harlequin.

Leander. Ach! Ach! jeg er forraad; hvor vil jeg bestaae for min Usynlige, naar hun spør mig om sin Gave? Men der seer jeg Harlequin; han er gandske henrykt. Hvad bestiller Du her?

Harlequin (stirrende paa Jorden.) Ach! hvilken dejlig proportioneret Finger.

Leander. Hvad Pokket gaar af Dig, Harlequin?

Harlequin. Har en halv Finger kundet gjort mig saadan Skade, hvad vil det andet, som er mere solide, ikke gjøre.

Leander. Hvad har gjort Dig Skade?

Harlequin. Ach skønne Venus! Vil Hun da kvæle mig? Men see Herre! er det Ham?

Leander. Hvad er det, Du staaer og snakker med Dig selv?

Harlequin. Jeg beder, Herren ikke vil fortryde paa, at jeg er bleven ligesaa gal som Han.

Leander. Hvilken Compliment er det?

Harlequin. Det er at sige, jeg er bleven paa samme Maade forlibt, som Herren.

Leander. I hvem?

Harlequin. Udi Foraaret, som er behageligt efter Vinteren.

Leander

Leander. Hvilken Pølsesnak!

Harlequin. Alt, hvad fattig Folk taler, det er Pølsesnak, men = = =

Leander. Jeg kan sværge paa, at jeg ikke fatter noget af alt det, Du siger.

Harlequin. Jeg har ej heller sagt noget i den Henseende, at Han skulde fatte det. Hvorfor skal Han begribe meer mit Frieri, end jeg Hans?

Leander. Men hvem er det, Du frier til?

Harlequin. Jeg kan blive gal over saadanne Spørgsmaal. Beed jeg, hvem jeg frier til, naar jeg frier paa samme Maade som Herren? Den jeg frier til, er lige saa pæn, som den anden, Herren frier til. Jeg tør ikke beskrive hende ret; thi jeg er bange, at Herren skal stikke mig ud.

Leander. Er hun da saa skøn?

Harlequin. Intet Dyr er nogen Tid løben af Naturens Bankestof, som er meer fuldkommen udi Skabning. Venus er, gid jeg faae Skam, kun en Maren Amme mod hende.

Leander. Beskriv mig hende da tydelig, saa skal jeg sige Dig, om Du tar fejl; thi jeg er bedre kjender end Du.

Harlequin. Først, hvad Ansigtet betræffer, det har jeg endelig ikke seet; men = =

Leander. Hvad har Du da seet? hendes Hals, Bryst eller Hænder?

Har:

Harlequin. Ingen af Delene; men nok er det, at hun er det dejligste Menneske paa Jorden; thi hvordan skulde jeg ellers blive saa forlibt?

Leander. Jeg hører nok, hvorhen Din Tale sigter. Du vil bebrejde mig, at jeg frier udi Blinde; men tøv lidtfor, saa skal Du strax see, at jeg ikke har taget fejl.

Harlequin. Jeg vil ogsaa bede, at Herren vil være overværende, naar min Usynlige tar Masken af, saa skal Han ogsaa see, at jeg ikke har taget fejl.

Leander. Saa gjør Du ogsaa Cour til en maskveret Person? det er noget usædvanligt for en gemeen Ejener. Men, Harlequin! jeg har haft en stor Ulykke, siden jeg taledede med Dig; thi den Ting, som = = = Men der seer jeg min Usynlige komme. Staae stille udi en Krog, for at see an Udfaldet.

Tredie Scene.

Den Usynlige. Leander. Harlequin.

Den Usynlige. J seer, min Herre! at jeg fremturer udi at holde mit Løfte, og at jeg aldrig manqverer noget Minut udi Tiden, som jeg berammer til Sammenkomst, saa at Han kan gjøre sin Regning af den Accurateffe, jeg har viset udi de smaa Faveurs, at jeg ogsaa vil være ordholdig udi det, som er mere vigtigt.

Leander

Leander. Jeg er saa forsikkert, Madame! om min Lyksalighed, og om en rig Troffabs-Belønning, at jeg udi det Haab har imodstaaet alle Fristelser.

Den Usynlige. Men kan Han forvise mig om, at den skønne Dame, som bær den heftige Kjærlighed til Ham, ikke har opvakt mindste Elskovsgrnist hos Ham; men at Han har kundet modstaae hendes Ansøgning uden Anfægtelse?

Leander. Jeg kan ikke nægte, at samme Dames store Skjønhed og Yndighed gjorde jo i Begyndelsen stor Impression udi mit Hjerte, og at jeg aldrig havde kundet modstaae den Fristelse, som saadant syntes at ville styrte mig udi, hvis den Troffab, jeg er Hende skyldig, og hvis den store Kjærlighed, jeg bær til Hende, ikke havde styrket mig. Jeg haaber ellers, at det Eventyr ikke har opvakt mindste Jalousie hos Hende, Madame! thi, hvis saa er, gjør Hun sin troe Tjener Uret, som ved dyreste Eder tør forsikre, at, hvor stor Dejlighed han har fundet hos samme Fruentimmer, den dog ikke har gjort mindste Skaar udi hans første Kjærlighed; men at han er rede indtil at hade den synlige Skjønhed, for at behage den Usynlige.

Den Usynlige. Jeg troer ufejlbar, min Herre! at Han elsker mig af Hjertet, saa vidt det er muligt for en vankelmødige Sjæl.

Leander

Leander. Ach Himmel! er det muligt, at jeg skal høre saadan Bebrejdelse efter saa store udviste Trofskabsprøver.

Harlequin (sagte.) Hillemand! hun begynder at faa Skruller i Hovedet; vil det gaae ligesaa til med min Usynlige, saa er jeg ikke ilde opskjærtet.

Den Usynlige. Jeg har aldrig haft i Sinde at bebrejde Ham noget, endskjøndt jeg vidste at en eller anden Vankelmødighed kunde være Ham overkommen; thi jeg veed, hvad et Menneske er, og hvor mange Skrøbeligheder det er underkastet; men, eftersom Han taler om sin Kjærlighed udi saadan høj Grad, da kan jeg ikke forbigaae at sige Ham en Ting, som har forarsaget en liden Urolighed hos mig, og forestille Ham en Beskyldning, som jeg haaber, strax Han skal kunde bevise at være falsk.

Leander. Hvis Nogen kan overbevise mig udi ringeste Maade, at have givet Hende Anledning til Mistanke, vil jeg selv dømme mig uærdig Hendes Affection.

Den Usynlige. Han kan strax løse Knuden ved at vise mig den Ring, jeg nylig forærede Ham.

Leander. Ach Himmel! jeg er forraadt. (Falder paa Knæ.) Jeg bekjender rent ud, Madame! at den Ring, som Hun gav mig, er ikke aleneste bortkommen, men endogsaa, at jeg selv har givet den bort, hvorved jeg ogsaa gjerne tilstaaer at have for-
tjent

tient Hendes Ugunst; men, naar Hun hører Maa-
den, paa hvilken det er skeet, haaber jeg, at Hen-
des Brede vil blive stillet igjen. Den Dame, som
længe har forfulgt mig, kom hid for nogle Timer
siden, hvor jeg var alene, forekastede mig min Kold-
sindighed og Utafnemmelighed, og brugte alle op-
tænkelige Midler til at vende mit Hjerte fra min
Usynlige; men alt forgjæves; thi jeg contesterede
heller at ville døe, end bryde mit Løfte; hvilket, da
hun hørte, og fornam, at jeg ingenlunde var til at
overvinde, begjærede hun en liden Gave af mig,
som hun vilde forvare til min Erindring. Kunde
jeg vel nægte hende saadant? Endeel for ikke at pas-
sere for grov, upoleret og utafnemmelig; endeel og
saa, for at komme derved ud af hendes Strikker.
Jeg sagde strax derpaa, uden Betænkning, at hun
frit kunde befale mig at give saadan Foræring, som
hun forlangede; hvorpaa hun tog mig paa mine
Ord, begjærede det, som jeg mindst tænkte paa, be-
tjente sig af min Forvirrelse, og tog Ringen af min
Finger. Jeg kunde ikke sandse efter, med hvilken
Klenodie hun havde skillet mig, førend hun var
borte, da betragtede jeg først min daarlige Gjerning,
da optændtes hos mig saadan Brede, at jeg løb, for
at oplede hende, udi fuld Forsæt enten at døe, el-
ler at rive hende Byttet af Hænderne; men des-
vær! . . .

Den

Den Usynlige. Min Herre! al denne Undskyldning kan ikke betage den Mistanke, jeg har fattet.

Leander. Kan saadan Undskyldning ikke frikjende mig, saa skal mit Liv, mit Blod, udslutte al Mistanke.

(Han trækker sin Kaarde.)

Den Usynlige. Hold inde, min Herre! det er nok spillet. Her seer I Ringen, og her seer I Jer Kjæreste, og hendes Rival tilligemed.

Leander. Ach Himmel! hvad seer jeg? er Hund den selv samme Person?

Den Usynlige. Ja min allerkjæreste Leander! jeg har spillet tvende Personer, for at sætte Prøve paa Hans Troskab mod mig, om hvilken saasom jeg nu fuldkommen er forsikkert, saa staaer intet tilbage, at Han jo strax maa nyde Frugten af sin Bestandighed. Staae op, og lad mig omfavne Jer.

Leander. Ach! min Glæde er saa stor, at jeg ikke veed, enten jeg drømmer eller er vaagende.

(De omfavner hverandre.)

Harlequin. Ach hvilket dejligt Menneske! næst min Usynlige kan der ingen større Skjønhed være paa Jorden.

Leander. Hvad synes Dig, Harlequin! har jeg haft saa stor Taalmodighed forgjæves?

Harlequin. Nej Herre! I har skudt Papegøjen. Jer Troskab er bleven rigelig belønnet. I er, næst mig, den lykkeligste Mand paa Jorden.

Leander

Leander. Jeg vil ønske Dig et ligesaa glædeligt Udfald; thi Du est en gammel tro Tjener.

Harlequin. Jeg tvivler, faae jeg Skam, ikke paa Udfaldet. Herren skal ellers have Tak for sit Ønske.

Den Usynlige. Men allerkjæreste Leander! laa os gaae hen, og sammenfalde vore Bønner paa begge Sider, for at komme til en ønskelig Ende.

Fjerde Scene.

Harlequin. Den anden Usynlige.

Harlequin. Det maa koste, hvad det koste vil, saa vil jeg have en Ende herpaa denne Aften; thi min Herres Lyksalighed har saaledes ophidset mit Blod, at hvis jeg ikke overtaler hende denne Gang, at tage Masken af, omkommer jeg mig selv. Men der seer jeg hun kommer.

Den Usynlige. Jeg priser Hans Accurateffe, at møde til bestemte Tid og Time; men mig synes, at Han seer noget forvirret ud.

Harlequin. Hun har Ret. Jeg har ej heller uogen Tid været saa forvirret i mit Sind.

Den Usynlige. Det gjør mig Ondt; men hvad kunde være Årsag dertil?

Harlequin. En anden Bejlers Lyksalighed; thi hans Usynlige har nu nyligen givet sig tilkiende, og viset, at under hendes Maske laae skjulet et Ansigt,

og en Skabning, hvorved hans lange tro Tjeneste er bleven rigelig belønnet. Og, som jeg selv har anseet alt saadant, har Kjærlighed taget saadan Overhaand hos mig, at al min Taalmodighed er mig forgaaet.

Den Usynlige. Bliv kun ved at elske, og at give Prøver paa Jer Bestandighed efter samme Person's Exempel, saa skal I høste ligesaa søde Frugter.

Harlequin. Men, min Gudinde! frist mig ikke over min Formue.

Den Usynlige. Det være langt fra, at jeg vil friste Ham over Hans Formue.

Harlequin. Men naar vil Hun da gjøre mig lykkelig?

Den Usynlige. Med Tid og Stunder. Bliv kun ved at haabe.

Harlequin (paa Kne.) Ach min dejlige Usynlighed! hvis Hendes Usynlighed ikke i Dag bliver forvandlet til Synlighed, dør jeg af Utaalmodighed.

Den Usynlige. Hvad? Skalde jeg give mig tilfjende saa hastig? nej, Cavalier! her vil meer til.

Harlequin. Jeg tar Livet af mig selv, hvis jeg ikke faaer en naadig Bønhoering.

Den Usynlige. Det strider jo mod al Erbarhed.

Harlequin. Strider det mod al Erbarhed at redde en tro Bejlers Liv?

Den Usynlige. Nei, det strider mod Verbarhed af en Dame af min Qualite, at slaae Chamade ved første Anfald.

Harlequin (trækkende sin Dolk.) Jeg mærker da, at Hun har Lust at see mit Blod rinde. Ach! Hun er Aarsag til min Død.

Den Usynlige. Jeg haaber, at J betænker bedre, hvad J gjør. Men hvis J skrider til saadan blodig Forsæts Fuldbyrnelse, da maa J vide, at ikke jeg, men J selv, er Aarsag til saadan Ulykke, eftersom J begjærer umulige Ting.

Harlequin. Ach Himmel! er det umulige Ting, at blotte sit Ansigt? Adieu Morderinde! Hav Om-
sorg, at jeg kan blive hæderlig begravet, som en ret Christen, med Sang-Klokkerne.

(Han sætter Dolken for Brøstet.)

Den Usynlige. Hold inde, Ridder! jeg giver mig; men med visse Conditioner, som Han med Eed maa bekræfte

Harlequin. Der er intet i Verden, som jeg jo med Eed bekræfter, for at komme i Possession af saadan Skat.

Den Usynlige. Han skal da sværge, først, at Han ingen Henseende har til min Stand og Vilkaar, men at Han elsker mig alene for min Person.

Harlequin. Jeg svær, at jeg elsker Hende alene for Hendes Person.

Den

Den Usynlige. Dernæst, at Han intet Menneske paa Jorden vil elske uden mig, og aldrig at gifte Sig efter min Død.

Harlequin. Ja, jeg svær ved alt det, som heligt er, at holde alt saadant.

Den Usynlige. Stat da op, min Allerkjæreste! og lad mig omfavne Dig.

(Hun tar Masken af, og viser et gammelt vandskab Ansigt, og spærrer Munden op for at kysse ham.)

Harlequin. A = = = A = = =

Den Usynlige. Ach min Allerkjæreste! lad mig kysse Dig.

Harlequin. A = = = A = = =

(Hun tar ham om Halsen, og kysser ham. Han kriger og gjør Modstand; de løbe tre Gange om Theatret. Den Usynlige faaer omsider fat paa Harlequin, og de falde paa Jorden.)

Femte Scene.

Den Usynliges Broder. Harlequin.

Den Usynlige.

Den Usynliges Broder. Hvad er her at bestille! vil den Hund overfalde Dig?

Harlequin. Nej vist ikke, min Herre! langt fra. Hun vil overfalde mig.

Den Usynl. Broder. Bedst Du vel, Karl! hvem Du har med at bestille?

Harlequin. Ja jeg veed det nok, desvær! det er Sandens Moer.

Den Usynl. Broder. Da skal Du faae en Ulykke, driver Du Spot med min Søster.

Den Usynlige. Ach Monfrere! staae mig bi mod den Forræder! han har længe tilbudet mig som en Gudinde, og nu vil han forlade mig.

Den Usynl. Broder. Har han lovet Dig Ægteskab, min søde Søster?

Den Usynlige. Ach jo, og det med dyre Eder.

Den Usynl. Broder. Da skal han fuldbyrde sit Løfte, eller ikke komme levende fra Stedet.

Harlequin. Jeg har lovet Ægteskab til et Menneske, men ikke til en underjordisk og vanskabt Trolde.

Den Usynl. Broder (trækkende ud sin Raarde.) Ingen Skjeldsord! fort tag hende om Halsen, og kys hende.

Harlequin (paa Ræ.) Ach naadige Gandens Mamas Broder! tving mig ikke til at kysse saadant Skabillenhoved.

Den Usynlige. Ach! er det muligt, at jeg skal høre saa ringe Pris blive sat paa mit skønne Ansigt.

Den Usynl. Broder. Han skal ikke alene kysse Dig, men ægte Dig i Dag.

Harlequin. Ach min Herre! hav dog Barmhertighed med mig.

Den Usynl. Broder. Fort din Hund! stat op,
og

og omfavn hende, eller Du skal strax døe for min Haand.

Den Usynlige. Giv Dig tilfreds min Engel!
Du skal finde i mig en tro og kyndig Hustru.

Harlequin. For Utroskab er jeg ikke bange, min Vengel! thi Ingen forliver sig i en Masse.

Den Usynl. Broder. Er Din Forræder endnu fremture med Skjeldsord?

Den Usynlige. Ach nej! slaa ham ikke. Det kan jeg ikke taale; thi jeg er saa forlibt i ham.
Kom kys mig, min Snut!

Harlequin. A : : : : A : : : :

Sjette Scene.

Colombine. De andre.

Colombine. Hvad er her paa Færde? er det ikke Harlequin, man har sat paa.

Harlequin. Ach min allerkjæreste Colombine! det var en ulyksalig Time for mig, da jeg vendte Dig ryggen.

Colombine. Det er mig hjært, at Du bliver straffet for Din Utroskab.

Harlequin. Ach red mig, min dejlige Colombine!

Colombine. Red Dig selv. Du har skuffet mig eengang, det skeer ikke oftere.

Den Usynlige. Er Hun forlovet med Ham, saa staaer jeg fra mine Prætensioner. Co:

Colombine. Nej, han har foragtet mig eengang, hvilket jeg aldrig gir ham til.

Den Usynlige. Ja, efterdi Hun ikke vil have ham, saa er han, og bliver han min Livegen.

Harlequin (paa Kne.) Ach allerkjæreste Colombi-
ne! tag mig til Naade igjen.

Colombine. Slidder Sladder!

Harlequin. Forbarm Dig over Din usle Har-
lequin.

Colombine. Ingen Barmhjertighed.

Harlequin. Over Din Slave.

Colombine. Ingen Snak.

Harlequin. Over Dit Vest.

Colombine. Nej, nu er ingen Naade.

Harlequin. Over Din ringe Jordklimp.

Colombine. Tran, trara!

Harlequin. Over Din indtil Døden forbundne
ringe Madif, Raalorm og Oldenborger.

Colombine. Intet bevæger mig.

Harlequin. See, hvor jeg græder. Min Hat
er fuld af Taarer.

Colombine. Det er Crocodils-Graad.

Harlequin. Kast dog et Naadeblik til mig.

Colombine. I Evighed, ikke.

Harlequin. Lad mig allerunderdanigst kysse En-
den af Dine allernaadigste Døfler.

Colombine. Hverken een eller anden Ende.

Har-

Harlequin. Hverken een eller anden Ende?

Colombine. Ingen af Delene.

Harlequin. Saa dser jeg da.

Colombine. Dse lunge nok.

Harlequin. Jeg er alt død.

Colombine. Det er mig kjært.

Harlequin. "Stat stille Vandringsmand! (Sæter Hatten paa Hovedet.) Herunder hviler den ulyksalige Harlequin, hvilken efter mange Mars heftige Elskov revnede omsider af Sorg. Gaf Du bort og givr ligesaa."

Den Usynl. Broder. Tag ham da til Naade igjen, Mademoiselle!

Colombine. Ingenlunde; thi det er et ustadigt Menneske, som jeg blir bedragen med.

Den Usynl. Broder. Hun kan forebygge alting ved at foreskrive ham ligesaa stærke Conditioner, som Hun vil.

Harlequin. Ach! jeg vil indgaae alt, hvad Du forlanger.

Den Usynl. Broder. Lad mig megle derudi og foreskrive ham de Love, som han ved Eed skal forpligte sig at holde. Hør Harlequin! fald paa Knae for Din Kjæreste først, og bed hende om Forladelse.

Harlequin (paa Knae.) Ach min allerkjæreste Colombine! jeg beder Dig om Forladelse.

Den Usynl. Broder. Læs nu op efter, hvad jeg siger:

siger: 1) forpligter jeg mig aldrig at tale et haardt Ord til min Kone. (Harlequin repeterer alting efter.) 2) Med god Billie at slye hende alt, hvad som er fornødent til Husholdningen. 3) Om hun skulde faae Lyst til Stats og Galanteri, ikke nægte hende noget deraf.

Harlequin. Hvad den Artikel angaaer, saa faae jeg gjerne, at den blev lidt reformeret = =

Den Usynl. Broder. Hvad? hør Masoeur! træk af med ham. (Harlequin repeterer og indgaaer den sdi Artikel.) 4) Lover jeg Ingen at elske uden hende. (Ligesaa) Derimod 5) vil jeg ikke regne det saa nøje, om hun elsker Andre.

Harlequin. Hvad? vil Din Laptaske forlange, at jeg skal lade mig indrullere for en slet og ret Hanrej? jeg vil heller bære Musket paa Nakken, end Horn udi Panden.

Den Usynl. Broder. Gesvind! jeg har ikke Stunder at opholde mig her længer.

Harlequin. Monsieur skal ej heller opholde sig for min Skyld. Han kan gaae Fanden i Bولد, naar Han behager.

Den Usynl. Broder. Træk af med ham, Masoeur!

Harlequin. A = = = = = Derimod vil jeg ikke regne det saa nøje om hun elsker Andre. — Ach hvilken forbandet Pille for en Mand, der er kommen af honette Folk, som jeg. Den

Den Usynl. Broder. 6) Ved det Ord at elske
Andre forstaaes — —

Harlequin. At hun er en Affkermær, der forlan-
ger saadant.

Den Usynl. Broder (trækkende paa Kaarden.) Har
Du Lyst til Haandværket?

Harlequin. Qvarteer Monsieur! Jeg giver mig
paa Naade og Unaade. Men kan der ikke corrige-
res noget udi denne sidste Artikel.

Den Usynl. Broder. Ingen Ting.

Harlequin. Jeg forlanger ingen Forandring
udi Materien, men alene nogle smaa Ting udi
Stilen.

Den Usynl. Broder. Hvorledes vil Han da ha-
ve det udført?

Harlequin. Jeg mener, uden at vige fra Me-
ningen, at forfatte Artikelen saaledes: Ved at elske
Andre skal forstaaes, at hun tilstæder dem samme
Frihed, som hendes Egtemand.

Den Usynl. Broder. Godt.

Harlequin. Godt, nu kommer den lille Foran-
dring, som jeg vilde have udi Stil, nemlig: dog
forstaaes herved, at bemeldte hendes Husbonde Har-
lequin haver sin Ret i alle Maader forbeholden.

Den Usynl. Broder. Nej Monsieur, det sidste
saaer jeg en Streg over.

Harlequin. Men Monsieur! mener J da, at
Eg-

Egteskab er en Omgang, saa at Enhver maa brygge verelviis udi en anden Mand's Bryggerkjedel?

Den Usynl. Broder. Træk af med ham, Masfoeur!

Harlequin. A : : : Ach vær dog naadig, Herre! og betænk, at jeg er af fornemme Slægt og Byrd.

Den Usynl. Broder. Hvem var Hans Fader da?

Harlequin. Min Fader kjender jeg ikke, men min Moder hedde Magdelone, og min Broder var udi mange Aar Solicitant her i Staden.

Den Usynl. Broder. Hvad er en Solicitant? Hvad har han om Aaret at leve af?

Harlequin. Han har 165 Dage om Aaret.

Den Usynl. Broder. Det var en anseelig Gage. Monsieur! gik hjem og hold Bryllup med Jer Kærester, og vær forsikret, at hvis I bryder noget af Contracten, da skal I have med mig at bestille.

Harlequin. Jeg troer, at min Kone udi Kraft af den sidste Artikel faaer mere med Ham at bestille. Gid Ganden frie paa Spanff mere!

Over De Usynlige.

Og saa dette Lustspil henhører mellem dem, som man har villet fradømme Holberg fuld Forfatterret til; og ustridig lader det sig ikke fragaae, at det neppe vilde været til, hvis der ikke i Scarrons bekjendte og af Holberg saa yndede comiske Roman havde staaet en spansk Novelle af samme Navn, og hvoraf Leanders og hans Usynliges Scener gandske ere tagne. Undres maatte man altsaa, hvad der havde bevæget Holberg, der dog selv i Fortalen til den ældste Udgave af sine Comedier med Føje havde erindret, at de meget romansforlibre Skuespil meget lidet passe her paa Stedet, og ikke have den Grace her, som i Engelland og andre Riger, hvor Folk hænge sig af Kjærlighed, til at dramatisere denne ertspaniske Roman; og næsten skulde man troe, han havde ladet sig friste til at indfrie Magotins Ord, blot for at bevise, at alle Skuespilleren Destins Indvendinger uagtet, der af dette Emne meget godt lod sig gjøre en regelret Comedie; dersom man ikke ved nøjere Eftersyn lagde Mærke til, at denne Scarron tilhørende romantiske Del af Emnet egentlig blot var Behiklet for Holbergs egen, burleske Del deraf, Harlequins og Colombines Kjærligheds-Handel, der er som en Parodi af den anden, og som Holberg virkelig har udstyret med rund og rig Haand, skjøndt maaſkee ikke just alletider holdt sig inden Grændserne af, hvad man kalder la bonne plaifanterie.

Midlertid synes det, som Holberg ved dette Stykke selv skulde give et Erfaringsbeviis for Sandheden af sin ovenanferte Paastand om de romantiske Skuespils flette Held her i Landet; thi hine scarronske Scener er det ubentviol at tilskrive, at dette Stykke, som i sin Nyhed ikke oplevede uden fem Forestillinger, ligeledes da det efter mange Aars Hvile ved den ivrige Holbergianer daværende Theaterdirecteur Rosenstand Gøiske bragtes paa Skuepladsen, al en Colombine Gielstrups Mesterkunst, og en Harlequin Knudsens comiske Styrke uagtet, efter to Forestillinger igjen faldt i sin gamle Dvale, hvoraf det vel neppe nogensinde mere vil blive fremdraget.

Ved Knudens Opløsning, som i øvrigt kjendelig er taget af Molières tvungne Gistermaal, opstaar endnu det Spørgsmaal, om Holbergs Mening ikke har været, at Harlequins Usynlige skulde være den i første Act's sidste Scene forekommende Magdelone; da det maatte være Tilskuerne morsomt, forud at gienkjende en gammel Kjærling i denne tilbedede Skjønne; at det midlertid neppe har været saaledes forstaaet i Stykkets Nyhed, synes deraf, at paa den altsige Fortegnelse, som Harlequins Usynlige, Orsted er ansat, der dog neppe og har været Magdelone, skjøndt hendes Rolle ikke findes paa Listen; hvor stor Pris Holberg ellers satte paa Denouementet, og hvor misfornøjet han var med dets Udførelse sees i hans 374 Epistel.

K. K.

Den

Den Stundesløse.

Comedie i tre Acter.

Per.

Personerne:

Vielgeschrey, den Stundesløse.

Pernille, hans Pige.

Leonora, hans Dotter.

Magdelone, hans Husholderke.

Leander, Leonoræ Elsker.

Erich Madsen, en Bogholder.

Peder Erichsen, hans Søn.

Leonard, Vielgeschreys Broder.

Oldfux, en Auenturier.

Sieur Corfix, en anden Auenturier.

En Bonde.

En Barbeer.

En Skrædder.

Christen Griffel

Jens Sandbuchs

Christoffer Federmesser

Lars Dintzas

Anne.

Notarius.

} Fire Skriverkarle.

Første Act.

Første Scene.

Pernille alene.

Der skrives nu saa mange Comedier i Verden, og Ingen skriver om en Stundesløs. Dersom Nogen vilde tage sig saadan En for, kunde jeg give skønne Materialier dertil af min Herre. Man vil vel sige, at saadanne Characterer ere rare, og at Ingen tænker derpaa; men der findes en Hob flige stundesløse Folk her i Landet, der støje, som de vare affindige, over slet intet, ligesom tværtimod der ere visse Folk, der kan have 10 Ting i Hovedet paa eengang, og ere dog at ansee, som de vare gandske øfseløse. Jeg erindrer for nogle Aar siden, da jeg tjente hos en Landsdommer, og jeg engang rejsede med hans Frue, da kom vi ind paa Vejen til en Kone, hvilken tog meget vel imod os, men syntes at gjøre alt for meget deraf. Nu var hun i Stuen, nu i Kjelderren, nu satte hun sig paa Hylben, nu under Bordet, nu flamrede hun med Piger, nu med Drengene. Vi havde hende ti Gange, hun skulde ingen Umag gjøre sig for vor Skyld; thi vi kunde lade os nøje med

et

et Stykke Smørrebrød. Hun tørrede Sveden af sig ti Gange, og bad os have Taalmodighed en halv Times Tid. Fruen svor for mig, at hvis hun havde vidst, at Konen vilde have gjort saadan Bæsen, havde hun heller taget ind i Kroen; thi hun vilde nødigt være formeget i Gjæld hos samme Kone, efterdi hun havde en Sag for Landstinget. Endelig blir Bordet bredet, og ventede jeg da i det ringeste at see en Postej til den første Ret; men alle disse Anstalter faldt ud til en klumpet Melgrød, og otte haardkogede Æg. Men det var dog noget. Kunde Hr. Vielgeschrey endnu med al sin Støjen gjøre saa meget som t Æg, var det ikke saa forunderligt, som det er. Dersom han endnu gjorde det for at fordrive Kuld eller Skjørbug, kunde man sige, at der dog blev noget gjort. Saaledes har en gammel Magister fordam om Vinteren Brænde op paa sit Kammer af Kjelderens, og siden af Kammeret ned i Kjelderens igjen, saa længe indtil han ingen Varme meer behøvede. Men Herren arbejder paa intet, det er intet, og det blir til intet. Der er Ingen udi Husets, som han roser for Flittighed, uden mig, og der er dog Ingen, som gjør mindre Gavn, end: Kivndt jeg er altid gestjefstig. Forgangen da En spurgte, hvor mange Folk han holdte, svarede han: Ikkun een; thi Pernille er min Stuepige, min Koffkepige, min Kammertjener, min Secretair,

min

min Husholderſke, min Kone; hvorvel det ſidſte iſær var Løgn. Ikke fordi jeg er juſt mere kydſk end en anden, men han har ikke Stunder at ligge hos Nogen, og jeg er aldrig ſmukkere i hans Øjne, end naar jeg har en Pen ſiddende bag Øret. Men der ſeer jeg Husholderſken Magdelone komme.

Anden Scene.

Magdelone. Pernille.

Magdelone. Sid I ſaae en Ulykke, hvilke Skriverkarle I ere!

Pernille. Altid ſjælder hun; hvad fattes nu Somfrue?

Magdelone. Jeg ſaae igjennem en Sprække ind udi Skriverſtuen, der ſidder de Hunde, og drikker ſpanſk Vin, og Herren veed ikke andet, end de ſkriver; og En af dem drak ſaadan Skaal: Magdelones Skaal, gid det gamle Orgelværk var gift!

Pernille. Ha! Ha! Ha!

Magdelone. Jeg er, Himlen ſkee Lov! ikke ſaa gammel endnu, at de har fornøden at ligne mig ved et gammelt Orgelværk.

Pernille. Det ſkulde jeg ogſaa mene.

Magdelone. Jeg har jo endnu ikke naaet mine 40 Aar.

Pernille. Ja hvad er det at regne for Alder! En Dige kan man nytte, indtil hun er 50 Aar.

Magdelone. Og derforuden bær jeg min Alder meget vel; thi jeg har endnu ingen Nynker.

Pernille. Ej! Hun har, min Tro, et godt brugeligt Legeme endnu, det er Synd at sige andet. Det er slet ikke for Hendes Ansigt eller Skabning, de foragte Hende, men fordi Hun forklager dem iblandt for Herren.

Magdelone. Det er sandt, Pernille! det er for min Uerlighed, at jeg maa lide alt saadant. De bilder Herren ind, at de slæber sig ihjel i hans Tjeneste, og raaber paa højere Løn, da de dog ikke fortjener Halvdelen af det, de faaer, og derforuden har aldrig ringeste Skilling under Hænder, uden de jo flipper noget deraf, saa at han omsider blir til en Staadder.

Pernille. Ej! sig ikke det. Herren har min Tro alt for mange Djen i Hovedet, og seer alt for nøje til i Huset, at Noget skulde kunne bedrage ham.

Magdelone. Just fordi han er saa flittig og gessjæftig, just derfor blir han bedragen. Naar jeg vil vare ham ad om hans Tjeneres Utroskab, har han formedelst andre unyttige Forretninger aldrig Stunder at høre mig. Jeg skulde aldrig have blevet her saa længe, var det ikke for en Ting Skyld.

Pernille. Hvad er det?

Magdelone. Det er, at han har lovet at skaffe mig

mig en Mand. Men disse forbandede Forretninger, som kommer imellem, hindrer ham i hans Forsæt.

Pernille. Han har jo ikke Stunder at gifte sig selv engang, langt mindre sin Husholderke.

Magdelone (grædende bitterlig.) Jeg havde maa-
ste længe siden kunnet være gift, om jeg ikke havde
forladt mig paa hans Løfter.

Pernille. Jeg veed, I kan jo ikke frie selv,
Jomfru! Jeg vilde ønske, det var Moden; jeg
skulde, min Tro, ikke heller gaae saa længe, som
jeg gjør.

Magdelone. Nej, det er sandt. Men Ma-
dame Kirsten Giftekniv har tilbudet mig adskillige
Gange, for en Discretion at skaffe mig en brav
Mand, men jeg har altid biet paa Herrens Naade.

Pernille. Hun maa da ret bryde engang over-
tvært, Jomfru! og tage Herren med en Trumf, naar
Hun engang finder ham ledig.

Magdelone. Naar finder man ham ledig? Per-
nille! Ach! Ach! om En kunde komme noget til i
det samme; thi vi ere alle Mennesker, saa havde
han det paa sin Samvittighed. Ach! ach! den for-
bandede Geskjæftighed. Men hvoraf kan det kom-
me, at visse Mennesker ere saa stundesløse?

Pernille. Jeg kan ikke vide, Jomfru! Jeg me-
ner, at ligesom de, som ere fødte paa en Julenat,

seer altid Spøgelse; de, som er fød udi Regnvej, græder altid; saa bilder jeg mig ind, at slige stundesløse og arbejdsomme Folk, som Herren, maa være gjorte i en Skriverstue, eller fødte paa en Postdag.

Magdelone. Ej Snak!

Pernille. Ja Gømsfru! det er kun saa min Mening, som jeg ikke vil tvinge Andre til. Jeg har mærket tit, at Herren har været gandske rolig, men saasnart han har hørt tale om Breve og Forretninger, er han bleven ligesom Don Quichot, naar man taler om vandrende Riddere. Der maa visse- lig være en Hob geskjeftege Bødsler i Herrens Mave, hvilke maa have den Natur, at de begynde at fermentere, saasnart han seer et Stykke Papir; eller han i Steden for Blod maa have Blæk, som løber om i Aarerne.

Magdelone. Hvad det er eller ikke er, saa lider jeg derved, og min Bødsel sættes til Side ved hans Stundesløshed.

Pernille. Hans egen Datters Bødsel blir sat til Side derved. Han har jo lovet hundrede Gange at flye hende en Mand, men glemte det hundrede Gange igjen, og Monsieur Leander, som elsker hende i et helt Aar, har endnu ingen Lejlighed faaet at tale med ham derom.

Mag

Magdelone. Men er det Leanders og Gomme-
fruens rette Alvor, at de vil have hverandre?

Pernille. Ja vist, I skal nok faae det at see.

Tredie Scene.

Leonora. Magdelone. Pernille.

Leonora. Hvor er Husholderken? — Min Faer
kalder paa Hende.

Magdelone. Saa maa jeg da løbe. (Gaaer.)

Pernille. Det var ret vel, at hun gik. Nu
kan vi tale noget sammen om det Andet.

Leonora. Ach Pernille! Jeg forlader mig paa
Din Hurtighed og den Credit, Du har hos min
Faer.

Pernille. I Dag skal der, min Tro, blive no-
get af; thi jeg veed ikke, Herren har havt nogen
Tid mindre at bestille. Jeg har bestilt Leander at
komme hid Klokken 9, og saa haaber jeg nok, at
han skal faae et Qvarteers-Tid at tale med Herren.
Det er kun om Tiden at gjøre.

Leonora. Jeg haaber nok, at naar min Faer
seer hans Person, og hører hans Stand og Vilkaar,
saa blir det ikke saa vanskelig en Sag.

Pernille. Det er sandt nok, Gommefru! men
Knuden er kun at finde en ledig Time hos ham.
Men der hører jeg, han kommer. Det er bedst, at
I løber til Side.

Fjer-

Fjerde Scene.

Vielgeschrey. Lars Dintfas. Christoffer
Federmesser. Jens Sandbuchs.
Christen Griffel. Pernille.

(Pernille sætter sig ned ved Bordet at skrabe Pennesjedere, og Vielgeschrey kommer ind udi sin Slaaprof, efterfulgt af fire Striverkarle, alle med Pennesjedere bag Ørene. Vielgeschrey gaaer frem og tilbage, stirrende paa et Stykke Paspir, raaber.)

Lars Dintfas!

Lars (løbende til ham.) Ja Herre!

Vielgeschrey (gaaende til den anden Side.) Lars
Dintfas!

Lars. Her er jeg Herre!

Vielgeschrey (gaaer til den anden Side stirrende.)

Christoffer Federmesser!

Christoffer (løbende til ham.) Hvad har Herren
at befale?

Vielgeschrey. Hvad vilt Du? Du seer jo, at
jeg har at bestille.

Christoffer. Herren kaldte paa mig.

Vielgeschrey. Det var Løgn. Vi kun til jeg
kalder paa Dig. Hvor er Jens Sandbuchs? Er
han ikke tilstede?

Christoffer. Jo han er Herre.

Vielgeschrey. Jens Sandbuchs!

Jens (løbende til ham.) Her er jeg Herre!

Viel:

Vielgeschrey (gaaer stirrende til den anden Side.)
Jens Sandbuchs!

Jens (løbende til ham.) Hvad har Herren at befale?

Vielgeschrey. Har Du renskrevet Copien af forrige Uges Udgifter?

Jens. Ja Herre! her er den.

Vielgeschrey. Er den confereret med Klaffen?

Jens. Ja Herre! Jeg og Christen Griffel confererede imorges ved Eys.

Vielgeschrey. I confererede vel saadan, som I confererede sidste Gang. Jeg tør nu slet intet lade passere, uden jeg har seet det igjennem selv. Hvad bestiller Du Pernille?

Pernille. Jeg sidder og skraber Penne tilrette for Skriverkarlene.

Vielgeschrey. Det holder jeg af. Jeg har mere Nytte af den Pige end af alle Jer andre Døgnichter. Stat kun op lidt, Pernille! Jeg maa sidde og conferere. Christen Griffel! læs Du, Du læser tydeligst.

Christen. Den 21de udgivet: 1) 3 Rd. 2 Mk. Arbejdsløn for Herrens brune Klædning. 2) 4 Mk. for et Par Løfler til Pernille.

Pernille. Det er sandt. Jeg har glemt at takke Herren derfor. Jeg takker gunstige Herre! jeg skal slide dem op paa Herrens Sundhed.

Viel-

Vielgeschrey. Du kan takke mig en anden Gang, Pernille! ikke, naar jeg sidder i Forretninger. Nu kunde vi allerede have avanceret et temmelig Stykke, hvis Du ikke havde kommet med Din Snak. Læs videre.

Christen. 3) For 4 Pund Kalvesjød 3 Mk. 4) For 4 Potter Mælk 1 Mk. 5) Drikkepenge for det Fad forraadnede Pærer, som vi fik til Foræring, 1 Mk. Summa lateris 5 Rdlr. 5 Mk. 6) Et Pund Caffebønner 1 Rdlr. 7) Hent 2 Skill. i Thevand. 8) 3 Skill. til en Qvint paa Jomfruens Luth.

Vielgeschrey. Holdt! læs op igjen. Hvad fulgte efter de 2 Skill. i Thevand?

Christen. Derpaa følger 3 Skill. til en Qvint.

Vielgeschrey. Gid J faae en Ulykke for Jer Copiering og Conferering! Paa de 2 Skill. i Thevand følger 1 Skill. givet i Almisse til en Staadder.

Pernille. Det var uforkammet at glemme saadant. Nu blir jo den hele Regning gal.

Vielgeschrey. Maa Du ikke vel sige det, Pernille! Er jeg ikke et uhyksaligt Menneske, der har flige Tjenere. J Støden for at lette mig i mine Forretninger, slyer de mig flere paa Halsen. Skriv nu om igjen J Skabhalse hver sin Copie, saa veed jeg endelig, den maa blive rigtig.

Pernille. Vil ikke Herren drikke Thee?

Viel,

Vielgeschrey. Saaer jeg Stunder til at æde eller drikke? Nu har jeg to Breve at skrive. At skrive et Brev, holdes kun for en Bagatelle, men af dem, der ikke har forsøgt, hvad det er; thi her skal paa eengang tænkes paa Postpapir, Pen, Bles, Lys, Signet, saa at En kan blive gal i Hovedet, naar man tænker derpaa.

Pernille. Herren glemte endnu at regne Lak med.

Vielgeschrey. Det er sandt, Pernille, det er uendeligt. Nu, skriver I Karle der henne?

Karlene. Ja.

Vielgeschrey. Hvor er alle mine Skriverfager, Pernille?

Pernille (støver omkring.) Her er Postpapir, her er Lak, her er Signet.

Vielgeschrey. Denne Pige kunde jeg ikke undvære; thi hun har Memoriam localem. (Sætter sig ned at skrive, men rejser sig strax.) Pernille!

Pernille. Herre!

Vielgeschrey. Har Hønsene faaet Mad?

Pernille. Nej! Herren plejer selv at give dem.

Vielgeschrey. Hvor er de Østeskærper, jeg skar i Gaar?

Pernille. De ligger henne i Skuffen.

Vielgeschrey (kastet ud igjennem Binduet.) Tipe! Tipe! Tipe! Tipe!

Femte Scene.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Pernille. Du kommer han ret tilpas, førend Herren kommer i med at skrive. See! gaf nu imod ham.

Leander. Jeg beder ydmygst om Forladelse, min Herre! Jeg har noget at tale med ham, som er mig saavel som ham selv magtpaaliggende.

Vielgeschrey. Hvad er det? Han er saa god at sige sin Mening kort, thi Tiden er knap for mig.

Leander. Jeg er Jeronimus Christoffersens Søn . . . . .

Vielgeschrey. Jeg kjender Mr. Jeronimus. Jeg har en brav Mand til Faer.

Leander. Jeg er kommen her efter min kjære Faers Raad og Villie, at = =

Vielgeschrey (til Skriverne.) Skriver I der henne Karle?

Tutti. Ja vi gjør.

Vielgeschrey. Lad engang see, hvorvidt I er kommen. Om Forladelse, Monsieur! et Dieblif.

(Gaar hen til det lange Bord.)

Sjet-

Sjette Scene.

En Barbeer.   En Bonde.   En Skrædder.
De Forrige.

Barberen kommer først ind. Ich bin schon zwey mahl hier heute gewesen um den Herren zu barbiiren, aber der Herr var noch nicht aufgestanden.

Vielgeschrey. Ja Messer! I maa expedere mig saa hastig, som mueligt er; thi jeg har Hænderne fulde af Forretninger.

(Han sætter sig ned at lade sig barbere; medens Barberen særer ham, serer han saadan Snak:)

Es ist ein grausames Wetter heute.

Vielgeschrey. Det mærker jeg.

Barberen. Ich weiß nicht, wie es mit der Welt beschaffen ist, jo mehr man lebt jo ärger gehts; man höret und siehet nichts als Böses. Der Herr hat vielleicht gehöret, was in diesen Tagen passiret ist.

Vielgeschrey. Nej, jeg har intet Nyt hørt, jeg har ikke heller Stunder at spørge om Nyt; thi jeg har nok i mine egne Sager, og faaer ikke et Djebliks Tid til at tale med en ærlig Mand.

Barberen. So will ich es denn Jhro Gnaden erzählen: eine Matrosenfrau in den Neuenbuden hat auf einmahl 32 Kinder zur Welt gebracht, und war doch nicht dicker als eine ordinaire Schwangre Frau. Wie kan Jhro Gnaden das begreifen?

Viel-

Vielgeschrey. Jeg har ikke fornøden at bryde mit Hoved med at begribe det; thi jeg maa først vide, om det er sandt.

Barberen. Das ist so wahr, als ich hier stehe, denn ich kan die Historie mit Umständen erzählen; denn die Kinder wurden alle getauft, aber sturben gleich darauf.

En Bonde (kommer ind.) God Morgen Husbond! Jeg har Penge at yde for 2 Pd. Byg og et Boel-
Svin.

Vielgeschrey (gaaer fra Barberen gandske oversæbet.)
Du staaer jo for 3 Pund Byg.

Bonden. Ja jeg veed det nok, go Husbond! men Husbond maa give mig efter det ene Pund Byg i Nar; thi Tiderne ere saa slette for os, som de aldrig har været.

Vielgeschrey. Det er en gammel Snak den. J klager altid.

Bonden. Ja Husbond! hvem der har høje Marker, som vi, den har ikke faaet meget i Nar. Kornet syntes vel at være noget, da det stod paa Ageren. Drollen splide mig ad, Husbond! fik vi ikke mindre Korn i Nar end i Fjor; og det er knapt, at man vil give os en Nirdaler for Tønden paa Torvet. Veed Husbond ikke, hvad Capitels-Kjøb blir i Nar?

Viel-

Vielgeschrey. Nej, jeg kan ikke vide. Men hør! Du maa give mig Penge for 3 Pund.

Bonden. Ach! jeg vilde gjerne go Høsbond! jeg vilde gjerne, men Høsbond maa have Taalmodighed med mig i Aar, saa skal jeg siden stræbe, som en ærlig Mand, baade at betale Skat og Landgilde.

Vielgeschrey. Du lover saa alle Aar, og det er dog lige nær.

Bonden. Ja Gud bedre, Høsbond! naar Skab kommer paa Qvæget, og tar vore Heste bort, saa at vi maa leje for Penge vore Naboers Heste at ploje Jorden med.

(Bonden taer nogle Penge op af en Klud, som Vielgeschrey tæller.)

En Skrædder kommer. Herren har vist forlangt, at jeg skulde tage Maal til en Klædning?

Vielgeschrey (løber fra Pengene.) Naar det kommer, saa kommer det altsammen paa eengang.

Skrædderen. Det skal være gjort i et Øjeblik, Herre!

(Vielgeschrey lader tage Maal af sig.)

Bonden. Pengene var jo rigtig, Høsbond! for de 2 Pund Byg?

Vielgeschrey løber til Bonden igjen.) Det er sandt, jeg talte ikke alle Pengene. Her kommer saa meget paa eengang, at man maa blive gal i Hovedet.

(Tæller Pengene igjen.)

Bar-

Barberer. Will der Herr, daß ich ein andermahl wiederkommen soll?

Vielgeschrey. Jeg er jo alt raget, Mester! (Tæer sig om Hagen og føler Sæben.) Hillemand! Sæben tørres ind i Ansigtet; hav Taalmodighed lidt, medens jeg rages. (Sætter sig ned, og siger:) Ach! Gud bedre den, der har mere at forrette, end han kan overkomme! Skriver I derhenne? (De svarer Ja.)

Pernille. Ach gunstige Herre! Vil Han ikke tale et Ord med denne fremmede Herre, der har bilet saa længe?

Vielgeschrey. Hillemand! det var sandt. Gaaer bort I andre, og kommer igjen om en Time. Om Forladelse, Monsieur! at jeg har ladet Ham staae saa længe! Han seer selv, hvordan jeg er omspændt af Forretninger. Hvad er ellers Hans Begjæring?

Leander. Min Herre! Jeg er Jeronimus Christoffersens Søn, som med min Fars Billie kommer hid at begjære Hans Datter, som jeg nogen Tid har baaren Kjærlighed til. Min Far skulde selv have havt den Ære at opvarte Hr. Vielgeschrey, og paa mine Begne gjort dette Forslag, men en liden Upaaseligheid hindrer ham at komme ud i disse Dage.

Vielgeschrey. Monsieur! jeg takker Ham for Hans gode Tilbud. Men maatte jeg tage mig den Frihed at spørge, hvortil Han har appliceret sig?

Leander. Min Faer har intet sparet paa min

Op-

Dygtigelse, Han har ladet mig rejse udenlands, ladet mig lære alle galante Exercitier og adskillige Sprog, foruden Latin.

Vielgeschrey. Det er godt nok, Monsieur! men jeg er meget for en Svigersøn, der er arbejdsom, der fører en god Pen, og kan gaae mig noget til Haande i mine Forretninger.

Leander. Hvad det angaaer, saa kan jeg vise min Herre Prøver paa min Færdighed, af adskillige Breve, som jeg har i min Lomme, og vil tage mig den Frihed at vise Herren.

Vielgeschrey. Skriver I noget derhenne?

Tutti. Ja!

Vielgeschrey. Lad see, hvor langt I er kommen. (Gaaer hen, og kommer til Leander iagen.)

Leander. See her min Herre! her er adskillige Breve, saavel paa Fransk, som paa Latin.

Vielgeschrey. Nej Monsieur, det er ikke saa jeg mener, forstaaer Han sit Bogholderi?

Leander. Nej, min Herre! hvortil skulde det nytte mig?

Vielgeschrey. Det kunde nytte mig; thi det andet Slags Skrift er jeg ikke tjent med. Jeg vil, at min Datter skal have en god Bogholder, og eftersom Monsieur ikke forstaaer Bogholderi, saa maa Han ikke tage ilde op, at jeg afflaaer Hans Begjæring.

Leander

Leander. Jeg vil gjerne lægge mig efter Bogholderiet for Hans Jomfru Datters Skyld, som jeg saa inderlig elsker.

Vielgeschrey. Ej Monsieur! tael ikke derom; den Profession skal man have lært fra Barndommen op, og tilmed saa har jeg halvdels lovet min Datter bort til Bogholder Erich Madsens ældste Søn, Peder, som skal være en dygtig Karl, og træde i sin Faers Fodspor.

Leander. Jeg er forsikkert paa, at Jomfruen aldrig beqvemmer sig til at tage saadan Pedant, og jeg undrer mig over, at min Herre vil give sin Datter til saadan En.

Vielgeschrey. Jeg tænkte det nok. I gode Cavalliers falde alle dygtige og lærde Folk Pedanter. Det er en Person, som kan lette mig meget i mine store Forretninger, som voxer mig over Hovedet.

Leander. Jeg veed ikke, hvad Forretninger en Mand kan have, der sidder i ingen Bestilling?

Vielgeschrey. Jeg har saa mange Forretninger, at jeg faaer ikke Stunder til at æde og drikke. Pernille! Han siger, at jeg ingen Forretninger har! Det kan Du vidne med mig.

Pernille. Herren har 10 Mand's Arbejde. Det er hans Uvenner, som siger om ham, at han har ingen Forretninger. Herren holder jo, foruden mig, fire Skriverkarle; hvilket alene er Beviis nok, at han har Forretninger.

Viel-

Vielgeschrey. Og jeg kommer endnu til at tage et Par an. Skriver I noget derhenne Karle?

Tutti. Ja, vi skriver af al Magt.

Leander. Min Herre! jeg kan forsikre Ham paa, at Hans Datter aldrig skal faae den Pedant.

Vielgeschrey. Hvem Pokker vil hindre mig derudi?

Leander. Det skal jeg, det skal Jer Datter selv.

Vielgeschrey. Det er artig!

Leander. Jeg kan forsikre min Herre paa, at der skal intet blive af.

Vielgeschrey. Og jeg kan forsikre Jer paa, at hun skal blive gift med Peder Erichsen, Bogholder, inden Sol gaaer ned. Adieu Monsieur! Jeg har ikke Stunder at tale med Ham meer. (Leander gaaer bort.) Har Du hørt Magen til den Karl, Pernille?

Pernille. Det bekjender jeg; havde det ikke været af Respect for Herren, saa havde jeg givet ham een paa hans Mund.

Vielgeschrey. Den Karl vil foreskrive en brav Mand, hvem han skal gifte sin Datter til, og forsøgte en Bogholder. Jeg har en Hob at bestille, men jeg faaer da at tale med min Datter lidt. — Leonora kom ind!

Syvende Scene.

Leonora. Vielgeschrey. Pernille. Skrивerne.

Vielgeschrey. Min Datter! hvorvel mine Forretninger er store, saa tænker jeg dog paa Din Belfærd.

Leonora. Jeg takker min hjerte Faer.

Vielgeschrey. Jeg har i Sinde at gifte Dig.

Leonora. Jeg takker.

Vielgeschrey. Og det med en brav forstandig Karl.

Leonora. Jeg er forsikkert om, at min Faer gier mig ikke bort, uden til et skikkeligt Menneske.

Vielgeschrey. Og jeg vil, at Du skal have Bryllup med ham inden Aften.

Leonora. Ligesom min kjære Faer finder det for godt.

Vielgeschrey. Jeg har ikke villet spørge Dig til Raads, førend jeg lovede Dig bort, saasom jeg er vis paa Din Lydighed imod Din Faer.

Leonora. Ach min hjerte Faer! jeg faaer just den Person, som jeg meest elsker.

Vielgeschrey. Det er den Person, som jeg nævne for Dig igaar Aftes.

Leonora. Nej! Papa talede intet derom i Aftes.

Vielgeschrey. Saa har Du glemt det mit Barn! jeg har hundrede Ting i Hovedet, og kan dog bedre

komme

komme en Ting ihu end nogen af jer Andre; Personen er et fornuftigt ungt Menneske.

Leonora. Ja det er min Tro vist.

Vielgeschrey. Og har en brav Mand til Faer, i hvis Fodspor han vil træde.

Leonora. Det tvivler jeg ikke paa.

Vielgeschrey. Og inden 4 Aar vil blive den dygtigste Bogholder udi Byen.

Leonora. Hvad? Leander Bogholder?

Vielgeschrey. Han hedder ikke Leander, han hedder Peder, og er Erich Madsen Bogholders Søn.

Leonora. Ach Himmel! hvad hører jeg? jeg tænkte, at det var Leander, Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. Ha, ha! nej mit Barn! det er ikke Parti for Dig. Den Snushane var her nyelig, men fik strax Afslag.

Leonora. Ach jeg elendige Menneske! vil I give mig bort til saadan en Pedant?

Vielgeschrey. Hør! mine Forretninger tillader mig ikke at holde længere Snak med Dig; gaa strax ind, og lav Dig paa at giftes med den unge Bogholder inden Aften. (Leonora gaaer grædende mod Døren.) Pernille! følg Du efter hende, og forehold hende den Lydighed, hun er sin Faer skyldig.

Pernille. Herren maa ikke tvivle derpaa. Jeg skal herudi være ham ligesaa tro som i alt andet

Vielgeschrey. Skrifverkarle! kommer op paa

Salen, der kan vi forrette vore Sager i Rolighed.
(De stikker alle Pennene under Ørene og gaaer.)

Attende Scene.

Pernille. Leonora.

Pernille. Den som vil spille et Puds maa først søge at komme i Dens Credit, som han vil optrække. Naar Herskabet i et Hus er gudsfrygtig, stille alle habile Tjenere sig ogsaa gudsfrygtige an, og derved komme fort, og gjøre hvad de ville. Naar store Herrer gjøre sig en Glorie af at drikke hinanden i Seng, insinuere Tjenere sig ved det Samme. Naar store Herrer's Genie er at støje over slet intet, seer man ogsaa Tjenere at puste og tørre Sveden af sig, skjøndt de intet forrette. En habil Tjener, der vil gjøre et Skjelmstykke, maa først udstudere sit Herskabs Naturel, og iføre sig det Samme. Dette har jeg taget i Agt, og derfor støjer mest i Huset, og mindst forretter, hvorudover jeg mest er hørt af Alle. Naar Herren klager over sit Arbejde, klager jeg med, naar han støjer, støjer jeg med; naar han tør Sveden af sig, tørrer jeg med; naar han for sine Forretningers Skyld finder det raadeligt at give sin Datter bort til en Bogholder, roser jeg saadant Parti, skjøndt jeg i mit Hjerter er saa lidt derfor, at om J selv Jomfru blev saa gal at ville have saadan Mand, skulde ingen være mere Jeres Fiende end jeg.

Leo:

Leonora. Du har jo ikke behov at være bange derfor.

Pernille. Lad saadan Slyngel gaae hen og gifte sig med et gammelt Blekhorn. Er han skabt til at ligge i saadan Jomfrues Arm, og er J skabt til at være Madame Vogholders?

Leonora. Ach Pernille! jeg forlader mig alene paa Dig. Men hvort bestaaer Dit Anslag, hvorved Du agter at gjøre det til intet, og befordre min Kjærlighed til Leander.

Pernille. Ej Jomfru! jeg siger ikke mit Anslag, før end det hele Senat bliver samlet.

Leonora. Jeg troer, at Leander og hans Tjener kommer hid paa Øjeblikket.

Pernille. Sid de vilde komme; thi nu er den eneste Tid, vi faaer Lejlighed at tale sammen i Dag. Jeg laver til Barsel med Tvillinger, og Leanders Favorit Oldfux skal være Jordemoder. Jeg har Bud efter dem. Men see! der kommer de.

Niende Scene.

Leander. Leonora. Pernille. Oldfux.

Leander. Ach! allerkjæreste Jomfru! jeg har aldrig havt saadan ond Time som denne, siden jeg fik saadan haanlig Afviisning af Hendes Fader.

Leonora. Ach Leander! den har ei heller været mindre ond for mig.

Per:

Pernille. Hør I godt Folk! her er ingen Tid til at holde lang Faddersnak. Jeg har en Hob Mæchiner i Hovedet, som skal sættes i Verk.

Leonora: Lad os høre Dit Anslag.

Pernille. Mit Anslag? meen I Gomsfru, at eet Anslag vil forslaae. Der har mødt mig saa mange Banskkeligheder udi mit Foretagende, at jeg har været nogle Gange færdig til at forlade det hele Verk.

Leander. Ach! lad os da høre, hvad Du har paa fundet, for at hjælpe os.

Pernille. Hør Monsieur! kan I agere en Pedant udi Nødsfald? derudi bestaaer Hovedposten.

Oldfux. Hvad han ikke kan, det skal jeg nok lære ham.

Pernille. Kjenner Du Erich Madsen Bogholderes Søn?

Oldfux. Jeg har seet ham mange Gange paa Gaden.

Pernille. Hans Person maa Leander tage sig paa, og komme til Herren for at frie.

Oldfux. I dette første Anslag gjør jeg to Antegninger. 1) Har Herr Bielgeschrey nyelig talt med Leander, og 2) Kjenner han Bogholderen, efterdi han har udvalgt ham til Svigersøn.

Pernille. Dine tvende Antegnelser sætter jeg en Streg over igjen. Herr Bielgeschrey har aldrig talt med Leander uden eengang. Og lad være han havde

talt

talt ti Gange med ham, saa kjendte han ham dog ikke. En Mand, i hvis Hoved vrimler saa mange Forretninger, som Myrer i en Tue, kjender ikke saa let Folk igjen. Det er knapt, at han kjender mig iblandt; thi igaar stod han længe og talte med mig, og kaldte mig Magdelone. Tilmed skal Leander føre sig saaledes op, haade ubi Klædebragt og Lader, at han skal kunne bedrage hvem det skalde være. 2) Har jeg udsponeret, at Herren har aldrig talt med den unge Bogholder, men alene med hans Far. Mener Du, at jeg ikke overlægger mine Sager?

Oldfux. Ja saa tar jeg mine Ord tilbage. Jeg hører, at det kan lade sig gjøre. Men naar da den rette Bogholder kommer, saa blir jo Bedrageriet aabenbaret.

Pernille. Han maa vel komme; det skal dog ikke blive aabenbaret. Naar Leander har været her først, maa den Anden gjerne komme siden.

Oldfux. Ej! det gaaer aldrig an, uden man mager det saa, at den rette Bogholder ikke kommer ind.

Pernille. Hvis det stod i min Magt, saa havde jeg ikke nær havt saa mange Omsvøb at speculere paa. Jeg kan ikke hindre ham at komme ind; thi jeg staaer ikke altid ved Porten, og Gaardskarlen har Ordre at lukke ham ind. Men hør nu, hvad der maa gjøres, Leander skal komme hid Klofken 2, som er en Time før den Anden kommer, og

saa

ſaa ſaaer han Herren i Tale og Tilſagn paa hans Datter. Men førend Pedanten kommer, maa vi indvikle Herren udi nogle uformodende Forretninger, ſaa at han ikke ſaaer Stunder at tale med ham.

Oldfux. Mener Du da, at han gaaer bort uden Beſked?

Pernille. Han ſkal gaae meget fornøjet bort.

Oldfux. Hvor Pokker kan det lade ſig gjøre?

Pernille. Jeg er ikke kommen halvojs endnu. Vi har her en giftesyg Huſholderſke, hun hedder Magdelone, ſom Herren har tit lovet at forſørge; hende bilder jeg ind, at Bogholderen frier til. Naar han nu kommer, medens Herren er i Forretninger op til Dreue, ſaa raader jeg ham at lade Jomfruen komme ned at entretenere Bogholderen, men iſteden for Jomfruen bringer jeg ham Magdelone ned, ſom mener, at det er hendes Frier.

Oldfux. Hillemand! det er alt for ſtore Anſlag for en Pige, ſom Du eſt. Men efterſom Magdelone er noget til Alders, kan han maaske ikke fatte Kjærlighed for hende.

Pernille. Fatter han ikke Kjærlighed til hende, ſaa er det deſbedre. Men resolverer han ſig til at tage hende, ſom jeg nok troer (thi ſlige Karle ſeer kun efter Penge og Velſtand) ſaa kan Magdelone derover ogſaa blive gift, og Comedien deſartigere

• bli-

blive spillet; thi jeg kan ikke nægte, at jeg jo gjerne vilde have Magdelone gift med denne Bogholder.

Oldfyr. Ha! ha! ha! men jeg seer saa mange Banskkeligheder ved alt dette, at jeg kan aldrig bide mig ind, at det vil løbe vel af.

Pernille. Naar jeg kun faaer Herren indviklet brav udi Forretninger, tvivler jeg ikke om godt Udfald.

Oldfyr. Men at vikle ham ind i Forretninger, kan just forderve Sagen; thi saa sætter han Brylluppet op, og faaer imidlertid Sandheden at vide.

Pernille. Det skal jeg nok sætte en Pind for; thi jeg svær ham til, at Leander lurer paa at snappe Somfruen bort (hvilket er sandt) og raader ham at ile med Brylluppet. Og, som jeg blir Herrrens Geheimeraad, saa bestemmer jeg Leander, som er forklædt, i en Hast, og den Anden skal ikke komme, førend det er forsilde. Jeg skal nok drive dette igjennem uden Hexeri.

Oldfyr. Jeg ønsker Dig Lykke, Pernille!

Pernille. Mener Du, at Du skal imidlertid være ørkesløs?

Oldfyr. Jeg seer ikke, at jeg har noget at forrette udi alt dette, med mindre Du ogsaa vil gifte mig med det Samme, og paa eengang have den Ære at slutte en Triple-Alliance eller tre Gifte-Tractater.

Pernille. Nej! Du skal faae nok at bestille. Du skal bringe Herren udi Forretninger og Urolighed,

hed; først skal Du komme hid som et Bud fra Leander at lade Herren vide, at han har i Sinde at paaføre ham en Proces, efterdi han vil give til en Anden hans Datter, som ved adskillige Breve har forpligtet sig til Leander. Naar han saa faaer det at høre, blir Hovedet kruset paa ham, og jeg raader ham da at skrive et fyndigt Brev til Leander, og at konsulere en Advocat, om han strax skal fare fort med Brylluppet for at gjøre flige Erudseler til intet. Alt den Hjelp, jeg behøver af Dig, er kun at sætte Herren udi fortrædelige Forretninger.

Oldfux. Men naar Advocaten kommer, saa siger han vel, at Herren skal give sig tilfreds, og at de Erudseler har intet at betyde.

Pernille. Derfor skal Du ogsaa agere Advocat, og stille Dig saa gal an, at han gaaer lige klog fra Dig. Kan Du ellers hitte paa noget andet at spille Tiden for ham, saa er det desto bedre; thi Brede og Forretninger ere Hjulene, som skal drive vor Machine.

Oldfux. Det er en forbandet Machine. Jeg kan blive hovedsvimlet alene af det, jeg hører fortælle, hvordan den er sammensat; hvad Fanden er det, som ikke disse Qvinder kan hitte paa!

Pernille. Du skal være ved Haanden og lave Dig paa saadan Dragt, som er nødvendig at bruge, jeg skal ved en liden Pige, som jeg har, lade Jer begge

vide, naar Tid er at spille en Kulle. Tre Personer skal Du agere; først Budet fra Leander, siden Advocat, og endelig en Barbeer, thi han maa have Skjegget af sig i Eftermiddag; om en Time maa Du være her med Dine Præparatorier. Jeg skal indlade Dig i et Kammer, og vare Dig ad, naar Du skal komme ind. Det er alt, hvad Du skal have i Dit Hoved. Det øvrige skal jeg sørge for.

Leander. Men om nu denne Machine gaaer i Stykker, hvad da?

Leonora. Om det ikke lykkes, saa forlader jeg Jer dog ikke Leander. Jeg omkom mig før selv, førend jeg tog den Pedant.

Pernille. Jeg skulde før vride Hovedet om paa Jer, Jomfru! førend J skulde blive Madame Peder Bogholders.

Leander. Jeg takker Dig for din Iver og Troskab, Pernille!

Oldfux. Han takker hende, for hun vil have den Godhed at vride Hovedet om paa hans Kjæreste.

Leander. Nej! Oldfux det er ikke saa at forstaae.

Oldfux. Dette Giftermaal med Magdelone, kunde man ikke lade det fare for at gjøre Intriguen mindre vanskelig?

Pernille. Men kunde Du ikke holde Din Mund, og alene tage vare paa det, som jeg har sagt Dig? Jeg vil, at Magdelone skal blive gift med det Sam-

me for en vis Aarsags Skyld. Naar man vil gjøre noget, saa maa man gjøre det saa, at det kan høres og spørges; gaaer nu Jer Vej. (De vil gaae.) Nej! hi lidt. Jeg vil see, hvordan Monsieur Leander bær sig ad, at agere Pedant.

Leander. Jeg veed min Tro ikke, førend Oldfux exercerer mig.

Oldfux. Maatte jeg kun gaae i Jer Sted, skulde det ingen Fare have. Lad eensgang see, hvordan J vil bære Jer ad, naar J skal spille saadan Person! bild Jer ind, at Jeg er Hr. Bielgeschrey, hvis Datter J skal begjere.

Leander. Jeg kommer efter min Papas Ordre, til hvilken min Herr Bielgeschrey har behaget at proponere . . .

Oldfux. A . . . . er J gal? det er jo Kammerjunker-Snak og Complimenter! er det at agere Skolemester? giv nu Agt engang paa mig. Jeg Veber, Erich Madsens ældste Plante, barnefødt udi Aabenraa, kommer her i Dag at angrasere min aller ringeste Person i min gunstige Herres Huld og Bevaagenhed, og at begjere til Ægte denne hans Prima kjære Datter, Secunda ikke, som Eders Gunst har lovet min kjære Fatter Erich Madsen Bogholder, siger Erich Madsen Bogholder, at accordere, give, og overantvorde til min kjæreste Ægtefælle, og det strax efter Sigt. Jeg tilskriver saadant alene
min

min gunstige Herres Godhed, ikke mine meriterende Fortjenesters Valuta, thi jeg bekjender, at naar jeg ligner min Persons Ringhed med saadan en Jomfru, paa hvilken eders Gunstighed har behaget at give mig Transport, er jeg ikke værd at løse hendes Skotremmer, ja kan ej lignedes anderledes valore intrinseco, end en autoriseret Seddel mod en Bancodaler; ligesviis og ligesom en Skrivertavle udi Størrelse og Vigtighed overgaaer et Griffel, saaledes, og ikke anderledes overgaaer Jomfruens Dyd, Stand og Vilkaar mine Dyder, min Stand og mine Vilkaar. Hun er Skrivertavlen, og jeg er hendes indtil Døden underdanigste Griffel. — Imidlertid, medens I saataler, skal I stedse svinge med den højre Haand og brav svølge Ordene ned.

Pernille. Det er godt nok, Oldfux! men Du maa dog ikke outrere Din Tale saameget.

Oldfux. Ja ja! vi kan altid slaae noget af. Kom lad os nu gaae hjem. (De gaaer.)

Tiende Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ach, Pernille! jeg skjælver og bæver, naar jeg tænker paa alt dette. Først er jeg bange, at Anslaget ikke skal lykkes, og for det andet frygter jeg for Folkets Eftertale, at jeg har fixeret min Far.

Pernille. Ej, Jomfru! er ikke Kjærligheden stærk

stærkere end som saa, saa har jeg en skjøn Invention; I skal skille Jer ved Leander, og blive Leonora Peder Erichsens.

Leonora. Ach! nej, Pernille!

Pernille. Ach! jo Gømsfru. Vi har jo da ikke saa mange Hocuspocus fornøden.

Leonora. Ach! Pernille! hør mig.

Pernille. Jeg har estertænkt det, Gømsfru! det er en stor Synd at narre sine Forældre. Og det for en ringe Ting.

Leonora. En ringe Ting, siger Du!

Pernille. Ja vist maa det være en ringe Ting, naar I tar i Betænkning at spille et Puds for at nyde den . . .

Leonora. Jeg har aldrig taget det i Betænkning, men jeg siger kun, at . . .

Pernille. Adieu! Leonora Bogholders!

Leonora. Ach! jeg døer af Sorg.

Pernille. Adieu! Madame Skrivertavle!

Leonora. Hvis Du slaaer Haanden af mig, tar jeg Livet af mig selv.

Pernille. Jeg har efter Hendes Begjering først brudt mit Hoved, saa jeg nær er gal, og siden holder Hun det for Synd at bruge List.

Leonora. Jeg, vist glør jeg ej, hjælp mig allerkjæreste Pernille!

Pernille. Mon Jer Far er ikke bekjendt tilforn over den hele By for hans Stundesløshed?

Leonora. Jeg tar det aldeles ikke i Betænkning.

Pernille. Mon han ikke af saadan Historie kan blive flog igjen?

Leonora. Ach! plag mig dog ikke meer.

Pernille. Mon nogen staaer større Fare, end jeg, naar det bliver aabenbaret?

Leonora. Vil Du da ikke tilgive mig det Pernille?

Pernille. Kys mig paa Haand da, og bed mig om Forladelse.

Leonora. Ach gjerne.

Pernille. Saa! nu er jeg god igjen. Men der kommer Magdelone. Comedien maa begyndes paa hende. (Leonora gaaer.)

Ellevte Scene.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Nu Gømfri! giv Jer nu tilfreds. Nu er Jer Forløsnings-Tid kommen. I kommer, kanskee, i Brudeseng denne Aften.

Magdelone. Ach! er det sandt, Pernille?

Pernille. Ja det er ganske sikkert.

Magdelone. Med hvem Pernille?

Pernille. Med en smuk velhavende ung Person.

Magdelone. Ach! mit Hjerte pikker i mig af Glæde.

Per,

Pernille. Som forstaaer sit Bogholderi. (Magdelone græder.) Der udi Brøken og Regnekunsten er den anden Alexander Magnus. (Magdelone græder.) Der forstaaer sit Een-maal-Een, som sit Fadet-Bor.

Magdelone. Ach min dejlige Pernille! Du glæder mit Herte.

Pernille. Der kan udregne baade med Griffel og Blyantspen, hvor mange Draaber der er i Pøbslingesøen. (Magdelone græder igjen.) Men Herren har betinget sig af ham, at han skal gaae ham til Haande iblant i hans Forretninger.

Magdelone. Han maa gjerne bruge ham om Dagen, naar jeg kun ellers maa beholde ham . . .

Pernille. Det forstaaer sig. Gid Pokker haue en Mand paa andre Vilkaar.

Magdelone. Men seer han vel ud?

Pernille. Han seer saa vel ud, at jeg blev ganske slagen, da jeg saae ham; thi han har et Ansigt og en Mine ligesom En, der har faaet Laudabilem til Attestak, og gaaer paa Gaden saa modest og sødelig, som han skulde følge Dig.

Magdelone. Men har han ogsaa noget til Beste?

Pernille. Det faaer I nok at vide, naar I blir gift med ham; ellers om han aldrig havde Midler, saa kunde han dog ved sin Pen og sin Griffel rigelig forsørge Hende.

Magdelone. Men jeg er saa bange, Pernille! at Herren glemmer det igjen. Per:

Pernille. Ej det er alt en sluttet Sag. Der fattes kun, at I skal tale med ham og give ham ogsaa Ja. Og staaer han Jer ikke an, saa vil jeg nok have ham.

Magdelone. Du skal have en god Dag. Herren har jo friet for mig.

Pernille. Men om saa var, at han ikke var fornøjet med Hende, og syntes, at Hun var noget ved Alder, vilde Hun da fortryde paa, om jeg tog ham?

Magdelone. Hvor gammel mener Du vel, at jeg er?

Pernille. I er jo fyrrétvve Aar gammel.

Magdelone. Jeg har selv tilforn tænkt det samme, men nyelig seet efter og fundet, saa sandt som jeg er ærlig, at jeg er ikke mere end 30 Aar gammel; thi jeg har min salig Faders Haand derfor, som ikke kan lyve.

Pernille. Man kan let forregne sig. Jeg holdes nu af Alle for at være 24 Aar gammel, men jeg er vis paa, at naar jeg engang ogsaa skal giftes, og seer efter, saa finder jeg min salig Faders Haand for at jeg ikkun er 16 Aar. Min ældste Søster Anne havde ogsaa gjort en Misregning, men tvertimod; denne hun fik en Friar, da man holdt for, at hun gif i sit Alders 14de Aar, man holdt det for tidligt at gifte hende i den Alder, men da man saae efter i Bogen, fandt man, at hun var 18 Aar gammel.

Magdelone. Ja see eengang, hvordan man kan forregne sig, Pernille! men naar kommer han hid?

Pernille. Han kommer Klokken 3 i Eftermiddag. Det er best, at Jomfruen gaaer hen og pynster sig. Hun kommer ellers ihu, hvad hun har lovet mig; thi jeg har formaaet Herren dertil.

Magdelone. De 50 Rigsdaler skal Du være vis paa. Der har Du min Haand. (Hun giver Haand.)

Pernille aparte. Nu er der allerede gjort Besyndelse. Det er stor Almisse ellers at skaffe denne Pige en Mand. Jeg har aldrig kjendt Nogen saa giftesyg. Dersom Alderen nu alene hindrede hende i at blive gift, gif hun gjerne op paa Tinget, og svor sig Fanden i Vold paa, at hun var kun 30 Aar. (Til Magdelone.) Men lad os komme ind i Jer Kammer lidt, Jomfru!

U n d e n A c t.

Første Scene.

Vielgeschrey. Christen Griffel. Lars
Dintzas. Christoffer Federmesfer,
Jens Sandbuchs. Pernille.

(Vielgeschrey kommer ind i sin Stue, men med Pennesjær bag Øret, og de fire Skriverkarle følge ham efter iligemaade med Pennesjære bag Ørene. Pernille har og en Pen bag Øret.)

Vielgeschrey (tørende Svøden af sig.)

Pernille!

Pernille. Herre!

Viel-

Vielgeschrey. Jeg tænker paa den Stratenjunker, som vilde sige, at jeg har intet at bestille.

Pernille. Man kan blive gal over saadan Snak.

Vielgeschrey. Jeg har været henne til Erich Madsens, Pernille!

Pernille. Har Herren alt været der? det er mig fjært; lovede han da at skikke sin Søn hid Klokken 3 i Eftermiddag?

Vielgeschrey. Han kommer vist nok til den Tid.

Pernille. Ach! jeg længes saa efter at see ham.

Vielgeschrey. Klokken 3 kan Du faae ham at see.

Pernille. Jeg haaber, at han kommer nok før; thi det er forlibte Folks Maneer.

Vielgeschrey. Det vil endelig ikke sige. Men ellers saae jeg ikke gjerne at han kom før den Tid; thi der skal skrives 4 a 6 Bryllupsbreve, som skal skikkes nogle gode Venner med Posten.

Pernille. Men kan de komme saa hastig til Brylluppet?

Vielgeschrey. Nej det er kun for Ceremoni. Jeg har og ikke Stunder til at gjøre Bryllup. Der blir intet videre gjort, end Contracten sluttet udi nogle gode Venners Nærværelse. Men det er mig fjært, at Du siger min Datter har faaet bedre Tanker.

Pernille. Ej det skal have gode Beje. Derfor er det bedst at smede, medens Jernet er varmt, og slutte Contracten i Aften.

Vielgeschrey. Denne Aften skal alting være klargjort, og saa skal denne Snushane, som var her i Morges, faae en lang Næse. Pernille! sæt Dig ned ved Skriverbordet, Du kan nok skrive en Copie med.

Pernille. Ja vist Herre.

Vielgeschrey. Tar Jere Sare Karle! (De tar Sarene efter Tempo.) Ere J færdige dermed?

Tutti. Ja det er beklippet.

Vielgeschrey. Pennene fra Dret. (De tar Pennene fra Dret.) Dyrper Jere Penne. (De dyrper paa eengang. — Vielgeschrey kaster Parykken fra sig.) Skriver! "Saasom det har behaget Himmelen" (Comma) har J det? (De skriver og repeterer det samme.) "Bed en ren Kjærlighed at sammenknytte tvende Parter" (Comma) har J det? (De repeterer igjen.) "Nemlig min ældste Datter, Leonora og Seignr. Peder Erichsen Bogholder" (Comma) har J det? (De repeterer igjen.) "Saa er min tjenstlige Begjæring" . . . Er nu ikke Hønsene kommen ind i Kjøkkenet igjen. Det er mig en forbandet Pige, den Koffepige. (Gaaer ud, og kommer ind igjen. Naar han er ude, støjer de, og kaste Papirkugler paa hinanden.) De Døvlle har ingen Ting at tage vare end det samme, og dog kan ikke passe paa at lukke mig den Kjøkkendør igjen! Al Byrden i Huset ligger paa mig! Hvor var det; J slap? Læs op Christen Griffel. (Han læser op fra Begyndelsen)

Saa

"Saa er min tjenstlige Begjæring, at Han vilde med sin Nærværelse bivaane deres Egteskabs-Contract" (Punctum) har J det? (De repeterer igjen.) "Samme Egteskabs-Contract er berammet at sluttes den 1. April. Styli Novi" har J det? (De repeterer igjen.) (Punctum) har J det?

(De repeterer Punctum.)

Vielgeschrey (raaber.) Anne!

Anne (kommer ind.) Hvad vil Herren?

Vielgeschrey. Hør Anne! den lille sorte Høne maa ikke komme blandt de andre. Alle de andre vil den Staffel paa Hovedet; hør Du, hvad jeg siger; thi jeg holder mest af den Høne. Den har lagt mig siden Jul over 40 Æg. Christoffer Federmesser! Du holder jo Bog over, hvad Høns, Gjæs og Duerne yde. See efter i Hovedbogen, hvor mange Æg den lille sorte Høne har lagt ud dette Aar.

Christoffer. Ja! det er som Herren siger, 40 Æg. Hvad andet hun har ydet, er ikke anført.

Vielgeschrey. Det er, min Tro, den bedste Høne, jeg har. Derfor maa Du have synderlig Oie med hende, Anne!

Anne. Det skal skee Herre! (Gaaer ud.)

Vielgeschrey. Hvorvidt er J kommen Karle? Jens Sandbuchs læs Du op. (Jens læser fra Begyndelsen.) (Parenthesis) "thi der maa iles dermed for
viffe

viffe Aarsagers Skyld" (Claudatur) har I det?
 (De repeterer igjen.) "Jeg lever i den Forsikkring, at" =
 Kommer der ikke Noget?

Pernille. Jo, det er vist Frieren; tænkte jeg ikke
 vel, at han kom for Tiden.

Anden Scene.

Leander og Oldfur, (Klædte som Pedanter.)

De Forrige.

Leander (efter lang Compliment.) Gunstige Hr.
 Patron, Mœccenas og Belynder! Saasom, og li-
 gerviis som Naafuglen, naar den seer paa sine Fjedre,
 Kjemmer den sig. (Oldfur støder ham i Arnggen, og hvis-
 ker til ham.) Jeg vilde sige: naar den seer paa sine
 Ven, Kjemmer den sig, og naar den derimod seer
 paa sine Fjere, bryster den sig, ikke anderledes, naar
 jeg Peder Erichsen uværdig Bogholder.

(Skriverne begynde at snise.)

Vielgeschrey. Hvad sniser I Slyngle ad? Con-
 fererer I kun imidlertid, om I alle har skrevet lige,
 medens jeg taler med denne Person.

Leander. Ikke anderledes, naar jeg betragter
 og overvejer min Stand og Meriter og Vilkaar,
 Kjemmer jeg mig med Naafuglen. Naar jeg der-
 imod betragter og overvejer min forestaaende Fortun
 og Lykke, bryster jeg mig med Naafuglen. Jeg til-
 skriver alene min gunstige Herres Godhed, ikke mine

me-

meriterende Fortjenesters Valuta, at min Herre giv min ringe Person Assignation paa saadan dyderig og fornemme Jomfru, hvis Skoremme jeg er ikke værd at opløse; thi ligesom en Obligation valore intrinseco er at ligne mod en Banco-Daler, ikke anderledes = =

Vielgeschrey. Nok nok Monsieur! Han maa ikke sætte saa ringe Pris paa sig selv. Han kan see af dette Valg, jeg har gjort, hvilke Tanker jeg har om Hans Person, jeg kunde have sat min Datter udi højere Stand, men som jeg alene seer efter Dyd og Bindskiblighed, saa har jeg foretrukket Ham adskillige anseelige Bejlere.

Leander. Jeg takker allerærbødigst.

Vielgeschrey. Et Øjeblik Taalmodighed! Jeg skriver nogle gode Bener til paa Landet, og lar dem efter min Skyldighed vide, at min Datter skal slutte Ægteskabs-Contract med Monsieur i Aften. Der er kun en Linie eller noget tilbage.

Leander. Efter Behag gunstige Herre!

Vielgeschrey (til Skriversne.) Hvor var det, I slap, Karle! Læs op det sidste, Lars Dintfas!

Lars. Det sidste var Claudatur.

Vielgeschrey. Hvad Pokker lærer jeg deraf?

Lars. Jeg tog Fejl Herre! det sidste er: Jeg lever i den Forsikring, at = = =

Vielgeschrey. "Han har den Godhed at lade sig ind=

indfinde til den Tid" (Comma) har J det? (De repeterer igjen.) "Jeg forbliver stedse Votre tres humble og tres obeisfant Serviteur."

Pernille. Det sidste Latin, Herre, kan jeg ikke skrive.

Vielgeschrey. See da efter, hvorledes de Andre bogstavere først. (Tegnende Oldsur for sin Svigerfater.) Nu maa J herefter kalde mig Svigerfar, og jeg vil kalde Jer min Søn; thi det er alt en sluttet Sag imellem os, der refter kun at J taler med mig Datter selv.

Oldsur. Gunstefulde Herre, det er ikke = = =

Vielgeschrey. Jeg vil ikke høre denne Tale mere, J skal kalde mig Svigerfar.

Oldsur. Nej Eders Gunst behager at høre = = =

Vielgeschrey. Ej lad kun fare de Complimenter, og kald mig Svigerfar.

Oldsur. Nej Herren tar Fejl, det er ikke mig, som skal have Hans Datter, mit Navn er Jonas.

Vielgeschrey. Om Forladelse! jeg har saa meget i mit Hoved.

Oldsur. Jeg er Jonas Corfitsen, den rette Persons Sødskendebarn uværdig paa Faderens Side. Jeg er kun en Madik at ligne mod ham i Bogholderi og Regning. Jeg har ham at takke og kysser Støvet under hans Fødder for det, jeg forstaaer ubi Bogholderiet. Jeg skalde ikke rose ham,
fordi

fordi han er mit Svødfkendebarn paa min Faders Side, men jeg kan sige dette, at han har Saa sin Lige udi alle Slags Regninger, og ligesom der er en Regel, kaldet Regula Detri, saa har han gjort en ny, kaldet Regula Petri.

Vielgeschrey. Det er mig kjært, at I er hans Fætter. Hvis min yngste Datter var mandvoren, saa kunde der maaskee blive noget af imellem Jer to ogsaa. (Oldfux skraber.) Pernille! lad Leonora komme hid. Nu kan Han selv insinuere sig hos min Datter. Det syntes hende underligt i Førstningen, at jeg vilde give hende bort til en Bogholder; men nu hører jeg, at hun er paa bedre Tanker. Om jeg havde 10 Døttre, skulde de alle gives til Bogholdere.

Leander. Jeg takker paa Bogholderiets Begne.

Oldfux. Jeg takker ogsaa paa Kunstens Begne.

Tredie Scene.

Leonora. De Forrige.

Vielgeschrey. Nu min Datter! (Gaaer I kun op paa Contoiret, Skriverskarle! og confererer Brevene med hinanden og besegler dem, siden skal I faae at vide Udskrifterne. (De gaaer bort, seer paa Pennene, og sætter dem bag Ørene.) Det er mig kjært min Datter! at Du er kommen i bedre Tanker, at Du har slaaet den anden Kjærlighed af Dit Sind,

Sind, og beqvemmer Dig efter min Villie. Unge Jomfruer seer kun efter det Udvortes, og derfor løber til deres egen Fordærvelse. Jeg har udvalgt denne unge Person til Svigersøn, som ved sin Videnskab kan nære Dig reputeerlig, omendstjont han gandske ingen Midler havde.

Leonora. Min hjerte Papa! jeg beder ydmyggt, at Han ikke vil tænke paa det forrige. Jeg har raisoneret siden ved mig selv, og eftertænkt, hvilken Synd det er at sætte sig mod sine Forældres Villie; Personen staaer mig an, jeg er fornøjet med det Valg, min kjære Faer har gjort, saasom jeg er forsikkert om, at Han intet slutter, mig angaaende, uden det, som er til min Nytte og Belfærd.

Vielgeschrey. Jeg har haft Dig alt for kjær, mit Barn! at jeg skulde gifte Dig bort til En, som Du ikke skulde blive lykkelig med. Saa gaaer nu hen og taler med hinanden.

Leander. Allerkjæreste Jomfru og tilkommende Brud! naar jeg eftertænker mine egne Meriters Nieter og Nuller at være saa højt anskrevne udi Hendes kjære Faders Tankers Hovedbog, ere alle mine Sandser færdige til at gjøre Fallit, og spille Banqverot. Et Null betyder intet, men naar en Streg kommer dertil, blir det strax til noget. Jeg er uværdig kun en Streg, som intet betyder; men naar min Stregs Ringhed blir lagt til Jomfruens Null

Null = = = (Oldsur støder ham i Ringen.) Jeg fortæller
 de mig Skønne Jomfru! jeg er kun et Null, som
 intet betyder; men Jomfruen Stregen, med hvil-
 ken naar mit Null blir forenet, blir det strax til
 noget.

Leonora. Monsieur! Han skatter sig selv for
 ringe.

Leander. Jeg takker skyldigst.

Oldsur. Peder! her er den Ring, som Vatter
 flyede os at forære Jomfruen.

Leander. Det er sandt Jonas! Min Fader
 lod formelde sin ydmygste Salutem, og bad, at
 Jomfruen vilde annamme denne Ring af mine Hæn-
 der til Elskovs-Tegn.

Leonora. Jeg tager imod den, og takker
 hjærtligst.

Leander. Det maa ikke regnes for nogen Mor-
 gengave, Skønne Jomfru! det er kun et lidet Kjær-
 ligheds-Tegn, som man efter Sædvane først lader
 see, og haver samme Sædvane sin Oprindelse deraf,
 ligesom en Ring er rund, og har hverken Begyndelse
 eller Ende, saa = =

Vielgeschrey. Været lidt stille Børnlille! jeg
 tør give min Hals paa, at Maden kaagede over i
 Kjøkkenet. (Springer ud.)

Pernille. Ha ha ha! gid J faaer Pokker, hvor
 vel J spiller Jere Nuller.

Old:

Oldfup. Men somme Tider er det dog kommen i Baglaas for Monsieur, som for Exempel, at Paafuglen bryster sig, naar han seer paa sine Ben, og at Gomsfruen er Mullet.

Leander. Hvordan vil Du, at jeg skal komme alt dette Vedanteri ihu?

Leonora. Ach! det gaaer vel nok. Nu er jeg forlovet med Jer kjære Leander i min Fars Paasyn. Men ach!

Pernille. I kommer altid med Jer Men, Gomsfrue! lad kun mig sørge for det øvrige.

Leander. Men naar nu den rette Bogholder kommer.

Pernille. Men om nu Himmelen falder ned! Vil I kun lade mig raade, I har intet andet at bestille, end at efterleve mine Ordre. Jeg er Chef og I andre Subalterne, som ikke maa raisonnere. Men der kommer Herren tilbage.

Vielgeschrey kommer tilbage. Det er Løgn, Anne! disputeer mig aldrig imod det, som jeg kan see bedre. De Fallerkener ere ikke skurede med Aske; de ere skurede med Sand, og det just, fordi jeg saa ofte har forbudt det! havde jeg kun Stunder at examinere Fade og Skeer, er jeg vis paa, at de seer ikke bedre ud; men jeg er et Menneske, og derfor ikke kan gjøre det, som overgaaer menneskelige Kræfter. Jeg har ikke Dine bag i Hovedet, jeg har ikke mere end 2

Hans

Hænder, og jeg kan ikke være 10 Steder paa eens gang. Kunde jeg dog engang al min Livstid være saa lykkelig, at jeg kunde sige ved mig selv: gik nu til Sengs eller til Bords i god No, nu er i Dag intet mere at forrette. Men den Tid kommer aldrig; thi mine Forretninger er ligesom en Snebold, jo mere jeg driver den frem, jo større bliver den. Men hvad vil disse fremmede Folk her, Pernille! vil I tale med mig Messieurs?

Leander og Oldsup. Ja.

Pernille. Ej Herre, det er jo Jer Svigersøn.

Vielgeschrey. Det er sandt, om Forladelse, jeg glemmer mig selv undertiden formedelst Forretninger. Nu min kjære Svigersøn, er I nu fornøjet med mit Forslag, og finder I min Datter af de Qualiteter, at hun kan bøje Jer til Kjærlighed.

Leander. Ach jeg er saa forlibt, at jeg neppe kan staae paa mine Ben.

Vielgeschrey. Det er godt. I skal have Brylsup denne Aften. (De Forlibte gjøre Complimenter.) Pernille! naar holder Du for, at man kunde beramme Tiden dertil?

Pernille. Herren faaer vel ikke Stunder, saa vidt, som jeg kan see, før Kloffen 6 i Aften; thi disse 5 Breve skal lægges sammen, besegles og paa skrives. Det er ogsaa aldrig saa, at der falder jo enten et eller andet ind, som man ikke tænker paa, Herren har jo altid den Lykke, Viel-

Vielgeschrey. Det maa Du vel sige, Pernille! ja, kjære Svigersøn! Han møder da med nogle af sine Naarsvende her Klokken 6 i Aften. Jeg vil ellers ingen anden have hid end min Broder Leonard og Notarius. Men, min kjære Svigersøn! jeg vilde gjerne raadsføre mig med Ham udi en liden Regning, som-falder mig for vanskelig.

Pernille. Ej Herre! sæt saadant op til en anden Gang. Du har den gode Karl andet at tænke paa.

Vielgeschrey. Det er sandt nok. Men det er kun et lidet Spørgsmaal, som en Person, der er saa vel grundet i Regnekunsten som han, strax fornøjer mig i.

Pernille. Jeg er aldrig Herren imod, men heri kan jeg ikke bifalde Ham, at Han vil plage En med Regninger, der kommer at frie til Hans Datter.

Vielgeschrey. Ej Snak! det er kun en Bagatelle for ham. Regningen er denne: En sælger 10 Tønder Rug med Strøgmaal for 20 Rdlr., hvor meget højere kunde Summen stige, om de var i Topmaal?

Pernille. Ach Herre! der har de andre Høns fat paa den lille sorte Høne igjen, og er færdig at dræbe den.

Vielgeschrey. Ej! er det ikke forkræffeligt?

(Gøber ud.)

Leans

Leander. Ach Pernille! vi er om en Hals.

Oldfux. Gid han faaer en Ulykke med hans Topmaal og Strygmaal.

Leander. Jeg kan ikke tælle til 5, og skal nu gjøre saadan Prøve i Regnekonsten.

Leonora. Der seer Du, Pernille! hvordan det vil gaage, og at de Anslag = =

Pernille. Hold Munden, og lad mig speculere i No, løber fort paa Døren.

Leander. Men kan derved ikke fattes Mistanke mod os?

Pernille. Fort paa Dør! her er ikke andet Raad i en Hast at gribe til.

Leonora. Men Pernille = = =

Pernille. Løber bort allesammen, og I Gladsberhanf med. (De gaar alle.)

Fjerde Scene.

Vielgeschrey. Pernille.

Vielgeschrey. Hun vilde bilde mig ind, at Ingen rørede den sorte Høne.

Pernille. Ach Herre! jeg saae jo med mine Dine igjennem Vinduet, hvordan den blev hugget. Men den Pige er i det ene som i det andet, havde jeg ikke hindret hende forgangen, saa havde der skeet en stor Ulykke.

Vielgeschrey. Hvad var det?

Pernille.

Pernille. Jeg vil, min Tro, ikke sige det til Herren, uden Han lover mig at tie.

Vielgeschrey. Jeg skal ingen Allarm glære derover, sig mig det.

Pernille. Forgangen Dag fandt jeg Herrens Catalogus over sine Linfløder i Rjøkkenet; det havde den forbandede Pige faaet fat og vilde riste Lax paa.

Vielgeschrey. Nej, det kan jeg ikke tie med; thi det kunde have foraarsaget mig en stor Ulykke.

Pernille. Dersom ikke Herren holder sit Løfte, saa troer jeg Ham aldrig oftere.

Vielgeschrey. Nej Pernille! jeg maa have fat paa hende derfor. Det var et forbandt Stykke.

Pernille. Ach Herre! jeg beder ydmygt; hun faldt paa sine Knæ, og bad mig med Graad om, at jeg ikke vilde røbe hende, men jeg vilde ikke love hende det, førend hun ved Eed havde forsikket mig om, aldrig at forgjæbe sig paa Herrens Skrivsager oftere.

Vielgeschrey. At røre ved mine Papirer, er at røre ved mine Dienstene.

Pernille. Herren give sig tilfreds! Hun vil af den Historie lære at blive mere varsom.

Vielgeschrey. Om man stjæler Penge fra mig, kan jeg skikke mig derudi, men at tage mine Papirer bort, det er at tage Sjælen af Livet.

Pernille. Jeg kan forsikke Herren, at det ringeste

geste ellers ikke er kommen bort eller kommet i Ula-
ve; thi jeg saae strax nøje efter alting.

Vielgeschrey. Jeg vil da tie denne Gang for
Din Skyld. Men jeg vil herester, at intet Mens-
neske maa komme i mit eget Contoir uden Du. Men
hvor blev min Svigersøn af?

Pernille. Herren tog jo Afsted med ham, og
bad ham komme igjen Klokken 5.

Vielgeschrey. Det er sandt Pernille! jeg glem-
mer det ene for det andet. Mener Du, at jeg kan
erindre, om jeg har spiset til Middag?

Pernille. Nej Herre! Maden staaer færdig paa
Bordet.

Vielgeschrey. Saa maa jeg da ind at spise lidt
i en Hast. (Gaaer ind.)

Pernille. Saaledes kom vi ud af denne Fristelse.

Femte Scene.

Oldfux. Pernille.

Oldfux (som Raqvej) Hillemand Pernille! hvil-
ken Fristelse han bragte os i ved den Regning om
det Strygmaal og det Topmaal.

Pernille. Men jeg kom ham til at glemme
baade Stryg- og Topmaalet, og viklede ham ind i
Discours om Husfager.

Oldfux. Men hvad sagde han, da han for-
nam, at vi vare løbne?

Pernille. Jeg bildte ham ind, at han selv havde taget Afsked med Jer. Jeg kan faae ham til at glemme alting, naar jeg kun kan bringe ham i Forretninger.

Oldfux. Jeg skal min Tro skaffe ham nok at bestille.

Pernille. Det er ogsaa høilig fornødent; thi ellers er vi om en Hals. Inden en halv Time har vi Bogholderen her. Men der kommer Herren. Gak til Side og kom strax ind med Brevet fra Leander.

Sjette Scene.

Vielgeschrey. Pernille.

Pernille. Har nu Herren alt spiset?

Vielgeschrey. Jeg faaer aldrig Tid til at spise mig mæt, Pernille! spring op til Skriverkarlene, og hør, om de har lagt Brevene sammen.

Pernille. Her kommer en Laqvej, og møder mig lige i Døren med et Brev til Herren.

(Oldfux leverer et Brev, og gaaer igjen.)

Vielgeschrey. Pernille! naar nogen kommer og vil tale med mig, skal Du sige, at Du vil høre ad, om jeg er hjemme. Det gjør jo alle Tjenere i fornemme Huse.

Pernille. Somme er saa uforskammede, at løbe lige ind. Men eftersom Herren vil saa have det, saa maa Han ikke lige ud af Vinduet efter dem,
som

som Han plejer; thi forgangen fandt en Mand, som saae ham i Vinduet, mig paa Gaden, og sagde: hils din Herre og sig, at naar han gaaer ud, saa maa han tage sit Hoved med sig; thi det saae jeg i Vinduet. Somme kan have vigtige Trender, Herre, og dog ikke kan sige Tjenerne, hvad de vil.

Vielgeschrey. Det er endelig sandt, som Du siger; men jeg maa læse dette Brev. (Læser.) Hillemeind! hvad er dette noget forbandet Løj. Denne Leander som var her imorges, skriver mig til, at saasom han hører, at jeg har givet en Anden min Datter, som har forlovet sig tilforn med ham, hvilket han kan bevise af adskillige hendes Breve, hvorudi hun forpligter sig med Eed ingen at elske uden ham, saa maa jeg ikke fortryde paa, om han protesterer imod den sidste Forlovelse, og forfølger sin Sag ved Lands Lov og Ret.

Pernille. Ej hvad vil det sige! nu slaer Gommen op med ham igjen, foregivende, at saadan Forlovelse er grundet paa hendes Fars Samtykke; og saasom hun saadant Samtykke ikke har fundet erhverve, saa falder den Sag af sig selv. Ellers bekjender jeg, at det er fortrædeligt for Herren at indvikles udi Proces; thi omendkjønt Han vinder, saa vil dog en stor Hob Tid spildes for Ham derved.

Vielgeschrey. Jeg kan blive gal, naar jeg tænker derpaa; hvad raader Du mig at gjøre herved?

Pernille. Jeg raader Herren først at skrive ham selv til, forholde ham hans ubillige Foretagende, og derved skrække ham fra at begynde Proces, og siden at raadsføre sig med en god Advocat.

Vielgeschrey. Lad Ejeneren strax springe hen efter en Advocat.

Pernille. Det skal skee; imidlertid maa Herren skrive Brevet færdig.

Vielgeschrey. Ach! jeg elendige Menneske! jeg drukner i Forretninger. (Sætter sig at skrive.)

Pernille (sagte.) Det gaaer vel nok. Men her vil endnu flere Forretninger til; thi Fortrædelighed og min Habilitet skal udvirke saa meget, at naar den rette Frier kommer, han da ikke skal have hverken Lyst eller Lejlighed at tale med ham. Frieren maa nu komme, naar han lyster; han skal udi Herrens Nærværelse blive forlovet med Husholderessen Magdelone. Leander og Oldfux kan ikke begribe, hvorfor jeg har dette dobbelte Egteskab for. Men de veed ikke, at hun har lovet mig 50 Rigsdaler, om jeg kan bringe Herren til at skaffe hende en Mand, og det kan ikke skee uden ved saadan Lejlighed; thi han gir sig ellers aldrig Tid dertil.

Vielgeschrey. Der maa ingen komme ind uden Advocaten og Barberen; thi jeg maa endelig rages, eftersom her kommer Fremmede i Aften, uden at jeg vil sætte Dryssluppet op.

Per:

Pernille. Jeg vil ikke raade Herren at sætte Brylluppet op, eftersom den anden Straajunker bruger alle sine Konster at hindre det.

Vielgeschrey. Det er sandt, Du siger. Det maa gaae for sig udi Aften, hvor liden Tid jeg har; men lad Ingen komme herind, at jeg kan skrive mit Brev i No.

Pernille. Nej ingen uden Advocaten og Barberen og Frieren.

Vielgeschrey. Han kommer jo ikke førend i Aften?

Pernille. Jo mig syntes, Herren bad ham komme hid igjen i Eftermiddag.

Vielgeschrey. Det kan jeg ikke erindre. Det var galt gjort af mig.

Pernille. Det hindrer ikke Herren; han kan derfor tale med Jomfruen. Jeg skal nok undskylde Herren.

Vielgeschrey. Saa maa jeg da skrive mit Brev.

Pernille (sagte.) Nu maa Monsieur Bogholder komme, naar han lyster, jeg har Spillet vundet (der banker.) Men det banker, jeg troer nok, at det er ham.

Syvende Scene.

Den rette Bogholder. Pernille. Vielgeschrey.

Bogholderen. Jeg kommer her efter Aftale imellem min Far Erich Madsen Bogholder og Hr. Vielgeschrey, at fris til Hende, Kjønnne Jomfrue!

Pernille. Han tar fejl Hr. Bogholder, jeg er Vigen, Jomfruen skal strax have den Ære at komme hid.

Bogholderen. Det er mig en Ære og hende en Skam. Men kunde jeg ikke faae Herren i Tale først?

Pernille. Ach! nej, Herren sidder i fortrædelige Forretninger, som har hindret ham i Dag baade at æde og drikke; han har bedet mig gjøre sin Undskyldning. Det er ellers en afgjort Sag paa Herrens Side. Det fattes kun, at Han taler med Jomfruen selv. Vil Han behage at bie et Øjeblik, nu skal hun strax komme. Ach! den stakkels Herre! jeg er bange, at han engang styrter i sine Forretninger.

Ottende Scene.

Magdelone (salant pynnet.) Pernille. Bogholderen. Vielgeschrey.

Bogholderen. Jeg er kommen hid, Kjønnne Jomfrue, efter den Aftale, som er gjort imellem Hr. Viel-

Vielgeschrey og min gode Far, at begjere Hende udi al Tugt og Høviskhed til min ægte Hustru, og at spørge Hende, om Hun vil have mig til sin ægte Mand?

Magdelone. (neiende.) Jeg siger tusinde Tak.

Bogholderen. Jeg beder da ydmygst, Hun ikke vil forsmaae denne Ting til Morgengave.

Magdelone. Jeg siger tusinde Tak. Vil Han ikke sidde ned! min Engel!

Bogholderen. Nei, tak skjønnne Gømsfru! jeg vil heller staae.

Magdelone. Ach! jeg beder, at Han vil sætte sig, min Engel. (De sætter sig.)

Vielgeschrey. Hvem er, som taler der? Pernille!

Pernille. Det er Frieren, Herre, som taler med Gømsfruen.

Vielgeschrey. Det er got mit Barn! hold din Kjæreste med Snak, til jeg har skrevet mit Brev.

Bogholderen. Man maa sige, hvad man sige vil om Ægteskab, saa er der dog en synderlig Himlens Direction derudi. Jeg har tit seet et Fruentimmer udi Søvn af samme Skikkelse og Væsen som Gømsfruen, saa jeg derudaf kan mærke, at det er noget, som for lang Tid er besluttet her oven fra.

Pernille (sagte) Gid Du faae Skam, saa sandt det ikke er andet end Pengene Du mener at faae.

Mag-

Magdelone. Ach er det mueligt! det er min Tro gaaet mig ligeledes; thi engang da jeg stod og gjorde min Bøn om et got Giftermaal, hvilket jeg uroft ofte har gjort (thi man kan ikke læse for ofte) kom mig en Person for, som ligner min Engel paa et Haar.

Bogholderen. Om Forlæbelse min hjerte Somfru! maa jeg tage paa Hendes Bryst.

Magdelone. Jeg siger tusind Tak.

Vielgeschrey. Pernille! hvem er, som taler der henne?

Pernille. Det er Frieren, Herre! som taler med Somfruen.

Vielgeschrey. Got got, taler I kun kjerlig sammen Børnlille, til jeg faaer mit Brev færdig.

Bogholderen. Maatte jeg spørge min hjerte Somfru, hvad Alder Hun har.

Magdelone. Der er nogle onde Menneſker, som har udsprede, at jeg var 40 Aar gammel; men jeg har min Tro ikke mere end 30 Aar.

Bogholderen. Saa er vi af een Alder.

Magdelone. Det er jo ſkjönt. Lige Børn lægger beſt.

Bogholderen. Man burde ikke gifte ſig, før end man var 30 Aar.

Magdelone. Det er min Tro ſandt! thi naar Børn gifter ſig med hinanden, blir kun Huſholdningen ſlet.

Viel:

Vielgeschrey. Hvem er, som taler derhenne
Pernille!

Pernille. Det er Frieren med sin Kjæreste.

Vielgeschrey. Nu skal jeg strax være hos Jer,
Børnlille! Jeg har kun nogle faa Linier tilbage.

Pernille (sagte.) Hillemend! saa maa jeg hitte
paanogget Nytt igjen. (Høit) Monsieur! vil Han
ikke behage at træde ind udi Jomfruens Sengenka-
mer, saa kan de tale sammen mere frit og ikke være
Herren til Hinder.

Bogholderen. Det er sandt. Det kan vi
gjøre. (De gaar ind.)

Pernille. Hillemend! jeg seer, at han alt har
udskreyet, nu maa jeg hoste efter Oldfux, som er
Signalet. (Hun hoster.)

Sttende Scene.

Oldfux (som Advocat.) Vielgeschrey. Pernille.

Oldfux. Jeg hører, min Herre! at Han forlan-
ger en Advocat.

Vielgeschrey. Ja er det Ham, som jeg har
stikket min Tjener til?

Oldfux. Nei min Herre! den Mand er aldrig
udi Stand om Eftermiddagen at tale med Folk.

Vielgeschrey. Drifker han da?

Oldfux. Ja Herre! men ikke mine Ord igjen.

Viel-

Vielgeschrey. Hvorfore lod Du da Tjeneren gaae hen til saadan Mand? Pernille!

Pernille. Jeg vidste ikke, at han drak, Herre! Men det er vel, at denne Mand er kommen i hans Sted.

Oldfux. Jeg har min Gang der udi Huset. Og som jeg hørte, at min Herre havde en Procurator nødvendig, tog jeg mig den Frihed at komme hid.

Vielgeschrey. Han skal have Tak.

Oldfux. Er der noget til Tjeneste?

Vielgeschrey. Jo jeg har noget at consulere Ham udi.

Advocat. Det Ord min Herre at consulere har en dobbelt Betydning. Det betyder baade at give En et got Raad, paa Latin consulere alicui, saa og at bede En om et got Raad, paa Latin, consulere aliquem.

Vielgeschrey. Ej jeg troer, at J lærde Følk har Skruer løse i Hovedet. Jeg har ikke skicket Bud efter Ham for at spørge Ham til Raads udi Orthographien, men = = =

Advocat. Min Herre! vores Tale kommer ikke Orthographien ved, han confunderer Orthographien med Syntaxi. Orthographia est ars vocabula rectè scribendi, det er en Konst eller Videnskab at skrive Ordene ret, hvilket er noget, som jeg ikke har rørt om, men jeg har allene corrigeret min Herres

Ta:

Salemaader, non Ortographiam sed phrasas corrigo.

Vielgeschrey. Om Forladelse, at jeg ikke har haft Bud efter Ham, Han kan gaae igjen, naar Han behager! thi jeg har andet at bestille, end at drive Dagen bort med Snak.

Advocat Doctorer og Advocater ere gjerne til Tjeneste, men deres lovlige Fundaker sige ogsaa, at de maa lade sig betale for hvert Skridt, de gjøre.

Vielgeschrey. Skal jeg betale Jer for at spille den ædle og kostbare Tid bort med Snak?

Advocat. Hvad er Hans Begjæring da! min Herre?

Vielgeschrey. Jeg vil spørge Ham til Raads udi nogle Artikler.

Advocat. Min Herre! det Ord Artikel er os Jurister gandske ubekjendt, og bruges allene in Foro Theologico. Den rommerske Ret voed i det ringeste intet deraf. Den deles allestede in libros, capita & paragraphos. Vil min Herre kun læse igjennem Codicem, Pandectas, Institutiones, Novellas, og see til om Han nogensteds finder det Ord Artikel. Jeg vilde heller miste min Bestilling end bruge det Ord Artikel. Men hvorom spør Han mig til Raads?

Vielgeschrey. Der er en Person, som har hemmelig forlovet sig med min Datter, som har
faa

faaet adskillige Breve fra hende, hvorudi hun forsikkrer ham om sin Kjærlighed. Alt dette er skeet mig uvidende. Jeg frier for min Datter til en anden brav Mand's Søn. Hun blir allarmeret derover i Begyndelsen, men endelig beqvemmer sig til den, som jeg udvælger til Svigersøn. Den anden faaer et Mys derom, og truer mig med Retten, beraabende sig paa hendes Breve. De Trudseler vil vel ikke meget betyde Hr. Advocat; Men jeg har dog for at skrække ham fra Proces opsat et Brev til ham.

Oldfux. Hvad vil det Ord opsat sige? At opsætte kan betyde at forhale, det kan ogsaa betyde at sætte i Pennen.

Vielgeschrey. Jeg troer, Lucifer er her skinbarligen kommen i en Advocats Signelse.

Oldfux. Min Herre! Han maa da tale tydelig. Vil Han dermed sige: sat i Pennen.

Vielgeschrey. Ja ja! Jeg har skrevet et Brev færdigt.

Oldfux. Det Brev skal skrives med Forstand, om han ellers skal affrækkes fra Proces; lad mig see det Brev. (Han læser.)

Vielgeschrey. Er det ikke kraftig nok?

Oldfux. Ej ej Herre! der vil andre Argumenter til. Jeg maa dictere Ham et Brev, som skal have bedre Klem.

Vielgeschrey. Ja vil Han da dictere mig.

Old,

Oldfux. Om Han kan komme til rette med den spanske Maade, vi Advocater har antaget at dictere med, som er meget kort og compendieux.

Vielgeschrey. Jo kortere jo bedre; thi Tiden er kostbar for mig, som har saa meget at bestille.

Advocat. Det er mig kjært, at min Herre forstaaer det, (Advocaten slaaer Vielg. paa Skuldrene og siger :) har I det?

Vielgeschrey. I har jo intet sagt mig endnu.

Advocat. Ej min Herre! naar jeg slaaer Ham paa Skuldrene, saa betyder det, at Han skal skrive Personens Titul. Ingen Invention kan være bedre og kortere.

Vielgeschrey. Herre Gud! hvilke nye Moder! det er got nok, naar man veed det. Jeg vil sætte reent aaben til Titulen.

Oldfux. Got, vil Han nu behage at skrive. "Saasom Sr. Leander", har Han det?

Vielgeschrei. Ja.

Advocaten. (fløjter.) Har I det ogsaa?

Vielgeschrey. Hvad mere?

Oldfux. Ej min Herre! naar jeg fløjter, saa betyder det Comma.

Vielgeschrey. Ej hvilket forbandet Tøj, nu har jeg Comma..

Advocat. "Seignr. Jeronimi Søn her udi" Tvi (spøtter) har I det?

Viel:

Vielgeschrey. Han boer ikke udi Thye, Monsieur.
Han boer her i Byen.

Advocat. Ej min Herre! naar jeg spætter, og siger Tvi, er det ligesaa meget, som jeg nævner Stedens Navn, hvor Contraparten boer. Jeg seer, min Herre forstaaer ikke den nye Maade at dictere paa, men Han kan lære det i et Djeblik, og siden stedse betjene sig deraf, naar Han dicterer til sin Fuldmægtig, thi Inventionen er meget magelig for Folk, som har meget at bestille. Hvad har han nu?

Vielgeschrey. "Geronimi Søn her udi Byen."

Advocat. (søiter,) har J det?

Vielgeschrey. Ja, Comma.

Advocat. "Forgangen Har af mig" trækker ham udi Haaret) har J det?

Vielgeschrey. Hvorfor rykker J mig i Haaret?

Advocat. Ej! det betyder Parenthesis?

Vielgeschrey. Ej da skal du faae en Ulykke, (gir ham et Ørefigen,) see! det betyder Claudatur Parenthesis.

Oldfux. J skal være Vidne til, hvordan jeg er bleven tracteret. Jeg skal lade Jer stevne.

Vielgeschrey. Og jeg skal lade Jer contrastevne.

Oldfux. Jeg skal bevise, at det er en vedtagen Maade at dictere paa blandt de store Advocater udenlands.

Viel:

Vielgeschrey. Og jeg skal bevise, at J er en Skurk tilligemed alle de andre, der bruge den Maade.

Advocaten (taer Pernille i Øret.): Antestaminor.

Pernille. Au! au! au!

Vielgeschrey. Vil Din Hund gjøre Bold i mit Hus!

Oldfux. Er J en fornemme Mand og veed ikke, hvad Antestaminor betyder, og at man efter den romerske Ret taer got Folk i Øret, sigende: Antestaminor, naar man skyder dem til Vidne.

Vielgeschrey. Veedst Du ikke, at man efter den romerske Ret, driver slige Slyngler paa Døren, der kommer i brave Folks Huse og bruge det Spil. (Oldfux drives paa Dor.) Er jeg ikke det ulyksaligste Menneſke paa Jorden! Ulykke og Fortred regner strømmeviis ned paa mig; hvor meget jeg har svedet og trællet i Dag, saa er dog ikke det ringeste forrettet. Der maa være mange slags onde Aander til, nogle for at hindre Menneſker udi Gudsfrøgt, andre at hindre dem i deres Forretning. Saadan en Aand maa i Dag regjere i mit Hus og har sat sig for just nu, jeg har meest at bestille, at kaste mig mest Forhindrings-Stene i Vejen. Samme onde Aand har udvalgt denne forbandede Advocat at komme hid. Denne Dag er liderlig stjaalen mig fra. En kunde vel sige; imorgen kommer og en Dag ligesaa lang; men ny Dag, ny Forretninger, ligesaa lang Dag,

Dag, ligesaa store Forretninger. Hvor skal jeg hen? jeg maa hænge mig selv. Men jeg har min Tro ikke Stunder engang til at hænge mig. Jeg maa tage mig en habile Fuldmægtig an, der kan copiere alt hvad jeg vil have.

Pernille. Det har min Tro været ligesom forheret denne Dag.

Vielgeschrey. Du skal ikke troe Pernille, hvor kjed jeg er af mit Liv.

Pernille. Det er ingen Under; thi først har Herren to Mænds Arbejde, hvilket Han dog kunde rede sig udaf, hvis disse forbandede Forhindringer ikke var, som kommer i Hobetal. Det maa aldrig være rigtig i Dag. Jeg bilder mig ind, at en, som Herren har viset bort engang, har sat disse Folk ud for at hevne sig! thi = men see! jeg er aldrig ærlig, har vi ikke en ny Djævel paa Halsen igjen.

Tiende Scene.

Oldfux (kommer ind med sort Stors Halsklud, og en gammel sort Peruque med lang Pidsk i.) De Forrige.

Oldfux. Um Verzeihung, gnädiger Herr! daß ich die Freyheit nehme einzugehen.

Vielgeschrey. Bryder I saa ind udi fornemme Folks Hus uden at melde Jer an?

Oldfux. Ich dürfte nicht anklopffen, ihr Hochwohlgebornheit, den das wäre all zu dreistig.

Viel-

Vielgeschrey. Allzu dreistig! . . . Hvad har
 I her at bestille?

Oldfux. Es ist mir gesagt worden, daß der
 Herr viel zu verrichten habe.

Vielgeschrey. Og just derfor kommer I for at
 spille mig Tiden!

Oldfux. Behüte Gott, wohlgebohrner Herr! per
 contrarium, per contrarium, Ithro Hochwohlge-
 bohrenheit!

Vielgeschrey. Slig Titel tilkommer mig ikke.

Oldfux. Sie sagen das nicht, Ithro Gnaden!
 Sie sagen das nicht.

Vielgeschrey. Jeg troer, Lucifer har bragt mig
 den Knegt hid paa Halsen.

Oldfux. Der Herr übereile sich nicht, bedencke
 doch, daß ich ein studirter Mann bin, ein studirter
 Mann.

Vielgeschrey. Da har I ikke profiteret meget
 af Iere Studeringer.

Oldfux. Bedencke doch, Ithro Wohlgebohrheit,
 daß ich über vier und zwanzig Sprachen verstehe.

Vielgeschrey. Her var ligesaadan Kumpen for-
 gangen, der sagde, at han forstod tyve Sprog, og
 dog vidste han slet intet.

Oldfux. Es ist aber so nicht mit mir; ich wil
 mich selbst nicht rühmen, aber ich bin ein capabler
 Mann und ein Patricius von Geburth . . .

Pernille. Hvad, vil det sige Patricius?

Oldfux (høser Pernilles Forstade.) Unterthäniger
Diener, Gnädige Fräulein!

Pernille. Hillemend! hvilke Titler?

Oldfux. Ich bitte unterthänigst um Verzeihung,
daß ich mein Compliment nicht zuvor abgelegt habe.

Pernille. Alt forladt.

Oldfux. Alle Menschen müssen mir zustehen, daß
ich ungemaine Studia habe. Ithro Gnaden können
selbst begreifen, daß einer der zu Wittenberg, Helm-
stad, Franckfurt, Prag, Leipzig, Rostock, Kö-
nigsberg, Nürnberg, Heidelberg, Cracau, Landau,
Tübingen, Uri, Schweiz, Unterwalden, Frank-
furt an Main, Frankfurt an der Oder, Frankfurt an
der Mose, Mecklenburg, Grubenhagen, Kiel, Zerbst
2c. 2c. 2c. ausgenommen vielen Gymnasiis, studiret
hat. — Ich sage, Ithro Gnaden können leicht begreif-
fen, daß einer, der so viele Universitäten frequentir-
ret hat, ungemaine Studia haben müsse. Ist nicht
wahr, Gnädiges Fräulein?

Vielgeschrey. Jeg hører, I har lært Pedanteri
og at . . .

Oldfux. Verzeihen sie mir, Hochwohlgebohrner
Eugendsamer Herr Patron! Sie bedencken, daß ich
über funffzig Collegia tam privata quam privatis-
sima gehalten habe, als Collegia practica, didacti-
ca, Tactica. Homiletica, Exegetica, Ethica,

Rhe-

Rhetorica, Oratorica, Methaphysica, Chiro-
manthica, Necromanthica, Logica, Talismani-
ca, Juridica, Parasitica, Politica, Astronomi-
ca, Geometrica, Arithmetica.

Vielgeschrey. Holdt op i pokkers Skind!

Oldfux. Chronologica, Horoscopica, Me-
toscopica, Physica tam theoretica quam practica.

Vielgeschrey. Siv mig hid min Stof, Pernille!

Oldfux. Ueber institutiones, Codicem, Pan-
dectas, jus naturæ, jus civile, municipale, feu-
dale, jus Gentium, jusjusculum, und dergleichen
Wissenschaften.

Vielgeschrey. Min Stof siger jeg.

Oldfux. Jhro Gnaden eiffre sich nicht, ich bin
hier in guter Intention gekommen umb meinen ge-
ringen Dienst anzubieten, weil ich höre, daß der
Herr viel zu verrichten habe. Wann ich erst in Af-
fairs komme, werden Sie sehen, was für ein Kerl
ich bin.

Vielgeschrey. Jeg kjender nok Jer Landsmand,
saa snart J faaer en Finger i Sagerne, kan man
aldrig faae Jer der udaf igjen.

Oldfux. Ich verlange für meinen Dienst nicht
anders als die bloße Kost; denn ich diene par
honneur, par honneur.

Vielgeschrey. Hvori kan J da tjene mig?

Oldfux. Ich wil mich obligiren in zehn Minuten einen ganzen Bogen Papis zu schreiben.

Vielgeschrey. Det er meget. Der har I et Ark Papis til Forsøg.

(Oldfux sætter sig ned, og lader, som han skriver.)

Vielgeschrey. Det skal langes mig at vide, hvordan dette vil løbe af. Jeg maa hen og see, hvordan han bærer sig ad.

Oldfux (modende Vielgeschrey.) Sehen Sie einmahl Ihre Wolgeböhrheit, Ich habe es ehr vollfertiget als versprochen war.

Vielgeschrey. Ach Himmel! hvad seer jeg? han har intet gjort uden beklasket Papiset. Hvor er min Stof?

(Naar Vielgeschrey løber efter Stofken, kryber Oldfux under Bordet, og naar Vielgeschrey og Pernille løber til Kjøkkendøren, haver Oldfux sig med Bordet til den anden Side, hvorpaa de begge løbe til ham, men han velter Bordet med Papisene, og løber bort.)

Vielgeschrey. Ach Pernille! denne Ulykke overgaaer alle. See engang! alle mine Papiser ligger i Jorden paa Gulvet! nu kan man kjøbe mit Liv for 4 Skilling.

Pernille. Ach Herre! lad ikke Modet falde. Vi skal nok bringe dem i Orden igjen. Men jeg skal have udsponeret, hvor dette hænger sammen. Jeg vil døe paa, at nogen har sat dem ud.

Vielgeschrey. Ach! ach! jeg kan ikke mere.

Pernille. Ach! lille Herre! gaac op og kast Jer paa

paa Sengen lidt, jeg seer Herren er bleven altereret. Ach den stakkels Herre, gjør som jeg ydmøgt beder, jeg skal inden en halv Time bringe alting i Orden igjen.

Vielgeschrey. Jeg maa gjøre det; thi jeg kan ikke staae paa mine Ben. (Gaaer bort.)

Pernille. Det gaaer fortræffeligt. Nu vil jeg ind i Magdelones Kammer til Bogholderen, og stevne ham hid med sine Benner til Klokken 7, som er efter den Tid, Leander kan have sluttet Egtteskabs-Contract; thi jeg skal bringe Herren til at ile med Leander, just af Frygt for Leander. Og naar den rette Mand saa kommer, vil der blive en forbandet Historie. Men jeg retirerer mig af Huset med Jomfruen. Det er dog en forbandet Karl den Oldfux. Han har spillet mange Pudser baade her og udenlands. Den sidste Kulle var hans egen Invention. Derved vandt vi Spillet; thi nu staaer hans Hoved ikke til at tale med Bogholderen. Ingen er lettere at narre end stundeeløse Folk, naar man skaffer dem Forretninger og Fortred.

T r e d i e A c t.

Første Scene.

Vielgeschrey. Eiden Leonard.

Vielgeschrey. Jeg har haft mange fortredelige Dage i Verden, men ingen som denne. Den halve

Del

Del af saadanne Fortredeligheder var mægtig til at gjøre det stærkeste Hoved forvirret. En kommer og vil true sig til at være min Svigersøn. En anden rykker mig i Haaret, og siger: det betyder Parenthesis. Den tredie støder mit Skriverbord omkring. De maa endelig være udsat paa mig af onde Meennesker. Vernille skal nok udsponere det for mig. Havde jeg ikke den Pige, saa forgik jeg rent. Hun gaaer mig til Haande. Hun ynker mig i mine Forretninger, og jeg er vis paa, at disse mine Fortreder gaaer hende ligesaa meget til Hjerte, som mig selv. Husholderessen Magdelone derimod har jeg ingen Nytte af; thi hun gaaer stedse i Giftetanker, og saasom en Mand ikke staaer strax paa Pinde for hende, blir hun saa ond som Peber. Gid jeg vel var skilt med det Spørgelse. Gid jeg kunde gjøre hendes Bryllup tilligemed min Datters i Aften. Men der seer jeg, min Broder Leonard komme. God Aften Monsieur! Jeg tog mig den Frihed at skikke Bud efter Ham.

Leonard. Ja, hvad skal det betyde? J plejer ikke at have Bud efter mig, er J ikke vel?

Vielgeschrey. Nei jeg er færdig at døe af Harmen. Jeg har haft mit Hus fuld af galne og urimelige Folk, der ligesom forsætligviis ere hidkomne for at gjøre mig Fortred, og hindre mig i mine Forretninger; jeg har Sr. Langspræk mistænkt derfor.

Leo:

Leonard. Hvad Ondt har J da gjort ham, som har fundet drive ham til saadant?

Vielgeschrey. Fordi jeg vilde ikke høre paa en Proces saa lang, som Røsbmagergade, som han fortalte overgaars.

Leonard. Men hvorfor kunde J ikke høre ham tale?

Vielgeschrey. Har jeg Stunder til saadant Monfrere?

Leonard. Det er sandt, Monfrere! J har aldrig Stunder, skjøndt J har aldrig noget at bestille.

Vielgeschrey. Spot ikke, Monfrere! hvorfor skulde jeg holde fire Skriverkarle, uden jeg havde at bestille?

Leonard. Vil J da sige mig, hvori de Forretninger bestaer?

Vielgeschrey. Vil J tælle mig Stjernerne paa Himmelen?

Leonard. Siig mig da een af disse vigtige Forretninger? hvad har J bestilt J Dag?

Vielgeschrey. For lutter Mængde af Forretninger har jeg intet fundet forrette i Dag.

Leonard. Saa haaber jeg ogsaa at J kunde sige igaar, og ligeledes iovergaars.

Vielgeschrey. Ikke uden fem Bryllups Breve, som jeg har ladet skrive, men har ikke faaet Lejlighed, at skikke dem bort med Posten.

Leo:

Leonard. Hvad er det for Bryllups-Breve?

Vielgeschrey. Min Datter Leonora skal giftes i Aften. Det er for den Marsag, at jeg har haft Bud efter Monfrere.

Leonard. Med hvem skal hun giftes?

Vielgeschrey. Med Erich Madsen Bogholders ældste Søn Peder.

Leonard. Hvad! skjemter I? Vil I give Jer Datter bort til en Skolemester?

Vielgeschrey. Monfrere! jeg maa have en Sviigersøn, der kan gaae mig til Haande i mine Forretninger.

Leonard. Specificceer mig nogle af de Forretninger.

Vielgeschrey. Om I vil plage mig, saa vær saa god at sætte det op til en anden Dag! thi i Dag kan jeg ikke bære mere.

Leonard. Skal jeg tale for Jer Datters Beste, saa maa det være i Dag; thi i Morgen er det forsilde.

Vielgeschrey. Men hvad har I at sige paa det Parti?

Leonard. Det er Jer Familie aanske uanstændigt.

Vielgeschrey. Er ikke en Bogholder en brav Mand?

Leonard. Ikke for en ung Jomfru af den Stand og Education. Jeg er vis paa, at hun vil græmme sig tilbøde derover; jeg kjender ikke Personen, men jeg har hørt ham beskrive. Viel-

Vielgeschrey. J tar fejl Monfrere! Min Datter er ligesaa meget derfor som jeg. Det første hun saae ham, blev hun saa forlibt, at jeg ingen No har haft, førend jeg har maat love hende at slutte Contracten i Aften.

Leonard. Det faaer J mig i Eviighed ikke til at troe. Det er unaturligt.

Vielgeschrey. Da skal jeg strax hjælpe Jer af Drømmen. Leonora og Pernille kommer ind!

Anden Scene.

Leonora *synet som Brud.* Leonard. Vielgeschrey. Pernille.

Vielgeschrey. Min Datter! Din Farbroer' vil ikke troe, at dette Giftermaal staaer Dig an. Han holder for, at det er uanstændigt for vort Hus, og derfor har overtalt mig at bryde mit Løfte.

(Leonora og Pernille græder.)

Leonard. Tænkte jeg ikke nok, Monfrere! at hun ikke har samtykket tilforn uden af Evang, see! hvor bevæget hun blev, da hun hørte sin Befrielse.

Vielgeschrey. Hvorfor græder Du mit Varn?

Leonora. Har jeg ikke Aarsag at græde? jeg svær ved alt det, som helligt er, at jeg ingen anden Mand vil have end Peder Erichsen Bogholder.

Pernille. Gaaer det Parti overstyr, saa forlader jeg Herrens Hus.

Viel

Vielgeschrey. Ha, ha, ha! kan I nu høre Monsieur! giv Dig kun tilfreds, min Datter! jeg sagde det kun for at friste Dig.

Pernille. Men hvorfor er Monsieur Leonard saa meget imod det Parti?

Leonard. Nu ikke mere, Pernille! eftersom jeg hører, hun selv er derfor.

Leonora. Det er en meget fornuftig Karl, min hjerte Farbroer!

Leonard. I har gjort et got Val, mit Barn!

Pernille. Han har gjort en ny Regel udi Regnekunsten, kaldet Regula St. Petri.

Leonard. Er der da noget at tage i Betænkning?

Pernille. Om han ingen Midler havde, saa kan han forsørge Jomfruen alene ved sin Pen og Griffel.

Leonard. Hvad Nød har hun da!

Pernille. Hans Fætter Jonas siger, at han er den største Regnemester i Staden.

Leonard. Ej slaa til, slaa til!

Pernille. Og at han kysser Støvet under hans Fødder.

Leonard. Ej slaa til, slaa til!

Pernille. Hans Far, hans Farfar og Oldesfar har ogsaa informeret i Bogholderi, saa at han kan regne sine 16 Ahner af Bogholdere.

Leonard. Slaa til, slaa til, slaa til!

Per

Pernille. Saa at han har Videnskaben ved Fødselen.

Leonard. Det er sandt, hun kunde aldrig gjøre bedre Parti. (Sagte.) Jeg er bleven saa hovedsvimlet af dette Løj, at jeg neppe kan staae paa mine Ben. Jeg kan dog aldrig bilde mig ind, at dette maa være rigtigt.

Vielgeschrey. Seer I nu vel, Monfrere! I bildte Jer ind, at jeg tvang min Dotter.

Leonard. Jeg har ikke et Ord at sige derimod, efterdi baade Faren og Dotteren er eenige. Men der kommer Fremmede; det maa være Frieren, eftersom Notarius følger med.

Tredie Scene.

Leander og Oldfux (Klædte som Pedanter.)

Corfik (som en gammel Mand.) Notarius.

Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrey. Velkommen min kjære Svigersøn!

Leander. Jeg er her kommen efter Aftale, og har taget min Fætter Jonam, Candidatum udi Bogholderi, samt min kjære Farbroder Corfik med mig, at bivaane denne min udi deres Familie Indlemmelse; thi min Far Erich Madsen er ikke saa vel, at han kan komme ud i Dag.

Vielgeschrey. Er da denne Mand ikke Hans

Fa-

Fader, mig synes ogsaa, at det er ikke Eign. Erich Madsen selv.

Corfiz. Nej! jeg er uværdig hans Farbroder, men kommer her udi hans Fars Sted. Men denne unge Person Jonas Corfiz er min egen Søn.

Vielgeschrey. Ja Børnlille! vi vil gjøre det kort og got; thi Tiden er knap for mig. Saa! gaaer hen, og gir hinanden Hænder.

(Leander og Leonora gir hinanden Hænder, hvorefter enhver udi Compagniet gjør dem en Compliment især.)

Corfiz. Hr. Notarius! vil I nu være saa god at indføre dette i Jer Bog, at paa denne Dag imellem disse Personer er sluttet Egteskab.

Notarius. Naar jeg kun veed Navnene.

Vielgeschrey. Min Dotter er fød her i Byen, gaaer udi sit tyvende Aar, og Brudgommen . . .

Leander. Jeg skal sige ham de Omstændigheder om min Person. (Notarius skriver og Leander dicterer sagte.)

Corfiz. Jeg forsikrer min Herre om, at min Brorsøn Peder skal være ham en lydige Svigersøn, som med Fornøjelse vil gaae ham til Haande udi hans Forretninger.

Vielgeschrey. Det er just derfor, jeg har foretrukket ham adskillige fornemme unge Personer, besynderlig en ung Stratenjunker, som hun halvdels uden mit Vidende havde forlovet sig med. Samme Knægt har i Dag truet mig med Retten, derfor har jeg ilet med at slutte Contracten.

Cor:

Corfiz. Hr. Svoger har gjort vel derudi, saa faaer han en lang Næse.

Pernille. Ach! gunstige Herre! jeg har en ydmygst Bøn til Ham.

Vielgeschrey. Hvad er det Pernille! Du veedst, at jeg gjør alting for Din Skyld; thi Du har tjent mig trolig og ærlig. Du vil maaskee ogsaa have en Mand?

Pernille. Nej! gunstige Herre, det er ikke for mig, det er for den stakkels Magdelone.

Vielgeschrey. Gid hun var vel af Huset. Det er ikke min Skyld, at hun ikke er gift, men jeg kan ikke trække hende en Mand efter Hals og Haar. Jeg har tit sat mig for at frie en eller andensteds for hende, men jeg er altid hindret af Forretninger.

Pernille. Nej vil Herren behage at høre mig, hun er forlovet.

Vielgeschrey. Med hvem?

Pernille. Med en af de fornemste Byens Bemand. Vi har stevnet ham hid just paa denne Tid at begjere hende af Herren, eftersom Herren har besluttet at sætte sine Forretninger en Times-Tid til Side.

Vielgeschrey. Det er vel overlagt af Dig; thi jeg veed ellers ikke, naar jeg faaer Tid dertil.

Pernille. Det kunde i mine Tanker blive afgjort i Aften, medens Notarius er her.

Viel.

Vielgeschrey. Det skulde være mig usigelig kjært. Hr. Notarius vær saa god og tøv et Øjeblik, her falder maaſkee noget andet at forrette.

Pernille. Mig syntes, at det var allermageligst for Herren; thi det er at ſlaae to Fluer med en Smekke. Men der kommer min Ero Bedemanden med sin Far.

Fjerde Scene.

Peder Erichsen. Erich Madsen. De forrige. Siden Magdelone.

Erich Madsen. Her kommer jeg med min Søn efter Løfte at fuldbyrde Forlovelsen.

Vielgeschrey (til Pernille.) Hvad vil det ſige, efter Løfte?

Pernille (ſagte.) Det hedder ſaa udi Bedemand's Stil. De Slags Folk har altid en Hob Gyldeløſe for at gjøre deres Tale vidtløftig. De har egne Talemaader, ſom for Exempel, Pigerne udi Huſet kalder de Døttre; naar han har talt med mig om Herren, ſaa har han ſagt, iſteden for jer Herre og Principal, jer kjære Far.

Vielgeschrey. Ej det er artig.

Pernille (ſagte.) Derfor gjør man Forſkjel imellem Bedemand's-Stil og anden menneſkelig Stil.

Vielgeschrey (til Erich Madsen) Det er mig kjært min

min Herre! Jeg forsikker paa Brudens Begne, at hun er en brav forstandig Husholderke.

Erich Madsen. Jeg tvivler ikke derpaa; thi af saadant got Træ, som min Herre er, kan ikke komme uden gode Frugter.

Vielgeschrey (til Pernille.) Det er sandt, Du siger. Disse Bedemænd har underlige Talemaader. Lad Magdelone komme ind. (Pernille springer efter Magdelone.)
(til Erich Madsen) Monsieur! det kommer mig for, som jeg har haft den Ære at see Han: ofte tilforn.

Erich Madsen (til Pernille.) Hvad vil det sige, lille Bavn! han lader, som han kjender mig ikke; da han dog har selv i Dag været henne hos mig for at frie for sin Datter.

Pernille (sagte.) Hr. Bogholder maa ikke regne Herren, saaledes taler han hundrede gange om Dagen hen i Taaget; thi han har saa mange Forretninger i Hovedet.

Erich Madsen. Ha, ha, ha!

Vielgeschrey. Kommer Magdelone? Pernille!

Pernille. Ja hun kommer i dette Øjeblik.

Erich Madsen (til Vielgeschrey.) Hans kjære Datter pynter sig maaskee.

Vielgeschrey (sagte..) Atter Bedemands: Stil.
(Højt.) Ja jeg troer det. Hun er ellers ikke meget for Stads; men jeg kan tænke, at hun griber sig nu an.

Erich

Erich Madsen. Min Herre er selv ikke meget for Stads; derfor kan Hans Børn ikke heller være.

Vielgeschrey (sagte.) Atter Bedemands = Stil. (Højt.) Nej af mig skal ingen i Huset lære Bellyst.

Erich Madsen. Ja min Herre har sagt mig det selv.

Vielgeschrey. Har jeg da nyelig haft den Ære at tale med Monsieur?

Erich Madsen (sagte.) Ha, ha, ha! atter hen i Taaget (Højt.) Jeg mærker, at min Herre har altid Hovedet fuld af Forretninger.

Vielgeschrey. Ja det er sandt, Monsieur! derfor har jeg udvalgt en arbejdsom ung Person til min Svigersøn, som kan gaae mig til Haande.

Erich Madsen. Jeg takker skyldigst.

Vielgeschrey (sagte.) Atter Bedemands = Stil.

Pernille (sagte.) Er det ikke sandt, som jeg siger. Det er lutter Bedemands = Formularier.

Vielgeschrey. Men det lader, som min Herre har kjendt mig tilforn.

Erich Madsen (sagte.) Atter hen i Taaget. (Højt.) Men der kommer Bruden. See min Herre, der er Hans kjære Dotter.

Vielgeschrey (sagte.) Atter Bedemands = Stil. Sid Fanden fare i slige Talemaader!

Femte Scene.

Magdelone med Haarbue. Personerne af
forrige Scene.

Vielgeschrey. Kom frem mit Barn! Det er mig usigelig kjært, at det er kommen saavidt, at jeg kan gifte Jer af mit Hus. I faaer en brav Mand, som kan forsørge Jer.

Magdelone. Jeg tvivler ikke derpaa, især eftersom = = =

Pernille. Det er bedst, at vi gjør det kort og godt; thi Herren har ellers en Hob Forretninger i Aften.

Erich Madsen. Finder min Herre det for godt, at Egteskabs-Contracten sluttet i Aften?

Vielgeschrey. Ja, Monsieur! jeg er fornøjet dermed.

Pernille. Saa gir hinanden strax Hænder da. De ere begge to, som forlibte Kötter.

(De gir hinanden Hænder, omfavner hinanden, enhver især gjør Gratulation. Notarius skriver, og Pernille siger ham sagte til.)

Vielgeschrey. Adieu! Hr. Notarius! jeg skal fikke Ham Pengene i Morgen. (Notarius gaar bort.) Saa fortredelig som denne Dag har været for mig, saa glad og angenem har Aftenen derimod været, i det jeg har paa engang faaet baade min Datter og min Husholderske forsørget.

Erich Madsen til Pernille. Har han ogsaa giftet sin Husholderſke bort i Aften?

Pernille pegende paa Leonora. Ja Monsieur! Det er det unge Menneske, som han der seer = = =
Erich Madsen. Det er et kjønt Menneske, hvem faaer hun?

Pernille. Denne unge Person, som der staaer. Han er Bedemand her i Byen.

(Begge Brudfolkene staaer imidlertid, og caresserer hinanden.)

Vielgeschrey. Nu har jeg glemt al min Fortrød.

Erich Madsen. Ja det er faldet ret vel ud; thi hvorvel Bogholdere og Bedemænd, af hvilke den ene har faaet hans Datter og den anden hans Husholderſke, ere kun ringe Folk, saa kan de dog begge rigelig forsørge deres Koner; thi jeg vil tjene fjære Svoger = = =

Vielgeschrey. Hvorfor kalder han mig Svoger?

Erich Madsen. Jeg er en gammeldags Mand, og retter mig efter den gamle Verden.

Vielgeschrey (sagte.) Det maa være, som Pernille siger, paa sin Bedemands-Stil (høit) jeg siger det ikke af Hofmod, men fordi det er ikke brugeligt.

Erich Madsen. Jeg veed nok, at det er brugeligt blandt fornemme Folk at sige Monsieur til Alting.

Vielgeschrey. Ej han maa ikke tage det op som en Hofmod af mig. Erich

Erich Madsen. Aldeles ikke, men ellers er jeg en Mand, der ikke har fornøden at skiemme mig ved min Profession, baade jeg og min Søn kan leve reputerlig, og derforuden lægge Penge op hvert Aar.

Vielgeschrey. Jeg troer det nok, men et Aar er dog ikke saa godt, som et andet. Det Aar efter Pesten, troer jeg, var et godt Aar for Folk af den Profession.

Erich Madsen (sagte.) Nu snakker han hen i Taaget igjen. (høit) Jeg veed aldeles ikke, hvad Han vil sige med dette?

Vielgeschrey. Jeg mener, da faldt der saa mange Bryllupper ind.

Erich Madsen. Hvad kommer Bryllupper min Profession ved?

Vielgeschrey. I er jo Bedemand her i Staden.

Erich Madsen (sagte.) Jeg troer aldrig, at han er rigtig i Hovedet. (høit) Hør kjære Svoger! taler Han saa i Tanker, saa ynker jeg Ham, og taler Han saa, for at spille Sjæk med mig, saa gjør Han ikke vel.

Vielgeschrey. Hold op med den Svoger-Titel, udi Pokkers Navn, er jeg Jer Svoger?

Erich Madsen. Er min Søn ikke gift med Jer Datter?

Pernille (sagte.) Net nu vil det bryde løs, men det maa ikke hjælpe.

Vielgeschrey. Jeg veed nok, at det er en Talemaade af Jer Bedemand at kalde en Pige udi Huset Datter og Herren for Svoger, men om Jer Søn har faaet min Husholderffe, saa er vi derfor ikke Svogre; thi jeg har, min Tro, aldrig rørt hende.

Pernille. Hold nu Ørene stive Pernille!

Erich Madsen. Hvad Pokker vil I sige med Jer Husholderffe. Vil I gjøre Jer Datter til Jer Tjenestepige?

Vielgeschrey. Nej jeg kjender nok min Datter, og jeg kjender nok min Husholderffe, Hr. Bedemand!

Erich Madsen. Jeg er ingen Bedemand, i Pokkers Skind!

Vielgeschrey. Pernille! han siger, at han er ingen Bedemand — jo min Sjæl er I Bedemand.

Pernille. Jo Herre! det er een af de ældste Bedemand her i Staden.

Erich Madsen. Sid Du faae en Ulykke din Laptasse! saa vist som Du lyver. Mit Navn er Erich Madsen, og jeg er Bogholder. Og det er min Søn Peder, som offentlig er bleven gift med Jer Datter.

Vielgeschrey. Hvad Pokker er dette for Kogleri. Jeg er allerede halv forrykt i mit Hoved. (Til Leander) Hør Monsieur. Er I ikke Erich Madsen Bogholders Søn?

Leander

Leander. Forlad mig det, kjære Svigerfar! Jeg hedder Leander og er Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. Hør Seign. Jonas Corfisen! Er det ikke Jer Fætter?

Oldfux. Forlad mig det min Herre! Jeg hedder Oldfux og er en bekjendt Pudsenmacher her i Staden til Tjeneste.

Vielgeschrey. Jeg spør Jer nok engang Monsieur! Er I ikke Bedemand her i Byen?

Erich Madsen. Og jeg svarer Jer nok engang for alle, at jeg er Erich Madsen Bogholder.

Vielgeschrey. Og I unge Person, som har faaet min Husholderste, er I ikke Bedemand og en Bedemands Søn.

Peder. Jeg er Peder Bogholder, som har faaet Hans Datter.

Vielgeschrey. I er gal, der faaer jo Peder Bogholder.

Leander. Nej Herre! jeg hedder Leander.

Vielgeschrey. Ach! Himmels! hvad er dog dette. Enten er jeg gal eller I galne, eller Ovidii Metamorphosis er kommen i vore Tider. Hør min Datter, est Du ikke min Datter?

Leonora. Jo jeg er hjerte Papa!

Vielgeschrey. Og I Magdelone! er I ikke Magdelone?

Magdelone. Jo Herre!

Viel-

Vielgeschrey. Og Du min Datter, est Du ikke gift med Peder Erichsen Bogholder.

Leonora. Forlad mig hjerte Papa! jeg er gift med Leander Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. A = = = og J Magdelone! Er det ikke en Vedemand, J har faaet?

Magdelone. Forlad mig Herre! det er en Bogholder.

(Vielgeschrey sætter sig ned paa en Stol og grunder.)

Erich Madsen (til Leonard.) Min Herre! Hans gode Broder er kommen rent fra Forstanden. Vi maa have Bud efter en Doctor; thi han kjender jo ikke En af os igjen.

Leonard. Jeg har staaet gandske fortabt og hørt paa alt dette. Jeg troer ikke andet, end her er spillet nogen Hocus-Vocus.

Vielgeschrey springende op af Stolen. Jeg er Alexander Magnus, og J andre ere alle Slyngle, som skal døe for min Haand.

(Da Stolen i Haanden og jager iblandt dem, Leonard sætter ham om Livet, og sætter ham.)

Leonard. Min hjerte Broder! kjender J mig ikke?

Vielgeschrey. Ach! ach! ach! Jeg var gandske fra mig selv over disse Historier. J er min Broder Leonard.

Leonard. Giv Jer tilfreds, min hjerte Broder! lader os examinere Sagen med Koldfindighed; thi her

her er vist nok spillet Intriguer. Hør min kjære Leonora! Jeg kan mærke, at Jer Far har villet gifte Jer til En mod Jer Willie, og J derfor har brugt List for at undgaae saadant Giftermaal.

Leonora paa Knæ. Ach! min allerkjæreste Far! Jeg beder med grædende Taare om Forladelse. Kjærlighed til Monsieur Leander paa en Side, og Desperation paa den anden har forført mig til at gribe til disse ulovlige Midler.

Leander ogsaa paa Knæ. Gunstige Hr. Svigerfar. Jeg er den Person, som han i Morges visede saa haanlig bort. Jeg har stillet mig an, som jeg var Peder Erichsen Bogholder, for under det Navn at nyde den Skat, som jeg ellers ikke kunde blive mægtig.

Pernille ogsaa paa Knæ. Gunstige Herre! Jeg er Capitain for det hele Compagnie af Intriguer. Jeg har opspundet alle disse Listigheder, ikke for at bespotte min Herre, men for at redde Jer kjære Datter, hvilken af Fortvivlelse havde taget Livet af sig selv, hvis hun havde blevet tvungen at tage denne Bogholder.

Oldfux ogsaa paa Knæ. Gunstige Herre! jeg er Oldfux, en vel studeret vandrende Ridder. Det var mig, som agerede Advocat og Skriver i Eftermiddag, for at hindre Herren, at han ikke fik Lejlighed at tale med Peder Erichsen, da han kom at
frie

frie til Magdelone, som, man bildte ham ind, var Herrens Datter.

Vielgeschrey. Ach! Monfrere! dette maa jeg hævne, om det skal koste mit Liv.

Leonard. Monfrere! jeg kan forsikre, at dersom de havde taget mig udi Ledtog med, havde jeg, uanset den Æstime jeg har for min Broer, ladet mig ogsaa bruge dertil. J maa forlade disse unge Mennesker, og ansee disse Intriguer som Kjærligheds- og Fortvivlelses-Virkninger. Kjærlighed er saadan sterk Passion, at man overtræder alle Grændser for at nyde det, som man inderlig attraaer. Hvad har J ellers at sige paa dette Parti? Er det ikke ti Gange bedre og reputerligere end det andet? Er det ikke en skikkelig, fornem og rig Person.

Vielgeschrey. Men Monfrere! han forstaaer ikke sit Bogholderi. Jeg vil have en Svigersøn, som var færdig derudi, og kunde gaae mig tilhaande i mine besværlige Forretninger.

Leonard. Hør Monfrere! Vil J lyde mit Raad, saa skal først alle Jeres Skriverskarle af, gaa ud og besøg gode Venner om Aftenen, sov Jer Middags-Evn, og bild Jer ind, at J har intet at forrette, og see saa til, om der ikke skal blive mere bestilt udi Huset.

Vielgeschrey. Ej Monfrere, før ikke saadan Snak. Ingen veed, hvordan Skoen trykker, uden den, som har den paa Foden. Lean-

Leander. Ach! min hjerte Svigerfar! dersom Han vil lade sin Brede fare, forsiktrer og lover jeg, at lægge al min Tid an paa at regne og skrive, for at gaae Ham tilhaande udi Hans Forretninger.

Pernille. Gad det vil jeg cavere for, at han gjør Herre!

Vielgeschrey. Ja Du, Din Laptaske! Du skal betale mig Legen.

Pernille. Hvis jeg ikke havde havt Æstime for Herrens Hus, saa havde jeg ladet alting gaae sin Gang. Men som jeg ikke kunde taale at see Herren prostitueret, og Jomfruen brage til Fortvilelse ved saadant Parti, har jeg grebet til dette Middel.

Leonard. Det er sandt, som hun siger; thi hvorfor skulde hun sætte sig udi saadan Fare, uden Midkjærhed havde drevet hende dertil?

Vielgeschrey. Lover I mig da Monsieur at lægge Jer efter Bogholderiet?

Leander. Ja jeg svar kjære Svigerfar det til.

Vielgeschrey. Hvad raader I mig da at gjøre Monfrere?

Leonard. Jeg raader, og beder, for al den broderlig Kjærlighed, der er imellem os, at I forlader dem det alle; thi Contracten er alt sluttet, som ikke kan ophæves.

Vielgeschrey. Saa blir det vist Monsieur, at I vil lægge Jer efter Bogholderiet?

- Lean:

Leander. Ja jeg svær kjære Svigerfar det til.

Vielgeschrey. Saa vil jeg da kalde Jer Sviger søn, og forlade alle de andre, hvad de har gjort mig imod. Staaer kun op igjen. (De rejser sig alle.) Men Hr. Erich Madsen! I seer hvordan er tilgaaet. Jeg havde tænkt at give min Datter til Hans Søn, men disse forlibte Personer har spillet ham i Husholderkens Hænder. Hun er ellers et flink Menneske, er kommen af Gotfolk, og ikke over sine 40 Aar, saa der kan være Forhaabning, at hun kan forplante Bogholderiet.

Erich Madsen. I maa selv beholde Jer Husholderke; det I faaer en Ulykke! Hun skal aldrig blive min Svigerdatter.

Vielgeschrey. Det maa I trækkes om.

Erich Madsen. Jeg skal lade Jer stevne.

Vielgeschrey. I maa stevne min Pige og den Karl, som har smedet paa det Egteskab; thi jeg kan gjøre min Fed paa, at det er mig uafvidende.

Erich Madsen. Ach jeg elendige Mand!

Peder. Ach jeg fattige Peer Erichsen!

Magdelone. Ach min Engel! vær ikke vred.

Peder. Ej gik til Bloksbjerg.

Magdelone. Jeg har 3000 Rdlr. paa Rente, som jeg har lagt mig tilgode udi Herrens Tjeneste. Hans Datter faaer ikke saa meget til Medgift.

Peder. Jeg kommer da til at skikke mig derudi, Papa!

Erich Madsen. Gjør, hvad Du vil. Kom lad os gaae hjem, uden at tage Afsked med de Besdragere. Viel-

Vielgeschrey. Hans Tjener, Hr. Bogholder!
Jeg vil recommendere min Svigersøn til Hans In-
formation.

Erich Madsen. I maa recommendere Fanden.

Leander. Adieu Hr. Bogholder!

Oldfar. Hans Tjener, Peder Erichsen! jeg
ønsker til Lykke.

Pernille. Adieu Hr. Bogholder! Profit die
Malzeit.

Peder. Adieu! I Slynkler tilsammen.

Leonard til Spectatores.

Af dette korte Skuespil
See til, at Du kan lære,
At der vil meer end Støjen til,
For flittig at passere.

Thi seer man En at spille Tid
Bed Søvn og gode Dage;
Saa En ved alt for megen Flid
Sig sætter og tilbage.

En løber, slider et Par Sko,
For ringe Ting at vinde,
Han baaded mere, hvis i No
Bag Dvnen han sad inde.

Thi som det stundom farligt er
At være alt for vittig,
Saa mangan ødelagt man seer,
For han er alt for flittig,

For han af luttet Hurtighed,
Frem og tilbage løber.
En bygger for at rive ned,
En støber og omstøber.

Den Stundesløses Character,
Saa vidt jeg kan besinde,
Jeg veed ej i Comedier
Om man skal kunde finde.

Jeg bryder Jis her, samt i meer,
Mig underkaster Dommen,
At Intet udi Verden er
Den første Gang fuldkommen.

Over

Over den Stundesløse.

Skulde nogenfinde det i sig selv unyttige og ubesvarlige Spørgsmaal blive opkastet; hvilket det ypperste af Holbergs Skuespil var, tørde noget nær den Stundesløse forene de allerfleste Stemmer. Selv i den ikke fordelagtige Bedømmelse af hans Lystspil i de trondhjemske Samlinger kaldes dog dette Stykke tilligemed Børselstuen Original og Mesterstykke i sit Slags. Den dramatiske Journal siger i sin anden Aargang 37te Nummer: vi haabe ej, at Noget skulde nægte den Stundesløse Navn af et Mesterstykke; thi hvad vil man fordre mere til et Mesterstykke i det Slags, end ypperligen tegnede og originale Characterer, fænde comiske Situationer, som det er fuldt af, Rigtighed i Planen, og endelig et comisk Sprog, som udmærker altid en Holberg — et Sprog, som fast altid er de handlende Personer eget — og end det Bifald, som det endnu faaer, da enhver kjender det i Forvejen. Ved at bedømme en foregaaende Forestilling af dette Lystspil, siger samme Journal (f. N. No. 101) at det er uden Strid et Stykke, der ene kunde gjøre sin Forfatter udedelig, og den Stundesløses Character baade Original og udført af Mesterhaand, og bliver stedse Stykkets Hovedperson; ligeledes tages Comedien her i Forsvar mod den Beskyldning, at den skulde indeholde for mange Scener, og anføres til disses Forsvar, at de ere virkelige Episoder, altid fulde af den Stundesløses Character, og der alle bidrage paa den ypperligste Maade til at sætte denne i sit fuldeste Lys.

Saa fuldelig, som Undertegnede, blot med den Anmærkning, at Udtrykket af Episode*) her bruges i en
noget

*) Skulde noget kaldes Episode, maatte det være Skrædderens, Bondens og Barberens korte Scener, skjøndt en højcomperent

noget usædvanlig og mod den almindelige stridig Bemærkelse, finder sig besøjet at underskrive ovenstaaende, saa lidet kan han være enig med Journalisten, naar han mener, at Intriguen med Giftermaalet derudi deels kunde synes for udviklet, deels at udgjøre for stor en Handling, og altsaa for lang til en Episode, saa der kunde spørges om Leonoras og Leanders Giftermaal eller Wielgeschreys latterlige Character var Hovedsagen? ligesom han heller ej kan samtykke, hvad til Svar og Forsvar anføres, at Giftermaalet og Intriguen er en Episode, som skjøndt meget sammenknyttet, kun sætter den Stundesløse mere i sin Character, og er gjort meget sandsynlig; thi tvertimod er just dette Giftermaal, med alt dithørende, den Hovedhandling, hvorved den Stundesløses Character faaer Anledning at udvikle, og fremstille sig; og troer Undertegnede, at maaskee ingen af Holbergs Lustspil, maaskee den honette Ambition ene fraregnet, i højere Grad fortjener J. E. Schlegels Berømmelse over denne Digtets Lustspil: at det Bifald, de have faaet, for en stor Del er at tilskrive Simpliciteten af deres Handling, hvor ved Tilskuernes Opmærksomhed altid henvendes paa een Punkt; da de tillige, i det de paa den ene Side undgaae de sammendnygede Hensigter og Intriguer, paa den anden Side vogte dem for den Uvirkksomhed, da en Scene bestandig sladdres bort efter den anden, der bestandig snakkes om een og samme Ting, og dog aldrig skeer noget, som i de fleste nyeste tydske Originalstykker (i J. E. Schlegels Dage) var Tilfældet. Ligesaalidet indseer Undertegnede nogen Grund til bemeldte Journalists Betænkelighed ved Perrilles sidste Foregivende, at den rette Bogholder skulde være en Bedemand, som noget der frammede Knuden uden Nødvendighed; thi det er van-

sket
petent Dommer har anmærket, at maaskee intet characteriserer Wielgeschrey saameget, som hvor han vil opsætte Drets luppet af Mangel paa Stunder til at barberes.

ffelig, at see, hvorledes Pernille ellers vilde rede sig ud af den Forlegenhed med den dobbelte Brudgom, og med Magdelones Forlovelse; og leder dette end ydermere til den mesterlige, saavel i Characteren, som i Intriguen, grundede Opløsning, da Wielgeschrey, som paa hendes Foregivende tager Bogholder Erich Madsen for en Bedemand, taler til ham om det Nar efter Pesten, som godt for Folk af hans Profession, og derved kommer uventet til den endelige Forklaring.

Ogsaa Pernilles og Oldfures for megen Klygt, og den sidstes vel store Lærdom, lader sig ustridig uden stor Vanskelighed forsvare; og det eneste, man maatte give Journalisten ubetinget Ret i, var hans Anke mod nogle Equivoquer, som neppe med Holbergs Grunde i hans 288 Epistel lode sig forsvare, men snarere efter hans 238 maatte søffes udeladte og forandrede.

Da man-i øvrigt har været saa villig til at indrømme dette Skuespil Navn af Original, synes man alene at have seet paa Hovedcharacteren, og ikke taget i Betragtning, at Digteren i enkelte Scener og Characterer kjendelig har havt Molières indbildte Syge for Dje; og hvilket han endog ved en snorrig Tankesløshed har røbet, da han nemlig i tredie Act's tredie Scene nævner den foregivne Pedant Thomas istæden for Peder Erichsen. At i øvrigt Theatre italien har givet adskillige Ideer til Oldfurscenerne, at saaledes Pudseerligheden om Orthographien, og vel en Del af Pedantscenen kunde finde sin Grundspire i le Bel esprit, ligesom den pudssige Dictering, og Oldfur, som slaaer Wielgeschrey paa Skulderen, og siger det betyder Titelen, m. v. er umiskjendelig efterlignet af les filles errantes, forringer ustridig ikke dets Originalitet. Characteren nævner Holberg selv i sin 306 Epistel, og ligeledes i Fortalen til sine moralske Tanker, mellem dem, der af ham selv ere opfundne; og
 har

har han flere Steder, blandt andet i sine moralske Tan-
ker første Bog sidste Stykke, samt i sin underjordiske
Reise, og sine Epigrammer behandlet samme Materie.
Interessant maa det ustridigen være at sammenligne
dette Skuespil med de tvende over samme Character, the
Busy Body of Mistres Centlivre, som Holberg ikke synes
at have kjendt, skjøndt det er ældre end hans, og J. E.
Schlegels geschäftiger Müßiggänger, for at gjøre sig
kjendt med de væsentlige Fortrin, den holbergiske Behand-
ling har fremfor de tvende andre.

I øvrigt er dette Stykke blandt dem, hvor Holberg
har skaffet sig fuld Luft til den Antipathi, han efter
Subms Vidnesbyrd (T. 14 S. 253) havde til Lydsker-
ne; og synes adskillige Anecdoter fra de Dage at vidne,
at det saavel under Frederik Fjerdes Tid, da dette Stykke
blev skrevet og spilt, som i den følgende, da det blev
udgivet, ikke har manglet paa Leilighed til at lære at
kjende Oldfures Landsmænd, naar de først fik en Fin-
ger i Forretningerne.

I øvrigt hører det til de holbergiske Lystspil, der
stadigst have holdt dem paa Skuepladsen; hvor ofte det
paa det ældste Theater er blevet opført, vides ikke, men
Holberg siger selv i sin latinske Epistel, at det der var opført
med Bifald; i den altsige Fortegnelses 21 Aar oplevede
det 33 Forestillinger; i den dramatiske Journals Tid fo-
rekommer det 3 Gange; og i de Aar, Undertegnede har
kjendt Skuepladsen, tvivler han paa, at noget holbergsk
Stykke stadigere er blevet forestilt.

Har man i den bellike Udgave af Shakspeare troet at
burde meddele et Portrait af Garrik, som Digterens
ypperste Commentator, vilde efter alle Samtidiges een-
stemmige Dom, den afdøde Clementin, endog blot for
sin Vielgeschrey have Udkomst til lige Hæder i en lig-
nende Udgave af Holberg. Vil man end ikke med For-
af

af hans korte Biographi i Lommebog for Skuespilvendere 1784 sige: at denne Rolle døde med ham, torde dog maasse endog blot den korte Characteristik af ham, den dramatiske Journal har meddelt, være nok til at hjemle ham dens Noes, at han spillede denne Rolle usorbederlig; om end ikke en mundtlig Tradition tilføiede, at Holberg selv, som i denne Rolle forhen ikke havde været tilfredsstillt, det første, han paa Prøven saae Clementin fremtræde deri, og — siger Fortællingen — Naac Slaabrotten sammen om sig, skal have udraabt: der er Manden! der er han!

Osaa i Tydskland har dette Stykke i ældre Dage gjort betydelig Lykke, og har Undertegnede ofte hørt Schröder tale med Interesse om de Dage, da den gamle Akermann i Hamborg spillede Vielgeschrey, og han selv Oldfur deri.

K. K.

Den honette Ambition.

Comedie i tre Acter.

Personerne.

Jeronimus, den Rangslyge.

Magdelone, hans Hustru.

Leonora, hans Datter.

Leander, Leonoræ Forlovede.

Urv, Gaardskarl.

Pernille, Pigen.

Henrich, Tjener hos Leonard.

Leonard.

Dobre Podolsky, en Pudsensmager.

En Skrædder.

En Læge.

Før.

Første Act.

Første Scene.

Leander. Leonora.

Leander. Jeg kan ikke beskrive, min hjerte
Somfru, hvor ilde jeg paa nogen Tid har været
til Mode.

Leonora. Hvi saa?

Leander. Hun er den samme, som Hun altid
har været mod mig, og Hendes Mama ligeledes.
Men det synes, ligesom at Hendes Faer paa nogen
Tid har foragtet mig. Jeg har tilforn været vant
at gaae lige ind til ham; men forleden Dag kom
Arv mig imøde med en fornemme Lakejmine, og
sagde: vær saa god at bie lidet, nu skal jeg strax
melde Ham an. Hvad vil saadant vel sige?

Leonora. Maaskee han ikke har været i Klæ-
derne.

Leander. Jeg tænkte ogsaa det samme; men da
jeg igaar kom igjen, lod han mig svare ved samme
Arv, at han ikke havde Lejlighed at tale med mig
den Gang.

Leonora. Det, bekjender jeg, var noget særdeles.

Leander. Og da jeg siden om Eftermiddagen fandt ham paa Gaden, gjorde han ikke alene ingen Undskyldning, men talede til mig med en koldsindig og stolt Mine. Jeg skulde ikke troe, at han har i Sinde at forandre sit Løfte.

Leonora. Det har jeg aldeles ikke kunnet mærke. Alene min Mama siger, at han synes paa nogen Tid at gaae frugtommelig med Rangs-Griller.

Leander. Jeg skulde ikke formode, at en ældgammel Borgermand skulde falde til den Daarlighed.

Leonora. Jeg kan intet sige derom til visse, min Mama ej heller. Men alt, hvad som har bragt hende i den Mistanke er, at han paa nogen Tid bliver af ond Humeur, naar han hører nævne Jesper Hansen, som fik en Rang forgangen Maaned, iliggemaade at han har faaet Arv til at sige Herre isteden for Husbond.

Leander. Saa kan man min Tro have Aarsag til at falde paa Mistanke; thi Folk her i Landet bliver ikke ret galne, sænd de har naaet deres 60 Aar.

Leonora. Det er sandt nok; men jeg kan dog ikke troe ham til saadant. Men der seer jeg Arv, hvad mon det er for Galskab, han fører med sig?

Anden Scene.

Arv med en Liberikjole og en Taftes-Pung.

Leander. Leonora.

Arv. (uden at see de andre.) Nu faaer jeg see, hvordan denne Dragt vil passe mig.

Leonora. Hvad Pokker vil det sige? det er jo en! Liberikjole!

Arv. Vidste jeg kun nu, hvad som var først og sidst, hvad som skulde vende for og bag.

Leonora. See engang her, han tar Kjolen bagvendt!

Arv. Det gaaer mere ikke an. See saa maa jeg klæde mig.

Leonora. Nu blir det end galnere.

Arv. Fanden har skabt disse ny Moder. Jeg veed ikke, hvad Ermene er, og hvad Livstykke er; thi alting er lige vidt og bredt. See, nu sidder hun vist ret.

Leonora. Arv! hvad Pokker er det Du bestiller?

Arv. Jomfruen kommer ret tilpas, for at hjælpe mig til at heste denne Pung til mig. Jeg troer vist, den skal sidde udi Nakken.

Leonora. Hvad skal det Galskab betyde?

Arv. Ja det er sandt, den skal vist sidde i Nakken; vær saa god, kjære Jomfru!

Leo.

Leonora. Ja gjerne, efterdi Du endelig vil være Nar; men hvorfor est Du saa forstyrret gal i Dag?

Urv. Det skal jeg sige Jomfruen: Efterdi jeg agter at være lige saa forstyrret gal i Morgen. Det er, min Tro, ikke mit Naafund; men Husbond vil have, at jeg skal bære Liberi.

Leonora. Hvilket særdeles Indfald af en gammel Borgermand!

Urv. Hun skal ikke sige det, Jomfru! det kan være for hans Lykke.

Leonora. Det maa blive til hans Lykke eller ej, saa er det uanstændigt, og hans Naboer vil drive Spot med ham.

Urv. Hans Naboer har en Ære at tale med. Her er jo ikke et klogt Menneske i den hele Bye.

Leander. Urv har min Tro ret; thi det hele Land er fast ikke andet end en stor Daarekiste; thi hvad kan være forunderligere end at see saa mange fattige Mennesker, som ere bekymrede om deres Brød, at storme til at gaae paa hinandens hjerte Haand? Men der seer jeg Hendes Forældre komme, Jomfru! jeg vil gaa min Gang.

Leonora. Kom lad os gaae ind sammen udi mit Kammer.

Tredie Scene.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Min Hjerte! jeg har noget at sige Dig, som ligger mig paa Hjertet.

Magdelone. Jeg kan slutte, at der maa være noget, som kvaler Dig i disse Dage; thi Du hverken æder eller drikker.

Jeronimus. Jeg er ingen ærlig Mand, om jeg har sovet udi 3 Nætter.

Magdelone. Du plejer jo intet dølge for mig, sig mig, hvad det er, maaskee jeg kan hitte paa nogen Hjælp.

Jeronimus. Hør min Allerkjæreste! Du veed, at jeg ikke er storagtig.

Magdelone. Det er sandt nok.

Jeronimus. Ej heller, at jeg har tragtet efter verdslig Ære.

Magdelone. Det veed jeg nok.

Jeronimus. Men at det har været mig Ære nok, at jeg har kunnet passere for en ærlig Mand.

Magdelone. Hvad vil alle disse Protestationer sige?

Jeronimus. Og at jeg altid har foragtet storagtige Folk i mit Hjerte.

Magdelone. Der er jo Ingen, som tvivler derom, min hjerte Mand!

Jes

Jeronimus. Og at jeg har altid holdet den dydigste og dueligste Borger for den fornemmeste Borger i en Stad.

Magdelone. Ej! er der da ingen Ende paa disse Præludier?

Jeronimus. Og at jeg aldrig har holdet den ærverdige, som tager sig Ære til.

Magdelone. Hvis Du ikke vil komme til Sagen, saa gaaer jeg min Vej. Der er jo intet Menneske, som beskylder Dig for Storagtighed.

Jeronimus. Hvis Nogen gjør det, saa gjør han mig Uret.

Magdelone. Siig da frem; hvad Du vil siige.

Jeronimus. Men med alt det har jeg dog en honet Ambition, som enhver ærlig Borger bør at have, og derfor, for at bringe vort Hus udi nogen Anseelse, har jeg i Sinde at søge om en liden Character.

Magdelone. Men hvad Pokker kan bevæge Dig paa Din gamle Alder at tragte efter saadant? Mon Din Broders Søn Jesper Hansen har nogen Ære deraf, at han søgte at gaae over sine Medborgere? Jeg vil vædde, at det er hans Promotion, som har gjort Dig saa urolig i Hovedet.

Jeronimus. Aldeles ikke, mit hjerte Barn! jeg moqverer mig over saadan ung Spøttegjøg, som Jesper Hansen. Han var Dreng, da jeg var Mand.

Mag-

Magdelone. Ligesom Du nu moqverer Dig over ham, saa vil Andre moqvere sig over Dig, naar de faaer at vide denne Din urimelige Ergjærighed.

Jeronimus. Ikke saa hidsig, lille Kone! Jeg gjør det sandeligen ikke af Ergjærighed, men alene for = = =

Magdelone. Du gjør mig gal i Hovedet, Mand! Det er jo den yderste Grad af Ergjærighed.

Jeronimus. Du gjør mig Uret, Kone! Jeg er ikke mindre end ærgjærrig. Men jeg gjør det alene for = = = at, af Aarsag, at = = = Jeg kan saa ikke sige min Mening.

Magdelone. Det er, Du gjør det ikke af Ergjærighed, men af Rangsnyge.

Jeronimus. Man maa gjøre Forskjel imellem Rangsnyge og en honet Ambition.

Magdelone. Det er saadan honet Ambition, min hjerte Mand, at alle vore Naboer vil belee og foragte os derover.

Jeronimus. De maa belee os saa meget, som de vil, saa skal de dog bandse under os udi alle Samqvemme.

Magdelone. Jeg mener, at den sætter al Ambition til Side, der uden Aarsag betler hos Dyrigheden om, at han maa sidde paa sine Medborgeres høire Haand.

Jeronimus. Du forstaaer ikke, hvad honet Am-

Ambition er, min Duffe! Er det ikke en honet Ambition, at søge om, at blive sat ved det store Bord i Bryllupper? At blive kaldet Herre og Frue? Hvorfor stræber Folk i Verden, og søger at gjøre sig meriteret, uden for det samme?

Magdelone. En, som har meriteret en Rang, bær den med Ære; thi han er ret ærverdigg, ikke i Henseende til den blotte Character, men i Henseende til de Meriter, hvorved han har erhvervet sig den.

Jeronimus. Jeg havde ikke troet, min Hjerte! at Du havde været saa enfoldigg. Spørg kun Pernille, som er en Tjenestepige, jeg er vis paa, hun skal bedre begribe det.

Pernille. Jeg forstaaer mig ikke derpaa; men om Hr. Jeronimus betroede mig, at sætte op en Supplik for sig, blev den saaledes = = =

Jeronimus. Lad høre hvorledes den skal blive. Hun har Forstand den Pige.

Pernille. Den blev saaledes: Gunstige Dyrighed! saasom jeg hverken kan æde, drikke eller sove af Ergjærrighed, og jeg finder en inderlig Længsel og Attraa hos mig, at gaae over mine Medborgerre, Skjøndt mange af dem ere bedre end jeg, saa beder jeg med grædende Taare, mig af Naade maa forundes, at gaae paa deres højre Haand. Jeg forbliver stedse ic.

Jeronimus vrenger efter hende de sidste Ord. Jeg forbliver ic. Per:

Pernille. Ja Husbond, I maa ikke alene skrive: Jeg forbliver ic., men endogsaa; Jeg forbliver en ic.; thi I blir virkelig en ic. derover, endogsaa i Dyrighedens Tanker selv.

Jeronimus. Du stiler Supplikker, som en Laptaske.

Pernille. Hvordan Supplikken stiles, saa blir dog Meningen den samme.

Jeronimus. Hold Munden dit Skarn! Du skal kalde min Kone Frue, om Du blev gal.

Magdelone. Den Titel forlanger jeg ikke. Jeg spirer ikke ud af Frue-Stamme; jeg har heller ikke nogen Meriter for mine Nabokoner, hvorfore jeg bør lade mig nøje med den samme Titel, som de føre.

Jeronimus. Om jeg ingen anden Merite har, saa er jeg en af de ældste Borgere her i Gaden, og bør have en Rang i Henseende til mine graa Haar.

Pernille. Mener da Husbond, at han beholder samme Rang i Himmerig?

Jeronimus. Hvilken Snak!

Pernille. Jeg kan, min Tro, ikke fatte andet; thi En der vil tage Afsked med Verden, og søger at føre en Rang med sig, maa endelig have saadanne Tanker.

Jeronimus. Herud din Ukfermær! og bryd mig ikke Hovedet meer.

(Pernille gaar ud men kommer strax igjen.) Je-

Jeronimus. Tjenestefolk blir uforfhammet næsevis nu omstunder.

Magdelone. Hun taledde noget dristigt, men jeg kan ikke sige, at der var meget usandt derudi.

Jeronimus. Ach min Duffe! vil Du da gjøre alle Folk til Gjakke, som faaer Rang og Character.

Magdelone. Det være langt fra; thi naar En har gjort Landet Tjeneste, og derfor af Dyrigheden ophøjes til Bærdighed, er det ham en Ære. Men jeg kan ikke see, hvad En, der uden foregaaende Meriter beder om en Rang, vinder derved.

Jeronimus. Han vinder det derved, at Andre maa vige for ham.

Pernille. Man løber ogsaa til Side for alle galne Folk, men derfor ere de ikke des ærværdigere.

Jeronimus. Hold Din Mund, siger jeg, eller :

Magdelone. Min hjerte Mand! naar En uden Meriter søger Rang over sine Medborgere, røber han jo sin Hofmod og Ufuldkommenhed, og derved erklærer sig den Ringeste og Ufuldkomneste.

Jeronimus. Nej min Duffe! han erklærer sig at have en honet Ambition, og vinder han intet andet derved, saa bliver han fri for borgerlige Betjeninger.

Magdelone. En der søger en Rang for at befries for borgerlige Betjeninger, erklærer sig selv enten doven eller udhygtig, men hvad Ære vinder han derved? Je-

Jeronimus. Erfarenhed viser dog, at han bliver agtet derved.

Pernille. Deri har Hr. Jeronimus Ret; thi en saadan en er ligesom en Kobberpenge, hvilken, naar man sætter Mærke derpaa, og siger, at den skal passere for en Ducat, passerer den og for en Ducat.

Jeronimus. Fort paa Dør Din Afkermær!
(Pernille løber ud) Det var ikke tjenligt. Nogen skulde høre os tale saaledes, og at vi foragte slige Ting.

Magdelone. Hør min hjerte Mand! om den høje Dyrighed af egen Motiv gav Dig en Rang, da var det noget, som baade Du og jeg burde glæde os over; thi det var et Naadestegn; men at en gammel Borgermand, som Du est, der i intet har distingueret Dig frem for Dine Medborgere, vil betle Dig en Rang til, det er noget, som man aldrig kan sætte Farve paa.

Jeronimus. Der ere dog mange ældgamle Borgere, der har gjort det samme.

Magdelone. Det er sandt nok. Men jeg tør ikke sige, hvad jeg mener om slige ældgamle Borgere.

Jeronimus. Ach mit hjerte Barn! vær mig dog ikke imod herudi.

Magdelone. Det gjør ingen Gode, jeg er Dig imod; thi en Rangsyg er ikke at curere.

Jeronimus. Søj mig dog herudi lille Magdelone!
Mag-

Magdelone. Jeg siger, min hjerte Mand! at jeg hverken vil eller kan hindre Dig derudi.

Jeronimus. Du kan ellers ved denne Lejlighed gjøre mig en Tjeneste, som jeg stedsø vil erkjende.

Magdelone. Hvad skal det være?

Jeronimus. Det er, at Du vil tage Skylden paa Dig; saa at jeg maa sige, at det er mod min Villie, men at min Kone vil endelig have Rang?

Magdelone. Der har vi det! vi stakkels Koner skal altid tage Skylden paa os.

Jeronimus. Tjen mig dog herudi, min Høne! man regner ikke Fruentimmeret saadant til onde.

Magdelone. Takke maa I Gud, I gode Mand, at I har os til Raabesjul.

Jeronimus. Vær mig da behjælpelig herudi.

Magdelone. Jeg har taget Skylden paa mig i saa meget, saa faaer jeg og gjøre det herudi.

Jeronimus. Hør mit kjære Barn! den Dyrekølle jeg fik fra Landet igaar, skal tillaves til i Morgen Middag; thi jeg har budet en god Ven til Gjest, som skal bane Vejen for mig til det andet.

Magdelone. Hvad er det for En?

Jeronimus. Han er Lasej hos en fornemme Herre, som han har lovet at recommendere mig til.

Magdelone. Ach Himmel! er det muligt? Du tragter efter Højhed, og tilligemed fornedrer Dig saa meget.

Jer

Jeronimus. Man maa skikke sig i saadant, min Dukke! naar man vil frem i Verden.

Magdelone. Det er jo af Ambition at sætte af Ambition til Side.

Jeronimus. Stig ikke det, min Dukke! Den samme Lajej er vel liidt af sin Herre, og naar jeg først bliver recommenderet hos hans Herre, saa recommenderer han mig videre.

Magdelone. Hvis J vilde lyde mit Raad, da gav J baade ham og hans Herre en god Dag, og aad Jer Dyrekølle med Jeres Naboer.

Jeronimus. Nej mit Barn, mine Naboer kan ikke hjælpe mig herudi. Vær nu noget artig mod samme Lajej, naar han kommer; Du gjør mig en stor Tjeneste dermed.

Magdelone. Jeg vil sætte ham ved et lille Bord for sig selv, og skikke ham et godt Stykke af Stegen.

Jeronimus. Primer Du mit Barn? Han maa min Tro sættes øverst ved Bordet; man maa flattere de Slags Folk noget. Men naar man har faaet, hvad man vil have, kan man give dem Døden og Djævelen.

Magdelone. Jeg er, min Tro, gandske for- tumlet i mit Hoved over disse mange selfomme Lader.

Jeronimus. Vær mig da ikke imod i denne Sag, som ligger mig saa hart paa Hjerte.

Mag

Magdelone. Sid jeg kunde stræbe Dig imod; men det er Ulykken, at jeg er alt for svøjelig.

Jeronimus. Lov mig det da, min Duffe.

Magdelone. Nu jeg skal ikke være Dig imod.

(Han kysser hende, og hun gaar bort.)

Fjerde Scene.

Arv. Jeronimus.

Arv. *ubi sit Eiberi.* Jeg skal hilse Høsbond fra Skrædderen. Han bad, at Herren vilde forsøge, om Kjolen passer.

Jeronimus. Hvorfor kommer han ikke selv, og passer den?

Arv. Han vilde komme selv; men jeg sagde, at han skulde blive hjemme.

Jeronimus. Hvorfor gjorde Du det, Arv?

Arv. Jeg sagde, at jeg veed ikke, om Herren vil have nogen Skrædder i sit Hus, eftersom Høsbond skal have en Rang.

Jeronimus. Din Slyngel! hvem beder Dig sige saadant? Jeg har jo ingen Rang faaet endnu. Hvad sagde Skrædderen dertil? Blev han ikke vred?

Arv. Nej min Tro blev han ikke vred, han loe deraf.

Jeronimus. Ja saa er det vel nok.

Arv. Skal jeg passe Kjolen paa Jer?

Je:

Jeronimus. Ja nok.

Arv ifører ham en gassoneret Kjole. Nu seer min Ero Herren anderledes ud. En smuk Kjole kan staae en Barulv om til et Menneſke.

(Han hefter Silkelisfer ved Jeronimi Arm.)

Jeronimus. Hvad Pokker er det, Du gjør? disse Lisfer hører ikke mig, men Din Liberikjole til. Gjør mig ikke til Nar.

Arv. Skal jeg da være Nar?

Jeronimus. Nej, men det hører Liberiet til.

Arv. Det staaer dog ikke Herren ilde.

Jeronimus. Det maa staae ilde eller vel, saa er det dog Laqvejdragt.

Arv. Mig syntes dog, Skræderen sagde, at jeg ſkulde binde Herren Noget paa Vermene.

Jeronimus. Du har hørt fejl, Arv! Skræderen er ikke saa taabelig.

Arv. Nej min Ero er han ikke saa taabelig. Det er en Mand, som arbejder for meget fornemme Folk.

Jeronimus. Siger Du det Arv? hvad er det for fornemme Folk, han arbejder for?

Arv. Han arbejder iblant andre for en Greve.

Jeronimus. Hillemænd, for en Greve?

Arv. Ja ret for en Greve, som er en virkelig Greve.

Jeronimus. Som er en virkelig Greve, siger Du!

Holbergs Skrifter. 4de Del. H h Arv.

Arv. Ja ret en virkelig Greve, som har en Grevinde.

Jeronimus. Jeg maa min Tro gjøre noget Bæsen af den Skræder. Han kan maaskee gjøre mig Tjeneste. Hør Arv! gaf strax til ham, og gjør Undskyldning for det Andet, og bed ham, at han vil gjøre mig den Ære at spise en Dyrekølle med mig i Morgen.

Arv (gaaer, og kommer igjen.) Var det ikke en Dyrekøllert?

Jeronimus. Ja en Dyrekølle.

Arv. Skal han da tage den Køllert med sig selv?

Jeronimus. Hvilken Snak! Bed ham kun gjøre mig den Ære at spise med mig i Morgen, og bær Dig noget skikkelig ad. (Arv gaaer.) Nu kan jeg slaae to Fluer med en Smække, og vinde baade Skræderens og Laqvejens Benskab ved denne Dyrekølle. Man maa bruge alle Ficonterier, naar man vil frem i Verden. Ach gid jeg havde min Rang, saa vil jeg slaae mig til Rølighed, og intet andet verdsligt forlange. (Gaaer ind)

Femte Scene.

Leander. Leonora. Pernille. Siden Arv.

Leander. Det var nogle forbandede Historier, som vi hørte af Hendes Mamma.

Leonora. Jeg er gandske hovedsvimlet derover.

Le

Leander. Det er ikke hans Galsskab alene, som gaaer mig til Hjerte; men jeg frygter for noget andet.

Leonora. Hvad er det?

Leander. Jeg frygter, eftersom han har faaet flige Grillen i Hovedet, at han bryder sit Løfte, for at gifte Somsfruen med en Rangs person.

Pernille. Jeg svær min Tro ikke derfor. Men er det ikke Arv, som kommer der i Liberiklæder? Arv! hvordan Pokker est Du bleven saa gallant?

Arv kommer tilbage. Det er en Liberikjole, Pernille!

Pernille. En Liberikjole?

Arv. Ja, og jeg troer nok, at Du ogsaa faaer en Liberikjole. Men hvor er Hr. Jeronimus? jeg skulde gaae et Værende i Byen, og jeg glemte at spørge om noget.

Pernille. Hvor skulde Du da gaae?

Arv. Jeg skulde byde vor Skræder til Bords i Dag paa en Dyrekøllert; men jeg glemte, om jeg skulde bede ham tage Kniv og Gaffel med sig.

Pernille. Du Gjek! det er ikke brugeligt meer.

Arv. Ikke det? I Ebeltoft hos mig er det brugeligt blant Alle.

Pernille. Ja, i Ebeltoft! Der er ogsaa endnu brugeligt at tage Steg og Tærte hjem med sig i Tørklæder. Men hvorfor vil han gjøre Skræderen den Ære at byde ham til Bords?

Arv. Det kan maaskee være for hans Lykke, Pernille! thi samme Skræder arbejder for en Greve.

Pernille. For en Greve?

Arv. Ja mare, er det en virkelig Greve; thi han holder syv Heste og Hopper paa Stald.

Pernille. Men hvad vil det sige?

Arv. Han mener, samme Skræder kan recommendere ham til Baron.

Pernille. Er han en Baron? Du sagde jo nylig, at han var Greve.

Arv. Ja jeg troer, han er meer end Greve. Han er vist Baron, thi han kjører i sex Heste med en forgyldt Bogn, og har selv en Snor paa Hatten . . . men jeg maa løbe mit Vrende. (Gaaer.)

Pernille. Dette gaaer noget vidt, Børnlille! thi hvis vi ikke hitter paa noget Raad derimod, gaaer Monsieur Leander Gomsfruen qvit, saavidt jeg kan mærke.

Leonora. Hvad Raad kan Du give os Pernille?

Pernille. Havde vi kun fat paa Monsieur Leonard's Tjener, Henrich, ham skulde jeg overlægge noget med.

Leander. Jeg skal nok overtale Monsieur Leonard at laane os ham en Dag.

Pernille. Der behøves ogsaa smuk Equipage og Klæder.

Leander. Det altsammen skal jeg bringe til Beje.

Per

Pernille. Thi han skal spille en stor Nulle.

Leander. Hvad skal det være for en Nulle?

Pernille. Det kan jeg ikke sige Dem endnu. Jeg maa først have fat paa Karlen, og see, hvad han duer til.

Leander. I at spille Pudser har han faa Tjenere sine Lige.

Leonora. Men maa vi ikke høre, hvorudi dette skal bestaae?

Pernille. Nej, Hun faaer det ikke at vide, og hendes Mama langt mindre; thi hun vilde forderve Legen, saasom hun har formeget Føjelighed for hendes Mand. Det tjener ikke, at mange ere Medvidere herudi; men naar Eventyret er til Ende, skal baade I og Madamen takke mig for min Umage.

Leander. Jeg vil da paa staaende Fod hen at faae fat paa Henrich.

Pernille. Og jeg vil ind at studere videre paa min Lectie. (De gaar.)

A n d e n   A c t .

Første Scene.

Pernille. Henrich.

Pernille. Kan Du nu faae det i Dit Hoved, Henrich?

Gen.

Henrich. Det er kun Smørrebrød for mig.

Pernille. Det blir dog et temmeligt Arbejd.

Henrich. Ej Bagatelle, det er intet Arbejd for mig. Jeg vilde obligere mig til paa en Eftermiddag at gjøre dobbelt saa meget.

Pernille. Siig ikke det, Henrich! dobbelt saa meget. Gaf nu strax hen og sæt Dig i Equipage. (Han gaaer.) Pernille eene. Jeg har aldrig vartet op ved Bordet med saadan Fortrydelse, som i Dag for denne Skræder og denne Laqvej. De aade med saadan Graadighed af denne Dyrekølle, at Taarene stode dem i Øjnene. Er det da muligt, at en gammel brav Mand kan forfalde til saadan Vassesse! Jeg troer, at han gav sin Daatter til en Skorsteensfejer Svend, om han ikkun kunde recommandere ham til en fornemme Herre. Saadan Virkning har denne Rangsyge gjort hos ham. Men jeg maa holde gode Miner for at hjælpe Henrich i hans Forehavende. See! der kommer han med disse tvende Cavalliers, Skræderen og Laqvejen.

Anden Scene.

Jeronimus. Skræderen. Laqvejen.

Pernille.

Jeronimus. I gode Mænd tar saa til Taffe med dette ringe Maaltid.

Skræ:

Lagvejen. Det var min Tro ikke et ringe Maaltid. Jeg aad med stor Appetit af den Dyrekølle.

Skræderen. Jeg min Tro iligemaade.

Jeronimus. Det er mig usigeligen kjært, at den smagede Dem; thi jeg har ingen bedre Venner at unde den til.

Skræderen. Serviteur, Hans Tjener!

Jeronimus. Hør, Pernille! giv os nok et Glas Vin paa Falderebet.

Lagvejen. Vi har saamænd faaet vor Bekomst.

Jeronimus. Et Glas endnu I gode Herrer! (Jeronimus støder Glasset mod Lagvejens, og tager sin Hue under Armen.) Det skal være den Velbaarne Herres og Frues Skaal. Vid de maa længe leve; thi det er et naadigt og dhgtigt Herskab.

Lagvejen. Jeg takker skyldigst.

Jeronimus. Jeg haaber, at Han taler et godt Ord for mig ved Lejlighed.

Lagvejen. Han maa ikke tvivle derpaa.

(Jeronimus kysser dem til Afsted.)

Tredie Scene.

Jeronimus. Pernille. Siden Arv.

Jeronimus. Man maa flattere disse Slubberter, om man vil have noget got af dem.

Pernille. Det er sandt nok, men mig synes, at Herren behøver anden større Kundskab, om Han tænker at komme fort.

Je

Jeronimus. Jeg maa først gjøre Kundskab med Tjenerne, siden kan jeg nok med Tiden faae deres Herrer til Bords. (Arv kommer løbende og falder.) Hvad er paa Færde Arv?

Arv. Hillemand, Herre! her er en Baron udenfor, som vil tale med Husbond.

Jeronimus. En Baron siger Du?

Pernille. En Baron?

Arv. Ja. Men han er i en Kæffe.

Jeronimus. I en Kæffe?

Arv. Ja, men det er en Kæffe med Binduer paa.

Pernille. Det maa nok være en Portechajse.

Jeronimus. Det maa nok saa være. Hvad er hans Navn, Arv?

Arv. Han heder Baron Kaal.

Jeronimus. Det er et underligt Navn. Du maa have hørt fejl.

Arv. Jeg vil nok spørge først om hans Navn, førend han kommer ind.

Jeronimus. Est Du gal Dreng! Vil Du spørge saadan Mand om hans Navn!

Arv. Nej saa taabelig er jeg ikke. Jeg vil spørge en af hans Heste derom.

Jeronimus. En af hans Heste?

Arv. Ja ret en af hans Heste; thi det er ikke saadanne Heste, som spændes for Bogne. Disse kan snakke.

Per:

Pernille. Det maa være Porteurs, han mener.

Jeronimus. Det maa saa være. Siig, Arv!
at han skal være mig velkommen. Pernille! løb ind
efter min Varyk.

Fjerde Scene.

Henrich som Baron. Jeronimus. Pernille,
Arv. Siden Dobre Podolsky.

Henrich. Hal . . . tet Porteurs!

(Striker ud og omfavner Jeronimus med bare Hovedet.)

Jeronimus. Om Forladelse naadige Herre!
at jeg tager mod Ham i den Positur.

Baronen. Jeg veed ikke, om jeg har den Lykke
at være kjendt af Hr. Jeronimo?

Jeronimus. Jeg har kun den Naade at kjende
Baronen af Navn, jeg veed, at Han er Hr. Baron
Kaal.

Baronen. So mit Navn er Baron von Keen-
kaalavet. Jeg er kjendt her i Staden baade blant
Høje og Lave, undertiden omgaaes jeg med Prinds-
ser og Fyrster, og undertiden finder jeg Behag i at
besøge Borgere her i Staden.

Jeronimus. Det er meget naadigt af saadan
Herre.

Baronen. Ach Hr. Jeronimus! vi ere jo alle
Mennesker. Jeg finder ofte Behag i at høre en og
anden fornuftig Borger raisonere. Jeg har ogsaa
erfaret, at der er saadan Forstand hos en og Anden
blant

blant dem, at de burde employeres til andet end at drive Borgerlig-Næring.

Jeronimus. Jeg takker allerunderdanigst paa Borgerstandens Begne. (Pernille bringer Parnæen.)

Baronen. Der er ogsaa en anden Aarsag, hvorfor jeg gaaer saa iblant i gemene Borgerhuse. Hofset har Tanker om mig, at jeg er en habil Mand, som jeg uden at rose mig selv ogsaa er, saa at jeg kan give Lectie til de største Statsmænd i vor Tid. Tank engang, Hr. Jeronimus! jeg har været med at slutte over 48 Freds-Tractater.

Pernille. Hillemand! over 48 Freds-Tractater!

Baronen. Hvem er, som taler her? det er vel Hans sinukke Kjæreste. Votre treshumble bienhumble Madame.

Jeronimus. Nej, min Herre! det er min Kammerpige til Tjeneste.

Baronen. Det er morbleu en parfaitement smuk Kammerpige. (Han kysser hende.)

Pernille. Det er alt for stor Naade, Baronen beviser mig.

Jeronimus sagte. Hvor naadig er ikke denne gode Herre!

Baronen. Men at komme til mit Apropôs igjen. Hvad var det jeg talede sidst?

Pernille. Det var om de 48 Freds-Tractater.

Baronen. Det er sandt. Saa som nu Regjer-
rin

ringen har Tanker om mig, at jeg er en skønson Mand, og reflecterer paa mine Recommendationer, saa gaaer jeg undertiden om at sondere endogsaa blant Folk af Borgerstand, for at give Rapporter om En og andens Meriter. Jeg har dog hjulpet over en Halvsnes gemene Borgere af Støvet i en kort Tid, thi de havde mardt maasse end været gemene Borgere, hvis Baron von Keenkaalavet havde ikke været dem behjælpelig.

Jeronimus (til Pernille.) Pernille! Himmelen selv har sendt mig denne Herre hid; thi det er just saadan Mand, som jeg trænger til.

Baronen. Og alt dette gjør jeg uden Interesse. Den sidste Borger, som jeg hjalp til en Character, skikkede mig derfor 1000 Rdlr., men jeg tog pardi ikke mod meer end de 500; thi jeg vil tjene Hr. Jeronimus, jeg trænger ikke til Penge. Mit Baroni importerer mig over 40,000 Rdlr. om Aaret. Jeg vil beskrive ham mit Baroni. Hovedgaarden ligger paa en Bakke, paa den ene Side en Egeskov fire Mil lang, og paa den anden Side er et friskt Vand, hvor jeg undertiden tager Cabeljou af den Længde.

Jeronimus. Cabeljou i friskt Vand?

Baronen. Det maa jeg forstaae. Det som ellers holdes for umuligt, har jeg gjort muligt, det er en Invention som jeg Ingen har aabenbaret uden
for

for Kongen af Frankrig, da jeg havde den Naade at tale med Kongen ved den Utrechtiske Fred.

Pernille. Naatte jeg spørge Baronnen hvor den Utrechtiske Fred ligger?

Jeronimus. Sie stille, Pernille! hvad vil Du tale med saadan Herre?

Baronen. Den Utrechtiske Fred, Mademoiselle! blev sluttet i den Stad Carnaval udi Burgundien, og uden at rose mig selv, saa var den Freds = Slutning mit Verk, hvorvel Andre, som gemeenligen seer, faaer Navn derfor i Aviserne. Nok er det at Kongen af Frankrig havde den Naade at sige til mig, da Freden var sluttet, disse Ord: tres renommé comment fermes la porte de la Baron de Reenkaalavet.

Pernille. Hillemand! det var meget naadigt.

Jeronimus. Det gaaer gjerne saa til, naadig Herre! at hvad En har gjort, det faaer Andre Navn fore i Aviserne; thi om jeg mindes ret, saa fik Duc de Vendosme Navn for den Fred.

Baronen. Ja han maa malde sig, dog kan han være god nok til sit Brug. Men at komme til min Apropos igjen, saa er jeg ikke den, der tjener Folk for Interesse. Men det er sandt, jeg seer igjennem Fingre lidt med mine Tjenere, om de tar noget.

Jeronimus. Det er ikke meer end billigt.

Baronen. Jeg misunder dem det ikke, de ere
man:

mange derom; thi saasom jeg omgaaes med allehaand de Slags Nationer, saa maa jeg holde adskillige Slags Tjener. Jeg har en Spansk Tjener, en Fransk, en Polsk, en Tydsk, en Italiensk og en Engelsk.

Jeronimus. Hillemand! forstaaer Herren saa mange Sprog.

Baronen. Jeg forstaaer alle Sprog, og taler det ene ligesaa færdigt som det andet. Jeg har en Polsk Tjener, som taler baade Fransk og Dansk. Hej Dobre Podolsky!

Dobre Podolsky kommer. Skabhalstsky!

Jeronimus. Det er et underligt Sprog.

Pernille. Det er halv Dansk, Skabhalstsky.

Baronen. Det betyder saa meget som: hvad befaler Herren? Hør Dobre Podolsky! Du skal fornemme, om Grev Leerbeutel kommer til Hove i Dag. Hvis han kommer, saa vil jeg ogsaa komme.

(Dobre Podolsky gaaer.)

Baronen. Hej Dobre Podolsky!

Dobre Podolsky kommer. Skabhalstsky.

Baronen. Formeld min Respect til Grevinden. Jeg kommer til hende mod Aften paa en Paesedir eller Obscurité. Og kan Du finde Frskenen ved samme Lejlighed, da siig hende: Voulez vous Comment fermez la chaise. autrement parfaitement je parlerons la Comtesse de la Baronesse que ditez vous. Men Ingen maa høre det. Do:

Dobre Podolsky. Dobre Mosepan.

(Han gaaer.)

Baronen. Jeg har ingen synderlig Lyst at komme til Hove i Dag, men jeg har engrasferet mig at recommendere en Halvsnes Personer.

Jeronimus. Ach naadige Herre! tag ikke ugunstigt op, at jeg ydmygst beder Ham om noget.

Baronen. Det skal være mig en Plaisir at tjene Ham.

Jeronimus. Maa jeg ikke være den Ite af dem, som skal recommenderes.

Baronen. Hvorfor ikke Hr. Jeronimus? taler jeg for IO, saa kan jeg ogsaa tale for den Ellefte. Men hvad er Hans Ansøgning?

Jeronimus. Det er noget, som Han maaske vil holde latterligt af mig som en gammel Mand; men det er ikke min Drift. Min Kone vil endelig have det.

Baronen. Hvad er det da?

Jeronimus. Disse Fruentimmer har visse Skrybeligheder, som man maa føje dem ubi.

Baronen. Det er sandt nok, men hvad er det?

Jeronimus. Jeg vilde give 1000 Daler til at min Kone ikke var falden til den Galsskab.

Baronen. Ej hvad er det da for Galsskab? sig frem.

Jeronimus. Jeg haaber, at naadige Hr. Baron ikke

ikke troer, at det er min Drift.

Baronen. Vértichoux! hvad kan jeg troe, førend jeg hører.

Jeronimus. Eht hvorfor skulde jeg paa min gamle Alder forlange saadant?

Baronen. Peste! hvis J ikke kommer til Sagen, saa gaaer jeg.

Jeronimus. Min Kone vil endeligen profos være Frue.

Baronen. Ej er det ikke andet, det skal have gode Beje.

Jeronimus. Skulde det da kunne lade sig gjøre?

Baronen. Vist. Det koster kun at skaffe Hr. Jeronimus en Rang. Er det ikke saa, J mener?

Jeronimus. Jo det kan vel ikke skee paa anden Maade. Jeg maa gjøre det alene for at søje min Kone, om jeg ellers vil have Fred udi Huset.

Baronen. Er Han da ikke selv for det?

Jeronimus. Jeg kan soerge Eders Naade til, at jeg er færdig at gaae i Jorden over saadant Galskab.

Baronen. Hør Hr. Jeronimus! efterdi Han selv er saa meget derimod, da, for at stille Hans Kone tilfreds, vil jeg lade, som jeg søger, og sige at jeg har faaet Afslag, saa giver hun sig tilfreds, og J kommer af denne Bængstelse.

Pernille sagte. Hillemand! nu er han i Knibe.

Jeronimus. Jeg kan endelig ikke sige, naadige

Herr.

Herre! at det er mig saa meget imod; thi hvorvel —
 Ut — Omvendtjændt — Baronen kan nok fatte, hvad
 jeg vil sige.

Baronen. Jo jeg fatter, at I har ligesaa stor
 Lyst til en Rang som Jer Kone.

Jeronimus. Jeg nægter ikke, at jeg jo har en
 honet Ambition; thi saasom . . . efterdi . . . be-
 synderlig for at søje min Kone.

Baronen. Gjør ingen Nøverkule af Jer Hjerte,
 og siig reent ud, at I har Lyst til en Rang. Hvad
 vil det sige, det er jo en honet Ambition.

Jeronimus. Ja jeg kan forsikre Baronen paa,
 at jeg gjør det ikke af Ergjerrighed, men alene af
 en honet Ambition.

Baronen. Det veed jeg nok, Hr. Jeronimus!
 Han skal blive hjulpen, der har I min Haand.
 (Jeronimus knser ham paa Haanden.) Græd ikke, Hr. Je-
 ronimus! Han skal nok blive hjulpen. Det var Synd
 andet end at hjælpe en Mand, der har saadan ho-
 net Ambition.

Pernille. Ach den stakkels Mand! han græder
 af Glæde, det er dog en dejlig Ting, at have saa-
 dan honet Ambition.

Dobre Podolsky kommer igjen. Grevinden lod for-
 melde sin Respect til Herren. Men Greven var ikke
 hjemme.

Baronen. Men vidste hun ikke, om han kommer
 til Hove i Dag? Do:

Dobre Podolsty. Jo han kommer til Hove. Grevinden bad ellers, Herren vilde skikke hende 500 Rdlr., til Greven kommer hjem; thi hun havde en hastig Udgift.

Baronen. Havde Du ikke saa mange Penge hos Dig?

Dobre Podolsty. Det er meget fortredeeligt Hr. Baron! Nu skal jeg endelig hjem for de lumpne 500 Rdlrs. Skyld.

Jeronimus. Om Herren ikke vil tage det unaadigt op, saa vil jeg flye ham saa mange Penge.

Baron. Nej saamænd! Hr Jeronimus! Det tager jeg ikke unaadigt op.

Jeronimus. Jeg er saa bange, at det er noget dristigt af mig.

Baronen. Ej sans facon Hr. Jeronimus! jeg beder, at Han hverken herudi eller udi andet vil holde mig for fremmed.

Jeronimus (gaaende ind.) Gud velsigne den Herre! Hvor naadig han er!

Pernille. Henrich! Du est dog en forbandet Skjelm.

Henrich. Det gaaer brav nok Pernille!

Pernille. Og Du Monsieur Dobre Podolsty! Gid Du faaer en Ulykke med Din Polst.

Dobre Podolsty. Jeg maae min Tro ogsaa have noget aparte.

Pernille. Ja, men ikke saa hastig: men der kommer han tilbage med Pungen.

Jeronimus (med Pungen.) Maa jeg tage mig den Frihed at levere den til Tjeneren.

Baronen. Vær den strax til Grevinden, Dobre Podolfsky! Maaſkee hun vinder dem fra mig igjen i Aften; thi hun spiller perfectement Obscurite. (Seer paa sit Bærk.) Vertichoux! Klokker er mange. Jeg maa til Hove. Hej Porteurs!

(Jeronimus kysſer ham paa Haanden til Afſkeed. Baronen sætter sig i Portechaisen, og ſiger: Er ſou geholfen werden.)

Femte Scene.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Vær det ikke en allerkjæreste Herre, Pernille! Kald min Kone herud, at jeg kan ſige hende, hvad ſom er paſſeret.

Magdelone (kommer.) Hvad er det for Stats, her har været?

Jeronimus. Nu er vi oven paa, min Hjerte! Baronen tog mig i Haanden til Afſkeed og ſagde: at jeg ſkulde blive hjulpen.

Magdelone. Ach min hjerte Mand! Diſſe ſtors Folk lover ti Gange meer, end de agter at holde.

Jeronimus. Nej, denne min Tro ikke. Havde Du ſeet ham, da ſkulde Du være af andre Tanker. Denne gode Baron holder meer, end han lover.

Mag:

Magdelone. Er det en Baron?

Jeronimus. Ja min Duffe, det er Baron Keenkaalavet, en Herre, der har sluttet over 36 Freds-Tractater.

Pernille. Hvad 36? Han har min Tro sluttet over 48, det veed jeg.

Magdelone. Hvoraf Pokker veedst Du saadant?

Pernille. Baronnen sagde det selv.

Jeronimus. Denne Herre er en bekjendt ærlig Herre. Hvad var det, som Kongen af Frankrig sagde til ham, Pernille?

Pernille. Jeg kan ikke komme ihu uden disse Ord: Ferme le porte. Det synes at være meget naadigt.

Magdelone. Nu er min Tro Pigen bleven ligesaa gal som han.

Pernille. Siden jeg talede med denne Baron er jeg bleven af andre Tanker, Madame; thi jeg seer, at Hr. Jeronimus vil gjøre sin Lykke derved.

Magdelone. Og jeg er bange, at J blir tagen ved Næsen. J veed jo ikke uden af hans egne Ord, at han er Baron.

Jeronimus. Jo min Tro er han virkelig Baron. Han beskrev os jo sit Baroni, det hørte Pernille. Hovedgaarden ligger paa en Bakke.

Pernille. Paa den ene Side er en Skov 4 Mil lang.

Jeronimus. Og paa den anden Side et stort Vand, hvor han fanger Cabeliau af den Længde. Hvad vil Du nu mere tvivle derom.

Magdelone. Jeg kan forsikre Dig om, at alt dette staaer mig lidet an.

Jeronimus. Ach min Duffe! Du har jo lovet at føie mig herudi.

Magdelone. Ja det er sandt nok, men = = =

Jeronimus. Hvis Du havde seet, hvor stor Naade denne Herre bevisede mig, havde Du skulle glædet Dig derover. Saadanne Herrere ere mindre storagtige end mangen Borgermand.

Pernille. Tænk engang, han kyssede mig, Madame.

Magdelone. Det, bekjender jeg, var noget meget for en Tjenestepige.

Sjette Scene.

Arv. Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Arv. Hvilken underlig Baron var dette: han lod sig bære i en Kasse.

Jeronimus. Har Du aldrig seet en Portechaise tilforn?

Pernille. Hvad vil det Beest have seet en Portechaise, som er nyligen kommen fra Ebeltost.

Jeronimus. Saadant faaer Du tit at see her i Staden Arv.

Arv.

Arv. Det er underligt nok: man bør ellers ikke uden Krøblinger hos os. Derfor tænkte jeg ogsaa i Førstningen, at denne Herre var en Krøbling. Mig synes dog at det er Synd, at det ene Menneske skal være det andets Hest.

Jeronimus. Jeg har ogsaa i Sinde, min Duffe, at lægge mig en Portechaise til, om det andet vil lykkes for mig.

Magdelone. Gjør kun saa meget Galskab som Dig lyfter. Du est selv Herre i Huset, og maa selv forsvare det.

Pernille. Hvis Herren lægger sig Portechaise til, kan Arv blive Porteur; thi han er brav stærk.

Jeronimus. Du siger noget Pernille.

Arv. Hvad er det! Porteur?

Pernille. Det er en af Dem, som bærer.

Arv. Gaae den en Ulykke, der gjør.

Pernille. Det er ingen Skam her i Staden at være Porteur.

Arv. Var det ingen Skam for Dig, om man vilde gjøre Dig til en Hoppe. Man maa gjøre Forskjel imellem Deester og fornuftige Mennesker.

Pernille. Da troer jeg dog, uden at rose Heste, at der er mangen fornemme Hest, der har ligesaa megen Fornuft som Du.

Magdelone. Ej lad fare saadant Galskab. Det hele Huus blir til en Daarekjætte. Lad os tale noget

als

alvorligt sammen, min Hjerter! Monstr. Leander synes ikke at være tilfreds med Dig paa nogen Tid.

Jeronimus. Jeg har ogsaa, sandt at sige, ikke været meget tilfreds med ham.

Magdelone. Hvad har han da syndet mod Dig?

Jeronimus. Han har endelig intet Ondt gjort mig; men jeg tænker mig om iblandt, om man ikke kunde employere sin eeneste Datter bedre.

Magdelone. Hvordan kan Du faae hende bedre forserget, det er jo en skikkelig Person, som har gode Vidler.

Jeronimus. Det er godt nok min Hjerter, dersom vi agte at blive udi Borgerstanden.

Magdelone. Men omendstjont Du faaer nu en Rang, kan derfor Din Datter ikke gifte sig med en Borger.

Jeronimus. Nej ikke vel min Dukke, ikke vel. Naar Du bliver Velbyrdige Frue, kan Din Datter ikke vel være slet og ret ærlige og dydzirede Matrone. Jeg siger det ikke af mindste Hoffart, mit Barn; men det skikker sig ikke, nej gjør det ikke.

Magdelone. Men jeg synes, det er ligesaa smukt at være ærlig som velbyrdig.

Jeronimus. Nej, guten Morgen Madam. Det er ligesaa stor Forskjel, som mellem Kong Salomon og Jørgen Hattemager.

Magdelone. Men Du est jo selv en Borger?

Je:

Jeronimus. Ja, men det varer ikke længe, førend jeg bliver til noget.

Magdelone. Det er jo Tids nok at kaste Brag paa Borgerfolk, naar Du faaer en Rang.

Jeronimus. Jeg er, min Tro, saa vis paa Rang, som jeg allerede havde den i min Haand. Det gjør mig kun Ondt, at jeg skal blive den Ellevte udi Tallet; thi der er 10 andre paa Baronens Liste, som og skal promoveres.

Magdelone. Ach hvilken ulykkelig Syge den Rangsyge er. Den föraarsager, at et Menneske er aldrig fornøjet; thi, naar han selv kommer til Højhed, kan han ikke lide, at Andre ogsaa kommer dertil; og, naar han har faaet een Rang, saa gaaer han strax frugtsommelig med en anden. Men hvad er Frugten deraf? En Borgermand kommer derover i Grillen, foragter og forsummer sin forrige Handel, og omsider geraader i Armod, som man desværre seer mange Exempler paa i denne fattige Bye.

Jeronimus. Ach min Hjerte! plag mig dog ikke saa meget. Du har jo eengang lovet at søje mig herudi.

Magdelone. Det er sandt nok. Men jeg har ikke lovet Dig, at jeg vil bryde mit Løfte med Leander.

Jeronimus. Lad ham da see til, at han skaffer sig en Rang først, saa kan han gjerne faae min Datter.

Mag-

Magdelone. Saavidt, som jeg kan mærke, søger han aldrig nogen Character.

Jeronimus. Og saavidt, som jeg kan mærke paa mig, saa giver jeg aldrig min Datter bort til en Slet og ret Monsieur. Tænk engang, min Duffe! om jeg nu lod trolove Leander med min Datter, og der siden kom en Rangsperson, som begjærede hende, da hun var ikke i min Magt mere, stode vi da der ikke i en Maade? var det da ikke noget, som vi maatte fortryde vor Livstid?

Magdelone. Hvorfor skulde vi fortryde derpaa?

Jeronimus. Kort at sige: Det passer sig aldeles ikke, at Du skal hedde Frue, og Din Datter Madam eller Mutter. Spørg kun andre fornuftige Folk, saa skal Du høre, at de derudi give mig Ret.

Magdelone. Du maa snarere sige: Spørg kun andre Gjakke.

Jeronimus. Hør mit Varn! Du faaer aldrig en god Time af mig, hvis Du ikke søger mig herudi.

(Han gaaer ind med Arr.)

Magdelone. Ach jeg elendige Menneske! jeg veed ikke, hvad jeg skal gjøre. Jeg faaer dog at stifte mig herudi, for ikke at lægge mig ud med min Mand.

Sjette Scene.

Magdelone. Pernille.

Pernille. Ej Madam! giv Jer tilfreds, det tør falde bedre ud, end J tænker.

Magdelone. Men jeg kan ikke fatte, Pernille! hvorfor Du begynder at holde med min Mand i hans Galsskab, som Du tilforn var saa meget imod.

Pernille. Jeg er, min Tro, ligesaa meget derimod, som jeg nogen Tid har været; men jeg har saa mine Raisons, hvorfor jeg nu taler ham efter Munden.

Magdelone. Jeg kan aldrig vide af hvad Anledning han er falden paa disse Grillen.

Pernille. Rangsøge kommer over Folk her i Landet, ligesom hidsig Feber.

Magdelone. Men er det ikke ubegribeligt, at en ældgammel Mand, som han = = =

Pernille. Jeg kan let begribe det; thi Lusten her i Landet fører det med sig, at Folk bliver ikke ret galne, førend de kommer over deres 60 Aar.

Magdelone. Det lader ligesaa, Pernille! thi jeg har kjendt Mange, der har ført et meget ærbart Levnet udi deres Ungdom, men som udi deres Alderdom ere blevne meget verdslige.

Pernille. For Exempel, Peder Hansen, som udi sit 30de Aar holdt det for en dødelig Synd,

at

at pudre sin Paryf, feer nu ud fom en Kammerjunker. Udi hans Ungdom præfede han mod Vellyft, nu klager han over, at her er ikke Affem-bleer nok.

Magdelone. Paa den Maade maa jeg blive bange, naar jeg bliver tredsfindstyve Aar.

Pernille. Jeg er ogsaa bange for mig selv.

Magdelone. Han maatte gjerne løbe gal, Pernille! hvis han ikke vilde bryde det Løfte, han har gjort Leander.

Pernille. Giv Jer kun tilfreds, Madam! det ſkal ingen Fare have.

Magdelone. Du hørte jo selv, hvad Refolution han har taget.

Pernille. Jeg ſkal nok faae ham til at tage en anden Refolution.

Magdelone. Hvad vil Du da gjøre?

Pernille. Det kan jeg ikke ſige Hende, Madam! Jeg beder Hende alene give ſig tilfreds, det ſkal nok blive godt.

Magdelone. Gid det var ſaa vel. Kom, lad os gaae ind.

(De gaae.)

T r e d i e A c t.

Første Scene.

Leander. Leonora.

Leander. Hvad ere vi Mennesker dog uheldsfulge i denne Verden! der ere saa Ting, som forarsage os solide Glæder, og de samme saa søde Ting ere ofte beblandede med Galde. Nu tænkte jeg at høste Frugten af min Kjærlighed, og at komme udi Possession af Jomfruen, som jeg saa inderliggen elsker. Men just, da man tænker at være allerstikkest, rejser sig en uførmobende stærk Modvind, som truer med Undergang.

Leonora. Det er vist nok, kjære Leander! men jo farligere Stormen er, jo behageligere vil det siden blive for os, naar vi komme udi Havnen.

Leander. Men paa den sidste Relation, jeg havde af Hendes Mama, saa tør jeg ikke komme oftere her i Huset; thi han har jo udtrykkeligen givet tilkjende, at han ikke vilde have mig til Svigersøn.

Leonora. Jeg forlader mig paa Pernilles Løfte, som har lovet at rede os i en Hast udaf denne Vanstikighed.

Leander. Men hvad mon det er for en Intrigue hun har fore?

Leo:

Leonora. Jeg kan ingenlunde bevæge hende til at aabenbare mig den. Hun siger, at ingen veed den uden Monsieur Leonard, Henrichs Herre.

Leander. Min allerkjæreste Jomfru! Skal al vor Lykke dependere af denne Intrigue?

Leonora. Ingenlunde; thi kan Intrigue ikke hjælpe, saa lader jeg min Fader smukt vide, at, om han vil bryde sit Løfte, saa vil jeg ingenlunde gjøre det, og forekaster han mig Ulydighed, saa forekaster jeg ham Utroskab. Dog ønsker jeg, at Vernilles Anslag kunde lykkes, at jeg ikke skal nødes til at skride til saadan Extremitet.

Leander. Jeg forlader mig mere paa Jomfruens Bestandighed, end paa alle Intriguer.

Leonora. Ja, Han kan sikkert forlade sig derpaa; thi intet Barn er forpligtet at adlyde sine Forældre udi det, som er usømmeligt. Men der seer jeg ham komme. Gaf J kun til Side, og vær imidlertid forsikkert om min Troskab.

Anden Scene.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus. Det er mig kjært, min Datter! at jeg finder Dig alene; thi jeg har noget vigtigt at tale med Dig om. Hør! jeg har mærket hos Dig fra Din Barndom, at Du altid har haft en honet Ambition.

Leo.

Leonora. Det er sandt nok. Jeg har altid stræbet at føre mig saaledes op, at Ingen med Vilighed skulde bebrejde mig nogen Vassesse.

Jeronimus. Og derfor haaber jeg, at Du skal finde Smag udi det Forslag, som jeg vil gjøre Dig.

Leonora. Jeg skal aldrig være mine Forældre imod udi det, som sammeligt og anstændigt er.

Jeronimus. Godt min Datter! nu har jeg Spillet vundet. Jeg er i disse Dage bleven forsikkert om, at aflægges med en Rang; og, naar det skeer, saa vil jeg selv give Dig at betænke, om Du kan gifte Dig med en slet og ret Monsieur, som Leander.

Leonora. Jeg har selv paa mine Forældres Behag gjort Egteskabs-Løfte til Leander, og derfor vil give min Far at betænke, om jeg med min Honneur kan rykke mit Løfte.

Jeronimus. Med Din Honneur siger Du? Bedst Du og ret, hvad Honneur er? er det Honneur for en Frøken at gifte sig med en slet og ret Borger?

Leonora. For at forekomme saadan Ulejlighed, er det da bedst, at jeg gifter mig med Leander, før end jeg bliver Frøken, og førend Papa faaer Rang, saa synder vi intet mod Reglerne.

Jeronimus. Slidder Sladder mit Børn! den Snak kommer lidt overeens med det forrige, nemlig: at Du havde Ambition.

Leonora. Just fordi jeg har Ambition, just derfor kan jeg ej bifalde min Far.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Just fordi Du har Ambition, just derfor vil Du heller hedde Mutter end Frue.

Leonora. Nej, just fordi jeg har Ambition, just derfor vil jeg ikke gjøre mig til et Skarn, og bryde mit Løfte.

Jeronimus. Ingen er forbunden at holde et Løfte, som strider mod Erbarhed. Da Du gjorde Leander det Løfte, vare I hinandens Lige. Nu er Tingen saa forandret, at Du staaer paa Trinnet at blive Frøken, og han er kun en slet og ret Monsieur, ergo, derfor kan det Løfte ikke binde Dig; thi det, som tilforn kunde være lovligt, dets Fuldbgyrdelse strider nu mod Erbarhed. Vi har jo Lov derfor.

Leonora. Om jeg maatte sige saa, min kjære Far! saa er det en hæslig Procurator-Streg, at dreje Loven saaledes. Er det mod Erbarhed at holde sit Løfte, som man har gjort en brav ærlig Mand?

Jeronimus. En ærlig Mand? det er ikke nok. En Bonde kan ogsaa være ærlig. Men om en velgyrdig Frøken gifter sig med en ærlig Bonde, synder hun i mine Tanker mod Erbarhed.

Leonora. Det troer jeg nok. Men jeg seer ingen Forskjel imellem mig og Leander; thi vi ere begge af Borgerstand. Je:

Jeronimus. Det er sandt nok; men, om Du i Morgen blev Frøken, hvad da?

Leonora. Saa var det ikke videre end en ærlig Borger blev gift med en velbyrdig Borger-Dotter.

Jeronimus. Driv ikke Spot med Din Far, min Dotter! det er ikke smukt.

Leonora. Det være langt fra! men min Far vil have mig til at bedrive en Gjerning, som alle fornuftige Folk vil foragte mig for.

Jeronimus. Hvad? fornuftige Folk! Du regner vel vore Naboer, de Spidsborgere, for fornuftige Folk? det er Folk, min Dotter, som ingen Ambition har.

Leonora. Mig synes, den siger sig fra al Ambition, der ingen Ero og Love har.

Jeronimus. Du maa snakke saa meget, som Du vil, min Dotter, saa bliver Udfaldet dette, at Du slet ikke faaer Leander.

Leonora. Og min Far maa præke saa meget for mig, som Han vil, saa bliver Udfaldet dette, at jeg tar aldrig nogen, uden Leander.

Jeronimus. Vil ikke gode Ord hjelpe, saa faaer jeg bruge Myndighed.

Leonora. En Faders Myndighed strækker sig ikke saa vidt.

Jeronimus. Hvad? har et Barn Magt til at gifte sig mod sine Forældres Billie?

Leo:

Leonora. Jeg har intet gjort herudi uden min Fars Samtykke og Billie.

Jeronimus. Hør Leonora! ikke et Ord mere; thi bliver jeg først vred, faaer Du mig ikke saa hastig blid igjen.

Leonora. Jeg vil ogsaa bede min Far, at Han ikke rører meer om den Materie; thi jeg er ogsaa ikke let at blive blid igjen, naar jeg først bliver vred.

Jeronimus. Gak kun bort til videre, mit Varn! og betænk Dig, hvad Du gjør. (Leonora gaaer.)

Jeronimus. See mig engang til den Næseviis! Men jeg maa give hende lidt Tid. Hun betænker sig nok. Men der kommer, min Tro, Baronens Tjener.

Tredie Scene.

Dobre Podolsky. Jeronimus.

Dobro Podolsky. Serviteur Hr. Jeronimus!

Jeronimus omfavnende og kssende ham. Ach velkommen igjen, min ærlige Dobre Podolsky!

Dobre Podolsky. Min Herre er paa Vejen for at besøge Ham, og bringe gode Tidender med sig.

Jeronimus. Er det muligt! Den Herre holder meer end han lover.

Dobre Podolsky. Han er ogsaa bekjendt for en ordholdende Herre, baade blandt Christne og Hedninger.

Je-

Jeronimus. Ogsaa blandt Hedninger?

Dobre Podolsky. Der er ingen udi det hele Hedenskab, der jo kjender ham.

Jeronimus. Maatte jeg spørge, hvor Hedenskabets ligger?

Dobre Podolsky. Det kan jeg sige ham paa mine Fingre; thi jeg har været der mange Gange. Hedenskabets ligger Nord-Nordvest her fra. Hovedstaden udi Hedenskabets hedder Constantinopel, og Kejseren, som nu regjerer, hedder Mephistofelus. Det er en brav Kejsers, hvorvel han er ikke min Herres Ven.

Jeronimus. Hvi saa?

Dobre Podolsky. Jeg vil nok sige Hr. Jeronimus det, hvis han vil beholde det hos sig selv. Min Herre havde den Naade at spise en Gang hos Kejseren. Over Bordet kom han i Disput med den store Vizir Holophernes, hvilken Disput gik saa vidt, at min Herre udi Hidsighed gav ham et Drefigen; saa at Kejseren siden den Tid saae ham an med skele Djen.

Jeronimus. Men tog den store Vizir dette Drefigen saa til Takke?

Dobre Podolsky. Hvad vilde han gjøre? hvosom kjender min Herre, binder ikke let an med ham. Han svor alene ved sin Talmud, som er Hedningernes Ritual, at han skulde hævne det. Det er uen-

deligt at fortælle alle de Actioner min Herre har haft. Er det ikke en Ære for Landet, at en jydsk Baron har givet den store Vizir et Drefigen.

Jeronimus. Saa er Hans Herre da fra Syl-land?

Dobre Podolsky. Ja det kan man nok høre paa hans Tale.

Jeronimus. Men, om jeg maatte spørge saa dristigt, Monsieur Dobre Podolsky! hvoraf veed Han, at Baronen har gode Tidender at bringe mig?

Dobre Podolsky. Han bad mig lade Hr. Jeronimus vide, at han havde talet om Ham paa behø- rige Steder. Det havde nær gaaet ham af Glem- me, saasom han har meget i sit Hoved. Men jeg, uden at rose mig selv, erindrede ham om at tænke paa Hr. Jeronimus.

Jeronimus omfavner ham. Det var et ærligt Bens Stykke.

Dobre Podolsky. Jeg siger det, min Tro, ikke i den Intention, at jeg vil begjære nogen Discre- tion af ham derfor, i hvorvel, at = = =

Jeronimus. Han har, min Tro, fortjent en Discretion, og Han skal ogsaa have den. Jeg beder ydmygt, at Han ikke vil forsmaae disse 100 Ducater.

Dobre Podolsky. Ach Hr. Jeronimus! hvor- til er saadant nødtigt? Je-

Jeronimus. Men een Ting vil jeg bede Ham om, det er, at Han vil beholde denne Discretion alene, uden at dele den med den franske og spanske Læge.

Dobre Podolsky. Efterdi Hr. Jeronimus saa befaler, saa vil jeg beholde den alene. Men jeg maa løbe; min Herre vil nok være her i Dje-blikket.
(Gaar.)

Fjerde Scene.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Kom her ud, min Hjerte! jeg har noget at sige Dig.

Magdelone kommer. Hvad er nu paa Færde igjen?

Jeronimus. Du maa blive her tilstede, for at complimentere Baronen. Nu kommer han.

Magdelone. Men er jeg skicket til at conversere med saadan stor Herre?

Jeronimus. Han er, min Tro, ikke anderledes end en gemeen Borger i Omgjængelse. Det veed Pernille.

Pernille. Det er en allerkjæreste Herre. Madamen har ikke nødig at undsee sig for ham. Men der kommer han min Tro.

Femte Scene.

Baronen. Jeronimus. Magdelone.
Pernille. Dobre Podolsky.

Baronen. Halt = = = et Porteurs! sans façon Hr. Jeronimus! lad Porteurerne kun selv hjælpe mig ud.

Jeronimus. Ach naadige Herre, lad mig have den Fornøjelse. (Baronen hviler ham i Øret.) (Jeronimus knuder paa Haanden.) Ach! jeg takker allerunderdanigst Eders Naade!

Baronen. Inden to Dage skal I have Jer Bestalling, og det gratis, saa at I har ingen Betskning at gjøre, uden paa Papiret, som koster 100 Rdlr.; og det skal I ingen Bekymring gjøre Jer om; alene at I leverer de Penge til min Tjener, saa skal han løse og bringe Jer Bestallingen.

Jeronimus. Ach det er en stor Naade.

Baronen. Hej Dobre Podolsky! Hr. Jeronimus styr Dig 100 Rdlr., som skal være til hans Bestallings Indløsning.

Jeronimus. Om jeg da maatte besværges ham dermed.

Baronen. Ej sans façon Hr. Jeronimus! gaf nu strax hen, og forret det.

Jeronimus. Min Hjerter! gaf hen og kys paa Baronens Haand.

Baronen. Er det Hans smukke Frue? Votre tres humble Serviteur de Valet Madame.

Magdelone. Jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer Fransk, min Herre!

Jeronimus sagte til sin Kone. Ej stil Dig da ikke saa taabelig an. Kan Du ikke svare et lidet Korn? Kan Du i det ringeste ikke sige: Ovis Monsieur.

Magdelone nejende. Ovis Monsieur.

Baronen. Fort Bien Madame! Parle de vous françois.

Jeronimus. Min Kone har lært noget Fransk i sin Ungdom, men hun faaer begynde at lære noget igjen paa ny.

Baronen. Ovis Monsieur! parfaitement. Hun har, min Tro, ma foi, en god Accent, uden at flattere.

Jeronimus. Hør Du vel, min Duffe! hvad Baronens siger: han siger, at Du har en god — hvad var det, han kaldte det sidste?

Magdelone sagte. Jeg veed hverken, hvad det første eller sidste var, thi jeg er gandske hovedsvimlet.

Jeronimus. Mine Naboer, Eders Naade! vil nok misunde mig denne Lykke.

Baronen. Lad dem misunde. Hvad vil det sige?

fige? Men hvis de endeligen trænger, saa kan jeg ogsaa hjælpe paa dem.

Jeronimus. Nej Eders Naade! det vil jeg ydmygst bede, at det maa blive ved mig alene. Ikke fordi jeg misunder dem nogen Værd eller Lykke, men af Aarsag at = =

Baronen. Af hvad Aarsag da?

Jeronimus. Af den Aarsag, at = = = min Frue veed Aarsagen.

Magdelone. Hvad? Jeg veed, min Tro, ingen Aarsag.

Baronen. Jeg begriber det nok, min kjære Frue! det er, Hun vil gjerne være den fornemste i Landet, naar Hun kommer i Samlinger med Hendes Naboer.

Jeronimus. Nej det er endeligen ikke Aarsag, thi hverken jeg eller min Kone har i Sinde ofte at omgaaes med vore Naboer herefter.

Baronen. Deri har Han Ret. Det sømmer sig ej heller; thi naar man søger om at komme i Stand, maa man og skikke sig derefter. I maa ogsaa love mig det, at I vil staae paa Jer Respekt.

Jeronimus. Spares mig Liv og Hilsen, saa skal jeg saamænd ikke familiarisere mig med mine Naboer.

Baronen. Det er jo nogle Spidsborgere, som ere kun halve Mennesker.

Jer

Jeronimus. Der findes aldeles ikke hos dem hvad man kalder honette Ambition; thi naar de kommer i Samlinger, seer de kun efter Mad og Drikke, uden at bekymre sig om, enten man sætter dem øverst eller nederst.

Baronen. Pardi, det er jo at leve som Fæ.

Jeronimus. Ja lidt bedre, Eders Naade!

Baronen. Men, apropos, har Han faaet sine 500 Rdlr. tilbage?

Jeronimus. Det haster ikke, Eders Naade!

Baronen. Charni! har din Slyngel ikke bragt Pengene endnu tilbage?

Dobre Podolsky. Jeg har forglemt det. Herren tar det ikke unaadigt op!

Baronen. Glem det da ikke, saasnart Du kommer hjem. De skal betales i Guld igjen.

Jeronimus. Ach nej Hr. Baron! det gjøres ikke nødigt.

Baronen. Ej! det kommer mig paa eet ud Hr. Jeronimus! det er ogsaa mindre Umage.

Jeronimus. Ach gid jeg kunde leve den Dag, at jeg kunde erkjende den store Naade, som mig er bevist.

Baronen. Jeg forlanger intet andet af Ham, end at Han staaer paa sin Respect, saa at jeg ingen Skam skal have for min Recommendation.

Jeronimus. Jeg skal saamænd nok stikke mig
saa,

saa, at Herren ikke skal fortryde paa den Naade,
Han har kastet paa sin ringe Tjener.

(Dobre Poddolsty lister sig, da han seer Leonard.)

Sjette Scene.

Leonard.   Baronen.   Jeronimus.

Magdelone.   Pernille.

Leonard med en Karbass. Det er mig sagt, at
min Tjener skal løbe her i Huset, og spille en Hob
Comedier. — Hans Tjener Hr. Jeronimus! om Fors
ladelse, at jeg kommer saa dristig.

Jeronimus. Jeg er ikke saa lykkelig, at jeg
kan tale med Ham, formedelst denne fornemme
Herre, som er hos mig.

Leonard. Hvem er det?

Jeronimus. Det er en Baron.

Baronen hældende med Hovedet. Adieu Hr. Je
ronimus, jeg maa gaae.

Leonard. Hans Tjener, Hr. Baron!

Baronen. Hans Tjener!

Leonard. Kjender Han ikke mig?

Baronen. Nej jeg gjør ikke.

Leonard. Saa kjender, jeg, min Tro, Dig.

(Prøgler ham med Karbassen, og Baronens skriger.)

Jeronimus. Ach Himmel! er det muligt? at

En,

En, der har givet den store Vizir Dreffigen, lader sig saa prygle!

Leonard. Har jeg ladet mig gjøre Klæder, at Du skal spille Gjæk med dem? (Han trækker Kjo: len af, og Baronnen staaer i Liberi) Men sig mig, Du fortvilede Skjelm! hvad har drevet Dig til at gjøre saadanne Optøjer?

Baronnen. Ach Herre! slaa mig ikke, saa skal jeg bekjende alting.

Jeronimus. Ach! jeg døer af Blussel over denne Hændelse.

Leonard. Bekjend da!

Baronnen. Jeg trængte til Penge, og som jeg hørte, at denne gamle rangsyge Nar kyskede Skræddere og Lægejer, for de skulde tale for ham, saa tænkte jeg ved mig selv: her er en Skilling at fortjene for dig. Hvorfor jeg gav mig ud for en Baron. Synes Herren, at det var nogen Synd, at narre saadan gammel Abekat.

Jeronimus. Ach jeg kan ikke meer. Gid jeg var i Graven!

Leonard. Men hvorfor gav Du Dig ud for en Baron?

Baronnen. Ikke uden for at curere ham for hans Rangsyge.

Leonard. Der er, min Tro, ikke meget Ondt i det.

Jeronimus. Ach gid han faaer en Ulykke saa vist, som det var for andet; thi han har faaet over 700 Rdlr. af mig.

Baronen. Det er ikke sandt, Herre! jeg har ikke faaet en Skilling; han leverede dem til en anden ubekjendt Person, som fulgte mig hid.

Jeronimus. Ja det var til Dobre Podolsky. Hvor er Han? Nu var han her.

Baronen. Ja han er ikke saa let at faae fat paa. Det er en Landløber.

Jeronimus. Ach jeg elendige Menneske! hvor skammelig er jeg bleven bedragen.

Leonard. Begræd ikke saa meget Jer Forlis, Hr. Jeronimus! begræd heller Jer Daarlighed, og stræb at mage det saa, at denne Historie kommer ikke ud blandt Folk.

Jeronimus. Ach jeg seer og kjender min Daarlighed, men alt for silde, og jeg skjæmmer mig for min Kone og mine Børn. Lad Leonora komme ind.

Syvende Scene.

Leonora. Leander. Personerne af forrige Scene. Eiden Dobre Podolsky.

Jeronimus. Min Datter! jeg seer, Du kommer der med Monsieur Leander.

Leo:

Leonora. Ja min hjerte Far! vi lader ikke af at elske hinanden, uanseet alle de Trudsler, som os ere gjorte.

Jeronimus. Bliver kun ved at elske hinanden. Jeg skal aldrig være Jer meer imod. Og I Monsieur Leander! jeg beder Jer tusinde Gange om Forladelse, at jeg haver været saa koldsindig mod Eder. Der var kommen en Raptus over mig, hvis Udfald har saaledes ydmyget mig, at jeg er kommen til mig selv igjen, og fortryder min Daarlighed, især den slette Conduite, jeg har ført mod Ham.

Leander. Det er mig kjært, at fornemme, at Hr. Jeronimus foragter mig ikke meer. Hvad som har været Aarsag dertil, kan jeg ikke vide, ligesaa lidt, som jeg veed Aarsag til denne sidste Forandring.

Baronen. Jeg skal fortælle Monsieur den hele Historie.

Jeronimus. Hold Munden Monsieur Baron! eller jeg skal fløve Dit Hoved. Dog, jeg burde heller takke end være vred paa ham; thi han har ved sit Gjækkeri cureret mig. Men hvad Pokker er det som jeg seer, er det ikke Dobre Podolsky, som kommer tilbage? Her kan jeg komme til mine Penge igjen.

Dobre Podolsky kommer. Min Herre! jeg beder
ydmyggt

ydmygst, han ikke vil fortryde paa, at vi har narret Ham; thi = = =

Jeronimus. Hvor er mine Penge, Din Gaudieb?

Dobre Podolfsky. Her ere de allesammen, først de 500 Rdlr., som vi, for at narre Ham, sagde, skulde til Grevinden; dernæst = =

Jeronimus. Vær saa god at holde inde med den Specification, fly mig kun Pengene.

Dobre Podolfsky. Men jeg veed ikke, om min Herre vil lade mig beholde de 100 Ducater, som jeg fik for min havte Umage.

Jeronimus. For Din havte Umage? Du har fortjent Galgen for Din havte Umage.

Dobre Podolfsky. See der er de allesammen. Jeg beder kun at Hr Jeronimus ikke vil fatte noget Had til os, fordi vi narrede Ham.

Jeronimus. Ej hold Munden.

Dobre Podolfsky. Jeg siger det kun for at undskylde mig; thi jeg skal aldrig narre Ham oftere.

Jeronimus. Du skal ej heller faae Lejlighed dertil.

Leonard. Saa gik Din Gang, og incommodeer ikke Manden meer! det gjør mig ellers usigelig

gen

gen ondt, Hr. Jeronimus! at saadant skulde vederfares af min Tjener. Alt hvad jeg kan gjøre, det er, at straffe ham og lade ham løbe.

• Jeronimus. Det er bedst, Hr. Leonard! at han beholder ham i Tjeneste, og tilholder ham, at han Ingen fortæller, hvad som skeet er. Jeg vilde ellers ønske, at alle urimelig kan syge kunde revses, ligesom jeg, for deres honette Ambition.

Over den honette Ambition.

Undertegnede har alt for flere Aar siden ved en anden Lejlighed af ganske Hjerte sandet den dramatiske Journals Dom om denne Comedie: at den henhører iblandt dem, der fortjener dobbelt Ros, saavel i Henseende til Charactererne, Wittighed, med flere Fuldkommenheder, som til Stykkets Sujet, — da den saa ypperlig gjør den nationale Fejl latterlig, nemlig Rangsyge, en Feil, som, foruden dens latterlige og lastværdige Grund, fortjener Comediens Revselse. Ligesaa villig er han til at underkrive det paafølgende: at ikke blot Subjectet fortjener enhver Kjenders højeste Lovtaler, med at ogsaa dets Udarbejdelse er ganske fortreffelig: at den rangsyge Borgers Character ypperlig er anlagt og udført, og gjør en desstørre Virkning paa Nationen, da den er saa

ypper-

ypperlig skildret med de sande nationale Farver; at den underholder sig stedse, og høist naturlig; at den altid bliver latterlig, og gjort latterlig paa den sande Maade; at Intriguen er meget vel anlagt, og Catastrophen naturlig. Derimod har Undertegnede andenstedes nedlagt sin Indsigelse mod Journalistens følgende Dabbel: at Intriguen skulde blive Tilskuerne for tidlig bekjendt, som ikke blot besøjet i sig selv, men og grundet paa et aldeles urigtigt Princip: ret som den Intrigue, der skulde more os, maatte ligesaavel være os, som vedkommende Personer i Stykket ubekjendt, og ved sin Oplysning overraske os ligesom dem.

Ogsaa see vi, at derte Skuespil stedse hos Konst-
dommere har været i megen Anseelse; saaledes omtales det i Joh. Elias Schlegels Tanker til det danske Theaters Opkomst, ikke blot som en Charactercomedie, men og tillige, som et af de Stykker, der opføres med mest Bifald, og hæver sig til ædlere Scener, og sjeld-

nere Charakterer; ogsaa have saavel J. S. Snedorf som
 Suhm, den første i det forved denne Del ansørte Brev,
 den anden i sin Samtale om Comedier, omtalt dette
 Stykke med særdeles Berømmelse; ligesom og den smag-
 fulde Forfatter af Samtalen mellem Londemann og Hol-
 berg, vor hæderværdige Abrahamson, har ladet Londe-
 mann yde denne Comedies Rigdom paa latterlige Si-
 tuationer, og især den højst comiske Modsigelse mellem
 Stolthed og Nederdrægtighed i Scenerne mellem Jero-
 nimus og hans formente Patroner, sin fulde Ret.

Forfatteren omtaler selv adskillige Steder dette Skue-
 spil, og anfører det blandt andet i sin 506 Epistel,
 blandt dem, hvori han selv har hittet paa Charakterer,
 der tilforn ikke af andre vare udsørte; en Ros, som
 man vel i Henseende til den aldeles nationale Behand-
 ling ikke lettelig kan fradømme det, hvorvel det vel
 paa den anden Side ikke kan omtvies, at Molières
 adelige Vorger, hvis Bifald paa vor Skueplads, man

alt af Fortalen til hans ældste Skuespil kan see, at have været Holberg et Anstød, vel ikke har været uden al Deel i, at hans Valg er faldet paa dette Emne; dog kan man i saa Fald ikke nægte, at jo i denne Væddestrøb Sejeren har aldeles været paa vor Landsmands Side.

En anden Sammenligning derimod, der, om just ikke for Kunstdommeren, dog i det mindste for Mennefsgrandstæren torde være af særdeles Interesse, var at sammenholde de Grunde, Jeronimus i Scenerne med Baronen anfører til Forsvar for sin honette Ambition, med Holbergs egne Uttringer i hans 447 Epistel hans Baronisation angaaende, samt med hans moralske Tanker, andet Stykke.

Saavel Schlegel paa det ovenanførte Sted, som dramatiske Journal, have i øvrigt talt om det særdeles Bifald og Behag, dette Stykke var i Besiddelse af; ogsaa findes det i den alske Fortegnelse at være opført 24 Gange; ligesom det og i den dramatiske Jour-

nals Tid forekommer 3 Gange, og den ene af disse, da Skuepladsen, efter den ny desværre alt for korte Dag, der 1772 var oprundet for den, paa ny aabnedes, ledsaget af en Prolog, formodentlig skrevet af Høimfru Biehl, og fremsagt af Rose, hvoraf Undertegnede troer at burde afskrive følgende Linier:

Thalia's danske Flok, hvis Kald er Dyd at hædre,
 Med Last oppakke Had, og Daarens Fejl forbedre,
 Nedtrykt af Sorgen's Bægt, som halv i Dvale, laae,
 Og alt sin Undergang for Djet svære saae.

Monark! Du Tanke faaer et hjælpsomt Blik at vende
 Til denne Skueplads, — og strax vor Nød har Ende;
 Den Eldre fra den Stund sig føler ung paa ny,
 Den Yngre henrykt seer nyt Haab for ham opgrøe.

Thalia, som Din Gunst i kjerligt Minde gjemmer,
 Med sin Beskytters Nøes den vante Skjemt forglemmer,
 Mens Holberg, hendes Ven, seer op af Gravens Muld,
 Og glædes ved, at Du hans Fosterbørn er huld.

Og glædede dramatiske Journal sig medrette over, at denne Skuepladsens ny Indvielse skede med et Stykke af dens Stifter, og med en Forestilling, som Mesterne

Clementin, Londemann, og Hortulan, forenedes at forspjønne. Ogsaa i den Tid Undertegnede har kjendt Skuepladsen, har dette Skuespil været et af de hyppigst givne blandt Holbergs, dog — uagtet en Mad. Gjelstrups uopnaaelige Pernille, og i senere Dage en Mad. Knudsens ikke mindre ypperlige Magdelone, uagtet en Hortulans, en Kemp, en Gjelstrups, en Knudsens og en Lindgreens umiskjendelige Fortjenester af deres Roller — neppe i Betragtning af det Bifald eller den Yndest, det var i Besiddelse af; men vel snarere, fordi dets Længde gjorde det til et beqvemt Forspil for et kort Syngestykke.

Foruden dette Skuespils tydske Oversættelse af den før omtalte J. G. Laub, har Undertegnede endnu en haandskreven svensk, under Titel af Harald Hasenbarth *) eller den borgerlige Characters Lystnaden øversatt 1765 af Carl Stenborg, og, saavidt i det mindste af en tilføjet Rollebesætning kan skjønnes, opført; og temme-

*) Udentvøl har Jeronimus i en ældre Afskrift af denne Oversættelse heddet saa, nu er hans Navn Gerante.

lig ordret. Et tydsk Skuespil omtrent af samme Indhold, das Prädicat af Baron Gebler, tvivler derimod Undertegnede paa, at være i noget nøjere Slægtskab med vor Holbergs honette Ambition.

Med dette Stykke sluttedes den ældre Udgave af Holbergs Skuespil i fem Bind, og var dette af de Skuespil, som i denne bleve optagne, uden at være forhen agerede.

Følgende Bind indeholde — paa Don Manudo nær, der, skjøndt saa sildt kommet for Lyset, dog var af hans allerældste Stykker — lutter Arbejder, der skrive sig fra Skuepladsens Fornøelse under Frederik den Femte. Vi ville da faae at see, om den Smagens Fornøelse, den sidstnævnte Periode gjorde sig til af, har havt den fordelagtige Indflydelse paa Digterens Muse, den synes at have tiltroet sig.

